

Frumvarp til fjárlaga

fyrir árið 2021.

(Lagt fyrir Alþingi á 151. löggjafarþingi 2020–2021.)

Efnisyfirlit

Lagagreinar og greinargerð

Bls.

A-hluti Fjárreiður ríkissjóðs og ríkisstofnana

1. gr. Fjárstreymi ríkissjóðs.....	3
2. gr. Sjóðstreymi ríkissjóðs.....	4
3. gr. Fjárheimildir málefnasviða.....	5
4. gr. Fjárheimildir málefnasviða og málaflokka.....	7

Ýmis ákvæði

5. gr. Lántökur, endurlán og ríkisábyrgðir.....	12
6. gr. Heimildir.....	14

Sundurliðanir

1. Tekjur A-hluta ríkissjóðs.....	20
2. Fjárheimildir málefnasviða eftir málaflokkum og ráðuneytum.....	26

Greinargerð

Inngangur.....	83
1. Áherslur og forgangsmál.....	86
2. Efnahagshorfur.....	91
3. Markmið í ríkisfjármálum.....	93
4. Tekjur A-hluta ríkissjóðs.....	100
5. Gjöld A-hluta ríkissjóðs.....	108

6. Fjárreiður ríkisaðila í B-hluta	127
7. Efnahagur, lántökur og endurlán	131
8. Heimildir.....	137
9. Fjárhagsáhætta ríkissjóðs.....	139
10. Yfirlit yfir lagabreytingar	142
Greinargerð ráðuneyta um málefnasvið og málaflokka	145
Viðauki – Framsetning og uppgjör ríkisfjármála.....	317
Töfluviðauki	323

A-hluti

Fjárstreymi ríkissjóðs

1. gr.

Árið 2021 er gert ráð fyrir að fjárreiður ríkissjóðs verði eins og tilgreint er í þessari grein, sbr. sundurliðun 1 og 2.

Rekstrargrunnur	m.kr.
Heildartekjur	772.191,5
Skatttekjur	615.191,9
Skattar á tekjur og hagnað	263.400,0
Skattar á launagreiðslur og vinnuafli	8.762,0
Eignarskattar	5.140,6
Skattar á vöru og þjónustu	322.484,0
Skattar á alþjóðaverslun og viðskipti	2.771,9
Aðrir skattar	12.633,4
Tryggingagjöld	94.514,0
Fjárframlög	5.521,4
Aðrar tekjur	56.964,2
Eignatekjur	18.380,1
þ.a. vaxtatekjur	6.411,8
þ.a. arðgreiðslur	6.839,1
Sala á vöru og þjónustu	31.633,2
Ýmsar tekjur	6.950,9
Heildargjöld	1.036.382,3
Rekstrarútgjöld	993.174,3
Laun	229.096,6
Kaup á vöru og þjónustu	136.005,4
Afskriftir	47.788,4
Vaxtagjöld	61.087,8
Framleiðslustyrkir	49.138,8
Fjárframlög	389.512,9
Félagslegar tilfærslur til heimila	22.206,5
Tilfærsluútgjöld önnur en fjárframlög	58.337,9
Rekstrarjöfnuður	-220.982,8
Hrein fjárfesting í efnislegum eignum	43.208,0
Fjárfesting í efnislegum eignum	90.996,4
Afskriftir (-)	-47.788,4
Heildarjöfnuður	-264.190,8
Frumjöfnuður	-209.514,8
Peningalegar eignir, hreyfingar	31.334,3
Sjóður og bankareikningar, nettó	-1.634,5
Lánveitingar	33.911,0
Hlutfé og stofnfjárframlög	108,0
Viðskiptakröfur	-1.050,2
Skuldir, hreyfingar	295.525,1
Lántökur	277.400,0
Lífeyrisskuldbindingar	-3.887,6
Viðskiptaskuldir	22.012,7

A-hluti Sjóðstreymi ríkissjóðs

2. gr.

Árið 2021 er áætlað að sjóðstreymi ríkissjóðs verði eins og tilgreint er í þessari grein.

m.kr.

Rekstrarhreyfingar

Innheimta	783.822,6
Skatttekjur	628.213,8
Tryggingagjöld	100.090,0
Fjárframlög	5.521,4
Fjármunatekjur	6.303,7
Aðrar tekjur	43.693,7
Greiðslur	965.779,5
Rekstrargjöld án fjármagnskostnaðar	462.039,7
Rekstrartilfærslur	426.351,2
Fjármagnstilfærslur	35.500,6
Fjármagnskostnaður	41.888,0
Handbært fé frá rekstri	-181.956,9

Fjárfestingarhreyfingar

Fjárfesting	-75.897,7
Sala eigna	692,0
Veitt löng lán	-36.100,0
Innheimtar afborganir af veittum lánnum	2.189,0
Mótttekinn arður	6.839,1
Framlag til Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins	-8.000,0
Mismunur á innheimtu og greiddu útsvari til sveitarfélaga	14.000,0
Eiginfjárframlög og hlutabréfakaup	-800,0
Fjárfestingarhreyfingar samtals	-97.077,6

Hreinn lánsfjárjöfnuður	-279.034,5
--------------------------------------	-------------------

Fjármögnunarhreyfingar

Tekin langtímalán	427.300,0
Afborganir af teknum langtímalánnum	-149.900,0
Fjármögnunarhreyfingar samtals	277.400,0

Breyting á handbæru fé	-1.634,5
-------------------------------------	-----------------

A-hluti

Fjarheimildir málefnasviða og málaflokka

3. gr.

Árið 2021 er gert ráð fyrir að fjarheimildir fyrir heildargjöldum, rekstrartekjur og framlag úr ríkissjóði fyrir málefnasvið A-hluta ríkissjóðs verði eins og tilgreint er í þessari grein.

Rekstrargrunnur, m.kr.	Rekstrar- framlög	Rekstrar- tilfærslur	Fjármagns- tilfærslur	Fjárfestingar- framlög	Heildar- fjárheimild	Rekstrar- tekjur	Framlag úr ríkissjóði
01 Alþingi og eftirlitstofnanir þess	5.426,7	123,2		1.417,3	6.967,2	-131,5	6.835,7
02 Dómsólar	3.411,5			72,7	3.484,2	-1,2	3.483,0
03 Æðsta stjórnýsla	2.258,6	52,7		426,1	2.737,4		2.737,4
04 Utanríkismál	8.957,1	4.322,8		296,9	13.576,8	-269,6	13.307,2
05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla	31.364,5	1.018,1		4.309,5	36.692,1	-16.617,4	20.074,7
06 Hagskýrslugerð og grunnskrár	4.051,3			96,0	4.147,3	-1.050,8	3.096,5
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	1.483,7	2.721,0	21.638,6	39,5	25.882,8	-752,7	25.130,1
08 Sveitarfélög og byggðamál	135,7	21.853,7			21.989,4		21.989,4
09 Almanna- og réttaröryggi	29.172,7	475,5	18,5	813,2	30.479,9	-2.028,6	28.451,3
10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnýsla dómsmála	10.343,2	6.715,1		36,9	17.095,2	-275,5	16.819,7
11 Samgöngu- og fjarskiptamál	13.662,7	4.321,1	1.875,6	38.905,2	58.764,6	-1.717,0	57.047,6
12 Landbúnaður	2.587,2	15.070,3		15,6	17.673,1	-608,1	17.065,0
13 Sjávarútvegur og fiskeldi	5.210,0	743,0	326,0	3.117,2	9.396,2	-1.652,6	7.743,6
14 Ferðaþjónusta	1.146,7	626,9	803,2	1,6	2.578,4	-15,8	2.562,6
15 Orkumál	882,5	4.052,3	100,0	6,3	5.041,1	-234,9	4.806,2
16 Markaðsefirlit, neytendamál og stj. sýsla atv.mála	2.087,1	2.381,3		16,3	4.484,7	-149,2	4.335,5
17 Umhverfismál	13.702,0	6.423,7	3.201,4	941,2	24.268,3	-2.968,3	21.300,0
18 Menning, listir, íþróttar- og æskulýðsmál	9.005,2	7.115,1	617,6	822,5	17.560,4	-1.654,7	15.905,7
19 Fjölmíðlun	4.607,1	392,0		0,3	4.999,4		4.999,4
20 Framhaldsskólastig	34.415,9	2.397,4	186,4	535,5	37.535,2	-1.469,3	36.065,9

Rekstrargrunnur, m.kr.	Rekstrar- framlög	Rekstrar- tilfærslur	Fjármagns- tilfærslur	Fjárfestingar- framlög	Heildar- fjárhæmild	Rekstrar- tekjur	Framlag úr ríkisjóði
21 Háskólastígi.....	39.874,4	8.801,0		2.481,7	51.157,1	-10.684,8	40.472,3
22 Önnur skólastig og stjórnsýsla mennta- og menn.mála.....	3.954,5	1.642,7		14,4	5.611,6	-845,3	4.766,3
23 Sjúkrahúsjónusta.....	100.483,9	3.111,5		16.431,0	120.026,4	-8.287,7	111.738,7
24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa.....	34.420,0	25.908,3		405,0	60.733,3	-1.816,8	58.916,5
25 Hjúkrunar- og endurhæfingarpjónusta.....	55.203,4	915,0	2.330,8	3.793,9	62.243,1	-3.005,0	59.238,1
26 Lyf og lækningavörur.....	13.413,5	17.891,2			31.304,7		31.304,7
27 Örorka og málefni fatlaðs fólks.....	155,1	79.368,1		0,6	79.523,8	-11,1	79.512,7
28 Málefni aldraðra.....	0,5	91.019,4			91.019,9	-7,2	91.012,7
29 Fjölskyldumál.....	5.695,0	39.704,4		360,3	45.759,7	-152,7	45.607,0
30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi.....	5.322,2	58.837,0		19,5	64.178,7	-1.824,1	62.354,6
31 Húsnæðisstuðningur.....	143,8	8.818,2	3.736,4		12.698,4		13.364,5
32 Lýðheilsa og stjórnsýsla velferðarmála.....	10.241,4	894,2		113,2	11.248,8	-1.640,6	9.608,2
33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindingar.....	108.207,8			110,0	108.317,8		67.441,7
34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir.....	10.382,6	21.859,6		388,3	32.630,5	-340,0	14.470,5
35 Alþjóðleg þróunarsamvinna.....	2.251,7	4.595,4			6.847,1	-69,4	6.777,7
Samtals	573.661,2	444.171,2	34.834,5	75.987,7	1.128.654,6	-60.281,9	1.010.342,7
Aðlaganir gagnvart GFS-staðli					-92.272,3	28.947,4	
þar af aðlögun vegna rekstrartekna					-28.947,4	28.947,4	
þar af vegna tapaðra krafna					-90,0		
þar af vegna sölu fastafjármuna					-692,2		
þar af vegna framsetningar lífeyrisskuldbindinga					-44.722,7		
þar af v/afskrifta skattkrafna					-17.820,0		
Samtals skv. GFS-staðli					1.036.382,3	-31.334,5	1.010.342,7

A-hluti

Fjárheimildir málefna sviða og málaflokka

4. gr.

Árið 2021 er gert ráð fyrir að framlög úr ríkissjóði og fjárheimildir fyrir heildargjöldum, án rekstrartekna, sundurliðaðar eftir málefna sviðum, málaflokkum og ráðuneytum verði eins og tilgreint er í þessari grein.

Rekstrargrunnur, m.kr.	Æðsta stjórn ríkisins	Forsætisráðuneyti	Mennta- og vinnu- og atvinnu- vega og nýsk- ráðuneyti	Utanríkis- ráðuneyti	Atvinnu- vega og nýsk- ráðuneyti	Dóms- mála- ráðuneyti	Félags- mála- ráðuneyti	Heil- brögðs- ráðuneyti	Fjármála- og efnahags- ráðuneyti	Samgöngu- og sveitarstj- ráðuneyti	Umhv.- og auðlinda- ráðuneyti	Vaxtagjöld ríkissjófs	Fjárheimild ríkissjófs	Framlag úr ríkissjóði
01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess	6.967,2												6.967,2	6.835,7
01.10 Alþingi	5.819,8												5.819,8	5.791,0
01.20 Eftirlitsstofnanir Alþingis	1.147,4												1.147,4	1.044,7
02 Dómsstólar	218,6					3.265,6							3.484,2	3.483,0
02.10 Hastréttur	218,6					248,1							466,7	466,7
02.20 Héraðsdómsstólar						1.913,8							1.913,8	1.912,6
02.30 Landsréttur						742,2							742,2	742,2
02.40 Dómsóláskyrtan						361,5							361,5	361,5
03 Æðsta stjórnýsla	1.026,3	1.711,1											2.737,4	2.737,4
03.10 Embætti forseta Íslands	345,0												345,0	345,0
03.20 Ríkisstjórn	681,3												681,3	681,3
03.30 Forsætisráðuneyti		1.711,1											1.711,1	1.711,1
04 Utanríkisráðuneyti						13.576,8							13.576,8	13.307,2
04.10 Utanríkisráðuneyti og stjórnýsla utanríkisráðuneytis						6.692,3							6.692,3	6.499,7
04.20 Utanríkisráðuneyti						782,0							782,0	782,0
04.30 Samstarf um öryggis- og varnarmál						2.712,5							2.712,5	2.635,5
04.50 Samningsbundin framlog vegna fjölþjóðsamstarfs						3.390,0							3.390,0	3.390,0
05 Skatt-, eigna- og fjármálaumsvif										36.692,1			36.692,1	20.074,7
05.10 Skattar og innheimta										9.010,7			9.010,7	8.712,7
05.20 Eignaumsýsla ríkisins										15.505,3			15.505,3	2.438,8
05.30 Fjármálaumsýsla ríkisins										4.868,4			4.868,4	2.529,7
05.40 Stjórnýsla ríkisfjármála										7.307,7			7.307,7	6.393,5
06 Hagskýrslugerð og grunnskrár		1.738,4								84,6	1.978,6		4.147,3	3.096,5
06.10 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál		1.738,4								84,6	1.978,6		4.147,3	3.096,5

Þingskjal 1

Rekstragrunnur, m.kr.	Æðsta stjórn ríkisins	Forsætisráðuneyti	Mennta- og Forsætisráðuneyti	Atvinnuvega og nýsköpunarráðuneyti	Dómsmálaráðuneyti	Félagsmála- og atvinnuleysisráðuneyti	Helli- og borgisráðuneyti	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Samgöngu- og sveitarstjórnaráðuneyti	Umhv.- og auðlindaráðuneyti	Vaxta- og gjöldráðuneyti	Heildarfrjálsheimild	Framlag úr ríkissjóði
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar			10.374,6	15.508,2								25.882,8	25.130,1
07.10 Vísindi og samkeppnisjörðir í rannsóknunum			10.374,6	4.263,7								14.638,3	14.475,2
07.20 Nýsköpun, samkeppni og þekkingargreinar				11.244,5								11.244,5	10.654,9
08 S veitarfélög og bygðamál								21.746,9	242,5			21.989,4	21.989,4
08.10 Framlög til sveitarfélaga								19.894,2	242,5			20.136,7	20.136,7
08.20 Bygðamál								1.852,7				1.852,7	1.852,7
09 Almanna- og réttaröryggi		366,2			30.113,7							30.479,9	28.451,3
09.10 Löggæsla					18.328,8							18.328,8	17.448,8
09.20 Landhelgi					5.528,6							5.528,6	5.012,5
09.30 Ákeruvald og réttarvarsla		366,2			1.521,5							1.887,7	1.866,3
09.40 Réttaraðstoð og bætur					2.434,0							2.434,0	1.963,2
09.50 Fullustamál					2.300,8							2.300,8	2.160,5
10 Rétt, einstakl., trúmál og stjórnýsla dómsmála					17.095,2							17.095,2	16.819,7
10.10 Persónuvernd					290,1							290,1	286,6
10.20 Trúmál					7.868,0							7.868,0	7.868,0
10.30 Syslumenn					3.317,7							3.317,7	3.227,5
10.40 Stjórnýsla dómsmálaráðuneytis					1.633,2							1.633,2	1.516,6
10.50 Útlendingamál					3.986,2							3.986,2	3.921,0
11 Samgöngu- og fjarskiptamál								58.764,6				58.764,6	57.047,6
11.10 Samgöngur								56.208,1				56.208,1	54.631,2
11.20 Fjarskipti								1.684,5				1.684,5	1.653,5
11.30 Stjórnýsla samgönguráðuneytis								872,0				872,0	762,9
12 Landbúnaður												17.673,1	17.065,0
12.10 Stjórnun landbúnaðarmála								16.973,6				16.973,6	16.365,5
12.20 Rannsóknir, þróun og nýsköpun í landbúnaðarmálum								699,5				699,5	699,5
13 Sjávarútvegur og fiskeldi								9.396,2				9.396,2	7.743,6
13.10 Stjórnun sjávarútvegs og fiskeldis								1.563,4				1.563,4	1.407,6
13.20 Rannsóknir, þróun og nýsköpun í sjávarútvegi								7.832,8				7.832,8	6.336,0
14 Ferðaþjónusta												2.578,4	2.562,6
14.10 Ferðaþjónusta								2.578,4				2.578,4	2.562,6
15 Orkunál												5.041,1	4.806,2
15.10 Stjórnun og þróun orkunála								5.041,1				5.041,1	4.806,2
16 Markaðsefirlit, neytendamál og stjórnsýsla atvinnu- og vaxta												4.484,7	4.335,5
16.10 Markaðsefirlit og neytendamál												3.044,6	2.937,5
16.20 Stjórnýsla atvinnu- og vaxta												1.440,1	1.398,0
								2.232,4				4.484,7	4.335,5
								2.232,4				1.440,1	1.398,0

Rekstrargrunnur, m.kr.	Æðsta stjórn ríksins	Forsætis- ráðuneyti	Mennta- og menn.m.- ráðuneyti	Utánríks- nýsk.- ráðuneyti	Alvinnu- vega og Útanríks- nýsk.- ráðuneyti	Dóms- mála- ráðuneyti	Félags- mála- ráðuneyti	Heil- brigðis- ráðuneyti	Fjármála- og efnahags- ráðuneyti	Samgöngu- og sveitarstj.- ráðuneyti	Umhv.- og auðlinda- ráðuneyti	Vaxta- gjöld ríkissjóðs	Heildar- fjárf- heimild	Framlag úr ríkissjóði
17 Umbverfismál					24.268,3								24.268,3	21.300,0
17.10 Náttúruvernd, skógrækt og landgræðsla					5.260,2								5.260,2	4.404,3
17.20 Rannsóknir og vöktun á náttúru Íslands					3.913,1								3.913,1	2.389,1
17.30 M eðhöndlun úrgangs					6.033,6								6.033,6	5.993,6
17.40 Varnir vegna náttúruvá					2.676,2								2.676,2	2.676,2
17.50 Stjórnsýsla umbverfismála					6.385,2								6.385,2	5.836,8
18 Menning, listir, íþróttir og áskulýðsmál	17.560,4												17.560,4	15.905,7
18.10 Safnamál	5.164,4												5.164,4	4.568,7
18.20 M emningarsöfnanir	5.902,8												5.902,8	4.905,3
18.30 M emningarsjóðir	5.269,5												5.269,5	5.208,0
18.40 Íþróttir og áskulýðsmál	1.223,7												1.223,7	1.223,7
19 Fjölmöðun	4.999,4												4.999,4	4.999,4
19.10 Fjölmöðun	4.999,4												4.999,4	4.999,4
20 Framhaldsskólastig	37.535,2												37.535,2	36.065,9
20.10 Framhaldsskólur	36.161,4												36.161,4	34.692,1
20.20 Tónlistarfræðsla	585,8												585,8	585,8
20.30 Vinnustaðanám og stykkr	242,6												242,6	242,6
20.40 Jöfnun námskostnaðar	545,4												545,4	545,4
21 Háskólastig	50.940,8				216,3								51.157,1	40.472,3
21.10 Háskólar og rannsóknastarfsemi	43.820,0				216,3								44.036,3	33.351,5
21.30 Stuðningur við námsmenn	7.120,8												7.120,8	7.120,8
22 Önnur skólastig og stjórnsýsla mennta- og menntamála	5.611,6												5.611,6	4.766,3
22.10 Leikskóla- og grunnskólastig	498,0												498,0	498,0
22.20 Framhaldsfræðsla og menntun óflokkuð á skólastig	1.958,8												1.958,8	1.897,2
22.30 Stjórnsýsla mennta- og menningarmála	3.154,8												3.154,8	2.371,1
23 Sjúkrahúsbjónusta	120.026,4												120.026,4	111.738,7
23.10 Sérhæfð sjúkrahúsbjónusta	104.783,9												104.783,9	97.678,9
23.20 Almenn sjúkrahúsbjónusta	12.151,7												12.151,7	10.969,0
23.30 Erlend sjúkrahúsbjónusta	3.090,8												3.090,8	3.090,8
24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa	60.733,3												60.733,3	58.916,5
24.10 Heilsugæsla	33.065,3												33.065,3	31.487,8
24.20 Sérfræðisþjónusta og hjúkrun	18.634,8												18.634,8	18.634,8
24.30 Sjúkraþjálfun, iðjuþjálfun og talþjálfun	5.866,0												5.866,0	5.626,7
24.40 Sjúkraflutningar	3.167,2												3.167,2	3.167,2

Rekstragrunnur, m.kr.	Æðsta sjóm ríkisins	Forsætisráðuneyti ríkisins	Mennta- og vinnu- og atvinnu- mál- ráðuneyti	Atvinnu- vegu og mála- nýsk.- ráðuneyti	Dóms- mála- ráðuneyti	Félags- mála- ráðuneyti	Heil- brigiðs- ráðuneyti	Fjármála- og efnahags- ráðuneyti	Samgöngu- og sveitarstj.- ráðuneyti	Umhv.- og auðlinda- ráðuneyti	Vaxta- gjöld ríkissjóðs	Heildar- fjár- heimild	Framlag úr ríkissjóði
25 Hjúkrunar- og endurhæfingaráæðingarnáustunusta							62.243,1					62.243,1	59.238,1
25.10 Hjúkrunar- og dvalarými							56.128,9					56.128,9	53.123,9
25.20 Endurhæfingaráæðingarnáustunusta							6.114,2					6.114,2	6.114,2
26 Lyf og lækningaravörur							31.304,7					31.304,7	31.304,7
26.10 Lyf							25.298,0					25.298,0	25.298,0
26.30 Hjálpartæki							6.006,7					6.006,7	6.006,7
27 Órorka og málefni fatlaðs fólks							74.729,8	4.794,0				79.523,8	79.512,7
27.10 Bætur skv. lögum um almannatryggingar, örorkulífeyrir							51.254,5					51.254,5	51.254,5
27.20 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, örorka							22.666,3					22.666,3	22.666,3
27.30 Málefni fatlaðs fólks							602,6					602,6	602,6
27.40 Aðrar örorkugreiðslur (Önnur velferðarmál, lífeyrnisr.)							206,4					206,4	195,3
27.50 Jöfnun á örorkubyrði almennra lífeyrissjóða								4.794,0				4.794,0	4.794,0
28 Málefni aldraðra							91.019,9					91.019,9	91.012,7
28.10 Bætur skv. lögum um almannatrygg. lífeyrir aldraðra							83.699,6					83.699,6	83.699,6
28.20 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, öldrun							7.205,8					7.205,8	7.198,6
28.30 Þjónusta við aldraða og aðrar greiðslur, óta							114,5					114,5	114,5
29 Fjölskyldumál	79,1						30.122,9	2.133,7	324,0			45.759,7	45.607,0
29.10 Bamabætur							19.138,8					19.138,8	19.138,8
29.20 Fæðingarorlof							456,0					456,0	456,0
29.30 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, fjölskyldur							8.807,8		324,0			9.210,9	9.153,2
29.40 Annar stuðningur við fjölskyldur og börn	79,1						452,2					452,2	452,2
29.50 Bætur til eftirlifenda								2.133,7				2.133,7	2.038,7
29.60 Bætur vegna veikinda og slysa							1.268,1					1.268,1	1.268,1
29.70 Málefni innflytjenda og flóttamanna													
30 Vinnuarkaður og atvinnuleysi							64.178,7					64.178,7	62.354,6
30.10 Vinnumál og atvinnuleysi							62.514,2					62.514,2	61.280,0
30.20 Vinnuarkaður							1.664,5					1.664,5	1.074,6
31 Húsnæðisstuðningur							10.098,4	2.600,0				12.698,4	13.364,5
31.10 Húsnæðisstuðningur							10.098,4	2.600,0				12.698,4	13.364,5
32 Lýðheilsa og sjúkráðgjafingarmála	331,2						3.835,8	7.081,8				11.248,8	9.608,2
32.10 Lýðheilsa, forvarnir og eftirlit							3.061,3					3.061,3	2.420,1
32.20 Jafnréttismál	331,2						4.020,5					331,2	307,6
32.30 Sjúkráðgjafingarmála heilbrigðismála													4.020,5
32.40 Sjúkráðgjafingarmála félagsmála							3.835,8					3.835,8	3.786,6

Rekstrargrunnur, m.kr.	Aðsta stjórn ríkisins	Mennta- og menn.m.- ráðuneyti	Utanríkis- ráðuneyti	Atvinnu- vega og nýsk.- ráðuneyti	Doms- mála- ráðuneyti	Félags- mála- ráðuneyti	Heil- brigðis- ráðuneyti	Fjármála- og efnabags- ráðuneyti	Samgöngu- og ráðuneyti	Umhv.- og auðlinda- ráðuneyti	Vaxta- gjöld ríkisgjóðs	Heildarfjár- heimild	Framlag úr ríkisjóði
33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindingar								62.308,8		46.009,0	108.317,8	67.441,7	
33.10 Fjármagnskostnaður								110,0		46.009,0	46.009,0	41.888,0	
33.20 Ríkisábyrgðir								62.198,8			110,0	20,0	
33.30 Lífeyrisskuldbindingar											62.198,8	25.533,7	
34 Almennur varasjóður og sértekar fjárráðstafanir								32.630,5			32.630,5	14.470,5	
34.10 Almennur varasjóður								14.146,1			14.146,1	13.806,1	
34.20 Sértekar fjárráðstafanir								664,4			664,4	664,4	
34.30 Afskriftir skattkröfnu								17.820,0			17.820,0	0,0	
35 Alþjóðleg þróunarsamvinna											6.847,1	6.777,7	
35.10 Þróunarsamvinna											6.847,1	6.777,7	
Samtals	8.212,1	4.226,0	127.022,0	20.423,9	52.665,6	50.474,5	273.985,5	283.523,0	154.442,4	82.814,1	24.856,5	1.128.654,6	1.010.342,7
Aðlaganir gagnvart CFS-staðli												-92.272,3	
þar af aðlögun vegna rekstrartekna												-28.947,4	
þar af vegna tapðra kröfna												-90,0	
þar af vegna sölu fastafjármuna												-692,2	
þar af vegna framsættingar lífeyrisskuldbindinga												-44.722,7	
þar af v/afskrifta skattkröfna												-17.820,0	
Samtals s kv. CFS-staðli												1.036.382,3	1.010.342,7

Ýmis ákvæði

Lántökur, endurlán og ríkisábyrgðir

5. gr.

Fjármála- og efnahagsráðherra, fyrir hönd ríkissjóðs, er heimilað að taka lán, endurlána, veita ríkisábyrgðir og fleira eftir því sem kveðið er á um í ákvæðum þessarar greinar:

1. Að taka lán allt að 430.000 m.kr., eða jafngildi þeirrar fjárhæðar í erlendri mynt, og ráðstafa því í samræmi við ákvæði þessara laga.
2. Að veita eftirtöldum aðilum, sem heimildir hafa til lántöku í sérlögum, heimild til að nýta þær á árinu 2021 með þeim takmörkunum sem tilgreindar eru í liðum 2.1 og 2.2, sbr. 5. tl. 16. gr. laga nr. 123/2015, um opinber fjármál:
 - 2.1 Landsvirkjun, allt að 40.500 m.kr., sbr. 9. gr. laga nr. 42/1983, um Landsvirkjun, með síðari breytingum.
 - 2.2 Byggðastofnun, allt að 3.000 m.kr., sbr. 15. gr. laga nr. 106/1999, um Byggðastofnun, með síðari breytingum.
3. Að taka lán allt að 58.395 m.kr. til fjármögnunar á eigin fé Seðlabanka Íslands verði eftir því kallað á grundvelli heimildar í 3. mgr. 40. gr. laga nr. 92/2019, um Seðlabanka Íslands. Eftirstöðvar innkallanlegs eigin fjár færast upp við hver áramót með hækkun vísitölu neysliverðs.
4. Að taka lán allt að 100.000 m.kr. eða jafngildi þeirrar fjárhæðar í erlendri mynt, til viðbótar lántöku samkvæmt lið 1 hér að framan, til að mynda í því skyni að efla gjaldeyrisforða eða endurfjármagna eldri lán, verði það talið hagkvæmt. Heimilt er að endurlána Seðlabanka Íslands lán sem tekin eru til að styrkja gjaldeyrisforðann.
5. Að endurlána allt að 7.100 m.kr. til Menntasjóðs námsmanna vegna nýs lánakerfis námsmanna.
6. Að endurlána allt að 25.000 m.kr. til Húsnæðissjóðs vegna útlána sjóðsins.
7. Að endurlána allt að 1.500 m.kr. til sérstaks hlutafélags í eigu ríkisins sem hefur það hlutverk að annast minni fjárfestingar fyrir hönd stofnana.
8. Að endurlána allt að 3.000 m.kr. til Byggðastofnunar.
9. Ýmis ákvæði.
 - 9.1 Erlendar fjárhæðir skulu miðast við kaupgengi íslensku krónunnar samkvæmt gengisskráningu Seðlabanka Íslands á staðfestingardegi fjárlaga.
 - 9.2 Fjármála- og efnahagsráðherra, fyrir hönd ríkissjóðs, er heimilt að gefa út að nýju viðbót inn í eldri flokka ríkisbréfa og spariskírteina ríkissjóðs sem ekki eru komnir á gjalddaga. Skilmálar og kjör hlutdeildarskírteina (ríkisbréfa og sparis-kírteina) slíkra viðbóta við eldri flokka skulu vera hin sömu og að breyttu breytanda, þ.e. útgáfudagur, fyrsti vaxtadagur, vextir, verðtryggingarákvæði, gjalddagi og þess háttar.

- 9.3 Fjármála- og efnahagsráðherra, fyrir hönd ríkissjóðs, er heimilt að gefa út vaxta- skiptasamninga í því skyni að stýra vaxtaáhættu ríkissjóðs, fyrir allt að 50.000 m.kr.
- 9.4 Fjármála- og efnahagsráðherra, fyrir hönd ríkissjóðs, getur heimilað þeim aðilum sem njóta ríkisábyrgðar á lántökum sínum:
- a. að taka lán í því skyni að endurgreiða fyrir gjalddaga eftirstöðvar eldri lána þegar hagstæðari kjör eru talin bjóðast;
 - b. að stofna til skulda- og vaxtaskipta og nýta aðra möguleika sem bjóðast á markaði til þess að tryggja viðkomandi aðila gegn verulegum vaxta- eða gengisbreytingum;
 - c. að taka ný lán til endurgreiðslu skammtímalána sem tekin eru á grundvelli heimilda í lið 2, að hluta eða öllu leyti, án þess að lánsamningur um þau falli úr gildi, enda sé ekki dregið á slíka lánsamninga að nýju nema laga- heimild liggja fyrir.
- 9.5 Hyggist aðilar, sem njóta ríkisábyrgðar á lántökum sínum, nýta sér heimildir skv. lið 2 eða 9.4 skulu þeir gæta ákvæða 2. mgr. 5. gr. laga nr. 43/1990, um lánasýslu ríkisins.

Heimildir

6. gr.

Fjármála- og efnahagsráðherra er heimilt:

Eftirgjöf gjalda.

- 1.1 Að fella niður eða endurgreiða virðisaukaskatt af efniskostnaði og sérfræðiþjónustu sem keypt er fyrir styrktarfé vegna rannsóknar Hjartaverndar á heilbrigði öldrunar.
- 1.2 Að heimila endurgreiðslu virðisaukaskatts af sérhæfðum íþróttabúnaði fyrir fatlaða íþróttamenn.

Sala fasteigna.

- 2.1 Að selja eignarhlut ríkisins í fasteignum grunn-, framhalds- og sérskóla sem ekki eru lengur notaðar til skólahalds eða þykja ekki henta til skólahalds.
- 2.2 Að selja eignarhlut ríkisins í húsnæði á vegum heilbrigðisstofnana eða heilbrigðistengdri starfsemi og kaupa eða leigja annað hentugra húsnæði ef þurfa þykir í tengslum við endurskipulagningu starfseminnar.
- 2.3 Að selja húsnæði dómstóla, lögreglu- og sýslumannsembætta og kaupa eða leigja annað hentugra húsnæði í tengslum við endurskipulagningu starfseminnar.
- 2.4 Að selja óhentugar eða óhagkvæmar húseignir utanríkisþjónustunnar erlendis og kaupa eða leigja hentugra húsnæði.
- 2.5 Að selja húseignir ríkisins við Guðrúnartún 6, Borgartún 5 og 7 í Reykjavík og kaupa eða leigja annað hentugra húsnæði.
- 2.6 Að leigja húseignina Skólavörðustíg 9, Reykjavík.
- 2.7 Að selja fyrrum fasteign Landhelgisgæslunnar við Seljaveg 32 í Reykjavík ásamt lóð við Mýrargötu og Ánanaust.
- 2.8 Að selja Rauðarárstíg 10 og Laugaveg 114–116 í Reykjavík og kaupa eða leigja annað hentugra húsnæði.
- 2.9 Að selja Hverfisgötu 113–115 í Reykjavík og kaupa eða leigja hentugra húsnæði fyrir lögregluna á höfuðborgarsvæðinu og ríkislögreglustjóra.
- 2.10 Að selja Tollhúsið við Tryggvagötu 19 í Reykjavík og kaupa eða leigja hentugra húsnæði.
- 2.11 Að selja Skólavörðustíg 37, Reykjavík.
- 2.12 Að selja á markaði eða ganga til samninga við félagasamtök, sem veita geðheilbrigðisþjónustu, um ráðstöfun á Reynimel 55, Reykjavík.
- 2.13 Að selja Skógarhlíð 6, Reykjavík.
- 2.14 Að selja Ármúla 1a í Reykjavík og kaupa eða leigja annað hentugra húsnæði.
- 2.15 Að selja Ljósheima 22, Reykjavík og kaupa annað hentugra húsnæði.
- 2.16 Að selja Eskihlíð 6a, Reykjavík og kaupa annað hentugra húsnæði.
- 2.17 Að selja hlut ríkisins í fasteigninni Bíldshöfða 16, Reykjavík.
- 2.18 Að selja íþróttahús í eigu ríkisins við Stakkahlíð, Reykjavík.
- 2.19 Að selja eignarhlut ríkisins í Brautarholti 6, Reykjavík.
- 2.20 Að selja Austurstræti 19 í Reykjavík og Vesturvör 2 í Kópavogi og kaupa eða leigja annað hentugra húsnæði fyrir Héraðsdóm Reykjavíkur og Landsrétt.
- 2.21 Að selja eignarhlut ríkisins í Engjateig 3, Reykjavík.
- 2.22 Að selja eignarhlut ríkisins í Borgartúni 22, Reykjavík.
- 2.23 Að selja eignarhlut ríkisins í Lágmúla 4, Reykjavík.
- 2.24 Að selja Kópavogsbraut 1c, Kópavogi.
- 2.25 Að selja eða leigja fasteignir í eigu ríkisins við Kópavogsbraut 5a–c, Kópavogi.

- 2.26 Að selja fasteignir í eigu ríkisins á Vífilstöðum í Garðabæ sem nýtast ekki undir starfsemi á vegum ríkisins.
- 2.27 Að selja eignarhlut ríkisins í Hafnarstræti 99–101 á Akureyri og kaupa eða leigja annað hentugra húsnæði.
- 2.28 Að selja íbúðarhús á leigulóð á jörðinni Langekru, Rangárþingi ytra.
- 2.29 Að selja íbúðarhúsið að Hofi 1, Hólum í Hjaltadal, Skagafirði.
- 2.30 Að selja eyðibýli og húsarústir sem henta vel til endurbyggingar á leigulóð.
- 2.31 Að selja eða ráðstafa með öðrum hætti vélaskemmu á Þingeyrarflugvelli.
- 2.32 Að selja eða ráðstafa með öðrum hætti flugstöðinni á Flúðaflugvelli.
- 2.33 Að selja eignarhlut ríkisins í skrifstofuhúsnæði að Flugvallarvegi 13 við Egilsstaðaflugvöll.
- 2.34 Að selja Ásveg 31, Breiðdalsvík.
- 2.35 Að selja fasteignir í eigu ríkisins við Urðarveg, Ísafirði.
- 2.36 Að selja hlut ríkisins í skrifstofuhúsi fyrrum sementsverksmiðju að Mánabraut, Akranesi.
- 2.37 Að selja eignarhlut ríkisins í fasteigninni Miðstræti 19, Bolungarvík.
- 2.38 Að selja hlut ríkisins í Bjarnarbraut 8, Borgarnesi.
- 2.39 Að selja eignarhlut ríkisins í Stillholti 16-18, Akranesi og kaupa eða leigja annað hentugra húsnæði.

Sala lóða, spildna og jarða.

- 3.1 Að selja hluta af landsvæðum ríkisins við Litla-Hraun.
- 3.2 Að selja eða leigja jarðirnar Gunnólfsvík I og II, Langanesbyggð.
- 3.3 Að selja land ríkisins á Keldum, á Keldnaholti og við Úlfarsá, Reykjavík.
- 3.4 Að selja lóð í eigu ríkisins við Þjórsárgötu og Þorragötu, Reykjavík.
- 3.5 Að selja eignarhlut ríkisins í lóð að Frakkastíg 23, Reykjavík.
- 3.6 Að selja eða leigja landspildur ríkisins við Grindavík.
- 3.7 Að selja sumarhúsalóðir, íbúðarlóðir og spildur í eigu ríkisins, sem leigðar hafa verið til langs tíma, til leigjenda á grundvelli óháðs verðmats, enda liggja ekki sérstakir almannahagsmunir að baki eignarhaldi ríkisins.
- 3.8 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jörðina Bakkakot 1 og 2 í Skaftárhreppi.
- 3.9 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jarðir sem ekki eru nýttar til ábúðar í því skyni að koma þeim í ábúð eða nýta þær á annan hátt.
- 3.10 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jörðina Þjótanda í Flóahreppi.
- 3.11 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jörðina Hraunbæ í Skaftárhreppi.
- 3.12 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jörðina Brekkur 3 í Mýrdalshreppi.
- 3.13 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jörðina Sælingsdal í Dalasýslu.
- 3.14 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja eyðijörðina Hól 1 í Fjarðabyggð.
- 3.15 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jörðina Skriðustekk í Breiðdalshreppi.
- 3.16 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jörðina Syðri-Bakka í Hörgársveit að hluta eða öllu leyti.
- 3.17 Að heimila Jarðasjóði að selja áveitulönd að hluta eða öllu leyti aftur til upprunajarða eða á almennum markaði.
- 3.18 Að heimila Jarðasjóði að kaupa jarðir eða jarðahluta vegna náttúruverndar, útivistar eða annarrar hagnýtingar sem þjónar almannahagsmunum.
- 3.19 Að heimila Jarðasjóði í samráði við Landgræðsluna að selja eða leigja uppgrædd landgræðslulönd að hluta eða öllu leyti aftur til eigenda upprunajarða eða á almennum markaði.
- 3.20 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jörðina Brúar í Þingeyjarsveit.
- 3.21 Að selja land við Hvanneyri sem ekki nýtist undir starfsemi Landbúnaðarháskóla Íslands.

- 3.22 Að selja land ríkisins á Vatnsendahæð, Kópavogi.
- 3.23 Að selja hluta af lóð Vegagerðarinnar að Borgarbraut 66, Borgarnesi, ásamt salthúsbyggingu sem er á lóðinni. Jafnframt að kaupa eða leigja lóð að Borgarbraut 66 í Borgarnesi.
- 3.24 Að ganga til samninga við Skaftárhrepp um lóðir í eigu ríkisins við Skriðuvelli og Skerjavelli á Kirkjubæjarklaustri.
- 3.25 Að ganga til samninga um sölu eða makaskipti á Halldórsstöðum 1 í Laxárdal, sem er í eigu ríkisins, og Halldórsstöðum 2 í Laxárdal.

Kaup og leiga fasteigna.

- 4.1 Að kaupa eða leigja húsnæði fyrir aðalskrifstofur ráðuneyta.
- 4.2 Að kaupa eða leigja húsnæði fyrir hjúkrunnarrými aldraðra í samræmi við áform um fjölgun slíkra rýma.
- 4.3 Að kaupa eða leigja húsnæði fyrir heilbrigðisstofnanir, sjúkrahús eða heilbrigðistengda starfsemi vegna endurskipulagningar eða hagræðingar á starfseminni.
- 4.4 Að kaupa eða leigja hentugt húsnæði fyrir hverfisstöðvar lögreglunnar á höfuðborgarsvæðinu.
- 4.5 Að ganga til samninga við Reykjavíkurborg um lóð undir flugstöð sem fyrirhugað er að reisa við Reykjavíkurflogvöll.
- 4.6 Að kaupa sendiherrabústaði eða skrifstofur í Washington DC, London og New York.
- 4.7 Að kaupa sumarbústaði í Þjóðgarðinum á Þingvöllum og jarðir í næsta nágrenni hans.
- 4.8 Að taka á leigu viðbótarhúsnæði fyrir framhaldsskóla og háskóla í tengslum við sameiningar, breytingar eða hagræðingu á starfseminni.
- 4.9 Að kaupa eða leigja húsnæði fyrir þjónustustofnanir fatlaðra.
- 4.10 Að kaupa að tillögu Þjóðminjasafns Íslands fasteignir með mikið minjasögulegt gildi til varðveislu í húsasafni stofnunarinnar.
- 4.11 Að leigja út húsnæði ríkisins á Hvanneyri sem Landbúnaðarháskóli Íslands nýtir ekki.
- 4.12 Að kaupa landsvæði við Dimmuborgir.
- 4.13 Að taka á leigu fasteignir fyrir búsetuúrræði á vegum Útlendingastofnunar.
- 4.14 Að ganga til samninga við Seltjarnarnesbæ um kaup ríkisins á Safnatröð 5, Seltjarnarnesi.
- 4.15 Að kaupa eða leigja starfs- og dvalaraðstöðu fyrir landverði í Þjóðgöörðum og á öðrum náttúruverndarsvæðum.
- 4.16 Að kaupa eða leigja land undir bílastæði innan Þjóðgarðsins Snæfellsjökuls til uppbyggingar innviða.
- 4.17 Að kaupa eða leigja skrifstofu- eða atvinnuhúsnæði vegna þarfa einstakra ríkisstofnana verði það talið nauðsynlegt til að stuðla að bættri nýtingu og auknu hagræði í rekstri ríkisins.
- 4.18 Að kaupa eða leigja geymsluhúsnæði vegna þarfa ríkisstofnana.
- 4.19 Að kaupa eða leigja húsnæði fyrir Póst- og fjarskiptastofnun.
- 4.20 Að kaupa eða leigja húsnæði vegna stækkunar og endurbóta á flugskýli fyrir Landhelgisgæsluna á Reykjavíkurflogvelli.
- 4.21 Að kaupa eða leigja hentugt húsnæði fyrir Íslenska dansflokkinn.
- 4.22 Að kaupa að tillögu Þjóðminjasafns Íslands landspildu ásamt húsum og mannvirkjum úr landi Keldna á Rangárvöllum.
- 4.23 Að nýta eignir sem heimilt er að selja sem endurgjald við kaup og leigu skrifstofu- eða atvinnuhúsnæðis vegna þarfa ríkisins.
- 4.24 Að leigja eða kaupa húsnæði sem nýtist sem stækkun á flugstöðinni á Akureyrarflugvelli.
- 4.25 Að kaupa eða leigja húsnæði fyrir Vinnumálastofnun, umboðsmann skuldara og

umboðsmann barna, Hugverkastofu, embætti ríkislögmanns, Persónuvernd og Geislavarnir ríkisins.

- 4.26 Að kaupa eða leigja fasteign fyrir starfsemi lögreglu, tollgæslu og annarra viðbragðsaðila á höfuðborgarsvæðinu.

Kaup og sala hlutabréfa og aðrar ráðstafanir vegna umsýslu félaga.

- 5.1 Að selja eignarhlut ríkisins í Íslandsbanka hf.
- 5.2 Að selja eignarhlut ríkisins í Landsbankanum hf. umfram 70% hlut ríkisins af heildarhlutafé bankans.
- 5.3 Að selja eignarhlut ríkisins í Sparisjóði Austurlands hf.
- 5.4 Að nýta samningsbundinn eða lögbundinn rétt til innlausnar eða kaupa á hlutum í fjármálafyrirtækjum sem að hluta eru í eigu ríkisins.
- 5.5 Að nýta samningsbundinn rétt til að breyta láni Vaðlaheiðarganga hf. í hlutafé eða annan rétt samkvæmt lánasamningi til að taka við hlutafé í félaginu.
- 5.6 Að selja eignarhlut ríkisins í Endurvinnslunni hf.
- 5.7 Að selja eignarhlut ríkisins í Vísindagarðinum ehf. á Fljótsdalshéraði.
- 5.8 Að selja óverulega eignarhluti ríkisins í félögum.
- 5.9 Að koma á fót hlutafélagi með allt að 100 m.kr. hlutafé sem hafi það hlutverk að annast minni fjárfestingar fyrir hönd stofnana ríkisins.
- 5.10 Að koma á fót hlutafélögum með lágmarkshlutafé, eða allt að 5 m.kr.
- 5.11 Að selja eignarhluti í félögum í eigu háskóla sem þeir hafa eignast á grundvelli 26. gr. laga um opinbera háskóla, nr. 85/2008, og heimila ráðstöfun á söluandvirði eignarhluta til viðkomandi háskóla.
- 5.12 Að ganga til samninga við eigendur Landsnets ohf. um kaup eða tilfærslu eignarhluta í félaginu til ríkissjóðs.
- 5.13 Að ganga til samninga við eigendur Auðkennis um kaup eða tilfærslu eignarhalds á félaginu til ríkisins.
- 5.14 Að auka við hlutafé í Farice ehf. með það að markmiði að standa undir fjármögnun á lagningu á nýjum sæstreng.
- 5.15 Að auka við hlutafé í opinberum félögum í því skyni að auka fjárfestingargetu eða bregðast við meiri háttar rekstrarvanda vegna heimsfaraldurs kórónuveirunnar.

Samningar um framkvæmdir, rekstur og afmörkuð verkefni.

- 6.1 Að ganga á grundvelli útboðs til samninga um þróun, innleiðingu og notkun á nýju samskipta- og upplýsingakerfi fyrir Stjórnarráð Íslands til allt að tíu ára.
- 6.2 Að ganga á grundvelli útboðs til samninga um framleiðslu ökuskírteina til allt að sex ára.
- 6.3 Að ganga á grundvelli útboðs til samninga um rafrænt endurgreiðslukerfi virðisaukaskatts til einstaklinga búsettra erlendis til allt að tíu ára.
- 6.4 Að ákveða að gengið verði á grundvelli útboðs til samninga um skýjaumhverfi fyrir ríkisaðila til allt að tíu ára.

Ýmsar heimildir.

- 7.1 Að selja, leigja eða ráðstafa með öðrum hætti fasteignum og landsvæðum á varnarsvæðum á Keflavíkurflugvelli sem koma á í borgaraleg not.
- 7.2 Að selja, leigja eða ráðstafa með öðrum hætti landi eða lóðum í nágrenni Keflavíkurflugvallar vegna áframhaldandi þróunar á svæðinu.
- 7.3 Að ganga til samninga við Minjavernd um afhendingu og endurnýjun fasteigna sem ekki eru nýttar af hálfu ríkisins en nauðsynlegt þykir að vernda, einkum vegna menningarsjónarmiða.

- 7.4 Að ganga til samninga við fyrrum gefendur lóðar og fasteigna Krísuvíkurkirkju og vinafélags Krísuvíkurkirkju um ráðstöfun lóðar og fasteigna endurbyggðrar kirkju.
- 7.5 Að þiggja að gjöf fasteignir á Litlabæ í Skötufirði og Hraunskirkju í Keldudal til varðveislu í húsasafni Þjóðminjasafns Íslands.
- 7.6 Að greiða kostnað vegna nauðsynlegra breytinga á húsnæði þegar stofnanir á vegum ríkisins eru í hagræðingarskyni færðar milli fasteigna í eigu ríkisins og/eða fasteigna sem ríkið hefur tekið á langtímaleigu.
- 7.7 Að færa innra leiguverð fasteigna sem færðar verða í umsjón Ríkiseigna nær leiguverði sambærilegra eigna á sama markaðssvæði og eftir atvikum að undirbúa breytingar á fjárheimildum vegna þessa.
- 7.8 Að kaupa þrjár nýjar björgunarþyrlur fyrir Landhelgisgæsluna og selja eldri þyrlu, TF-LIF.
- 7.9 Að kaupa nýtt rannsóknaskip fyrir Hafrannsóknastofnun og selja eldri skip.
- 7.10 Að selja varðskipin Ægi og Tý og kaupa eða leigja hagkvæmari skip í staðinn.
- 7.11 Að selja ferjuna Herjólf III.
- 7.12 Að heimila Veðurstofu Íslands að endurnýja núverandi veðursjár og jafnframt að kaupa og setja upp veðursjár í öðrum landshlutum.
- 7.13 Að ganga til samninga um kaup á réttindum að Íslenskri orðabók og eftir atvikum öðrum sambærilegum orðabókum og fela stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum að miðla þeim rafrænt í opnum aðgangi í því skyni að efla íslenska tungu.
- 7.14 Að heimila sjúkrahúsum og Heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins að taka þátt í eða eiga samstarf við fyrirtæki sem vinna að vísindarannsóknum og þróun nýjunga á sviði heilbrigðismála og læknisfræði. Samningar sem fela í sér fjárskuldbindingar skulu lagðir fyrir ráðherra heilbrigðismála og fjármála til staðfestingar.
- 7.15 Að afsala, í samráði við utanríkisráðuneyti, flugbrautakerfi, tengdu akbrautakerfi og flughlöðum á Keflavíkflugvelli til Isavia ohf. enda verði þjóðréttarlegar skuldbindingar Íslands vegna varnar- og öryggismála tryggðar sem og varnar- og öryggishagsmunir landsins. Hafa skal samráð við fjárlaganefnd og utanríkismálanefnd Alþingis áður en heimildin er nýtt.
- 7.16 Að ganga til samninga um uppgjör á lífeyrisskuldbindingum sem myndast hafa í B-deild Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins vegna starfsemi sjálfseignarstofnana og félagasamtaka sem kostuð eru af ríkissjóði.
- 7.17 Að ganga til samninga um uppgjör á lífeyrisskuldbindingum sem myndast hafa í B-deild Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins og lífeyrissjóðum sveitarfélaga vegna samrekskurs ríkis og sveitarfélaga.
- 7.18 Að nýta svigrúm sem kann að myndast vegna óreglulegra tekna ríkissjóðs eða jákvæðrar sjóðstöðu til þess að greiða inn á skuldbindingar ríkissjóðs vegna B-deildar Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins.
- 7.19 Að leggja Seðlabanka Íslands til 58.395 m.kr. í eigið fé, verði eftir því kallað á grundvelli sérstakrar heimildar í 3. mgr. 40. gr. laga nr. 92/2019, um Seðlabanka Íslands. Eftirstöðvar innkallanlegs eigin fjár færast upp við hver áramót með hækkun á vísitölu neysluverðs.
- 7.20 Að ganga til samninga við Reykjavíkurborg um nýtt fyrirkomulag eignarhalds og rekstrar fasteignarinnar Hörpu og til að yfirtaka í því sambandi skuldbindingar sem tengjast fasteigninni að hluta eða öllu leyti.
- 7.21 Að veita lánastofnunum ábyrgð ríkissjóðs sem nemi 50–70% höfuðstóls viðbótarlána þeirra til fyrirtækja sem orðið hafa fyrir verulegu tekjutapi vegna heimsfaraldurs kórónuveiru. Jafnframt er honum heimilt að semja við Seðlabanka Íslands um framkvæmd á veitingu ábyrgða gagnvart lánastofnunum. Skulu lánastofnanir við

lánveitingarnar uppfylla nánari skilyrði sem fram skulu koma í samningi við Seðlabankann. Í samningnum skulu tilgreind þau hlutlægu skilyrði sem lögð verða til grundvallar ákvörðunum um skiptingu ábyrgða milli lánastofnana, ásamt nánari skilyrðum um hvernig tryggja megi að fyrirgreiðsla lánastofnana byggist á skýrum, málefnalegum og gagnsæjum forsendum sem leiði til jafnræðis þeirra fyrirtækja sem leita eftir fyrirgreiðslu og hvernig reglubundinni skýrslugjöf skuli háttáð. Heildarábyrgð ríkissjóðs vegna viðbótarlána getur numið frá 35–50 ma.kr.

- 7.22 Að veita lánastofnunum ábyrgð ríkissjóðs á höfuðstól lána, að meðtöldum vöxtum, til að styðja við einstaklinga og lögaðila sem stunda atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi og hafa orðið fyrir tímabundnum skakkaföllum vegna heimsfaraldurs kórónuveiru. Meðal skilyrða fyrir lánunum er tekjusamdráttur rekstraraðila á árinu 2020, að lánin séu veitt fyrir lok árs 2020 og að þau séu eingöngu nýtt til að standa undir rekstrarkostnaði lánþega. Jafnframt er heimilt að semja við Seðlabanka Íslands um að annast umsýslu vegna ábyrgðar ríkissjóðs á lánunum. Heimildin verður nýtt í samræmi við lög um fjárstuðning til minni rekstraraðila vegna heimsfaraldurs kórónuveiru.
- 7.23 Að veita allt að 650 m.kr. framlag til Kríu, sem er sjálfstæður sjóður í eigu ríkisins, sem fjárfestir í sérhæfðum sjóðum sem hafa þann tilgang að fjárfesta í sprota- og nýsköpunarfyrirtækjum.
- 7.24 Að veita Icelandair Group hf., sem er kerfislega mikilvægt fyrirtæki, sjálfskuldarábyrgð frá ríkissjóði á lánunum vegna tekjufalls fyrirtækisins í tengslum við heimsfaraldur kórónuveirunnar. Heildarskuldbinding ríkissjóðs vegna þessa getur numið allt að 108 milljónum Bandaríkjadala eða sem jafngildir 90% af 120 milljóna Bandaríkjadala lánalínunum til félagsins.

m.kr.

Rekstrar-
grunnurGreiðslu-
grunnur

Sundurliðun 1

Tekjur A-hluta**I Skatttekjur****111 Skattar á tekjur og hagnað**

111.1.0	Tekjuskattur einstaklinga og staðgreiðsla	180.700,0	195.300,0
111.2.1	Tekjuskattur, lögaðilar	55.200,0	53.200,0
111.2.2	Sérstakur fjársýsluskattur	2.300,0	2.300,0
	Skattar á tekjur og hagnað, lögaðilar	57.500,0	55.500,0
111.3	Fjármagnstekjuskattur	25.200,0	23.200,0
	Skattar á tekjur og hagnað.	263.400,0	274.000,0

112 Skattar á launagreiðslur og vinnuafl

112.1	Markaðsgjald	785,0	782,0
112.6	Gjald til jöfn. og lækk. á örorkubyrði lífeyrissj.	4.727,0	4.794,0
112.7	Fjársýsluskattur, almennur	3.250,0	3.230,0
	Skattar á launagreiðslur og vinnuafl.	8.762,0	8.806,0

113 Eignarskattar

113.3.1	Erfðafjárskattur	3.700,0	3.700,0
113.5.1	Skipulagsgjald	547,4	547,4
113.6.5	Brunabótamatsgjald	283,0	283,0
113.6.6	Fasteignamatsgjald	610,2	610,2
	Eignarsk., reglubundnir, ótaldir annars staðar	893,2	893,2
	Eignarskattar.	5.140,6	5.140,6

114 Skattar á vöru og þjónustu

114.1.1	Virðisaukaskattur	233.000,0	236.000,0
114.1.4.1	Stimpilgjald	5.260,0	5.260,0
	Almennir skattar á vöru og þjónustu	238.260,0	241.260,0

m.kr.		Rekstrar- grunnur	Greiðslu- grunnur
114.2.1	Vörugjald af ökutækjum	5.350,0	5.350,0
114.2.2.1	Vörugjald af bensíni, almennt	3.700,0	3.700,0
114.2.2.2	Sérstakt vörugjald af blýlausu bensíni	6.000,0	6.000,0
114.2.2.4	Kolefnisgjald	5.645,0	5.645,0
114.2.2.6	Olíugjald	11.500,0	11.500,0
114.2.3.1	Áfengisgjald	20.250,0	20.200,0
114.2.3.10	Tóbaksgjald	6.050,0	6.050,0
114.2.4.1	Skilagjald og umsýsluþóknun á einnota umbúðir	3.802,4	3.802,4
114.2.4.5	Úrvinnslugjald	2.350,0	2.350,0
114.2.4.6	Gjald á flúoraðar gróðurhúsalofttegundir (F-gös)	430,0	430,0
114.2.5.6	Jöfnunargjald vegna dreifingar raforku	1.178,0	1.178,0
114.2.7	Vörugjöld, eftirlitsgjöld	87,4	87,4
114.2.8	Vörugjöld af rafmagni og heitu vatni	573,1	573,1
114.2.9	Ýmis vörugjöld	14,8	14,8
	Vörugjöld	66.930,7	66.880,7
114.4.1	Eftirlitsgjald Fjármálaeftirlitsins	2.392,9	2.392,9
114.4.2	Ofanflóðasjóðsgjald	2.838,7	2.838,7
114.4.3	Byggingaröryggisgjald	551,1	551,1
	Sértækir þjónustuskattar	5.782,7	5.782,7
114.5.1.6	Kílómetragjald af ökutækjum	1.350,0	1.350,0
114.5.1.7	Bifreiðagjald	7.550,0	7.500,0
114.5.2	Neyslu- og leyfisskattar, aðrir en á bifreiðar	807,8	806,8
114.5.2.1.0	Leyfi fyrir atvinnustarfsemi og tengd leyfi	93,8	93,8
114.5.2.1.1	Skráningargjöld fyrirtækja	943,8	943,8
114.5.2.1.2	Eftirlitsgjöld á fyrirtæki	264,5	263,4
114.5.2.1.2.8	Lyfjæftirlitsgjald	120,8	120,8
114.5.2.1.2.2	Leyfis- og árgjöld Póst- og fjarskiptastofnunar	234,6	234,6
114.5.2.1.2.2	Umferðaröryggisgjald	145,3	145,3
	Neyslu- og leyfisskattar	11.510,6	11.458,5
	Skattar á vöru og þjónustu	322.484,0	325.381,9
115	Skattar á alþjóðaverslun og viðskipti		
115.1	Tollar og önnur aðflutningsgjöld	2.766,6	2.766,6
115.2	Gjald í stofnverndarsjóð	5,3	5,3
	Skattar á alþjóðaverslun og viðskipti	2.771,9	2.771,9

m.kr.		Rekstrar- grunnur	Greiðslu- grunnur
116	Aðrir skattar		
116.1	Aðrir skattar á atvinnurekstur	822,9	822,9
116.1.6	Gjald á bankastarfsemi	4.100,0	4.100,0
116.1.7	Gjald á lánastofnanir til umboðsmanns skuldara	300,5	300,5
	Aðrir skattar á atvinnurekstur	5.223,4	5.223,4
116.2.81	Gjald í Framkvæmdasjóð aldraðra	2.670,0	2.550,0
116.2.82	Gjald vegna Ríkisútvarpsins ohf.	4.740,0	4.340,0
	Ýmsir skattar, ekki á atv.rekstur eða skattar ótilgr. a.s.	7.410,0	6.890,0
	Aðrir skattar	12.633,4	12.113,4
	Skatttekjur, samtals	615.191,9	628.213,8
II	Tryggingagjöld		
121	Tryggingagjöld vegna almannatrygginga		
121.2.1.1	Tryggingagjald, almennt, hluti lífeyristrygginga	55.022,0	60.758,0
121.2.1.6	Tryggingagjald, almennt, hluti Fæðingarorlofssjóðs. .	17.267,0	17.197,0
121.2.2.1	Hluti Atvinnuleysistrygg.sjóðs í atv.trygg.gjaldi	21.191,0	21.105,0
121.2.3.71	Ábyrgðargjald vegna launa	785,0	782,0
	Tryggingagjöld v. alm.trygginga, lögaðilar	94.265,0	99.842,0
121.3.0	Hluti Trygg.sj. sjálfst. starf. einstakl. í atv.trygg.gjaldi	75,0	74,0
121.8.1	Slysatryggingagjald vegna sjómanna	174,0	174,0
	Tryggingagjöld vegna almannatrygginga	94.514,0	100.090,0
	Tryggingagjöld, samtals	94.514,0	100.090,0
III	Fjárframlög		
132	Fjárframlög frá alþjóðastofnunum		
132.1	Fjárframlög frá alþjóðastofn., rekstrarframlög	2.854,5	2.854,5

m.kr.		Rekstrar- grunnur	Greiðslu- grunnur
132.2	Fjárframlög frá alþj.stofn., fjárfestingarframl.	191,1	191,1
	Fjárframlög frá alþjóðastofnunum	3.045,6	3.045,6
133	Fjárframlög frá öðrum opinberum aðilum		
133.1	Fjárframl. frá öðrum opinb. aðilum, rekst.framl.	279,0	279,0
133.1.1	Hluti sveitarfélaga í innheimtukostnaði	1.225,0	1.225,0
133.1.7	Viðbótarframl. sveitarfél. v. líf.skuldbind. grunnsk.kenn.	185,0	185,0
133.1.20	Fjárframlög frá hinu opinbera, rekstrarframlög.	766,1	766,1
	Fjárframl. frá öðrum opinb. aðilum, rekst.framl. .	2.455,1	2.455,1
133.2	Fjárframl. f. öðrum opinb. aðilum, fjárfest.framl.	20,7	20,7
	Fjárframlög frá öðrum opinberum aðilum	2.475,8	2.475,8
	Fjárframlög, samtals	5.521,4	5.521,4

IV Aðrar tekjur

141	Eignatekjur		
141.1.0.1	Vextir af skammtímakröfum,	467,9	467,9
141.1.0.2	Vaxtatekjur af endurlánnum ríkissjóðs	1.453,6	1.345,5
141.1.0.3	Verðbótapáttur vaxtatekna vegna GFS-reikningsskila	144,0	144,0
141.1.2.1	Dráttarvextir af sköttum á tekjur og hagnað	3.800,0	3.800,0
141.1.3.1	Vaxtatekjur stofn. sem færast h. ríkissj. skv. GFS-reikningsskil.	546,3	546,3
	Vaxtatekjur	6.411,8	6.303,7
141.2.1	Arðgreiðslur frá erlendum aðilum,	40,0	40,0
141.2.2	Arðgreiðslur frá innlendum aðilum,	5.249,1	5.249,1
	Arðgreiðslur	5.289,1	5.289,1
141.3	Hluti af tekjum B-hluta fyrirtækja,	1.550,0	1.550,0
141.5	Leigutekjur	179,2	179,2
141.5.20	Veiðigjald fyrir veiðiheimildir,	4.650,0	4.650,0
141.5.22	Gjaldtaka v. fiskeldis,	300,0	300,0
	Leigutekjur	5.129,2	5.129,2
	Eignatekjur	18.380,1	18.272,0

m.kr.		Rekstrar- grunnur	Greiðslu- grunnur
142	Sala á vöru og þjónustu		
142.2.1.1.1	Ríkisábyrgðargjald og áhættugjald v. ríkisábyrgða . . .	29,0	29,0
142.2.1.2	Innritunargjöld í háskóla og framhaldsskóla	1.397,4	1.397,7
142.2.1.4	Prófgjöld	57,6	57,6
142.2.1.5	Vottorðsgjöld	147,0	147,0
142.2.1.6	Aðgangur að skráum	561,3	561,3
142.2.1.7	Eftirlitsgjöld	1.847,4	1.847,4
142.2.1.8	Neyslu- og leyfisgjöld, ýmis	1.031,9	1.032,0
142.2.1.8.8	Vegabréf	170,0	170,0
142.2.1.8.9	Ökuskírteini	155,0	155,0
142.2.1.8.10	Þinglýsingar	285,0	285,0
142.2.2.1	Dómsmálagj. og gjöld fyrir embættisverk sýslum.	820,0	820,0
	Neyslu- og leyfisgjöld	6.501,6	6.502,0
142.3.1.0	Þjónusta	14.694,3	14.694,3
142.3.2	Vörusala	4.828,6	4.828,6
142.3.3	Ýmsar tekjur	5.608,7	5.608,7
	Tilfall. sala stofn. ekki í mark.tengdri starfs.	25.131,6	25.131,6
	Sala á vöru og þjónustu	31.633,2	31.633,6
143	Sektir og skaðabætur		
143.0	Sektir og skaðabætur ríkisaðila í A-hluta	32,1	32,1
143.1	Lögreglustjórasedktir og dómsektir	20,5	20,5
143.1.1	Lögreglustjórasedktir	1.930,0	1.930,0
143.1.2	Dómsektir	1.520,0	1.520,0
	Lögreglustjórasedktir og dómsektir	3.470,5	3.470,5
143.2	Sektir af skatttekjum	387,0	367,0
143.2.1	Skattsektir	90,0	90,0
	Sektir af skatttekjum	477,0	457,0
	Sektir og skaðabætur	3.979,6	3.959,6
144	Frjálsar tilfærsl. aðrar en fjárframl. (styrkir)		
144.1.2.0	Frjálsar tilfærsl. aðrar en styrkir, rekst.framl.	1.276,6	1.276,6
144.2	Frj. tilfærsl. aðrar en styrkir, fjárfest.framl.	111,1	111,1
	Frjálsar tilfærsl. aðrar en fjárframl. (styrkir)	1.387,7	1.387,7

m.kr.		Rekstrar- grunnur	Greiðslu- grunnur
145	Ýmsar tekjur og óskilgreindar tekjur		
145.0	Ýmsar tekjur og óskilgr. tekj., ríkisaðilar í A-hl.	235,9	235,9
145.1.2.1	Innborganir í Ábyrgðasjóð launa úr gjaldþrotabúum .	47,7	47,7
	Ýmsar tekjur og óskilgreindar tekjur	283,6	283,6
147	Sala eigna		
147.4	Sala á heimildum til losunar gróðurhúsalofttegunda .	1.300,0	1.300,0
	Aðrar tekjur, samtals	56.964,2	56.836,5
	Heildartekjur samtals	772.191,5	790.661,7

Sundurliðun 2

Fjárheimildir málefnasviða eftir málaflokkum og ráðuneytum**01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess****01.10 Alþingi***00 Æðsta stjórn ríkisins*

Rekstrarframlög	4.290,0
Rekstrartilfærslur	123,2
Fjárfestingarframlög	1.406,6
Heildarfjárheimild	5.819,8
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-28,8
Framlag úr ríkissjóði	5.791,0

01.20 Eftirlitsstofnanir Alþingis*00 Æðsta stjórn ríkisins*

Rekstrarframlög	1.136,7
Fjárfestingarframlög	10,7
Heildarfjárheimild	1.147,4
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-102,7
Framlag úr ríkissjóði	1.044,7

01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess, heildargjöld	6.967,2
Rekstrartekjur	-131,5
Framlag úr ríkissjóði	6.835,7
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

02 Dómstólar**02.10 Hæstiréttur***00 Æðsta stjórn ríkisins*

Rekstrarframlög	218,6
-----------------------	-------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	218,6
-----------------------------	-------

06 Dómsmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	246,3
-----------------------	-------

Fjárfestingarframlög	1,8
----------------------------	-----

Heildarfjárheimild	248,1
---------------------------------	--------------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	248,1
-----------------------------	-------

02.20 Héraðsdómstólar*06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	1.899,0
-----------------------	---------

Fjárfestingarframlög	14,8
----------------------------	------

Heildarfjárheimild	1.913,8
---------------------------------	----------------

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-1,2
----------------------	------

Framlag úr ríkissjóði	1.912,6
-----------------------------	---------

m.kr.

02.30 Landsréttur*06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	742,2
-----------------------	-------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	742,2
-----------------------------	-------

02.40 Dómstólasýslan*06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	305,4
-----------------------	-------

Fjárfestingarframlög	56,1
----------------------------	------

Heildarfjárheimild	361,5
---------------------------------	--------------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	361,5
-----------------------------	-------

02 Dómstólar, heildargjöld	3.484,2
---	----------------

Rekstrartekjur	-1,2
-----------------------------	-------------

Framlag úr ríkissjóði	3.483,0
------------------------------------	----------------

Viðskiptahreyfingar	0,0
----------------------------------	------------

m.kr.

03 Æðsta stjórnýsla**03.10 Embætti forseta Íslands***00 Æðsta stjórn ríkisins*

Rekstrarframlög	335,7
Fjárfestingarframlög	9,3
Heildarfjárheimild	345,0
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	345,0

03.20 Ríkisstjórn*00 Æðsta stjórn ríkisins*

Rekstrarframlög	681,3
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	681,3

03.30 Forsætisráðuneyti*01 Forsætisráðuneyti*

Rekstrarframlög	1.241,6
Rekstrartilfærslur	52,7
Fjárfestingarframlög	416,8
Heildarfjárheimild	1.711,1
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	1.711,1

03 Æðsta stjórnýsla, heildargjöld	2.737,4
Rekstrartekjur	0,0
Framlag úr ríkissjóði	2.737,4
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

04 Utanríkismál

04.10 Utanríkisþjónusta og stjórnsýsla utanríkismála

03 Utanríkisráðuneyti

Rekstrarframlög	6.288,4
Rekstrartilfærslur	107,0
Fjárfestingarframlög	296,9
Heildarfjárheimild	6.692,3
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-192,6
Framlag úr ríkissjóði	6.499,7

04.20 Utanríkisviðskipti

03 Utanríkisráðuneyti

Rekstrartilfærslur	782,0
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	782,0

04.30 Samstarf um öryggis- og varnarmál

03 Utanríkisráðuneyti

Rekstrarframlög	2.668,7
Rekstrartilfærslur	43,8
Heildarfjárheimild	2.712,5
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-77,0
Framlag úr ríkissjóði	2.635,5

m.kr.

04.50 Samningsbundin framlög vegna fjölþjóðasamstarfs*03 Utanríkisráðuneyti*

Rekstrartilfærslur 3.390,0

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði 3.390,0

04 Utanríkismál, heildargjöld 13.576,8**Rekstrartekjur -269,6****Framlag úr ríkissjóði 13.307,2****Viðskiptahreyfingar 0,0**

m.kr.

05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla

05.10 Skattar og innheimta

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Rekstrarframlög	8.861,7
Rekstrartilfærslur	1,4
Fjárfestingarframlög	147,6
Heildarfjárheimild	9.010,7
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-298,0
Framlag úr ríkissjóði	8.712,7

05.20 Eignaumsýsla ríkisins

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Rekstrarframlög	13.126,1
Fjárfestingarframlög	2.379,2
Heildarfjárheimild	15.505,3
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-13.066,5
Framlag úr ríkissjóði	2.438,8

m.kr.

05.30 Fjármálaumsýsla ríkisins*09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti*

Rekstrarframlög	4.740,6
Rekstrartilfærslur	9,0
Fjárfestingarframlög	118,8
Heildarfjárheimild	4.868,4
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-2.338,7
Framlag úr ríkissjóði	2.529,7

05.40 Stjórnýsla ríkisfjármála*09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti*

Rekstrarframlög	4.636,1
Rekstrartilfærslur	1.007,7
Fjárfestingarframlög	1.663,9
Heildarfjárheimild	7.307,7
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-914,2
Framlag úr ríkissjóði	6.393,5

05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla, heildargjöld 36.692,1**Rekstrartekjur -16.617,4****Framlag úr ríkissjóði 20.074,7****Viðskiptahreyfingar 0,0**

m.kr.

06 Hagskýrslugerð og grunnskrár

06.10 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál

01 Forsætisráðuneyti

Rekstrarframlög	1.717,9
Fjárfestingarframlög	20,5
Heildarfjárheimild	1.738,4
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-154,5
Framlag úr ríkissjóði	1.583,9

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Rekstrarframlög	84,6
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	84,6

10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti

Rekstrarframlög	1.910,0
Fjárfestingarframlög	68,6
Heildarfjárheimild	1.978,6
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-878,5
Framlag úr ríkissjóði	1.100,1

m.kr.

14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti

Rekstrarframlög	338,8
-----------------------	-------

Fjárfestingarframlög	6,9
----------------------------	-----

Heildarfjárheimild	345,7
---------------------------------	--------------

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-17,8
----------------------	-------

Framlag úr ríkissjóði	327,9
-----------------------------	-------

06 Hagskýrslugerð og grunnskrár, heildargjöld	4.147,3
--	----------------

Rekstrartekjur	-1.050,8
-----------------------------	-----------------

Framlag úr ríkissjóði	3.096,5
------------------------------------	----------------

Viðskiptahreyfingar	0,0
----------------------------------	------------

m.kr.

07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar

07.10 Vísindi og samkeppnissjóðir í rannsóknum

02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	101,7
Rekstrartilfærslur	30,0
Fjármagnstilfærslur	10.203,9
Fjárfestingarframlög	39,0
Heildarfjárheimild	10.374,6
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-154,1
Framlag úr ríkissjóði	10.220,5

04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti

Rekstrarframlög	122,2
Fjármagnstilfærslur	4.141,5
Heildarfjárheimild	4.263,7
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-9,0
Framlag úr ríkissjóði	4.254,7

m.kr.

07.20 Nýsköpun, samkeppni og þekkingargreinar*04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti*

Rekstrarframlög	1.259,8
Rekstrartilfærslur	2.691,0
Fjármagnstilfærslur	7.293,2
Fjárfestingarframlög	0,5
Heildarfjárheimild	11.244,5
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-589,6
Framlag úr ríkissjóði	10.654,9

07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar, heildargjöld	25.882,8
Rekstrartekjur	-752,7
Framlag úr ríkissjóði	25.130,1
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

08 Sveitarfélög og byggðamál

08.10 Framlög til sveitarfélaga

10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti

Rekstrartilfærslur	19.894,2
------------------------------	----------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	19.894,2
---------------------------------	----------

14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti

Rekstrartilfærslur	242,5
------------------------------	-------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	242,5
---------------------------------	-------

08.20 Byggðamál

10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti

Rekstrarframlög	135,7
---------------------------	-------

Rekstrartilfærslur	1.717,0
------------------------------	---------

Heildarfjárheimild	1.852,7
-------------------------------------	----------------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	1.852,7
---------------------------------	---------

08 Sveitarfélög og byggðamál, heildargjöld	21.989,4
---	-----------------

Rekstrartekjur	0,0
---------------------------------	------------

Framlag úr ríkissjóði	21.989,4
--	-----------------

Viðskiptahreyfingar	0,0
--------------------------------------	------------

m.kr.

09 Almanna- og réttaröryggi**09.10 Löggæsla***06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	17.202,0
Rekstrartilfærslur	419,4
Fjárfestingarframlög	707,4
Heildarfjárheimild	18.328,8
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-880,0
Framlag úr ríkissjóði	17.448,8

09.20 Landhelgi*06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	5.442,0
Fjármagnstilfærslur	18,5
Fjárfestingarframlög	68,1
Heildarfjárheimild	5.528,6
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-516,1
Framlag úr ríkissjóði	5.012,5

m.kr.

09.30 Ákærvald og réttarvarsla*01 Forsætisráðuneyti*

Rekstrarframlög	364,8
Fjárfestingarframlög	1,4
Heildarfjárheimild	366,2
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-19,8
Framlag úr ríkissjóði	346,4

06 Dómsmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	1.514,1
Fjárfestingarframlög	7,4
Heildarfjárheimild	1.521,5
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1,6
Framlag úr ríkissjóði	1.519,9

09.40 Réttaraðstoð og bætur*06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	2.381,6
Rekstrartilfærslur	52,4
Heildarfjárheimild	2.434,0
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-470,8
Framlag úr ríkissjóði	1.963,2

m.kr.

09.50 Fullnustumál*06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	2.268,2
Rekstrartilfærslur	3,7
Fjárfestingarframlög	28,9
Heildarfjárheimild	2.300,8
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-140,3
Framlag úr ríkissjóði	2.160,5

09 Almanna- og réttaröryggi, heildargjöld	30.479,9
Rekstrartekjur	-2.028,6
Framlag úr ríkissjóði	28.451,3
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnarsýsla dómsmála

10.10 Persónuvernd

06 Dómsmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	287,1
Fjárfestingarframlög	3,0
Heildarfjárheimild	290,1
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-3,5
Framlag úr ríkissjóði	286,6

10.20 Trúmál

06 Dómsmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	1.284,8
Rekstrartilfærslur	6.583,2
Heildarfjárheimild	7.868,0
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	7.868,0

10.30 Sýslumenn

06 Dómsmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	3.299,7
Fjárfestingarframlög	18,0
Heildarfjárheimild	3.317,7
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-90,2
Framlag úr ríkissjóði	3.227,5

m.kr.

10.40 Stjórnsýsla dómsmálaráðuneytis*06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	1.497,6
Rekstrartilfærslur	131,9
Fjárfestingarframlög	3,7
Heildarfjárheimild	1.633,2
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-116,6
Framlag úr ríkissjóði	1.516,6

10.50 Útlendingamál*06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	3.974,0
Fjárfestingarframlög	12,2
Heildarfjárheimild	3.986,2
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-65,2
Framlag úr ríkissjóði	3.921,0

10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnsýsla dómsmála, heildargjöld	17.095,2
Rekstrartekjur	-275,5
Framlag úr ríkissjóði	16.819,7
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

11 Samgöngu- og fjarskiptamál

11.10 Samgöngur

10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti

Rekstrarframlög	12.022,6
Rekstrartilfærslur	3.992,6
Fjármagnstilfærslur	1.304,5
Fjárfestingarframlög	38.888,4
Heildarfjárheimild	56.208,1
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.576,9
Framlag úr ríkissjóði	54.631,2

11.20 Fjarskipti

10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti

Rekstrarframlög	855,0
Rekstrartilfærslur	246,8
Fjármagnstilfærslur	571,1
Fjárfestingarframlög	11,6
Heildarfjárheimild	1.684,5
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-31,0
Framlag úr ríkissjóði	1.653,5

m.kr.

11.30 Stjórnsýsla samgönguráðuneytis*10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti*

Rekstrarframlög	785,1
Rekstrartilfærslur	81,7
Fjárfestingarframlög	5,2
Heildarfjárheimild	872,0
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-109,1
Framlag úr ríkissjóði	762,9

11 Samgöngu- og fjarskiptamál, heildargjöld	58.764,6
Rekstrartekjur	-1.717,0
Framlag úr ríkissjóði	57.047,6
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

12 Landbúnaður

12.10 Stjórnun landbúnaðarmála

04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti

Rekstrarframlög	2.014,7
Rekstrartilfærslur	14.943,3
Fjárfestingarframlög	15,6
Heildarfjárheimild	16.973,6
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-608,1
Framlag úr ríkissjóði	16.365,5

12.20 Rannsóknir, þróun og nýsköpun í landbúnaðarmálum

04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti

Rekstrarframlög	572,5
Rekstrartilfærslur	127,0
Heildarfjárheimild	699,5
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	699,5

12 Landbúnaður, heildargjöld	17.673,1
Rekstrartekjur	-608,1
Framlag úr ríkissjóði	17.065,0
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

13 Sjávarútvegur og fiskeldi

13.10 Stjórnun sjávarútvegs og fiskeldis

04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti

Rekstrarframlög	1.098,6
Rekstrartilfærslur	451,7
Fjárfestingarframlög	13,1
Heildarfjárheimild	1.563,4
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-155,8
Framlag úr ríkissjóði	1.407,6

13.20 Rannsóknir, þróun og nýsköpun í sjávarútvegi

04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti

Rekstrarframlög	4.111,4
Rekstrartilfærslur	291,3
Fjármagnstilfærslur	326,0
Fjárfestingarframlög	3.104,1
Heildarfjárheimild	7.832,8
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.496,8
Framlag úr ríkissjóði	6.336,0

13 Sjávarútvegur og fiskeldi, heildargjöld	9.396,2
Rekstrartekjur	-1.652,6
Framlag úr ríkissjóði	7.743,6
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

14 Ferðaþjónusta

14.10 Ferðaþjónusta

04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti

Rekstrarframlög	1.146,7
Rekstrartilfærslur	626,9
Fjármagnstilfærslur	803,2
Fjárfestingarframlög	1,6
Heildarfjárheimild	2.578,4
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-15,8
Framlag úr ríkissjóði	2.562,6

14 Ferðaþjónusta, heildargjöld	2.578,4
Rekstrartekjur	-15,8
Framlag úr ríkissjóði	2.562,6
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

15 Orkumál

15.10 Stjórnun og þróun orkumála

04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti

Rekstrarframlög	882,5
Rekstrartilfærslur	4.052,3
Fjármagnstilfærslur	100,0
Fjárfestingarframlög	6,3
Heildarfjárheimild	5.041,1
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-234,9
Framlag úr ríkissjóði	4.806,2

15 Orkumál, heildargjöld	5.041,1
Rekstrartekjur	-234,9
Framlag úr ríkissjóði	4.806,2
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

16 Markaðseftirlit, neytendamál og stj.sýsla atv.mála

16.10 Markaðseftirlit og neytendamál

04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti

Rekstrarframlög	793,2
Rekstrartilfærslur	11,4
Fjárfestingarframlög	7,6
Heildarfjárheimild	812,2
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-54,7
Framlag úr ríkissjóði	757,5

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Rekstrarframlög	10,8
Rekstrartilfærslur	2.221,6
Heildarfjárheimild	2.232,4
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-52,4
Framlag úr ríkissjóði	2.180,0

m.kr.

16.20 Stjórnsýsla atvinnumála og nýsköpunar*04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti*

Rekstrarframlög	1.283,1
Rekstrartilfærslur	148,3
Fjárfestingarframlög	8,7
Heildarfjárheimild	1.440,1
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-42,1
Framlag úr ríkissjóði	1.398,0

16 Markaðseftirlit, neytendamál og stj.sýsla atv.mála, heildargjöld	4.484,7
Rekstrartekjur	-149,2
Framlag úr ríkissjóði	4.335,5
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

17 Umhverfismál

17.10 Náttúruvernd, skógrækt og landgræðsla

14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti

Rekstrarframlög	3.452,1
Rekstrartilfærslur	1.279,7
Fjárfestingarframlög	528,4
Heildarfjárheimild	5.260,2
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-855,9
Framlag úr ríkissjóði	4.404,3

17.20 Rannsóknir og vöktun á náttúru Íslands

14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti

Rekstrarframlög	3.323,7
Rekstrartilfærslur	205,7
Fjárfestingarframlög	383,7
Heildarfjárheimild	3.913,1
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.524,0
Framlag úr ríkissjóði	2.389,1

m.kr.

17.30 Meðhöndlun úrgangs*14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti*

Rekstrarframlög	2.330,0
Rekstrartilfærslur	3.702,4
Fjárfestingarframlög	1,2
Heildarfjárheimild	6.033,6
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-40,0
Framlag úr ríkissjóði	5.993,6

17.40 Varnir vegna náttúruvá*14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti*

Rekstrarframlög	274,8
Fjármagnstilfærslur	2.401,4
Heildarfjárheimild	2.676,2
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	2.676,2

17.50 Stjórnsýsla umhverfismála*14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti*

Rekstrarframlög	4.321,4
Rekstrartilfærslur	1.235,9
Fjármagnstilfærslur	800,0
Fjárfestingarframlög	27,9
Heildarfjárheimild	6.385,2
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-548,4
Framlag úr ríkissjóði	5.836,8

	m.kr.
17 Umhverfismál, heildargjöld	24.268,3
Rekstrartekjur	-2.968,3
Framlag úr ríkissjóði	21.300,0
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

18 Menning, listir, íþróttar- og æskulýðsmál

18.10 Safnamál

02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	3.883,8
Rekstrartilfærslur	424,4
Fjármagnstilfærslur	292,1
Fjárfestingarframlög	564,1
Heildarfjárheimild	5.164,4
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-595,7
Framlag úr ríkissjóði	4.568,7

18.20 Menningarstofnanir

02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	5.029,0
Rekstrartilfærslur	610,4
Fjármagnstilfærslur	5,0
Fjárfestingarframlög	258,4
Heildarfjárheimild	5.902,8
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-997,5
Framlag úr ríkissjóði	4.905,3

m.kr.

18.30 Menningarsjóðir*02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	55,2
Rekstrartilfærslur	4.903,8
Fjármagnstilfærslur	310,5
Heildarfjárheimild	5.269,5
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-61,5
Framlag úr ríkissjóði	5.208,0

18.40 Íþróttá- og æskulýðsmál*02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	37,2
Rekstrartilfærslur	1.176,5
Fjármagnstilfærslur	10,0
Heildarfjárheimild	1.223,7
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	1.223,7

18 Menning, listir, íþróttá- og æskulýðsmál, heildargjöld	17.560,4
Rekstrartekjur	-1.654,7
Framlag úr ríkissjóði	15.905,7
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

19 Fjölmiðlun

19.10 Fjölmiðlun

02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	4.607,1
Rekstrartilfærslur	392,0
Fjárfestingarframlög	0,3
Heildarfjárheimild	4.999,4
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	4.999,4
19 Fjölmiðlun, heildargjöld	4.999,4
Rekstrartekjur	0,0
Framlag úr ríkissjóði	4.999,4
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

20 Framhaldsskólastig

20.10 Framhaldsskólar

02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	34.415,9
Rekstrartilfærslur	1.023,6
Fjármagnstilfærslur	186,4
Fjárfestingarframlög	535,5
Heildarfjárheimild	36.161,4
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.469,3
Framlag úr ríkissjóði	34.692,1

20.20 Tónlistarfræðsla

02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti

Rekstrartilfærslur	585,8
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	585,8

20.30 Vinnustaðanám og styrkir

02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti

Rekstrartilfærslur	242,6
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	242,6

m.kr.

20.40 Jöfnun námskostnaðar*02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	545,4
--------------------------	-------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	545,4
-----------------------------	-------

20 Framhaldsskólastig, heildargjöld	37.535,2
--	-----------------

Rekstrartekjur	-1.469,3
-----------------------------	-----------------

Framlag úr ríkissjóði	36.065,9
------------------------------------	-----------------

Viðskiptahreyfingar	0,0
----------------------------------	------------

m.kr.

21 Háskólastig

21.10 Háskólar og rannsóknastarfsemi

02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	39.658,1
Rekstrartilfærslur	1.680,2
Fjárfestingarframlög	2.481,7
Heildarfjárheimild	43.820,0
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-10.684,8
Framlag úr ríkissjóði	33.135,2

04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti

Rekstrarframlög	216,3
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	216,3

21.30 Stuðningur við námsmenn

02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti

Rekstrartilfærslur	7.120,8
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	7.120,8

21 Háskólastig, heildargjöld	51.157,1
Rekstrartekjur	-10.684,8
Framlag úr ríkissjóði	40.472,3
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

22 Önnur skólastig og stjórnarsýsla mennta- og menn.mála

22.10 Leikskóla- og grunnskólastig

02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	298,3
Rekstrartilfærslur	199,7
Heildarfjárheimild	498,0
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	498,0

22.20 Framhaldsfræðsla og menntun óflokkuð á skólastig

02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	556,6
Rekstrartilfærslur	1.401,2
Fjárfestingarframlög	1,0
Heildarfjárheimild	1.958,8
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-61,6
Framlag úr ríkissjóði	1.897,2

m.kr.

22.30 Stjórnsýsla mennta- og menningarmála*02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	3.099,6
Rekstrartilfærslur	41,8
Fjárfestingarframlög	13,4
Heildarfjárheimild	3.154,8
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-783,7
Framlag úr ríkissjóði	2.371,1

22 Önnur skólastig og stjórnsýsla mennta- og menn.mála, heildargjöld ..	5.611,6
Rekstrartekjur	-845,3
Framlag úr ríkissjóði	4.766,3
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

23 Sjúkrahúsjónusta

23.10 Sérhæfð sjúkrahúsjónusta

08 Heilbrigðisráðuneyti

Rekstrarframlög	90.160,7
Rekstrartilfærslur	20,7
Fjárfestingarframlög	14.602,5
Heildarfjárheimild	104.783,9
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-7.105,0
Framlag úr ríkissjóði	97.678,9

23.20 Almenn sjúkrahúsjónusta

08 Heilbrigðisráðuneyti

Rekstrarframlög	10.323,2
Fjárfestingarframlög	1.828,5
Heildarfjárheimild	12.151,7
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.182,7
Framlag úr ríkissjóði	10.969,0

23.30 Erlend sjúkrahúsjónusta

08 Heilbrigðisráðuneyti

Rekstrartilfærslur	3.090,8
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	3.090,8

	m.kr.
23 Sjúkrahúspjónusta, heildargjöld	120.026,4
Rekstrartekjur	-8.287,7
Framlag úr ríkissjóði	111.738,7
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa

24.10 Heilsugæsla

08 Heilbrigðisráðuneyti

Rekstrarframlög	31.824,9
Rekstrartilfærslur	842,7
Fjárfestingarframlög	397,7
Heildarfjárheimild	33.065,3
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.577,5
Framlag úr ríkissjóði	31.487,8

24.20 Sérfræðiþjónusta og hjúkrun

08 Heilbrigðisráðuneyti

Rekstrarframlög	160,0
Rekstrartilfærslur	18.474,8
Heildarfjárheimild	18.634,8
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	18.634,8

m.kr.

24.30 Sjúkraþjálfun, iðjubjálfun og talþjálfun*08 Heilbrigðisráðuneyti*

Rekstrarframlög	423,8
Rekstrartilfærslur	5.434,9
Fjárfestingarframlög	7,3
Heildarfjárheimild	5.866,0
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-239,3
Framlag úr ríkissjóði	5.626,7

24.40 Sjúkraflutningar*08 Heilbrigðisráðuneyti*

Rekstrarframlög	2.011,3
Rekstrartilfærslur	1.155,9
Heildarfjárheimild	3.167,2
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	3.167,2

24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa, heildargjöld	60.733,3
Rekstrartekjur	-1.816,8
Framlag úr ríkissjóði	58.916,5
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta

25.10 Hjúkrunar- og dvalarrými

08 Heilbrigðisráðuneyti

Rekstrarframlög	49.109,2
Rekstrartilfærslur	895,0
Fjármagnstilfærslur	2.330,8
Fjárfestingarframlög	3.793,9
Heildarfjárheimild	56.128,9
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-3.005,0
Framlag úr ríkissjóði	53.123,9

25.20 Endurhæfingarþjónusta

08 Heilbrigðisráðuneyti

Rekstrarframlög	6.094,2
Rekstrartilfærslur	20,0
Heildarfjárheimild	6.114,2
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	6.114,2

25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta, heildargjöld	62.243,1
Rekstrartekjur	-3.005,0
Framlag úr ríkissjóði	59.238,1
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

26 Lyf og lækningavörur

26.10 Lyf

08 Heilbrigðisráðuneyti

Rekstrarframlög	13.343,5
Rekstrartilfærslur	11.954,5
Heildarfjárheimild	25.298,0
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	25.298,0

26.30 Hjálpartæki

08 Heilbrigðisráðuneyti

Rekstrarframlög	70,0
Rekstrartilfærslur	5.936,7
Heildarfjárheimild	6.006,7
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	6.006,7

26 Lyf og lækningavörur, heildargjöld	31.304,7
Rekstrartekjur	0,0
Framlag úr ríkissjóði	31.304,7
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

27 Örorka og málefni fatlaðs fólks

27.10 Bætur skv. lögum um almannatryggingar, örorkulífeyrir

07 Félagsmálaráðuneyti

Rekstrartilfærslur	51.254,5
------------------------------	----------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	51.254,5
---------------------------------	----------

27.20 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, örorka

07 Félagsmálaráðuneyti

Rekstrartilfærslur	22.666,3
------------------------------	----------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	22.666,3
---------------------------------	----------

27.30 Málefni fatlaðs fólks

07 Félagsmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	155,1
---------------------------	-------

Rekstrartilfærslur	446,9
------------------------------	-------

Fjárfestingarframlög	0,6
--------------------------------	-----

Heildarfjárheimild	602,6
-------------------------------------	--------------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	602,6
---------------------------------	-------

m.kr.

27.40 Aðrar örorkugreiðslur (Önnur velferðarmál, lífeyristrygg.)*07 Félagsmálaráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	206,4
--------------------------	-------

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-11,1
----------------------	-------

Framlag úr ríkissjóði	195,3
-----------------------------	-------

27.50 Jöfnun á örorkubyrði almennra lífeyrissjóða*09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	4.794,0
--------------------------	---------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	4.794,0
-----------------------------	---------

27 Örorka og málefni fatlaðs fólks, heildargjöld	79.523,8
---	-----------------

Rekstrartekjur	-11,1
-----------------------------	--------------

Framlag úr ríkissjóði	79.512,7
------------------------------------	-----------------

Viðskiptahreyfingar	0,0
----------------------------------	------------

m.kr.

28 Málefni aldraðra**28.10 Bætur skv. lögum um almannatryggingar, lífeyrir aldraðra***07 Félagsmálaráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	83.699,6
--------------------------	----------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	83.699,6
-----------------------------	----------

28.20 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, öldrun*07 Félagsmálaráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	7.205,8
--------------------------	---------

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-7,2
----------------------	------

Framlag úr ríkissjóði	7.198,6
-----------------------------	---------

28.30 Þjónusta við aldraða og aðrar greiðslur, óta.*07 Félagsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	0,5
-----------------------	-----

Rekstrartilfærslur	114,0
--------------------------	-------

Heildarfjárheimild	114,5
---------------------------------	--------------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	114,5
-----------------------------	-------

28 Málefni aldraðra, heildargjöld	91.019,9
--	-----------------

Rekstrartekjur	-7,2
-----------------------------	-------------

Framlag úr ríkissjóði	91.012,7
------------------------------------	-----------------

Viðskiptahreyfingar	0,0
----------------------------------	------------

m.kr.

29 Fjölskyldumál

29.10 Barnabætur

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Rekstrartilfærslur	13.100,0
--------------------------	----------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	13.100,0
-----------------------------	----------

29.20 Fæðingarorlof

07 Félagsmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	140,6
-----------------------	-------

Rekstrartilfærslur	18.998,2
--------------------------	----------

Heildarfjárheimild	19.138,8
---------------------------------	-----------------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	19.138,8
-----------------------------	----------

29.30 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, fjölskyldur

07 Félagsmálaráðuneyti

Rekstrartilfærslur	456,0
--------------------------	-------

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	456,0
-----------------------------	-------

m.kr.

29.40 Annar stuðningur við fjölskyldur og börn*01 Forsætisráðuneyti*

Rekstrarframlög	78,1
Fjárfestingarframlög	1,0
Heildarfjárheimild	79,1
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	79,1

07 Félagsmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	4.553,9
Rekstrartilfærslur	3.894,6
Fjárfestingarframlög	359,3
Heildarfjárheimild	8.807,8
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-57,7
Framlag úr ríkissjóði	8.750,1

10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti

Rekstrartilfærslur	324,0
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	324,0

29.50 Bætur til eftirlifenda*07 Félagsmálaráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	452,2
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	452,2

m.kr.

29.60 Bætur vegna veikinda og slysa*08 Heilbrigðisráðuneyti*

Rekstrarframlög	106,0
Rekstrartilfærslur	2.027,7
Heildarfjárheimild	2.133,7
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-95,0
Framlag úr ríkissjóði	2.038,7

29.70 Málefni innflytjenda og flóttamanna*07 Félagsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	816,4
Rekstrartilfærslur	451,7
Heildarfjárheimild	1.268,1
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	1.268,1

29 Fjölskyldumál, heildargjöld	45.759,7
Rekstrartekjur	-152,7
Framlag úr ríkissjóði	45.607,0
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi

30.10 Vinnumál og atvinnuleysi

07 Félagsmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	3.760,9
Rekstrartilfærslur	58.750,1
Fjárfestingarframlög	3,2
Heildarfjárheimild	62.514,2
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.234,2
Framlag úr ríkissjóði	61.280,0

30.20 Vinnumarkaður

07 Félagsmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	1.561,3
Rekstrartilfærslur	86,9
Fjárfestingarframlög	16,3
Heildarfjárheimild	1.664,5
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-589,9
Framlag úr ríkissjóði	1.074,6

30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi, heildargjöld	64.178,7
Rekstrartekjur	-1.824,1
Framlag úr ríkissjóði	62.354,6
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

31 Húsnæðisstuðningur

31.10 Húsnæðisstuðningur

07 Félagsmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	143,8
Rekstrartilfærslur	6.218,2
Fjármagnstilfærslur	3.736,4
Heildarfjárheimild	10.098,4
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	10.764,5
Viðskiptahreyfingar	-666,1

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Rekstrartilfærslur	2.600,0
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	2.600,0

31 Húsnæðisstuðningur, heildargjöld	12.698,4
Rekstrartekjur	0,0
Framlag úr ríkissjóði	13.364,5
Viðskiptahreyfingar	-666,1

m.kr.

32 Lýðheilsa og stjórnsýsla velferðarmála

32.10 Lýðheilsa, forvarnir og eftirlit

08 Heilbrigðisráðuneyti

Rekstrarframlög	2.752,6
Rekstrartilfærslur	283,6
Fjárfestingarframlög	25,1
Heildarfjárheimild	3.061,3
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-641,2
Framlag úr ríkissjóði	2.420,1

32.20 Jafnréttismál

01 Forsætisráðuneyti

Rekstrarframlög	252,2
Rekstrartilfærslur	78,3
Fjárfestingarframlög	0,7
Heildarfjárheimild	331,2
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-23,6
Framlag úr ríkissjóði	307,6

m.kr.

32.30 Stjórnsýsla heilbrigðismála*08 Heilbrigðisráðuneyti*

Rekstrarframlög	3.735,9
Rekstrartilfærslur	273,7
Fjárfestingarframlög	10,9
Heildarfjárheimild	4.020,5
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-926,6
Framlag úr ríkissjóði	3.093,9

32.40 Stjórnsýsla félagsmála*07 Félagsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	3.500,7
Rekstrartilfærslur	258,6
Fjárfestingarframlög	76,5
Heildarfjárheimild	3.835,8
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-49,2
Framlag úr ríkissjóði	3.786,6

32 Lýðheilsa og stjórnsýsla velferðarmála, heildargjöld **11.248,8**

Rekstrartekjur	-1.640,6
Framlag úr ríkissjóði	9.608,2
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindi

33.10 Fjármagnskostnaður

19 Vaxtagjöld ríkissjóðs

Rekstrarframlög	46.009,0
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	41.888,0
Viðskiptahreyfingar	4.121,0

33.20 Ríkisábyrgðir

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Fjárfestingarframlög	110,0
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	20,0
Viðskiptahreyfingar	90,0

33.30 Lífeyrisskuldbindingar

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Rekstrarframlög	62.198,8
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	25.533,7
Viðskiptahreyfingar	36.665,1

33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindi, heildargjöld	108.317,8
Rekstrartekjur	0,0
Framlag úr ríkissjóði	67.441,7
Viðskiptahreyfingar	40.876,1

m.kr.

34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir

34.10 Almennur varasjóður

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Rekstrarframlög	10.274,0
Rekstrartilfærslur	3.872,1
Heildarfjárheimild	14.146,1
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-340,0
Framlag úr ríkissjóði	13.806,1

34.20 Sértækar fjárráðstafanir

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Rekstrarframlög	108,6
Rekstrartilfærslur	167,5
Fjárfestingarframlög	388,3
Heildarfjárheimild	664,4
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	664,4

34.30 Afskriftir skattkrafna

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Rekstrartilfærslur	17.820,0
Fjármögnun:	
Viðskiptahreyfingar	17.820,0

	m.kr.
34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir, heildargjöld	32.630,5
Rekstrartekjur	-340,0
Framlag úr ríkissjóði	14.470,5
Viðskiptahreyfingar	17.820,0

m.kr.

35 Alþjóðleg þróunarsamvinna

35.10 Þróunarsamvinna

03 Utanríkisráðuneyti

Rekstrarframlög	2.251,7
Rekstrartilfærslur	4.595,4
Heildarfjárheimild	6.847,1
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-69,4
Framlag úr ríkissjóði	6.777,7

35 Alþjóðleg þróunarsamvinna, heildargjöld	6.847,1
Rekstrartekjur	-69,4
Framlag úr ríkissjóði	6.777,7
Viðskiptahreyfingar	0,0

Greinargerð.

Inngangur

Samkvæmt 42. gr. stjórnarskrárinnar ber að leggja frumvarp til fjárlaga fyrir Alþingi þegar það kemur saman og í þingskapalögum er kveðið á um að frumvarpið skuli lagt fram á fyrsta fundi haustþings. Að jafnaði er samkomudagur þingsins annar þriðjudagur í september en samkvæmt bráðabirgðaákvæði við þingskapalög skal 151. löggjafarþing koma saman fimmtudaginn 1. október 2020.

Samkvæmt lögum um opinber fjármál skal frumvarp til fjárlaga sett fram á grundvelli þingsályktunar um fjármálaáætlun til fimm ára og skal það að efni til vera í samræmi við markmið hennar, sbr. 5. og 14. gr. laganna. Leggja ber fjármálaáætlun fram eigi síðar en 1. apríl ár hvert og skal hún vera í samræmi við gildandi fjármálastefnu og skilyrði hennar, svonefndar tölulegar fjármálareglur.

Í mars sl. brustu á fordæmalausar aðstæður vegna heimsfaraldurs kórónuveiru. Faraldurinn hefur þegar valdið miklu heilsufarstjóni um heim allan og viðamiklum efnahagslegum áhrifum sem ekki sér enn fyrir endann á. Af þessum sökum reyndist óhjákvæmilegt að endurskoða þágildandi fjármálastefnu fyrir árin 2018–2022 þar sem allar meginforsendur hennar höfðu brostið. Alþingi afgreiddi þingsályktun þess efnis í byrjun september. Í ljósi þessara óvæntu aðstæðna var einnig ákveðið að framlagningu fjármálaáætlunar yrði frestað fram á fyrsta samkomudag reglulegs Alþingis nú í haust þannig að hún yrði lögð fram samhliða fjárlagafrumvarpinu. Jafnframt var samþykkt frumvarp um breytingu á þingskapalögum sem fól í sér frestun á samkomudegi Alþingis fram til 1. október.

Í samræmi við framangreindar breytingar á fjárlaga- og áætlanagerð yfirstandandi árs er fjárlagafrumvarp fyrir árið 2021 nú lagt fram samhliða þingsályktunartillögu um fjármálaáætlun fyrir árin 2021–2025. Frumvarpið og áætlunin eru að fullu í samræmi við meginmarkmið endurskoðaðrar fjármálastefnu fyrir árin 2018–2022. Samhliða framlagning með þessum hætti, í stað þess að áætlunin komi fram að vori og frumvarpið að hausti, felur í sér talsverða áskorunin varðandi efnistösk og framsetningu. Leitast hefur verið við eins og kostur er að draga úr skörun á umfjöllunarefnum, m.a. með því að vísa til ítarlegri umfjöllunar á milli ritanna þar sem við á.

Um meginefni fjárlagafrumvarpsins er fjallað í fjárlaganefnd Alþingis. Fjallað er um nauðsynlegar lagabreytingar vegna tekjuhliðar fjárlaga og breytingar á almennum lögum sem tengjast afgreiðslu fjárlaga á annan hátt í öðrum nefndum Alþingis. Samkvæmt þingskapalögum skal stefnt að því að 3. umræðu um frumvarp til fjárlaga fyrir næsta ár sé lokið eigi síðar en við lok fyrstu heilu viku desembermánaðar. Þá er tiltekið í lögum um opinber fjármál að ljúka skuli, eftir því sem kostur er, afgreiðslu tengdra frumvarpa áður en gengið er til lokaatkvæðagreiðslu um frumvarp til fjárlaga.

Efnisskipan frumvarps til fjárlaga

Í frumvarpinu eru alls sex lagagreinir ásamt tveimur nánari sundurliðunum, sem jafnframt hafa lagalegt gildi, fyrir tekju- og útgjaldahlið frumvarpsins.

Efni lagaákvæðanna er sem hér segir:

- Í 1. gr. er birt fjárstreymisyfirlit um meginflokkun tekna og hagræna skiptingu útgjalda-þátta ríkissjóðs á þjóðhagsgrunni samkvæmt svonefndum GFS-hagskýrslustaðli (e. Government Finance Statistics) sem sýnir efnahagsleg áhrif ríkisfjármála á aðra geira hagkerfisins. Þá er sett fram hvaða breytingar á peningalegum eignum og skuldum felast í heildarafkomu fjárlagaársins.
- Í 2. gr. er yfirlit yfir sjóðstreymi ríkissjóðs. Niðurstaða rekstrar- og fjárfestingarhreyfinga er hreinn lánsfjárfjöfnuður sem þykir gefa góða mynd af samtímaáhrifum ríkisfjármálanna á efnahagslífið.
- Í 3. gr. er yfirlit yfir skiptingu fjárheimilda A-hluta ríkissjóðs til málefnasviða greindar í rekstur, rekstrartilfærslur, fjármagnstilfærslur og fjárfestingu. Þar eru líka sýndar áætlaðar rekstrartekjur og áætluð heildargjöld fyrir hvert málefnasvið.
- Í 4. gr. er yfirlit yfir fjárheimildir A-hluta ríkissjóðs til málefnasviða og málaflokka sundurgreindra eftir ráðuneytum. Með þessu er ábyrgðarsvið og hlutdeild hvers ráðuneytis innan málefnasviðs skýr en útgjöld á einstökum málefnasviðum geta fallið undir fleiri en eitt ráðuneyti.
- Í 5. gr. er greint frá heimildum fjármála- og efnahagsráðherra til töku nýrra lána og veitingar lána og ríkisábyrgða.
- Í 6. gr. er kveðið á um heimildir fjármála- og efnahagsráðherra til samningsgerða og fjárráðstafana, svo sem að kaupa og selja eignir.

Efni sundurliðananna er sem hér segir:

- Nánari sundurliðun á tekjuáætlun fjárlaga í 1. gr. fjárlagafrumvarpsins.
- Nánari sundurliðun á útgjöldum í 3. gr. og 4. gr. frumvarpsins eftir málefnasviðum, málaflökkum og ráðuneytum með hagrænni skiptingu.

Í athugasemdum á eftir lagagreinum er umfjöllun um einstaka þætti frumvarpsins sem skiptist þannig:

- Í fyrsta kafla er fjallað um framvindu efnahags- og ríkisfjármála ásamt áherslum og úrlausnarefnum sem eru fram undan.
- Í öðrum kafla er fjallað um stöðu og horfur í efnahagsmálum fyrir komandi fjárlagaár og hagrænar forsendur stefnumörkunar um ríkisfjármálin.
- Í þriðja kafla er gerð grein fyrir markmiðum í ríkisfjármálum og helstu niðurstöðum frumvarpsins.
- Í fjórða kafla er fjallað um tekjuöflun, helstu skattkerfisbreytingar og skattastyrki.
- Í fimmta kafla er umfjöllun um gjaldahlið A-hluta frumvarpsins í heild þar sem m.a. er greint frá meginbreytingum á útgjaldahlið fyrir næsta fjárlagaár ásamt verðlagsforsendum gjaldahliðar.
- Í sjötta kafla er fjallað um fjárreiður ríkisaðila í B-hluta og gerð grein fyrir áætlun um rekstrarafkomu, arðgreiðslur, fjárfestingar, lántökur og lánveitingar.
- Í sjöunda kafla er umfjöllun um efnahag, lántökur, endurlán og ríkisábyrgðir.
- Í áttunda kafla eru skýringar á heimildum í frumvarpinu til samningsgerðar og fjárráðstafana.

- Í níunda kafla er gerð grein fyrir ríkisábyrgðum og áhættuskuldbindingum sem geta varðað fjárhag ríkissjóðs.
- Í tíunda kafla er yfirlit yfir lagabreytingar sem nauðsynlegar eru til að áætlanir um gjöld og öflun tekna sem fram koma í frumvarpinu nái fram að ganga.
- Þar á eftir eru birtar greinargerðir ráðuneyta þar sem fjallað er um skiptingu fjárheimilda eftir málefnasviðum og málaflokkum, breytingar fjárheimilda fyrir næsta fjárlagaár og helstu aðgerðir málaflokka fyrir næsta ár.
- Loks er í viðauka fjallað um reikningshaldslega framsetningu ríkisfjármálanna auk þess sem helstu tölulegu niðurstöður frumvarpsins eru settar fram í sérstökum töfluviðauka.

Innihald fylgirits með fjárlagafrumvarpi

Samkvæmt lögum um opinber fjármál skal leggja fram fylgirit með frumvarpi til fjárlaga sem sýnir sundurliðun á tekjum ríkissjóðs og skiptingu á fjárheimildum til málaflokka í fjárveitingar til ríkisaðila í A-hluta, annarra verkefna og í varasjóði málaflokka. Efni fylgiritsins er sem hér segir:

- Nánari sundurliðun á tekjuáætlun fjárlaga í 1. gr.
- Sundurliðun fjárveitinga eftir hagrænni skiptingu.
- Sundurliðun fjárveitinga eftir ráðuneytum og málaflokkum.
- Yfirlit fjárveitinga eftir stofnunum og verkefnum.
- Forsendur fjárveitinga samkvæmt reiknilíkönum.
- Yfirlit yfir skuldbindandi þjónustu- og styrktarsamninga.

Áréttað skal að í fylgiriti eru birtar áætlanir um fjárveitingar til stofnana og verkefna til næstu tveggja ára eftir fjárlagaárið sem eru ekki skuldbindandi fyrir Alþingi þar sem fjárlög gilda einungis til eins árs í senn.

Loks er vakin er athygli á því að allt efni fjárlagafrumvarpsins, bæði talnayfirlit og greinargerðir, er birt á vef fjármála- og efnahagsráðuneytisins um leið og frumvarpið hefur verið lagt fram á Alþingi.

1 Áherslur og forgangsmál

Það er markmið ríkisfjármálastefnunnar að styðja við hagkerfið, bjarga störfum, verja heimilin og skapa viðspyrnu fyrir verðmætasköpun í kjölfar kreppu af völdum heimsfarsóttar. Fjárlagafrumvarp fyrir árið 2021 heldur áfram á þeirri braut sem mörkuð var með bráðaúræðum ríkisstjórnarinnar á árinu 2020 þar sem áhersla er lögð á viðamiklar og öflugar aðgerðir til stuðnings fólki og fyrirtækjum með það að leiðarljósi að íslenskt samfélag komist eins hratt út úr kreppunni og kostur er á.

Á vormánuðum 2020 brustu allar meginforsendur efnahagsáætlauna og við blasti gríðarlegt verkefni á sviði sóttvarna og efnahagsmála. Mikill árangur náðist á báðum sviðum og mátti sjá þess augljós merki í efnahagssumsvifum í júní og júlí. Er leið á sumarið varð ljóst að faraldurinn og eftirmál hans myndu hafa mikil áhrif á líf og lífsviðurværi Íslendinga næstu árin. Fjárlagafrumvarp fyrir árið 2021 endurspeglar þessar erfiðu aðstæður og viðbrögð stjórnvalda til að vinna bug á þeim, þar sem ríkisfjármálunum er beitt af fullum þunga.

Ef horft er sérstaklega til áhrifa faraldursins á afkomu ríkissjóðs versnar hún um 192 ma.kr. árið 2021. Þar vegur þýngst samdráttur skatttekna vegna minni umsvifa í samfélaginu, um 89 ma.kr. Sérstakar ráðstafanir á tekjuhlið draga einnig úr tekjum, m.a. vegna endurgreiðslu virðisaukaskatts vegna vinnu, flýtingar á lækkun bankaskatts og niðurfellingar gistináttaskatts, sem samtals nema rúmlega 17 ma.kr. Gert er ráð fyrir að atvinnuleysisbætur hækki um 23 ma.kr. Útgjöld vegna ýmissa mótvægisaðgerða eru áætluð um 35 ma.kr. en þar má nefna fjárfestingar- og uppbyggingaráttak, eflingu háskóla- og framhaldsskólástigs til að bregðast við atvinnuleysi og auknar endurgreiðslur vegna rannsókn- og þróunar. Að síðustu er gert ráð fyrir að arðgreiðslur lækki um 27 ma.kr.

Markviss uppbygging

Við upphaf kjörtímabilsins ríkti jafnvægi í ríkisfjármálum. Losun hafta markaði kaflaskil í fjármálum ríkisins og var sá viðsnúningur nýttur til að lækka skuldir og greiða inn á ófjármagnaðar lífeyrisskuldbindingar. Með því skapaðist svigrúm til sóknar.

Ríkisstjórnin markaði stefnu um verulega eflingu velferðarkerfa, stórsókn í innviða-fjárfestingum, endurskoðun skattkerfa auk metnaðarfullra markmiða í umhverfismálum og hafa framlög til flestra málefna sviða aukist jafnt og þétt í takt við aukið svigrúm til útgjalda-vaxtar. Þannig má segja að ávöxtum langs hagvaxtarskeiðs hafi markvisst verið varið jöfnum skrefum til að lækka skuldir, styrkja opinbera þjónustu, þetta félagslegt stuðningsnet og lækka skatta.

Meðal helstu áherslna í ríkisrekstrinum má nefna styrkingu heilbrigðiskerfisins með það að markmiði að bæta þjónustu óháð efnahag og búsetu, lækkun á greiðsluþátttöku sjúklinga og sókn í byggingu hjúkrunarheimila. Framlög til heilbrigðismála aukast áfram á næsta ári, eða um ríflega 15 ma.kr. að frátöldum launa- og verðlagsbreytingum. Þar vega framkvæmdir vegna byggingar nýs Landspítala þýngst, tæplega 7 ma.kr., en einnig er áformað að verja 2 ma.kr. til annarra fjárfestinga innan heilbrigðiskerfisins í tengslum við fjárfestingar- og uppbyggingaráttak stjórnvalda.

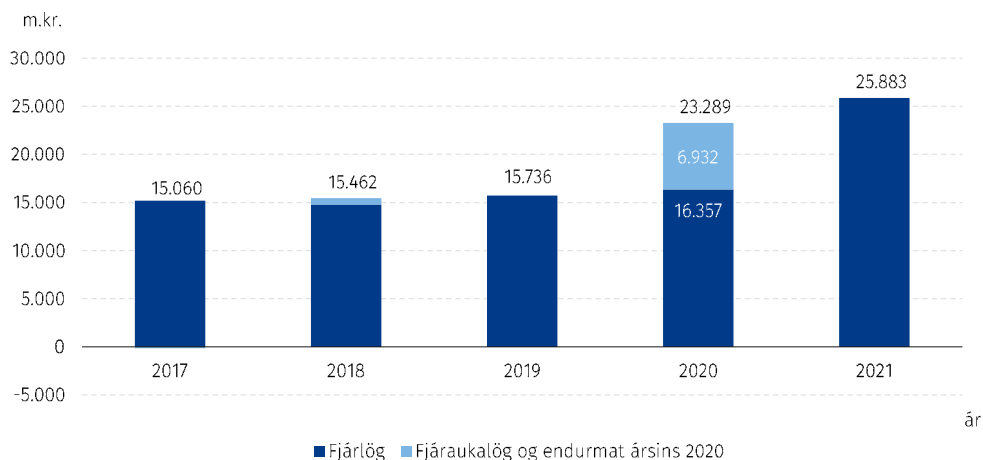
Frá árinu 2017 hafa framlög til félags-, húsnæðis- og tryggingamála hækkað verulega og vega þau þýngst á gjaldahlið fjárlaga, eða 26% af heildarframlögum. Meðal helstu áherslna á kjörtímabilinu má nefna hækkun frítekjumarks atvinnutekna aldraðra, lengingu fæðingar-orlofs, aukin stofnframlög til byggingar leiguhúsnæðis fyrir þá tekjulægri auk laga um hlutdeildarlán sem taka gildi 1. nóvember nk. en slíkum lánunum er ætlað að auðvelda tekju- og eignalitlum einstaklingum að eignast sína fyrstu íbúð.

Þá hefur menntakerfið verið eflt bæði á framhalds- og háskólastigi auk þess sem unnið hefur verið eftir metnaðarfullri áætlun um máltækni. Markmið hennar er að hægt verði að nota íslensku í öllum tækjabúnaði og í hugbúnaði stærstu tæknifyrirtækja heims. Gert er ráð fyrir að framlög til mennta- og menningarmála aukist um tæpa 6 ma.kr. á árinu 2021. Þar af eru 2 ma.kr. vegna áætlaðrar fjölgunar nemenda vegna áhrifa kórónuveirufaraldursins ásamt því að tekið er mið af nýsamþykktum lögum um Menntasjóð námsmanna. Þá verður 1 ma.kr. varið til háskólastigsins í samræmi við stefnumörkun um að Ísland nái meðaltali OECD um fjármögnun háskólastigsins.

Mikil áhersla hefur verið lögð á nýsköpun og rannsóknir og má í því samhengi nefna stofnun Kríu, fjárfestingarsjóðs sem er ætlað að stuðla að uppbyggingu, vexti og aukinni samkeppnishæfni atvinnulífsins. Auk þess hafa ívilnanir til fyrirtækja vegna rannsókna og þróunarstarfs verið um það bil þrefaldaðar frá árinu 2017 en gert er ráð fyrir að sá fjárstuðningur hækki í 7,3 ma.kr. í fjárlagafrumvarpi ársins 2021. Áætluð framlög til nýsköpunarmála eru tæplega 26 ma.kr. og eru stóraukin milli ára, eða sem nemur um 9 ma.kr. frá fjárlögum yfirstandandi árs. Þá er áætlað er að framlög ársins 2020 hækki um tæpa 7 ma.kr. frá fjárlögum sem skýrist að stærstum hluta af aðgerðum vegna kórónuveirufaraldursins.

Framlög til nýsköpunar og þróunar

Þróun fjárheimilda á árunum 2017-2021 á föstu verðlagi 2021 (m.v. VNV)

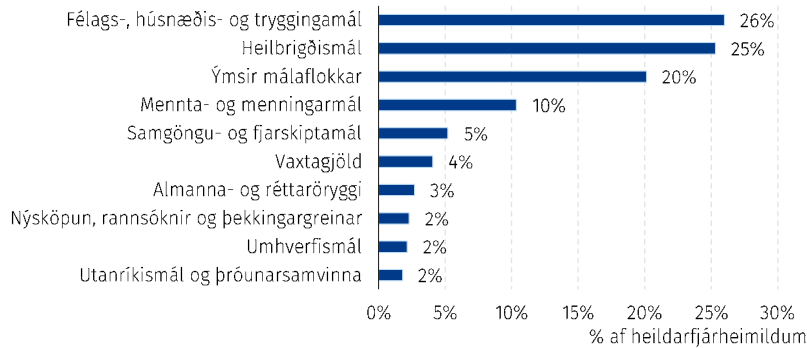

Þá stórukast framlög til verkefnisins Stafræns Íslands og annarra upplýsingatækni-verkefna, eða sem nemur 2,3 ma.kr. Á vegum fjármála- og efnahagsráðuneytisins hefur verkefnastofan Stafrænt Ísland eflt stafvæðingu opinberrar þjónustu í samstarfi við stofnanir ríkisins. Með auknu framlagi er settur enn frekari kraftur í að bæta samskipti og þjónustu ríkisins með einföldun afgreiðsluferla og stafrænum lausnum.

Umhverfismál hafa verið í brennidepli allt kjörtímabilið. Þar má nefna aðgerðaáætlun í loftlagsmálum, landgræðslu og endurheimt votlendis auk þess sem mikil áhersla hefur verið lögð á að lækka álögur á vistvæna ferðamáta og stuðning við orkuskipti. Þá hefur auknum framlögum verið varið til viðamikillar uppbyggingar innviða á ferðamannastöðum samhliða aukinni landvörslu. Alls eru nærri 24 ma.kr. áætlaðir til umhverfismála á komandi ári, en það er 3,4 ma.kr. aukning á milli ára. Þyngst vegur aukning til ofanflóðasjóðs til að efla ofanflóðavarnir en auk þess nema ný framlög í styrki vegna fráveitumála til sveitarfélaga 800

m.kr. og 1 ma.kr. nýtt framlag verður veitt til grænna fjárfestinga til að mæta markmiðum um kolefnishlutleysi og hringrásarhagkerfi.

Skipting fjárheimilda ríkissjóðs 2021

Léttari skattbyrði

Ríkisstjórnin hefur minnkað álögur á kjörtímabilinu markvert. Ef litið er fram hjá sérstökum aðgerðum vegna veirufaraldursins verður skattlagning á næsta ári um 34 ma.kr. lægri en verið hefði ef ekki hefðu komið til skattalækkanir ríkisstjórnarinnar. Sérstakar aðgerðir vegna faraldursins lækka að auki tekjur ríkissjóðs um rúmlega 17 ma.kr. á næsta ári og verða því skattar á árinu 2021 alls tæplega 52 ma.kr. lægri en þeir hefðu orðið án breytinga frá árinu 2017.

Skattbreytingar síðustu ára hafa ekki snúið um flata lækkun skatta heldur endurskoðun á skattkerfinu með það fyrir augum að auka ráðstöfunartekjur lægri tekjuhápa, bæta samkeppnishæfni atvinnulífsins og vinna að framgangi umhverfismarkmiða ríkisstjórnarinnar. Umfangsmestar eru breytingar á tekjuskatti einstaklinga. Verða þær að fullu komnar til framkvæmda árið 2021. Tekið var upp þriggja þrepa skattkerfi með mun lægri grunnprósentu en áður og með því lækkaði skattbyrði lægst launuðu hópa samfélagsins verulega. Áætlað er að tekjur ríkissjóðs muni lækka um ríflega 14 ma.kr. árið 2021 en þá taka gildi síðari tveir hlutar tekjuskattsbreytinga en alls munu tekjur lækka um 21 ma.kr. frá því sem ella hefði orðið á ári, en það samsvarar ríflega 10% af tekjum ríkisins af tekjuskatti einstaklinga. Ráðstöfunartekjur heimilanna verði þá meiri sem því nemur en alls hækka ráðstöfunartekjur þeirra tekjulægstu um rúmlega 120 þúsund krónur á ári. Þá er ótalin sérstök hækking persónuafsláttar árið 2018 upp á tæpa 2 ma.kr. sem heimilin hafa einnig notið góðs af.

Tryggingagjald hefur einnig lækkað umtalsvert á kjörtímabilinu og verður skattbyrði fyrirtækja 8 ma.kr. minni á næsta ári en ella hefði orðið. Einnig var tvöfölduð upphæð endurgreiðslu rannsóknar- og þróunarkostnaðar fyrirtækja.

Sú áhersla sem ríkisstjórnin hefur lagt á umhverfisvernd og á að takmarka kolefnislosun endurspeglast í endurskoðun einstakra skatta. Kolefnisgjald hefur hækkað markvert á kjörtímabilinu og lagður hefur verið skattur á losun flúoraðra gróðurhúsalofttegunda en um leið gefinn eftir virðisaukaskattur af kaupum á vistvænum ökutækjum, hjólum og heima-hleðslustöðvum. Samtals eru tekjuáhrifin jákvæð um 1 ma.kr. fyrir ríkissjóð en markmið breytinganna er að greiða fyrir orkuskiptum í samgöngum og draga úr losun gróðurhúsalofttegunda.

Ráðist hefur verið í nokkuð umfangsmiklar aðgerðir á tekjuhlíð með skattkerfisbreytingum sérstaklega vegna efnahagsáhrifa veirufaraldursins. Hér má nefna tímabundna heimild lögaðila til afturfæranlegs taps ásamt frestun skattgreiðslna. Einnig var aukin

endurgreiðsla VSK vegna vinnu við íbúðarhúsnæði úr 60% í 100% og fellt niður bæði gistinátta- og tollafgreiðslugjald. Þá var lækkun bankaskatts flýtt sem mun draga úr skattbyrði fjármálastofnana um 6,6 ma.kr. árið 2021 og skila sér til heimila og fyrirtækja með betri vaxtakjörum.

Í fjárlagafrumvarpinu er gert ráð fyrir að frítekjumark erfðafjárskatts verði hækkað en áætlað er að við það muni álögur minnka um 500 m.kr. árið 2021. Þá er verið að leggja lokahönd á endurskoðun stofns fjármagnstekjuskatts en í forsendum frumvarpsins er gert ráð fyrir að umfang breytinga á stofninum geti numið allt að 2 ma.kr. til lækkunar. Að lokum er gert er ráð fyrir 2,1 ma.kr. tekjutapi vegna nýrra eða aukinna skattastyrkja til að styðja við félög sem starfa í þágu almannaheilla, í svokölluðum þriðja geira.

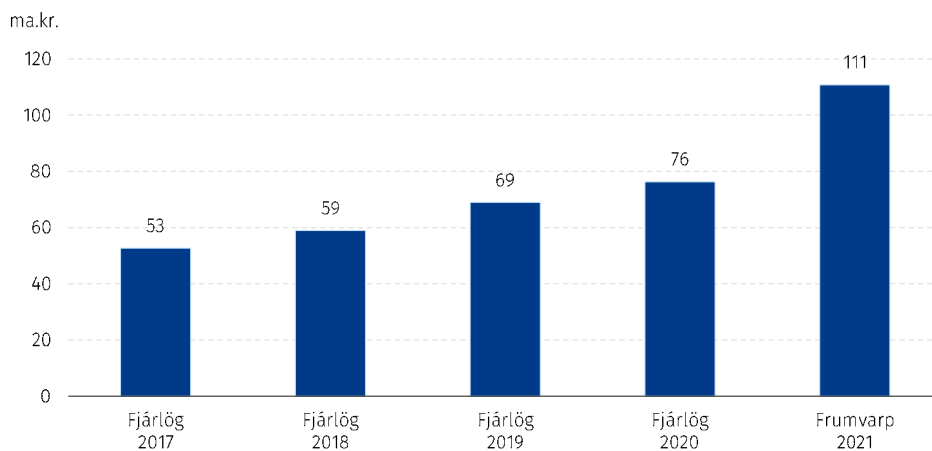
Markmið áður nefndra breytinga er að létta verulega skattbyrði heimila og fyrirtækja án þess að ganga nærri tekjugrundvelli ríkissjóðs. Skattheimta jókst mikið árin eftir bankahrunið en á undanförunum árum hefur verið unnið að því að draga úr opinberum álögum og auka með því ráðstöfunartekjur heimila. Heildarskatttekjur ríkissjóðs voru 27,3% af VLF árið 2017 en gert er ráð fyrir því að á næsta ári muni hlutfallið lækka niður í 23,1% þrátt fyrir að landsframléiðslan hafi minnkað á árinu 2020. Hluti þeirrar lækkunar skýrist af sjálfvirkum sveiflujöfnurum vegna breyttra efnahagsaðstæðna en þar vega einnig þungt þær skattkerfisbreytingar sem ráðist hefur verið í á kjörtímabilinu.

Kraftur í fjárfestingum

Við upphaf kjörtímabilsins var ljóst að ráðast þyrfti í verulegar fjárfestingar enda hafði safnast upp umtalsverð innviðafjárfestinga- og viðhaldspörf hjá hinu opinbera frá falli bankakerfisins haustið 2008. Stærsta einstaka fjárfestingarverkefnið er bygging nýs Landspítala en gert er ráð fyrir tæplega 12 ma.kr. framlagi til framkvæmdanna 2021.

Fjárfestingar auknar verulega

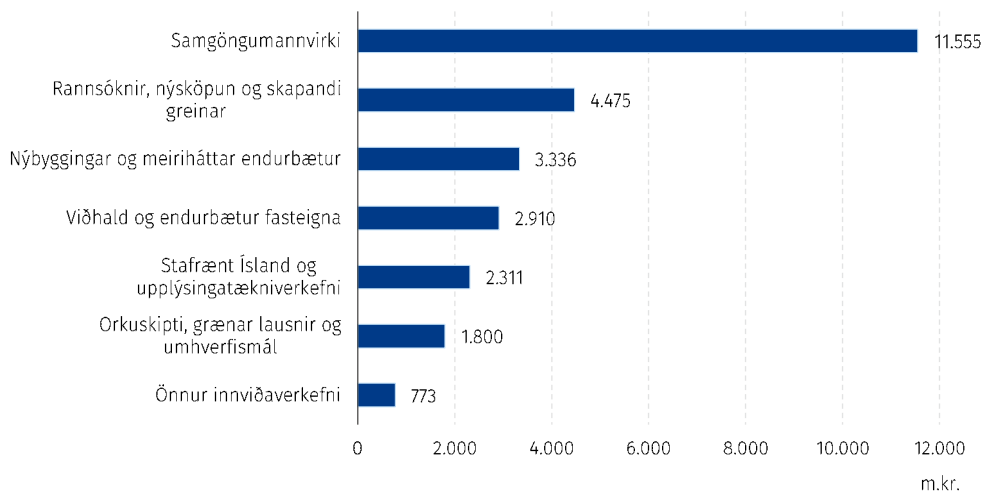
Þróun á árunum 2017-2021 á föstu verðlagi 2021 (m.v. VNV)

Framlög til ýmissa fjárfestinga aukast um ríflega 36 ma.kr. frá fjárlögum yfirstandandi árs og eru framlög til fjárfestinga og fjármagnstilfærslna samanlagt 111 ma.kr. árið 2021.

Aukningin á milli ára skýrist að miklu leyti af mótvægisráðstöfunum ríkisstjórnarinnar og þeirri stefnumörkun stjórnvalda að styðja við hagkerfið þar til atvinnulífið hefur tekið við sér, m.a. með sérstöku fjárfestingaátaki í innviðum, hugviti og þekkingu. Alls nemur umfang fjárfestingar- og uppbyggingarátaks stjórnvalda á árinu 2021 um 27,2 ma.kr.

Fjárfestingar- og uppbyggingarverkefni 2021 vegna COVID-19

Stoðir undir samkeppnishæft samfélag

Afkoma ríkissjóðs næstu ár mun einkennast af eftirköstum djúprar efnahagslæðar af völdum kórónuveirufaraldursins og viðbrögðum stjórnvalda við honum. Með fjárlagafrumvarpi fyrir árið 2021 er haldið áfram á þeirri braut sem mörkuð hefur verið til þess að verja líf skjör og veita viðspyrnu fyrir nýtt hagvaxtarskeið. Góð staða ríkissjóðs við upphaf farsóttarinnar hefur gefið stjórnvöldum tækifæri til að bregðast kröftuglega við afleiðingum hennar með stuðningi við fólk og fyrirtæki í vanda.

Í fjárlagafrumvarpinu er lögð rík áhersla á að verja þann mikla árangur sem náðst hefur á kjörtímabilinu. Það er m.a. gert með því að standa vörð um helstu tilfærslukerfi í núverandi mynd og að ekki verði gerðar auknar aðhaldskröfur til málefnasviða. Jafnframt er mikilvægt að gæta þess að auka útgjöld ekki frekar en brýna nauðsyn ber til. Því er þess gætt í frumvarpinu að ný aukin útgjöld takmarkist við mótvægisráðstafanir vegna heimsfaraldurs kórónuveiru.

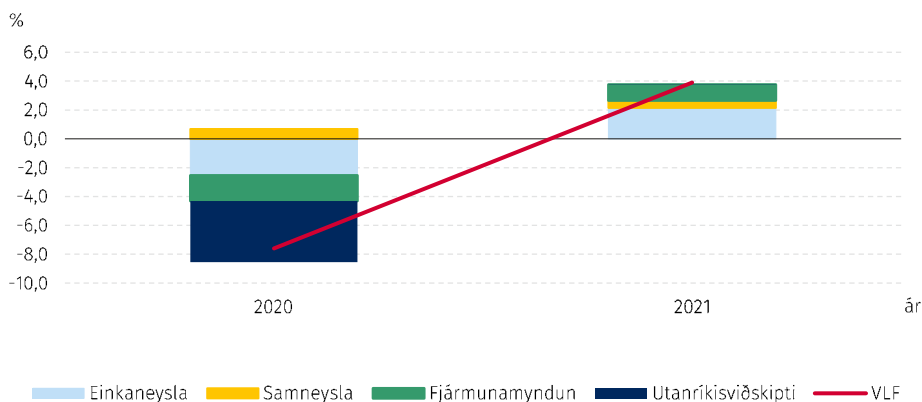
Aukin framleiðni hagkerfisins er frumforsenda þess að líf skjör á Íslandi verði áfram meðal þeirra bestu sem þekkjast. Fjárfesting hins opinbera í innviðum, menntun, nýsköpun og rannsóknum hefur þar mikil áhrif en mestu skiptir þó að atvinnulífið taki við sér með kröftugum hætti um leið og heimsfaraldurinn gengur yfir. Þar leikur hið opinbera lykilhlutverk við að skapa réttar aðstæður og hvata fyrir verðmætasköpun sem rennir styrkum stoðum undir samkeppnishæft þjóðfélag þar sem velsæld byggist á öflugum mannauði og kröftugu efnahagslífi.

2 Efnahagshorfur

Þjóðhagsspá Hagstofu Íslands, sem liggur til grundvallar þessu frumvarpi til fjárlaga fyrir árið 2021 og fjármálaætlun, gerir ráð fyrir 3,9% hagvexti árið 2021 eftir 7,6% samdrátt í landsframleiðslunni á þessu ári vegna kórónuveirufaraldursins. Spá Hagstofunnar byggist á þeirri forsendu að ekki þurfi að grípa til harðra sóttvarnaaðgerða á árinu 2021 og að ferðamönnum fjölgi um tæplega helming frá yfirstandandi ári. Þessar forsendur eru mjög óvissar. Þótt hagvöxturinn sem er spáð sé nokkuð kröftugur yrði landsframleiðslan á næsta ári engu að síður um 4% lægri en hún var árið 2019 gangi spáin eftir. Fjallað er nánar um þjóðhagsspá Hagstofunnar og efnahagsforsendur komandi árs í greinargerð með fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi.

Framlag undirliða til hagvaxtar

Þróun VLF á árunum 2020-2021

Heimild: Hagstofa Íslands

Efnahagsbatinn í spánni er einkum drifinn áfram af vexti í útfluttri ferðaþjónustu, einkaneyslu og atvinnuvegafjárfestingu eftir áfall yfirstandandi árs. Á móti vegur aukinn innflutningur. Gert er ráð fyrir að ferðamönnum fjölgi úr um 500.000 árið 2020 í rúm 900.000 árið 2021 og að það eigi stærstan þátt í að valda því að þjónustuútflutningur vaxi um þriðjung. Gangi spá um fjárfestingu eftir nær hlutfall fjármunamyndunar af landsframleiðslu aftur yfir 21%, eins og það var á tímabilinu 2016–2018. Vöxtur fjárfestingar skýrist einkum af aukinni atvinnuvegafjárfestingu en einnig af opinberri fjárfestingu sem verður um fimmtungur af allri fjármunamyndun á árinu samkvæmt spánni. Fjallað er sérstaklega um umfangsmikil fjárfestingaráform stjórnvalda sem eru þungamiðja í hagstjórnarviðbragðinu við veirufaraldrinum utan bráðaaðgerða í efnahagskafla greinargerðar fjármálaáætlunar 2021–2025.

Gert er ráð fyrir að verðbólga verði rétt yfir markmiði Seðlabankans á næsta ári sem skýrist að hluta til af veikingu krónunnar það sem af er ári. Atvinnuleysi nær hápunkti undir lok þessa árs í spánni en lækkar svo lítillega á næsta ári. Gangi spáin eftir verður atvinnuleysi á næsta ári svipað og það var árið 2011. Vöru- og þjónustujöfnuður breytist lítið milli ára í spánni enda er

spáð svipuðum vexti í útflutningi og innflutningi. Viðskiptajöfnuður verður því áfram jákvæður.

Forsendur hagspárinnar eru óvenju óvissar, einkum í ljósi þeirrar stöðu sem uppi er af völdum COVID-19 heimsfaraldursins. Framvinda faraldursins og sóttvarnaaðgerða eru ráðandi þættir um efnahagsþróunina svo lengi sem hann varir. Gangi spáin eftir verður fjöldi ferðamanna á næsta ári ennþá innan við helmingur þess sem hann var árið 2019 en í ljósi óvissunnar um framvindu faraldursins er ekki hægt að útiloka að batinn reynist hvort sem er hægari eða örari. Fjölmargir aðrir óvissuþættir lita efnahagsútlit næsta árs, þ.m.t. niðurstaða í endurskoðun kjarasamninga, mögulegur loðnukvóti, sem ekki er nú gert ráð fyrir í hagspánni, auk áhrifa af útgöngu Bretla úr Evrópusambandinu. Um áhrif megin óvissuþátta á hagþróunina vísast til sérstakrar umfjöllunar í efnahagskafla greinargerðar fjármálaáætlunar um frávikssviðsmyndir sem fjármála- og efnahagsráðuneytið hefur unnið.

3 Markmið í ríkisfjármálum

Í þessum kafla er fjallað um markmið og horfur í ríkisfjármálum og helstu niðurstöður frumvarpsins um afkomu ríkissjóðs á árinu 2021 í samhengi við helstu stefnumið fjármálaáætlunar fyrir árin 2021–2025. Í ljósi aðstæðna er fjármálaáætlunin nú lögð fram samhliða fjárlagafrumvarpinu. Það felur í sér að útfærsla fjárlagafrumvarpsins á tekju- og gjaldahlið fyrir árið 2021 er í fullu samræmi við fjármálaáætlunina en undanfarin ár hafa vanalega orðið minni háttar breytingar á talnahlutanum frá vori að hausti.

Vísað er til ítarlegri umfjöllunar um markmið í ríkisfjármálum og opinberum fjármálum í greinargerð fjármálaáætlunarinnar og greinargerð endurskoðaðrar fjármálastefnu sem samþykkt var í byrjun september. Fjallað er nánar um efnahagshorfur, tekju- og útgjaldahlið frumvarpsins og skuldaþróun í öðrum köflum greinargerðarinnar með frumvarpinu og er vísað að öðru leyti til ítarlegri umfjöllunar þar.

**KRÖFTUG
VIÐSPYRNA
RÍKIS-
FJÁRMÁLA**

**Ótímabært að
auka aðhaldsstig
ríkisfjármála á
næsta ári.**

**Stóraukin framlög til
fjárfestinga og til
annarra
uppbyggingar-
verkefna.**

**Leiðarljós
ríkisfjármála-
stefnunnar er að
stuðla að
efnahagslegum
stöðugleika.**

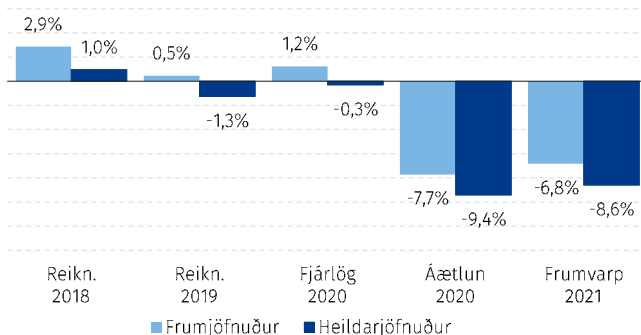
Framsetning og flokkun upplýsinga um fjármál ríkissjóðs í þessum kafla er samkvæmt alþjóðlegum hagskýrslustaðli um opinber fjármál, svokölluðum GFS-staðli (e. Government Finance Statistics Manual). Markmið staðalsins er að veita góða sýn á áhrif ríkisfjármálanna í efnahagslegu tilliti. Vakin er athygli á því að ríkisreikningur er birtur samkvæmt IPSAS-reikningsskilastaðlinum (e. International Public Sector Accounting Standards) en fjallað er um mun á framsetningu og uppgjöri ríkisfjármála á þessum tveimur stöðlum í viðaukakafla með frumvarpinu.

3.1 Markmið og horfur í ríkisfjármálum

Vegna efnahagslegra áhrifa af völdum heimsfaraldurs kórónuveiru hefur ríkissjóður tekið á sig þungt högg og þurft að bregðast við með endurskoðun á fjármálastefnu sinni. Efnahagsáfallið hefur leitt til þess að tekjur hins opinbera hafa dregist saman um á annað hundrað milljarða króna á yfirstandandi ári á sama tíma og útgjöld hafa stóraukist, einkum vegna aukins atvinnuleysis og mótvægisráðstafana stjórnvalda. Samanlagt eru áhrif þess á afkomu hins opinbera af þeirri stærðargráðu að vart eru fordæmi fyrir því í hagsögu Íslands. Útlit er fyrir mikinn hallarekstur í ár og á næsta ári, eða samtals um 535 ma.kr. á rekstrargrunni. Skuldir ríkissjóðs munu því vaxa gríðarlega næstu tvö árin. Raunar er útlit fyrir að áfallið verði það þungt að skuldir aukist næstu árin að öðru óbreyttu, líkt og fjallað er um í fjármálaáætlun. Þegar fram líða stundir þarf óhjákvæmilega að bregðast við þessari þróun til þess að tryggja sjálfbærni opinberra fjármála til lengri tíma og að ríkissjóður hafi svigrúm til þess að bregðast við ófyrirséðum framtíðaráföllum.

Hrun í afkomu ríkissjóðs 2020 og 2021

Frumjöfnuður og heildarjöfnuður, % af VLF

Til skemmri tíma litið hafa stjórnvöld á hinn bóginn markað sér þá stefnu að styðja við hagkerfið þar til að atvinnulífið hefur tekið við sér að nýju, líkt og kemur fram í endurskoðaðri fjármálastefnu og fjallað er nánar um í fjármálaáætluninni. Þannig eru afkomumarkmið endurskoðaðrar stefnu til þess fallin að leyfa sjálfvirkum sveiflujöfnurum ríkisfjármálanna að virka til fulls, auk þess sem skapað er svigrúm fyrir frekari mótvægisráðstafanir ef hagþróun reynist lakari en forsendur gera ráð fyrir. Leiðarljósið við stefnumörkun stjórnvalda er að stuðla að efnahagslegum stöðugleika sem er eitt af grunngildum laga um opinber fjármál.

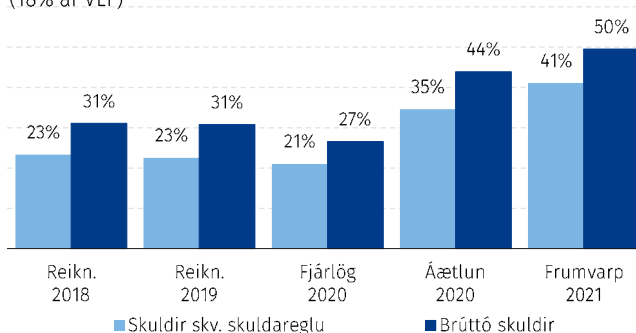
Fjárlagafrumvarpið endurspeglar þessar áherslur. Það felur m.a. í sér að allar sértækar afkomubætandi ráðstafanir verða látnar bíða um sinn. Þannig eru engar frekari aðhaldskröfur gerðar til málefna sviða ráðuneyta, hvorki á yfirstandandi ári né í fjárlagafrumvarpinu fyrir komandi ár umfram forsendur gildandi fjármálaáætlunar, auk þess sem staðinn verður vörður um öll tilfærslukerfi ríkisins í núverandi mynd. Þá hefur ríkisstjórnin þá stefnu að ekki verði efnt til nýrra eða aukinna útgjalda en þeirra sem tengjast beinum mótvægisráðstöfunum eða aðstæðum af völdum kórónuveirufaraldursins. Útgjaldamál af öðrum meiði mun þurfa að fjármagna innan gildandi ramma. Þetta markmið endurspeglast glögg í frumvarpinu í því að útgjaldabreytingar frá núverandi fjármálaáætlun stafa fyrst og fremst af viðbrögðum við faraldrinum og afleiðingum hans, t.d. aukin útgjöld vegna atvinnuleysis, áhrif af tímabundinni lengingu tekjutengdra atvinnuleysisbóta og fjölgun nemenda í framhaldsskólum og háskólum. Til að veða á móti hruni í fjármunamyndun í einkageiranum og glæða hagvaxtarhorfur hefur ríkisstjórnin einnig ákveðið að fara í sérstakt tímabundið fjárfestingar- og uppbyggingaráttak á árunum 2021–2023 í framhaldi af fjárfestingaráformum yfirstandandi árs.

Framangreind stefnumörkun stjórnvalda er í góðu samræmi við áherslur alþjóðastofnana. Þannig má nefna að Efnahags- og framfarastofnunin (OECD) leggur áherslu á að stjórnvöld dragi ekki of snemma úr stuðningi sínum við hagkerfið heldur einbeiti sér að því að mótvægisráðstafanir beinist að réttum hópum, að eftirfylgni með úrræðum sé fullnægjandi og að hægt og rólega sé dregið úr stuðningi þegar efnahagsaðstæður leyfa.¹ Fjallað er ítarlega um markmið og áhrif slíkrar stefnumörkunar í greinargerð með fjármálaáætluninni. Þá er samhliða hvatt til þess að stjórnvöld fari í ítarlegt endurmat útgjalda með það að markmiði að bæta nýtingu fjármuna og skapa svigrúm fyrir ný forgangsmál. Hér á landi hefur verið unnið að innleiðingu aðferðafræði um endurmat útgjalda og verður sú reynsla nýtt á komandi árum í þeirra vegferð að bæta nýtingu fjármuna á útgjaldahlíð ríkissjóðs.

¹ Heimild: OECD Interim Economic Assessment – Coronavirus: Living with uncertainty (2020).

Hröð skuldaaukning samhliða versnandi afkomu

Skuldir skv. skuldareglu vaxa um 590 ma.kr. á tveimur árum (18% af VLF)

Í endurskoðaðri fjármálastefnu, sem samþykkt var á Alþingi þann 3. september sl., eru sett fram markmið um afkomu- og skuldaþróun ríkissjóðs og hins opinbera fram til ársins 2022. Í stefnunni er gert ráð fyrir að halli á rekstri ríkissjóðs verði ekki meiri en 11% af VLF á þessu ári og 9% af VLF á því næsta. Núverandi áætlanir gera ráð fyrir að halli á afkomu ríkissjóðs verði innan þessara marka eða rúmlega 9% af VLF á þessu ári en tæplega við 9% af VLF á því næsta. Þessu til viðbótar er óvissusvigrúm í stefnunni sem nemur 2% af VLF í ár en 3% á næsta ári ef efnahagsforsendur verða lakari en nú er spáð. Við endurskoðun fjármálastefnunnar var tölusettum skilyrðum laga um opinber fjármál vikið tímabundið til hliðar, svo sem heimilt er samkvæmt lögunum við núverandi aðstæður, en að öðrum kosti hefði árlegt hámark á halla ríkissjóðs verið 2,5% af VLF. Þá veitir endurskoðuð stefna svigrúm til þeirrar skuldaaukningar sem fyrirséð er að verði. Nánar er fjallað um breytingar á fjármálastefnunni í greinargerð með þingsályktunartillögu um endurskoðun hennar sem og í greinargerð fjármálaáætlunarinnar sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi.

Ljóst er að mikil óvissa ríkir um þróun efnahagsmála og ríkisfjármála á næsta ári. Áætlað er að áðurnefnt óvissusvigrúm í endurskoðaðri fjármálastefnu muni nægja þótt hagþróun verði talsvert verri á næsta ári en gengið er út frá í grunnsviðsmynd núverandi hagspár. Fjallað er nánar um sviðsmyndagreiningu á afkomu hins opinbera í greinargerð fjármálaáætlunarinnar. Þá ríkir einnig óvissa um þær ábyrgðir sem ríkissjóður hefur gengist undir vegna stuðningsúrræða á yfirstandandi ári, s.s. vegna stuðningslána og viðbótarlána. Enn er veruleg óvissa um endanlega nýtingu þessara úrræða og um leið hvort og þá að hve miklu leyti muni þurfa að afskrifa slík lán með tilheyrandi gjaldfærslu fyrir ríkissjóð. Í talnahluta fjárlagafrumvarpsins hefur ekki verið gert sérstaklega ráð fyrir slíkum afskriftum en staða úrræðanna verður endurmetin síðar í haust.

Í fjárlagafrumvarpi þessu endurspeglast helstu áherslur og stefnumið ríkisstjórnarinnar sem fram koma í fjármálaáætluninni og byggjast sem fyrr segir á ákvörðunum stjórnvalda í fyrri fjármálaáætlunum og fjárlögum og ákvörðunum á yfirstandandi ári um mótvægisráðstafanir vegna kórónuveirufaraldursins.

Afkoma ársins 2020

Samanburður á áætlun fjárlaga ársins 2020 og núverandi horfum sýnir með skýrum hætti hve afgerandi efnahagsleg áhrif faraldurinn hefur haft á fjármál ríkissjóðs. Þannig er nú gert ráð fyrir því að tekjur verði um 140 ma.kr. lægri en í áætlun fjárlaga sem er lækkun um meira en 15%. Þá er gert ráð fyrir að útgjöld á árinu 2020 verði um 120 ma.kr. hærrí en upphaflega var gert ráð fyrir sem er aukning um 13%. Af þessu leiðir að afkoma ársins 2020 verður til

muna lakari en áætlun fjárlaga. Nú er gert ráð fyrir að halli á rekstri ríkissjóðs nemi nærri 270 ma.kr., eða 9,4% af VLF, í stað þess að afkoman verði einungis neikvæð sem nemur um 0,3% af VLF samkvæmt áætlun fjárlaga.

Þjóðhagsgrunnur	Fjárlög 2020	ma.kr.		Fjárlög 2020	% af VLF	
		Áætlun 2020	br.		Áætlun 2020	br.
Frumtekjur	900,3	761,9	-138,4	29,3	26,7	-2,6
Frumgjöld	862,5	982,1	119,6	28,1	34,4	6,3
Frumjöfnuður	37,8	-220,2	-258,0	1,2	-7,7	-8,9
Vaxtatekjur	8,4	6,9	-1,5	0,3	0,2	0,0
Vaxtagjöld	56,0	56,0	0,0	1,8	2,0	0,1
Vaxtajöfnuður	-47,6	-49,1	-1,5	-1,6	-1,7	-0,2
Heildartekjur	908,7	768,8	-139,9	29,6	26,9	-2,6
Heildargjöld	918,5	1.038,1	119,6	29,9	36,4	6,5
Heildarjöfnuður	-9,8	-269,3	-259,5	-0,3	-9,4	-9,1

Þær breytingar sem hafa orðið á áætlun ársins 2020 má að stærstu leyti rekja til viðbragða stjórnvalda við efnahagslegum áhrif heimsfaraldursins. Þessi viðbrögð eru af þrennum toga. Í fyrsta lagi hefur ekki verið dregið úr umfangi þjónustu, framkvæmdum og tilfærslukerfum þrátt fyrir umtalsvert tekjufall. Í öðru lagi hefur verið gripið til margvíslegra sértækra mótvægisáðgerða, t.d. greiðslu atvinnuleysisbóta á móti skertu starfshlutfalli, greiðslu hluta launa á uppsagnarfresti og aukinna fjárfestinga. Áhrif þessara mótvægisáðgerða til lækkunar á afkomu ríkissjóðs nema tæpum 98 ma.kr. eða 3,4% af VLF. Í þriðja lagi hafa sjálfvirkir sveiflujafnarar ríkisfjármálanna fengið að virka óheftir í formi minni skattheimtu og aukinna útgjalda vegna atvinnuleysis en þeir leiða til afkomulækkunar sem nemur um 129 ma.kr. eða 4,5% af VLF. Þessi stefnumörkun um öflugt hagstjórnarviðbragð ríkisfjármálanna hefur ásamt aðgerðum Seðlabankans í peningamálum stutt mikið við eftirspurn í hagkerfinu og orðið til þess að samdrátturinn verður ekki eins harkalegur og annars hefði orðið.

Nánari sundurliðun yfir breytingar á tekjum og útgjöldum ríkissjóðs frá áætlun fjárlaga ársins 2020 er að finna í töflunni hér á eftir.

Horfur 2020	ma.kr.	b.a. mótv. aðg.	b.a. endurmat	b.a. sjálf. sv.
Heildartekjur fjárlög 2020	908,7			
Endurmat skatta og tryggingagjald	-98,7		1,0	-99,7
Endurmat á arði	-23,1		-23,1	
Lögaðilar afturfæranlegt tap	-12,0	-12,0		
Aukin VSK endurgreiðsla v. viðhalds ofl.	-4,7	-4,7		
Aðrar tekjubreytingar utan skatta	-4,0		-4,0	
Breyting vaxtatekna	-1,5		-1,5	
Niðurfelling gistináttaskatts	-0,3	-0,3		
Niðurfelling tollafgreiðslugjalds	-0,2	-0,2		
Útgreiðsla séreignarsparnaðar	4,6	4,6		
Samtals tekjur	768,8	-12,6	-27,6	-99,7
Heildargjöld fjárlög 2020	918,5			
Aukið atvinnuleysi	29,4			29,4
Atvinnuleysisbætur á móti skertu starfshlutfalli	22,0	22,0		
Greiðsla hluta launakostnaðar á uppsagnarfresti	21,1	21,1		
Flýting framkvæmdaverkefna	17,9	17,9		
Ýmis félags- og heilbrigðismál	5,4	5,4		
Náms- og starfsúrræði	5,0	5,0		
Barnabótaauki	3,1	3,1		
Markaðsátak innanlands og erlendis	3,0	3,0		
Styrkur vegna lokunar	2,5	2,5		
Endurgreiðslur vegna kvikmyndagerðar	2,1	2,1		
Framlenging á tekjutengdan atvinnuleysisbótarétt	1,5	1,5		
Stuðningur við nýsköpun og þróun	1,4	1,4		
Greiðslur launa í sóttkví	0,3	0,3		
Svigrúm v/ umframútgjalda umfram varasjóð	5,0		5,0	
Samtals gjöld	1.038,1	85,2	5,0	29,4
Heildarjöfnuður	-269,3	-97,8	-32,6	-129,1
% af VLF	-9,4%	-3,4%	-1,1%	-4,5%

Afkoma ársins 2021

Áætlun fjárlagafrumvarps ársins 2021 gerir ráð fyrir að halli verði á rekstri ríkissjóðs sem nemi rúmlega 264 ma.kr. eða um 8,6% af VLF. Áætlunin er grundvölluð á stefnumörkun um stuðning við hagkerfið þar til efnahagslífið hefur tekið aftur við sér, eins og fram kemur í endurskoðaðri fjármálastefnu. Í þessu felst að þrátt fyrir lægri tekjur ríkissjóðs en vænta mátti fyrir heimsfaraldur kórónuveirunnar verða útgjöld ekki skorin niður á næsta ári heldur verða þau í þess stað aukin til að standa undir tímabundnum sértækum mótvægisáðgerðum og atvinnuleysi.

Tekjuáætlun ársins 2021 gerir ráð fyrir að heildartekjur verði um 772 ma.kr. eða um 25,2% af VLF. Í samanburði við tekjuáætlun fjárlaga ársins 2020 er um verulega lækkun að ræða eða um 137 ma.kr. Tekjuáætlunin fyrir næsta ár er hins vegar að nafnvirði nánast sú sama og nú er útlit fyrir að verði útkoman á þessu ári. Þannig er í samanburði við horfur yfirstandandi árs gert ráð fyrir að tekjur hækki á næsta ári í takt við hagvöxt en á móti vega fyrirhugaðar skattkerfisbreytingar og áframhaldandi skattaráðstafanir í tengslum við mótvægisáðgerðir stjórnvalda vegna veirufaraldursins. Þannig tekur tekjuáætlunin tillit til áður lögfesta skattkerfisbreytinga, t.d. síðasta áfanga í lækkun á tekjuskatti einstaklinga, en jafnframt er tekið tillit til ólögfesta fyrirhugaðra skattkerfisbreytinga, s.s. framlengingar á auknum endurgreiðslu VSK. Nánar er fjallað um tekjuáætlun fjárlagafrumvarpsins í kafla 4.

Þjóðhagsgrunnur, ma.kr.	Fjárlög 2020	Frumvarp 2021	br.
Heildartekjur	908,7	772,2	-136,5
Skatttekjur	701,9	615,2	-86,7
Skattar á tekjur og hagnað	308,5	263,4	-45,1
Skattar á laungreiðslur og vinnuafl	9,1	8,8	-0,3
Eignarskattar	6,1	5,1	-1,0
Skattar á vöru og þjónustu	355,5	322,5	-33,0
Skattar á alþjóðaverslun og viðskipti	3,4	2,8	-0,6
Aðrir skattar	19,3	12,6	-6,7
Tryggingagjöld	99,8	94,5	-5,3
Fjárframlög	6,1	5,5	-0,6
Aðrar tekjur	100,9	57,0	-43,9
Eignatekjur	53,3	18,4	-34,9
þ.a. vaxtatekjur	8,4	6,4	-2,0
þ.a. arðgreiðslur	39,8	6,8	-33,0
Sala á vöru og þjónustu	35,9	31,6	-4,3
Ýmsar tekjur og óskilgreindar tekjur	11,7	7,0	-4,7
Heildargjöld	918,5	1.036,4	117,9
Rekstrarútgjöld	893,2	993,2	100,0
Laun	214,7	229,1	14,4
Kaup á vöru og þjónustu	131,4	136,0	4,6
Afskriftir	43,7	47,8	4,1
Vaxtagjöld	56,0	61,1	5,1
Framleiðslustyrkir	41,2	49,1	7,9
Fjárframlög	336,8	389,9	53,1
Félagslegar tilfærslur til heimila	23,0	22,2	-0,8
Tilfærsluútgjöld önnur en fjárframlög	46,5	58,0	11,5
Fastafjárútgjöld	25,3	43,2	17,9
Fjárfesting í efnislegum eignum	69,0	91,0	22,0
Afskriftir (-)	-43,7	-47,8	-4,1
Frumjöfnuður	37,8	-209,5	-247,3
Vaxtajöfnuður	-47,6	-54,7	-7,1
Heildarjöfnuður	-9,8	-264,2	-254,4

Heildargjöld ríkissjóðs árið 2021 eru áætluð rúmir 1.036 ma.kr. eða um 33,8% af VLF. Gjaldahlið fjárlagafrumvarpsins er grundvölluð á fyrri ákvörðunum um einstök verkefni og forsendur um útgjaldavöxt, t.d. vegna lýðfræðilegrar þróunar. Þessu til viðbótar hafa verið teknar ákvarðanir um tímabundnar og sértækar mótvægisáðgerðir vegna áhrifa heimsfaraldursins, t.d. um framlengingu á tekjutengdum atvinnuleysisbótarétti og áframhald á sérstöku fjárfestingarátaki. Þá tekur uppfærð útgjaldaáætlun mið af auknu atvinnuleysi í samanburði við áætlun fjárlaga ársins 2020 og auknum vaxtagjöldum vegna hækkandi skuldastöðu ríkissjóðs. Samanlagt leiðir þetta til þess að útgjöld næsta árs eru áætluð um 118 ma.kr. hærri en áætlun fjárlaga ársins 2020. Nánar er fjallað um breytingar á gjaldahlið ríkissjóðs í kafla 5.

Þrátt fyrir forsendu þjóðhagsspár um 3,9% hagvöxt á næsta ári, sem liggur til grundvallar þessari áætlun, er gert ráð fyrir áframhaldandi hallarekstri ríkissjóðs enda hefur hagkerfið orðið fyrir miklu og líklega að stórum hluta varanlegu framleiðslutapi. Þannig eru tekjur ríkissjóðs nú að vaxa frá nýjum og lægri grunni en áður á sama tíma og útgjöld hafa verið aukin. Þessi halli verður fjármagnaður með lántöku. Áætlun fjárlagafrumvarpsins gerir ráð fyrir að skuldir ríkissjóðs samkvæmt skuldareglu laga um opinber fjármál hækki úr tæpum 35% af VLF samkvæmt horfum ársins 2020 og verði rúm 41% af VLF í árslok 2021. Það er vel fyrir innan það svigrúm sem endurskoðuð fjármálastefna veitir. Fjallað er nánar um lánsfjármál ríkissjóðs í kafla 7.

4 Tekjur A-hluta ríkissjóðs

Tekjuhlíð fjárlagafrumvarpsins 2021 einkennist öðru fremur af verulegu tekjufalli vegna kórónuveirufaraldursins. Auk þess er gert ráð fyrir í frumvarpinu skattalækkunum sem skipta má í tvo meginflokka, annars vegar tímabundnar skattalegar ráðstafanir til að milda efnahagsleg áhrif faraldursins og hins vegar skattkerfisbreytingar sem áður höfðu verið kynntar.

Áhersla er lögð á að halda áfram að draga úr skattbyrði heimila og fyrirtækja með breytingum á fjármagnstekjuskatti, framlengingu á VSK-endurgreiðslum, hækkun skattleysismarks erfðafjárskatts og frekari skattaívilnunum fyrir þriðja geirann. Þegar hafa verið lögfestar aðrar skattalækkunir, svo sem lækkun á tekjuskatti einstaklinga og á bankaskatti. Í kaflanum eru þessum áformuðu skattbreytingum gerð skil í stuttu máli en ítarlegri umfjöllun er að finna í greinargerð með fjármálaáætlun fyrir árin 2021–2025 sem lögð er fram samhliða fjárlagafrumvarpinu og í einstökum skattafrumvörpum. Enn fremur er farið yfir aðrar helstu forsendur tekjuáætlunar og áætlun um skattastyrki á árinu 2021.

Rekstrargrunnur, m.kr.	2019 ¹	Áætlun		% af VLF		
		Endurmat 2020	Frumvarp 2021	2019	Endurmat 2020	Frumvarp 2021
Skatttekjur	654.251	603.517	615.192	22,0	21,1	20,0
Skattar á tekjur og hagnað	289.458	261.400	263.400	9,7	9,2	8,6
Skattar á launagr. og vinnuafll	9.124	9.057	8.762	0,3	0,3	0,3
Eignarskattar	11.353	7.857	5.141	0,4	0,3	0,2
Skattar á vöru og þjónustu	318.258	303.008	322.484	10,7	10,6	10,5
Tollar og aðflutningsgjöld	3.430	2.621	2.772	0,1	0,1	0,1
Aðrir skattar	22.629	19.574	12.633	0,8	0,7	0,4
Tryggingagjöld	96.699	87.140	94.514	3,3	3,1	3,1
Fjárframlög	1.675	5.475	5.521	0,1	0,2	0,2
Aðrar tekjur	75.917	72.679	56.964	2,6	2,5	1,9
Eignatekjur	37.343	28.614	18.380	1,3	1,0	0,6
Vaxtatekjur	9.322	6.889	6.412	0,3	0,2	0,2
Arður og hluti af tekjum ríkisft. ...	20.235	16.690	6.839	0,7	0,6	0,2
Veiðigjöld	6.898	4.910	4.991	0,2	0,2	0,2
Aðrar eignatekjur	889	125	139	0,0	0,0	0,0
Sala á vöru og þjónustu	28.917	32.337	31.633	1,0	1,1	1,0
Ýmsar tekjur	9.657	11.728	6.951	0,3	0,4	0,2
Heildartekjur ríkissjóðs	828.543	768.811	772.192	27,9	26,9	25,2

¹ Framsetning ríkisreiknings (IPSAS-staðall) er aðlöguð að framsetningu fjárlaga (GFS-staðall). Sjá séryfirlit 9 á bls. 152 í ríkisreikningi 2019.

4.1 Endurmetin tekjuáætlun 2020

Heildartekjur ársins 2020 eru nú áætlaðar tæplega 769 ma.kr. eða um 27% af VLF. Það er 140 ma.kr. lækkun frá samþykktum fjárlögum. Lækkunin skýrist af breyttum efnahagsforsendum og viðnámsaðgerðum stjórnvalda í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar. Byggt er á nýjustu fyrirbyggjandi upplýsingum um álagningu og innheimtu skatttekna það sem af er ári og hagspá Hagstofu Íslands sem fjallað er um í kafla 2 um

efnahagsmál. Nánari umfjöllun um endurmat tekjustofna frá áætlun fjárlaga 2020 er að finna í fjármálaáætlun 2021–2025.

4.2 Tekjuáætlun 2021

Tekjuáætlun fyrir fjárlagaárið 2021 er í grunninn byggð á endurmetinni tekjuáætlun ársins 2020 og þjóðhagsspá Hagstofunnar. Enn fremur setja fyrirhugaðar og þegar lögfestar skattbreytingar svip sinn á tekjuáætlun næsta árs. Fjallað er um áhrif þessara undirliggjandi forsendna á tekjuáætlunina hér á eftir.

4.2.1 Skattbreytingar

Á næsta ári líkt og undanfarin ár verða gerðar breytingar á skattkerfinu til að bregðast við breytingum í efnahagslífinu og til að fylgja eftir stefnu stjórnvalda. Nú þegar hafa nokkrar skattkerfisbreytingar verið lögfestar sem munu taka gildi í ársbyrjun 2021. Þær helstu eru lokaáfangi í lækkun á tekjuskatti einstaklinga, síðari áfangi í innleiðingu skatts á f-gös og aðgerðir vegna kórónuveirufaraldursins, þ.m.t. flýting á lækkun bankaskatts. Munu þessar skattkerfisbreytingar lækka tekjur ríkissjóðs samtals um 25,5 ma.kr. árið 2021. Fleiri skattbreytingar munu líta dagsins ljós og setja svip sinn á tekjuáætlun næsta árs. Fjallað verður um þær stuttlega hér í framhaldi en ítarlegri umfjöllun er að finna í fjármálaáætlun 2021–2025. Áætlað er að fyrirhugaðar skattkerfisbreytingar lækki tekjur ríkissjóðs um 12,2 ma.kr. til viðbótar árið 2021 þannig að heildarskattlækkunin verður 37,8 ma.kr.

Tekjuáhrif helstu skattabreytinga á ríkissjóð 2021, ma.kr. ¹

2021

Lögfestar breytingar

Síðasti áfangi breytinga á tekjuskatti einstaklinga	-14,3
Síðari áfangi innleiðingar skatts á f-gös	0,2
Fyrsti áfangi við lækkun bankaskatts	-1,7
Afnám flutningsjöfnunargjalds á olíuvörur	-0,4
Aðgerðir vegna COVID-19	-9,4
þ.a. flýting 2. - 4. áfanga lækkunar bankaskatts	-4,9
þ.a. niðurfelling tollafgreiðslugjalds	-0,4
þ.a. niðurfelling gistináttaskatts	-0,8
þ.a. aukin endurgreiðsla VSK v/íbúðarhúsnæðis, bílaviðgerða o.fl.	-3,9
þ.a. hliðaráhrif af útgreiðslu séreignarsparnaðar	0,6
Samtals	-25,5

Ólögfestar breytingar

Skattleysismark erfðafjárskatts hækkað	-0,5
Breytingar á fjármagnstekjuskatti	-2,1
Stuðningur við almannaheillafélög (þriðji geiri)	-2,1
Framlenging á auknum endurgreiðslum VSK v/COVID-19	-8,0
Útsendur starfsmenn (keðjuábyrgð á staðgreiðsluskilum)	0,3
Kolefnisgjald hækkað í tengslum við afnám flutningsjöfnunargj. á olíuvörur	0,2
Samtals	-12,2
Lögfestar og ólögfestar breytingar samtals	-37,8

1. Fjárhæðir tákna áhrif hverrar kerfisbreytingar í samanburði við óbreytt kerfi á árinu 2021. Fjárhæðir eru með hliðaráhrifum á virðisaukaskatt.

Áformað er að hækka skattleysismark **erfðafjárskatts** úr 1,5 m.kr. í 5 m.kr. og er áætlað að það muni lækka tekjur ríkissjóðs um 0,5 ma.kr. árið 2021. Skattleysismark erfðafjárskatts hefur ekki verið uppfært frá 2011 og framvegis er gert ráð fyrir að það uppfærst í samræmi við þróun vísitölu neysluverðs. Breytingin mun draga úr skattbyrði erfingja, sér í lagi erfingja eignaminni dánarbúa, og verður lögð fyrir Alþingi á haustþingi.

Fyrirhugaðar breytingar á lögum um **fjármagnstekjuskatt** gætu lækkað tekjur um 2,1 ma.kr. frá og með árinu 2021. Tillaga að útfærslu þeirra mun birtast í frumvarpi síðar á haustþingi.

Gert er ráð fyrir 2,1 ma.kr. tekjutapi vegna nýrra eða aukinna skattastyrkja til **stuðnings við félög sem starfa í þágu almannaheilla**, í svokölluðum þriðja geira. Um er að ræða nokkrar tegundir skattastyrkja sem verða lagðir fram í sérstöku frumvarpi og ná til erfðafjárskatts, fjármagnstekjuskatts, stimpilgjalds, tekjuskatts einstaklinga og lögaðila og virðisaukaskatts (VSK).

Lögð verður til framlenging út árið 2021 á þeim auknu heimildum til **endurgreiðslna á VSK** sem voru lögfestar í mars, maí og júní sl. og renna að óbreyttu út í árslok 2020. Um er að ræða hækkun hlutfalls endurgreiðs VSK vegna íbúðarhúsnæðis úr 60% í 100% og útvíkkun þannig að endurgreitt er vegna framkvæmda við sumarhús, vinnu við hönnun og eftirlit með nýbyggingum og viðhaldsframkvæmdum, heimilishjálpar og reglulegrar umhirðu íbúðarhúsnæðis og viðgerða, réttunga og sprautunar bifreiða. Enn fremur er endurgreiðsluheimild fyrir sveitarfélög víkkuð til annars húsnæðis en íbúðarhúsnæðis. Framlenging þessara endurgreiðsluheimilda hefur í för með sér 8 ma.kr. tekjulækkun árið 2021. Endurgreiðsluheimild vegna framkvæmda við húsnæði og mannvirki í eigu félaga, sem starfa í þágu almannaheilla, verður einnig framlengd sem hluti af sérstöku frumvarpi til stuðnings við almannaheillafélög.

Áætlaðar tekjur af tekjuskatti einstaklinga og tryggingagjaldi hækka um samtals 0,3 ma.kr. vegna tillagna í endurfluttu frumvarpi á haustþingi um **skýrari ábyrgð á skilum staðgreiðslu** af launum starfsmanna sem koma hingað til lands á grundvelli samninga um útleigu vinnuafis eða annars konar vinnuframlag í byggingarstarfsemi eða mannvirkjagerð.

Í forsendum tekjuáætlunarinnar er gert ráð fyrir að **kolefnisgjald** hækki til móts við niðurfellingu flutningsjöfnunargjalds sem lagt er á oliuvörur. Í fjárlögum ársins 2020 nam fjárhæðin sem var varið til flutningsjöfnunar 392,5 m.kr. Í stað eldra fyrirkomulags er nú gert ráð fyrir hækkun kolefnisgjalds sem nemur 175 m.kr. enda er gert ráð fyrir samsvarandi lækkun á útgjöldum við breytt fyrirkomulag byggðajöfnunarinnar.

Að lokum er gert ráð fyrir að svonefnd **krónutölugjöld** hækki um 2,5% líkt og undanfarin ár í samræmi við verðbólguþéttmið Seðlabanka Íslands þrátt fyrir að hækkun vísitölu neysluverðs sé áætluð 3,2% á þessu ári. Hækkunin nær til vörugjalda á áfengi, tóbak og eldsneyti ásamt bifreiða- og kílómetragjaldi. Gjald í Framkvæmdasjóð aldraðra og útvarpsgjald hækka einnig um 2,5%. Áætlað er að þessi verðlagsuppfærsla gjaldanna skili ríkissjóði tæplega 2 ma.kr. í tekjur árið 2021.

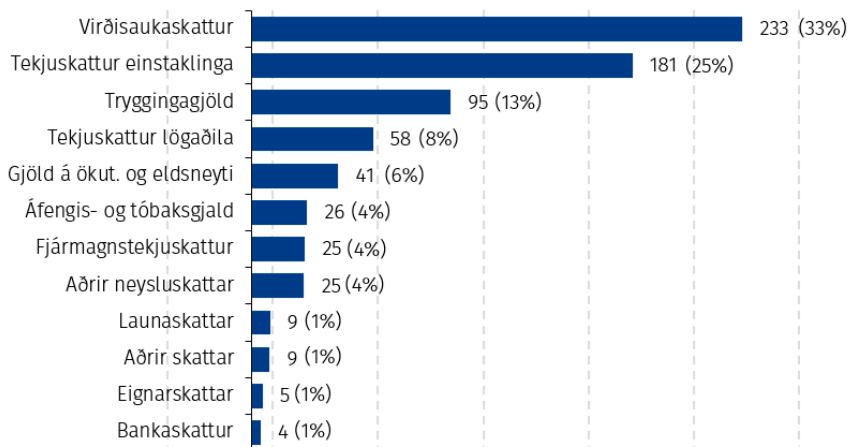
4.2.2 Umfjöllun um forsendur helstu tekjustofna

Heildartekjur ríkissjóðs eru áætlaðar um 772 ma.kr. árið 2021 eða sem nemur liðlega 25% af VLF. Þar af eru áætlaðar tekjur af sköttum og tryggingagjöldum um 710 ma.kr.

Virðisaukaskattur er stærsti tekjustofn ríkissjóðs

Samsetning tekna ríkisins af sköttum og tryggingagjöldum 2021

Ma.kr. (Hlutdeild)

Margir þættir hafa áhrif á matið á tekjum af **tekjuskatti einstaklinga** árið 2021. Fyrst má nefna þá fækkun starfa sem orðið hefur á árinu 2020 og lækkun á tekjum fólks sem misst hefur atvinnu. Atvinnuleysisbætur eru hluti af tekjuskattsstofninum og má ætla að vægi þeirra aukist úr innan við 1% stofnsins á undanförunum árum í yfir 4% á þessu ári en lækki í 2,5% á næsta ári. Einnig hverfur hópur fólks af vinnumarkaði, t.d. vegna náms, og mun hafa litlar eða engar skattskyldar tekjur tímabundið næstu misseri. Óvissa er mikil um eftirspurn eftir starfsfólki en samkvæmt hagspánni, sem hér er stuðst við, verður atvinnuleysi 6,8% á næsta ári. Lokaáfangi í innleiðingu kerfisbreytinga á tekjuskattskerfinu verður í ársbyrjun og mun hann lækka skattbyrði tekjuskattsins um 14 ma.kr. Þegar skattalækkunin er að fullu komin til framkvæmda munu ráðstöfunartekjur tekjulægstu hópanna hafa aukist um rúmlega 10.000 kr. á mánuði. Afskriftir skattkrafna koma til lækkunar á tekjum samkvæmt GFS-hagskýrslustaðlinum sem framsetning tekjuáætlunarinnar byggist á. Vænta má að afskriftirnar muni aukist að einhverju marki við ríkjandi aðstæður en talsverð óvissa er um heimturnar á næsta ári. Sérstök heimild til úttektar séreignarsparnaðar hefur þau hliðaráhrif að auka tekjur af tekjuskattinum tímabundið, um tæpan 1 ma.kr. á næsta ári. Að lokum skal nefnt að um 12 ma.kr. frestun á staðgreiðslu sem heimiluð var í ár vegna veirufaraldursins kemur til innheimtu á næsta ári.

Tekjur af **tekjuskatti lögaðila** eru áætlaðar 57,5 ma.kr., þar af nemur sérstakur fjársýsluskattur 2,3 ma.kr. Tekjur af tekjuskatti lögaðila á næsta ári taka mið af skattskyldum hagnaði fyrirtækja á árinu 2020 og ríkir því töluvert meiri óvissa nú um þennan lið en áður vegna afleiðinga veirufaraldursins á rekstur fyrirtækja í mörgum atvinnugreinum. Áætlunin verður að venju endurskoðuð þegar álagning opinberra gjalda á lögaðila vegna rekstrarársins 2019 liggur fyrir í lok október nk.

Búast má við að fjármagnstekjur einstaklinga dragist saman við ríkjandi aðstæður lágra vaxta og þrenginga víða í atvinnulífi. Tekjur ríkisins af **fjármagnstekjuskatti** á árinu 2021 samanstanda af afdreginni staðgreiðslu á vaxtatekjur og arð ársins og eftirágreiddum skatti á söluhagnað og leigutekjur fyrra árs samkvæmt álagningu í maí 2021. Gert er ráð fyrir að lagabreytingar, sem lagðar verða fram í frumvörpum á haustþinginu, hafi í för með sér alls 2,5 ma.kr. lækkun á tekjum af fjármagnstekjuskatti. eru það annars vegar breytingar sem leiðir af vinnu við endurskoðun á skattstofni fjármagnstekna einstaklinga þar sem m.a. er horft til áhrifa verðbólgu á skattbyrði raunávöxtunar fjármagnstekna og hins vegar áformum um stuðning við

félög sem starfa í þágu almannaheilla. Tekjur af fjármagnstekjuskatti eru alls áætlaðar 25,2 ma.kr. og lækka lítillega milli ára sem hlutfall af VLF.

Helstu forsendur um þróun **VSK** á árinu 2021 eru þær að einkaneysla án neyslu á ferðalögum erlendis aukist um 4,3% að nafnvirði og neysla erlendra ferðamanna hérlendis um 90% frá fyrra ári. Ívilnanir vegna vistvænna bíla, heimahleðslustöðva o.fl. nema alls 2,6 ma.kr. Þá er áætluð 11,9 ma.kr. tekjulækkun vegna aukinna endurgreiðslna VSK í tengslum við veirufaraldurinn, sem gengið er út frá að verði framlengdar til ársloka 2021, og 0,2 ma.kr. tekjutap vegna varanlegrar endurgreiðsluheimildar fyrir aðila sem starfa að almannaheillum. Framangreindar endurgreiðslur verða lagðar til í frumvörpum á haustþinginu. Alls er búist við að tekjur af VSK nemi 233 ma.kr. á árinu sem jafngildir 7,6% af VLF.

Tekjur af **sköttum á ökutæki og eldsneyti** eru áætlaðar samanlagt 41,1 ma.kr. árið 2021. Að baki þeirri áætlun liggja bæði efnahagslegar og tæknilegar forsendur. Gert er ráð fyrir aukinni einkaneyslu og hagvexti á næsta ári í þjóðhagssþá Hagstofunnar sem endurspeglast í aukinni endurnýjun heimila og fyrirtækja á bifreiðum. Aðrir þættir vega þó þyngra við áætlanagerðina og má þar nefna örar tæknibreytingar með tilkomu nýorkubifreiða og sparneytnari véla ásamt skattalegum hvötum sem tengjast ökutækjum og eldsneyti. Þessar tæknibreytingar sl. ár hafa leitt til þess að tekjur ríkissjóðs af hverri bifreið hafa dregist saman milli ára og er sú þróun óbreytt á næsta ári.

Þá er vert að nefna að ekki er gert ráð fyrir tekjum af **gistináttaskatti** á árinu 2021. Lögfest var í vor að fella gjaldið niður frá og með apríl sl. til ársloka 2021 til þess að styðja sérstaklega við ferðaþjónustuna. Um er að ræða aðgerð í tengslum við efnahagsáfallið vegna veirufaraldursins.

Gert er ráð fyrir að **bankaskattur** skili 4,1 ma.kr. tekjum í ríkissjóð á næsta ári. Í árslok 2019 var lögfest að skatthlutfall bankaskatts ætti að lækka í fjórum jöfnum skrefum, þ.e. úr 0,376% í 0,145% í lok tímabilsins. Fyrsta skrefið átti að verða við álagningu ársins 2021 og það síðasta árið 2024. Með mótvægisáðgerðum ríkisstjórnarinnar til að bregðast við efnahagsáföllum vegna kórónuveirunnar sl. vor og gera viðskiptabönkum betur kleift að styðja við einstaklinga og atvinnulíf var lækkun skatthlutfallsins flýtt. Það mun því lækka í einu skrefi og verða 0,145% á árinu 2021. Flýtingin mun hafa þau áhrif að tekjur ríkissjóðs af bankaskatti lækka um 4,9 ma.kr. á næsta ári frá því sem annars hefði orðið.

Helsta forsendan um þróun tekna af **úthvarpsgjaldi** og **gjaldi í Framkvæmdasjóð aldraðra** er fjöldi einstaklinga með tekjur umfram skattleysismörk á árinu 2020 sökum þess að þeir sem lenda undir mörkunum greiða ekki gjöldin en auk þess eru einstaklingar sem eru eldri en 70 ára undanþegnir. Gert er ráð fyrir að fækka muni um 1,6% í hópi greiðenda vegna aðstæðna á vinnumarkaði. Skýrist það einkum af því að búist er við fækkun erlends vinnuafis með tekjur umfram skattleysismörk og að ungt fólk muni hafa færri atvinnutækifæri.

Eftir töluverðan samdrátt á yfirstandandi ári er gert ráð fyrir að launastofninn vaxi nokkuð á næsta ári. Spáð er 5,2% hækkun launa og 2,6% fjölgun vinnustunda og mun stofn tryggingagjalds nema 1.590 ma.kr. Tekjur ríkissjóðs af **tryggingagjaldi** munu aukast samhliða og verða alls 94,5 ma.kr. samkvæmt tekjuáætluninni, eða 5,9% launastofnsins.

Skattar og tryggingagjöld, sem hér hafa verið rakin, nema 92% af tekjuáætlun ársins 2021. **Aðrar tekjur** eru einkum fjárframlög, eignatekjur, sektir og þjónustutekjur. Fjárframlög eru áætluð 5,5 ma.kr., þar af 2,5 ma.kr. frá öðrum opinberum aðilum. Eignatekjur skiptast í vaxtatekjur, arð, hlutdeild í hagnaði aðila í B-hluta, leigutekjur og veiðigjöld.

Vaxtatekjur samanstanda af vöxtum af skattkröfum, vöxtum af veittum lánnum og bankainnstæðum í innlendri og erlendri mynt. Stærstur hluti þeirra er vegna skattkrafna og veittra lána. Veitt lán ríkissjóðs eru lán til Menntasjóðs námsmanna, Húsnæðissjóðs, Vaðlaheiðarganga og Farice.

Yfirlit um arð frá félögum og hlutdeild í hagnaði B-hluta félaga má sjá í eftirfarandi töflu. Hvorki er gert ráð fyrir arðgreiðslu í ríkissjóð frá viðskiptabönkunum á þessu né næsta ári. Þá er áætlað að arðgreiðslur frá Landsvirkjun og ÁTVR nemi aðeins um helmingi þess sem áður var ráðgert. Þannig mun ríkissjóður fá í sinn hlut samtals 6,8 ma.kr. í arð frá félögum sem er hið minnsta síðan árið 2012.

Veiðigjöld eru áætluð 5 ma.kr., þar af 0,3 ma.kr. í nýtt gjald á fiskeldi sem var innleitt á árinu 2020. Áætlun veiðigjalda verður endurskoðuð eftir að álagning lögaðila liggur fyrir í lok október. Tekjur af sölu vöru og þjónustu eru áætlaðar 31,6 ma.kr. eða um helmingur allra tekna utan skatta og tryggingagjalda en þar er að stórum hluta um að ræða tilfallandi sértekjur stofnana sem renna til þeirra en eru brúttófærðar hjá A-hluta ríkissjóðs til að tekjuáætlunin endurspegli heildarumfang ríkisrekstrarins, samkvæmt leiðsögn GFS-hagskýrslustaðalsins. Þess ber að geta að áætlaðar tekjur af sölu fastafjármuna eru ekki taldar með tekjuáætlun ársins 2021 og er það í samræmi við GFS-staðalinn.

Arður og hluti af tekjum B-hluta fyrirtækja (m.kr.)	Áætlun 2020		Frumvarp 2021	
	Rekstrar- grunnur	Greiðslu- grunnur	Rekstrar- grunnur	Greiðslu- grunnur
<i>Arður</i>				
Íslandsbanki hf.	0	0	0	0
Landsbankinn hf.	0	0	0	0
Landsvirkjun Aðrir	10.000 565	10.000 565	4.725 564	4.725 564
Arður alls	10.565	10.565	5.289	5.289
<i>Hluti af tekjum B-hluta fyrirtækja</i>				
ÁTVR	1.000	1.000	500	500
Framlag Happraættis HÍ til Háskóla Íslands	950	950	1.050	1.050
Framlag frá LÍN	4.175	4.175	0	0
Hluti af tekjum B-hluta fyrirtækja alls	6.125	6.125	1.550	1.550
Arður og hluti af tekjum B-hluta fyrirtækja alls ...	16.690	16.690	6.839	6.839

Tekjur af arði frá félögum eru settar fram samkvæmt GFS-staðlinum. Á rekstrargrunni er arðgreiðsla tekjufærð að því marki sem hún er ekki umfram hlutdeild ríkisins í áætluðum hagnaði af reglulegri starfsemi félags. Á greiðslugrunni er arðgreiðslan færð til fulls, óháð hagnaði félags.

4.3 Skattastyrkir

Yfirlit um skattastyrki, sem sjá má í meðfylgjandi töflu, gefur til kynna aðkomu ríkisins að ýmsum málefnum í formi fjárhagslegs stuðnings sem ríkið veitir í gegnum skattkerfið fremur en með fjárframlögum sem færast á gjaldahliðina. Heildarfjárhæð skattastyrkja er áætluð 2,9% af VLF á næsta ári. Neðra þrep VSK er uppspretta um helmings skattastyrkjanna í heild og reiknast hann sem munurinn á neðra þrepinu og almenna þrepinu eða 13 prósentustig af skattstofni. Vegna vægis ferðaþjónustunnar í neðra þrepinu lækkar umfang slíkra skattastyrkja talsvert á árunum 2020–2021 miðað við það sem áður var. Á móti því koma sértækar ráðstafanir vegna faraldursins en stuðningur stjórnvalda við heimili og fyrirtæki í formi aukinna VSK-endurgreiðslna eru skattastyrkir á málefna sviði atvinnumála. Þeir eru áætlaðir um 8 ma.kr. á næsta ári.

Mikilvægt er að greina tilvist og umfang skattastyrkja í skattkerfinu, meta árangur af þeim og hversu lengi þeirra sé þörf. Á það sama því við um þá og útgjöld ríkisins á hinum ýmsu sviðum. Nánari umfjöllun um skattastyrki má finna í sérstökum kafla í greinargerð fjárlagafrumvarps undanfarin fjögur ár.

Skattastyrkir 2019–2021 (áætlaðar fjárhæðir í m.kr.)

Skattastyrkir flokkaðir eftir tegund ívilnunar	2019	2020	2021
Undanþága frá skattskyldu	18.139	25.502	29.408
Frádráttur	7.247	4.772	4.677
Frádráttarheimild	6.516	7.430	7.096
Lægri skattprósenta	60.926	41.141	49.027
Alls	92.828	78.845	90.209
Skattastyrkir flokkaðir eftir tegund skatts	2019	2020	2021
Tekjuskattur einstaklinga	5.797	6.773	5.983
Tekjuskattur lögaðila	772	744	1.203
Fjármagnstekjuskattur	3.847	4.173	3.978
Eignarskattar	450	450	650
VSK	75.963	63.552	74.485
Vörugjöld og aðrir neysluskattar	5.999	3.153	3.910
Alls	92.828	78.845	90.209
Skattastyrkir flokkaðir eftir málefna sviði	2019	2020	2021
07. Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	174	208	229
08. Sveitarfélög og byggðamál	15	14	15
09. Almanna- og réttaröryggi	326	313	337
11. Samgöngu- og fjarskiptamál	1.001	1.057	1.110
12. Landbúnaður	92	88	95
14. Ferðaþjónusta	27.907	7.465	13.527
17. Umhverfismál	4.037	5.240	5.469
18. Menning, listir, íþróttar- og æskulýðsmál	2.900	3.033	3.191
20. Framhaldsskólastig	330	382	410
21. Háskólastig	499	716	769
23. Sjúkrahúsþjónusta	120	115	124
27. Örororka og málefni fatlaðs fólks	637	615	661
29. Fjölskyldumál	27.536	29.485	30.861
30. Vinnumál og atvinnuleysi	216	8.323	10.922
31. Húsnæðisstuðningur	14.950	14.774	12.966
Óflokkað	6.440	3.956	6.523
Vegna skattfrankvæmdar	5.650	3.062	3.000
Alls	92.828	78.845	90.209
Alls, % af VLF	3,1%	2,8%	2,9%

4.4 Áhrif á jafnrétti kynjanna

Ákvarðanir um tekjuöflun ríkisins fela í sér forgangsöröðun stjórnvalda og vegna ólíkrar stöðu karla og kvenna innan samfélagsins geta þessar ákvarðanir haft mismunandi áhrif á kynin sem taka þarf mið af. Í samræmi við 18. gr. laga um opinber fjármál er, með aðferðum kynjaðrar fjárlagagerðar, lagt mat á áhrif helstu tekjuráðstafana sem lagðar eru til í

fjárlagafrumvarpi á jafnrétti kynjanna. Lagt er mat á hvort ráðstafanirnar séu líklegar til að stuðla að jafnrétti kynjanna, viðhalda óbreyttu ástandi eða auka kynjamisrétti. Sambærilega umfjöllun um áhrif ráðstafana á útgjaldahliðinni er að finna í kafla 5. Í þessu frumvarpi er lögð áhersla á að draga úr skattbyrði með hækkun skattleysismarks erfðafjárskatts, breytingu á fjármagnstekjuskatti, framlengingu á VSK-endurgreiðslum og frekari skattaávilnun fyrir þriðja geirann, auk annarra þegar lögfesta breytinga, svo sem lækkunar á tekjuskatti einstaklinga.

Áformað er að hækka skattleysismark erfðafjárskatts á næsta ári. Réttur lögerfingja er sterkur á Íslandi og er einungis hægt að ráðstafa 1/3 dánarbús til annarra. Möguleiki til kynjahalla er því takmarkaður við útteilingu arfs og innheimtu erfðafjárskatts. Arfur sem er útteilt á hverju ári skiptist nokkuð jafnt milli kynja þótt einhverjum prósentustigum geti munað milli ára. Hækkun skattleysismarks erfðafjárskatts er því ekki til þess fallin að hafa áhrif á stöðu kynja og talin viðhalda óbreyttri stöðu. Endanleg útfærsla á breytingum á lögum um fjármagnstekjuskatt mun ekki liggja fyrir fyrr en síðar á haustþingi. Stærstur hluti fjármagnstekjuskatts er greiddur af hjónum, eða öðrum samsköttuðum einstaklingum, og myndu breytingar til lækkunar fjármagnstekjuskatts því í þeim tilvikum gagnast báðum kynjum. Karlar eru þó mun stærri greiðendur fjármagnstekjuskatts í hópi einhleypra og væri slík breyting því til þess fallin að auka ráðstöfunartekjur karla meira en ráðstöfunartekjur kvenna í hópi einhleypra og geta þannig stuðlað að auknu kynjamisrétti. Af áður lögfestum skattkerfisbreytingum er lækkun á tekjuskatti einstaklinga sú stærsta og kemur síðasti hluti þeirra breytinga til framkvæmda á næsta ári. Þær breytingar munu gagnast þeim tekjulægstu. Þar sem karlar hafa hærri meðaltekjur en konur má ætla að konur njóti í auknum mæli góðs af breytingunum sem taldar eru stuðla að jafnrétti.

Loks má nefna að áform eru um að framlengja út árið 2021 tímabundnar breytingar á endurgreiðsluheimildum VSK sem voru lögfestar fyrr á þessu ári. Um er að ræða hækkun hlutfalls endurgreiðs VSK vegna íbúðarhúsnæðis úr 60% í 100% og útvíkkun þannig að auk vinnu við nýbyggingar og viðhald íbúðarhúsnæðis er endurgreitt að auki vegna vinnuliðar framkvæmda við sumarhús, vinnu við hönnun og eftirlit, heimilishjálpar og reglulegrar umhirðu íbúðarhúsnæðis og loks vegna viðgerða, réttunga og sprautunar bifreiða. Enn fremur er endurgreiðsluheimild fyrir sveitarfélög víkkuð til annars húsnæðis en íbúðarhúsnæðis og félögum sem starfa í þágu almannaheilla veittur endurgreiðsluréttur. Í þeim atvinnugreinum sem falla undir endurgreiðsluúrræðið starfa mun fleiri karlmenn en konur og því líklegt að endurgreiðslan leiði til fjölgunar starfa karla umfram kvenna og geti þannig aukið kynjamisrétti. Flestar umsóknir sem móttækjar hafa verið hingað til í flokknum heimilishjálpar eru frá aðilum sem annast reglulega umhirðu íbúðarhúsnæðis fremur en aðstoð við almenn heimilisstörf en ekki liggur fyrir tölfræði um kynjaskiptingu í þeirri starfsemi. Auk fyrirtækja í viðkomandi greinum og starfsmanna þeirra fellur ávinningur af hinum auknu endurgreiðslum VSK til heimila, sveitarfélaga og almannaheillafélaga í formi lægri útgjalda við slíkar framkvæmdir og talið að konur og karlar njóti þess með sambærilegum hætti.

5 Gjöld A-hluta ríkissjóðs

Í þessum kafla er fjallað um útgjaldahlið A-hluta ríkissjóðs í fjárlagafrumvarpinu. Þar er um að ræða útgjöld vegna starfsemi á vegum ríkisins sem að stærstum hluta eru fjármögnuð af skatttekjum ríkissjóðs. Vakin er athygli á því að ítarlegar er fjallað um stefnumörkun ríkisstjórnarinnar um opinber fjármál og endurreisn efnahagslífsins sem fylgt var við rammasetningu málefna sviða fyrir árið 2021 í köflum 3 og 4 í fjármálaáætlun fyrir árin 2021–2025, sem lögð er fram samhliða frumvarpinu. Þar er enn fremur að finna frekari umfjöllun um útgjaldabróun undanfarinna ára og fram til ársins 2025.

Hér á eftir er fjallað um helstu ný áherslumál á útgjaldahlið frumvarpsins, ný og aukin útgjöld sem leiða af fyrri ákvörðunum ríkisstjórnarinnar, þ.m.t. helstu breytingar frá gildandi fjárlögum og skiptingu heildarfjárheimilda eftir málefna sviðum og málaflokkum. Auk þess er fjallað um áhrif útgjaldaráðstafana á jafnrétti kynjanna út frá aðferðafræði kynjaðrar fjárlaga-gerðar. Þá er gerð grein fyrir launa- og verðlagsforsendum gjaldahliðar frumvarpsins og fjallað um skuldbindingar ríkisins vegna þjónustu- og styrktarsamninga. Loks er greint frá reglum um varasjóði og millifærslur fjárveitinga. Vakin er athygli á því að þessi kaflar tekur einungis til breytinga á fjárheimildum samkvæmt IPSAS-reikningsskilastaðlinum. Fjallað er um breytingar á heildarútgjöldum á þjóðhagsgrunni samkvæmt GFS-hagskýrslustaðlinum í kafla 3.

	<p>Rammasett¹ útgjöld aukin um 60 ma.kr. (7,1%) áð raunvirði árið 2021.</p>	<p>Stóraukin framlög til fjárfestingar og annarra uppbyggingar- verkefna.</p>	<p>Framlög vegna atvinnuleysisbóta hækka í 50 ma.kr. á árinu 2021.</p>
--	---	--	---

Við setningu útgjaldaramma fyrir málefna svið í fjárlagafrumvarpi ársins 2021 er byggt á þeirri meginstefnumörkun stjórnvalda að viðhalda og verja grunnþjónustu og tilfærslukerfi ríkisins við núverandi efnahagsaðstæður. Þannig verður staðinn vörður um helstu tilfærslukerfi í núverandi mynd og ekki gerðar aðhaldskröfur til málefna sviða ráðuneyta umfram forsendur gildandi fjármálaáætlunar þrátt fyrir gríðarlegan halla á rekstri ríkissjóðs á árinu 2021. Þá ber mikill vöxtur útgjaldahliðarinnar glögg merki um áhrif af efnahagssamdrættinum af völdum kórónuveirufaraldursins, annars vegar sökum mikillar hækkunar á útgjöldum vegna atvinnuleysisbóta og hins vegar sökum kostnaðar við mótvægisráðstafanir stjórnvalda, þ.m.t. áform um stóraukna fjárfestingu og önnur uppbyggingarverkefni. Á hinn bóginn er í frumvarpinu lögð áhersla á að ekki verði efnt til nýrra eða aukinna útgjalda umfram það sem óhjákvæmilegt er í tengslum við viðnámsaðgerðir vegna veirufaraldursins. Þannig verði leitast við að varna því að skuldastaða ríkissjóðs verði þyngri en ella.

Til lengri tíma litid er ljóst að til að draga úr og á endanum stöðva hallarekstur ríkissjóðs þarf að leggja áherslu á bættu nýtingu fjármuna, m.a. með því að tryggja umbætur í ríkisrekstrinum með markvissu endurmati útgjalda og fjárfestingu í tæknilegum innviðum sem stuðlar að hagræðingu og aukinni þjónustu. Þetta þarf að gerast samhliða auknum aga í

¹ Útgjöld málefna sviða án undanskilinna liða. Undanskildir liðir eru: vaxtagjöld ríkissjóðs, ríkisábyrgðir, lífeyrisskuldbindingar, Atvinnuleysisstryggingasjóður og framlög til Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga

framkvæmd fjárlaga enda hafa útgjöld verið aukin verulega á öllum sviðum ríkisrekstursins undanfarin ár. Nánar er fjallað um umbætur í starfsemi hins opinbera í kafla 6 í fjármálaáætlun.

Í fjárlagafrumvarpinu gætir áhrifa ýmissa ráðstafana stjórnvalda sem miða að því að lágmarka áhrif faraldursins á efnahag heimila og fyrirtækja. Það birtist m.a. í stóru auknum framlögum til fjárfestinga og annarra uppbyggingarverkefna. Að öðru leyti byggist útfærsla á heildarútgjaldaramma ríkissjóðs í frumvarpinu á stefnumörkun ríkisstjórnarinnar sem lögð er til grundvallar fyrir árið 2021 í fjármálaáætlun fyrir árin 2021–2025.

Þegar horft er til breytinga á fjárheimildum málefna sviða á milli fjárlaga fyrir árið 2020 og fjárlagafrumvarps fyrir árið 2021 er mikilvægt að hafa í huga að aukning á rammasettum útgjöldum í frumvarpinu fylgir í kjölfarið á þeirri raunaukningu útgjalda sem komið hefur fram í fjárlögum sl. þrjú ár í tengslum við áherslumál ríkisstjórnarinnar. Rammasett útgjöld hafa aukist um hátt í fjórðung á þessu tímabili. Meðal helstu áherslumála má nefna:

- styrkingu heilbrigðisþjónustunnar með það að markmiði að bæta þjónustu óháð efnahag og búsetu og aukna áherslu á geðheilbrigðismál
- byggingu hjúkrunarheimila
- eflingu menntakerfisins, bæði á framhalds- og háskólastigi
- aukna áherslu á nýsköpun og rannsóknir
- átak í samgönguframkvæmdum og eflingu almenningssamgangna
- aukin framlög til byggðamála
- uppbyggingu innviða á ferðamannastöðum samhliða aukinni landvörslu
- sérstakt átak um meðferð kynferðisbrota innan réttarvörslukerfisins
- hækkun á frítekjumarki atvinnutekna aldraðra
- aukin framlög til að draga úr tannlæknakostnaði aldraðra og öryrkja
- aðgerðaáætlun um máltækni
- eflingu ýmissa löggæslu- og landhelgisverkefna
- aðgerðir til að ná loftslagsmarkmiðum stjórnvalda, s.s. sem tengjast bindingu gróðurhúsalofttegunda og orkuskiptum
- lengingu fæðingarorlofsins og hækkun barnabóta
- aukin stofnframlög til byggingar á leiguhúsnæði fyrir þá tekjulægri

5.1 Heildarútgjöld ríkissjóðs árið 2021 og breytingar frá fjárlögum fyrir árið 2020

Heildarútgjöld ríkissjóðs árið 2021 eru áætluð um 1.129 ma.kr. Nemur aukningin á milli ára um 124,5 ma.kr. Þar af eru launa-, gengis- og verðlagsbreytingar 31,2 ma.kr. Að þeim frátöldum hækka heildarútgjöld ríkissjóðs um 93,2 ma.kr. frá fjárlögum ársins 2020, eða sem nemur 9,3% að raunvirði. Raunaukning rammasettra útgjalda, þ.e. heildarútgjalda án undanskilinna liða, er um 60 ma.kr. eða 7,1%. Gert er ráð fyrir að vaxtagjöld árið 2021 nemi um 46 ma.kr. sem er um 2,8 ma.kr. hækkun frá fyrra ári. Skýrist hækkunin af aukinni skuldsetningu ríkissjóðs en nánar er fjallað um það í greinargerð málaflokks 33.10 í frumvarpinu. Taflan hér á eftir sýnir breytingar á hagrænni skiptingu fjárheimilda að raunvirði á milli fjárlaga 2020 og fjárlagafrumvarps 2021, þ.e. með skiptingu eftir rekstrarframlögum, rekstrar- og fjármagnstilfærslum, fjárfestingarframlögum og vaxtagjöldum. Eins og sjá má í töflunni aukast framlög til fjárfestinga og fjármagnstilfærslna verulega á milli ára, sem skýrist að stórum hluta af áformuðu fjárfestingarátaki árána 2021–2023, eins og nánar er greint frá í kafla 5.2. Þá má einnig sjá að liðir utan ramma aðrir en vaxtagjöld aukast um fjórðung sem skýrist að mestu leyti af auknum útgjöldum atvinnuleysistryggingakerfisins. Þá má geta þess að aukning í viðskiptahreyfingum á milli ára er vegna uppfærslu og endurmats á bókhaldslegri

meðferð lífeyrisskuldbindinga, en breytingin hefur ekki áhrif á afkomu ríkissjóðs á rekstrargrunni.

Rekstrargrunnur, m.kr.	Fjárlög 2020	Frumvarp ¹ 2021	Breyting m.kr.	Breyting %
Rekstrarframlög	438.689	446.865	8.176	1,9
Rekstrartilfærslur	325.372	341.449	16.077	4,9
Fjármagnstiltfærslur	22.308	33.977	11.669	52,3
Fjárfestingarframlag ²	51.905	75.875	23.970	46,2
Rammasett útgjöld	838.274	898.165	59.891	7,1
Vaxtagjöld	43.228	46.009	2.781	6,4
Aðrir liðir utan ramma	122.686	153.239	30.553	24,9
Heildargjöld	1.004.188	1.097.413	93.225	9,3
Rekstrartekjur	60.042	58.789	-1.253	-2,1
Framlag úr ríkissjóði	903.540	980.594	77.054	8,5
Viðskiptahreyfingar	40.605	58.030	17.425	42,9
Samtals fjármögnun	1.004.188	1.097.413	93.225	9,3

¹ Án verðlagshækkana

² Fjárfestingarframlög færast ekki til gjalda í ríkisreikningi heldur eru þau eignfærð og afskrifuð yfir líftíma eignarinnar

Aukning áætlaðra heildarútgjalda á milli ára skýrist af nokkrum meginþáttum, eins og nánar er skýrt í töflu hér á eftir. Í fyrsta lagi aukast útgjöld vegna skuldbindinga og ákvarðana um ýmsar sértækar ráðstafanir og verkefni í tengslum við faraldurinn. Þar af eru 22,8 ma.kr. aukin framlög vegna hærra atvinnuleysis og 8,2 ma.kr. vegna ýmissa viðnámsaðgerða. Þá eru 27,2 ma.kr. auknar fjárheimildir vegna fjárfestingar- og uppbyggingarátaks stjórnvalda.

Í öðru lagi er um að ræða 46,1 ma.kr. aukningu vegna breytinga á fyrri útgjaldaskuldbindingum og ákvarðana um ný útgjöld önnur en þau sem tilkomin eru vegna viðbragða við faraldrinum. Auk þess er um að ræða breytingar á útgjaldaskuldbindingum vegna hagrænna eða kerfislægra þátta, s.s. vegna fjölgunar aldraðra og öryrkja.

Í þriðja lagi eru áætluð áhrif vegna launa-, verðlags- og gengisbreytinga en þau nema 31,2 ma.kr. eða sem nemur fjórðungnum af heildarbreytingunni á milli ára. Gættir hér einkum áhrifa af launahækkunum skv. fyrirbyggjandi kjarasamningum, lækkun á gengi krónunnar og hækkunum á bótum almannatrygginga og á atvinnuleysisbótum. Nánar er fjallað um launa- og verðlagsforsendur frumvarpsins í kafla 5.5.

Á móti útgjaldaaukningu vegur 11 ma.kr. lækkun heildarútgjalda vegna niðurfellinga framlaga til tímabundinna verkefna og almennra aðhaldsmarkmiða. Í fjármálaáætlun fyrir árin 2021–2025 eru hófleg aðhaldsmarkmið innbyggð í útgjaldaramma málefnasviða sem koma til lækkunar á móti útgjaldaaukningu, eins og tíðkast hefur í fjárlögum um langt árabíl. Er ráðuneytum falið að ákvarða nánar með hvaða hætti þeim markmiðum er mætt í frumvarpinu. Eins og áður segir er ekki um að ræða aðhaldskröfur umfram þær sem þegar hafði verið gert ráð fyrir í síðustu fjármálaáætlun fyrir árin 2020–2024. Þar er gerð 2% almenn aðhaldskrafa til málaflokka fyrir utan tiltekna liði sem tíðkast hefur að undanskilja. Aðhaldsmarkmið í rekstri heilbrigðis- og öldrunarstofnana og skóla er þó til muna lægra, eða 0,5%. Engin aðhaldskrafa er sett á bótakerfi almannatrygginga og atvinnuleysis, sjúkratrygginga og dómstóla. Útfærsla ráðuneyta á aðhaldsráðstöfunum á einstökum málefnasviðum felur í sér samtals 7,3 ma.kr. lækkun á útgjaldavexti. Nánar er fjallað um þessa útfærslu ráðuneyta í köflum um einstök málefnasvið. Taflan hér á eftir sýnir ný og aukin framlög til ýmissa verkefna á árinu 2021,

flokkuð eftir þeim megingildum sem getið er um hér að framan. Breytingar á framlögum á milli ára eru sýndar án launa- og verðlagsbreytinga.

Útgjaldaskuldbindingar og ný og aukin framlög, m.kr.	Viðbót 2021
Framlög í tengslum við COVID-19¹	30.996
Atvinnuleysistryggingasjóður: Aukin framlög vegna hærra atvinnuleysis	22.830
Nýsköpun: Auknar endurgreiðslur v. rannsóknar og þróunar	2.541
Atvinnuleysistryggingasjóður: Lenging tímabils tekjutengdra atvinnuleysisbóta	1.500
Menntamál: Efling háskóla- og framhaldsskólastigs vegna aukins atvinnuleysis	1.000
Vinnuálastofnun: Efling þjónustu og ráðgjafar við atvinnuleitendur	685
Fjölskyldumál: Aðgerðir í þágu barna og fjölskyldna	600
Andlegt heilbrigði: Heilsuefling í heimabyggð	540
Vinnumarkaðsúrræði: Átak í náms- og starfsúrræðum f. atvinnuleitendur	550
Skatturinn: Til að mæta áætluðu tapi á sértekjum stofnunarinnar	500
Atvinnuleysistryggingasjóður: Greiðsla til einstaklinga sem sæta sóttkví	150
Andlegt heilbrigði: Sálfélagsleg þjónusta m. áherslu á börn og unglinga	100
Fjárfestingar- og uppbyggingaráttak 2021-2023 vegna COVID-19:	27.160
Önnur útgjaldamál	46.080
Bygging nýs Landspítala	6.877
Lífeyrisskuldbindingar	5.861
Stuðningur við námsmenn: Fjölgun nemenda og tímabundin lr. gengur til baka	2.963
Hjúkrunarrými: Uppbygging hjúkrunarrýma og rekstur nýrra hjúkrunarheimila	3.376
Hafrannsóknarskip: Bygging nýs hafrannsóknarskips	2.300
Fæðingarorlof: Lenging úr 10 í 12 mánuði	1.800
Rammaáætlanir ESB: Hækkun framlaga	1.767
Ofanflóðasjóður: Aukin framlög	1.600
Endurhæfingarlífeyrir: Auknar fjárheimildir	1.500
Háskólastig: Fjármögnun háskólastigsins í samræmi við markmið í stjórnarsáttmála	1.000
Heilbrigðismál: Lækkun greiðsluþátttöku sjúklinga	800
Bygðamál: Jöfnun dreifikostnaðar raforku í dreifbýli	730
Samgöngur: Framlag til niðurgreiðslu flugfargjalda innanlands	450
Umhverfismál: Aukin framlög til bindingar og samdráttar gróðurhúsalofttegunda	300
Annað	14.756
Niðurfelld tímabundin framlög:	- 3.697
Aðhaldsráðstafanir:	- 7.314
Launa- og verðlagsbætur	31.242
Samtals útgjaldaskuldbindingar og ný og aukin framlög	124.467

¹ Að frátöldu fjárfestingar- og uppbyggingaráttaki 2021-2023

5.2 Fjárfesting

Fjárfestingarframlög sem eru eignfærð í ríkisreikningi og fjármagnstilfærslur, sem eru styrkur eða framlag sem veitt er til fjárfestingar án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda, aukast um ríflega 36 ma.kr. á milli ára. Þar af aukast fjárfestingarframlög um tæpa

24 ma.kr. og fjármagnstilfærslur um 11,7 ma.kr. að launa- og verðlagshækkunum undanskildum. Nema framlög í frumvarpinu til þessara liða nálægt 111 ma.kr.

Af fjárfestingarframlögum fer tæplega helmingur til vegaframkvæmda hjá Vegagerðinni eða um 37 ma.kr. en verulegt átak hefur verið gert í að auka framlög til samgönguframkvæmda á kjörtímabili þessarar ríkisstjórnar. Þá er gert ráð fyrir að tæplega 12 ma.kr. fari í byggingu nýs Landspítala á næsta ári. Hvað varðar fjármagnstilfærslur fara um tveir þriðju hlutar þeirra til rannsókna og nýsköpunar en auk þess fer stór hluti í stofnframlög vegna almennra íbúða, til Ofanflóðasjóðs og Framkvæmdasjóðs aldraðra.

Fjárfestingarframlög og fjármagnstilfærslur	Fjárlög 2020	Frumvarp 2021	br.
Fjárfestingarframlög.....	52.015	75.988	23.973
Vegagerðin.....	28.375	36.973	8.597
Bygging nýs Landspítala.....	5.007	11.884	6.877
Öldrunarstofnanir, stofnframkvæmdir.....	2.424	3.785	1.361
Bygging Húss íslenskunnar.....	1.935	1.272	-663
Bygging nýs hafrannsóknarskips.....	600	2.900	2.300
Flugvellir, framkvæmdir.....	0	1.895	1.895
Heilbrigðisstofnanir, stofnframkvæmdir.....	563	1.721	1.159
Framkvæmdir á Alþingisreit.....	1.600	1.350	-250
Annað.....	11.512	14.209	2.697
Fjármagnstilfærslur.....	22.308	34.835	12.526
Rannsóknir og nýsköpun.....	12.470	21.366	8.896
Stofnframlög vegna almennra íbúða.....	3.736	3.736	0
Ofanflóðasjóður.....	1.061	2.401	1.340
Framkvæmdasjóður aldraðra.....	1.938	2.331	393
Hafnabótasjóður.....	923	1.305	382
Framkvæmdasjóður ferðamannastaða.....	514	803	290
Styrkir til fráveitna sveitarfélaga.....	0	800	800
Matvælasjóður.....	357	599	242
Annað.....	1.309	1.494	184
Samtals fjárfestingarframlög og fjármagnstilfærslur.....	74.323	110.822	36.499

Aukningin á milli ára skýrist að miklu leyti af sérstöku fjárfestingar- og uppbyggingarátaki ríkisstjórnarinnar fyrir árin 2021–2023 sem er hluti af mótvægisráðstöfunum og stefnumörkun um að styðja við hagkerfið þar til atvinnulífið hefur tekið við sér, einkum til aukinnar fjárfestingar í innviðum, hugviti og þekkingu. Heildarumfang átaksins á árinu 2021 nemur 27,2 ma.kr. en 3,3 ma.kr. af áttakinu teljast þó ekki til eiginlegrar fjárfestingar samkvæmt þeirri hagrænu skiptingu fjárheimilda sem fjárlögin eru byggð á heldur til uppbyggingar af öðrum toga, s.s. til menningar- og umhverfismála. Átakið kemur til viðbótar öðrum stórum fjárfestingar- og framkvæmdaverkefnum sem þegar hefur verið gert ráð fyrir, samkvæmt fyrri áætlunum, s.s. byggingu nýs Landspítala, fyrri átaksverkefnum í samgöngumálum og byggingu nýs skrifstofuhúsnæðis fyrir Alþingi.

Stærstur hluti framlaga fjárfestingar- og uppbyggingarátaksins rennur til samgöngumannvirkja eða um 46%. Tæplega 17% eru veitt til rannsókna, nýsköpunar og skapandi greina og 12% framlaganna verða nýtt til nýbygginga og endurbóta. Fjórðungur rennur til aðgerða tengdum orkuskiptum, grænum lausnum og öðrum umhverfismálum, upplýsingatækniverkefnum og viðhaldi og endurbótum fasteigna. Þau fjárfestingarverkefni sem farið verður í eru í mörgum tilvikum framhald þeirra verkefna sem ákveðin voru í fjárfestingarátaki 2020

vegna áhrifa kórónuveirufaraldursins. Má þar nefna sem dæmi Stafrænt Ísland og upplýsingatækniverkefni en á árinu 2021 er gert ráð fyrir 2,3 ma.kr. til að hraða enn frekar stafvæðingu opinberra þjónustu í samstarfi við stofnanir.

Nánar er fjallað um fjárfestingarátakið 2021–2023 í fjármálaáætlun fyrir árin 2021–2025.

Fjárfestingar- og uppbyggingaráttak 2021	Frumvarp 2021
Samgöngumannvirki	11.555
Vegaframkvæmdir og viðhald kerfisins.....	9.040
Flugvellir.....	1.895
Hafnarframkvæmdir.....	400
Úrbætur í innviðum í kjölfar óveðurs í desember 2019 - samgöngumannvirki.....	220
Rannsóknir, nýsköpun og skapandi greinar	4.475
Aukin framlög til Tækniþróunarsjóðs.....	1.400
Aukin framlög til Rannsóknasjóðs og bætts umhverfis rannsókna.....	1.300
Skapandi greinar.....	1.000
Aukin framlög til Nýsköpunarsjóðs námsmanna, Innviðasjóðs og Matvælasjóðs.....	775
Nýbyggingar og meiri háttar endurbætur	3.336
Endurbætur og viðbygging við sjúkrahúsið á Selfossi.....	600
Uppbygging safna - Náttúruminjasafn Íslands og Vísindasafn fyrir börn	500
Samhæfingarmiðstöð viðbragðsaðila.....	300
Uppbygging og þróun áfangastaða í ferðaþjónustu.....	300
Viðbygging við Endurhæfingardeild Landspítala Grensás.....	300
Ný legudeild við Sjúkrahúsið á Akureyri.....	206
Bygging húsnæðis vegna öryggisvistunar í Reykjanesbæ.....	200
Ný heilsugæslutöð í Reykjanesbæ.....	200
Annað.....	730
Viðhald og endurbætur fasteigna	2.910
Viðhald og endurbætur fasteigna í eigu ríkisins.....	1.645
Viðbótarfjármagn í Framkvæmdasjóð ferðamannastaða.....	200
Annað.....	1.065
Stafrænt Ísland og upplýsingatækniverkefni	2.311
Endurnýjun upplýsingakerfa, gagnagrunna og tækniinnviða.....	1.311
Stafvæðing opinberra þjónustu - framhald af átaki 2020.....	1.000
Orkuskipti og grænar lausnir	1.800
Fráveitumál - styrkir til sveitarfélaga.....	800
Loftslagsmál - orkuskipti, aukin kolefnisbinding, styrking stjórnssýslu o.fl.....	600
Hringrásarhagkerfi - innviðauppbygging, nýsköpun og aðrar aðgerðir í úrgangsmálum....	400
Önnur Innviðaverkefni	773
Úrbætur í innviðum í kjölfar óveðurs í desember 2019 - ýmis verkefni.....	463
Kaup á þremur skipum fyrir Landsbjörgu.....	150
Annað.....	160
Alls	27.160
þar af framlög sem teljast til rekstrarframlaga eða rekstrartilfærslna.....	3.268

5.3 Breytingar á útgjöldum málefna sviða

Í frumvarpinu aukast útgjöld til **félags-, húsnæðis- og tryggingamála**² mest frá fjárlögum fyrir árið 2020, eða um 32,8 ma.kr., en það svarar til 13% hækkunar að raunvirði, þ.e. án launa- og verðlagsbóta. Skýrist sú aukning að stærstum hluta af miklu atvinnuleysi í kjölfar veirufaraldursins. Gert er ráð fyrir að útgjöld vegna atvinnuleysisbóta verði um 23 ma.kr. hærr en áætlað var í gildandi fjárlögum gangi spár eftir. Munu útgjöld vegna atvinnuleysisbóta þá nema rúmlega 49 ma.kr. Samhliða auknu atvinnuleysi stendur til að auka fjárveitingar til Vinnuálastofnunar um 685 m.kr. tímabundið til næstu þriggja ára til að auka þjónustu og ráðgjöf við atvinnulausa með það að markmiði að stuðla að virkni og draga úr hættu á langtímaatvinnuleysi. Þá verður tímabil tekjutengdra atvinnuleysisbóta einnig lengt tímabundið úr þremur mánuðum í sex, en kostnaður við þá aðgerð nemur um 1,5 ma.kr. á árinu 2021. Auk þessara breytinga má rekja 3,8 ma.kr. eða sem nemur 12% útgjaldaaukningarinnar á þessum málefna sviðum til fjölgunar elli- og örorkulífeyrisþega.

Til að greiða fyrir samkomulagi aðila vinnuamarkaðarinnar um lífsskjarasamningana árið 2019 ákvað ríkisstjórnin að koma í framkvæmd aðgerðum sem fela í sér aukin útgjöld. Meðal annars var ákveðið að lengja fæðingarorlof í skrefum í 12 mánuði. Seinni hluti lengingarinnar kemur til framkvæmda á árinu 2021 þegar fæðingarorlof lengist úr 10 mánuðum í 12. Gert er ráð fyrir að útgjöld ríkissjóðs aukist um 1,8 ma.kr. í kjölfarið en alls er gert ráð fyrir að heildarútgjaldaáhrif vegna lengingarinnar nemi 3,8 ma.kr. Mun kostnaður ríkissjóðs vegna fæðingarorlofs þar með nema um 19 ma.kr. á ári og hafa útgjöld sjóðsins þá aukist um tæp 70% frá 2017 að raunvirði. Aukninguna má einnig rekja til hækkunar á hámarksgreiðslum í 600.000 kr. á mánuði sem tók gildi á árinu 2019. Eru þessar aðgerðir liður í því að efla stuðning við börn og barnafjölskyldur sem er eitt af áherslumálum ríkisstjórnarinnar.

Framlög til **heilbrigðismála**³ aukast næstmest frá fjárlögum ársins 2020, eða um alls 15,3 ma.kr., en það svarar til 5,9% raunaukningar. Þar vegur þyngst tæplega 7 ma.kr. hækkun framlaga til byggingar nýs Landspítala en auk þess nema ný framlög á málefna sviðunum í tengslum við fjárfestingar- og uppbyggingaráttak stjórnvalda um 2 ma.kr. Þar af fara 720 m.kr. í ýmis fjárfestingarverkefni hjá heilbrigðisstofnunum á landsbyggðinni. Þar má nefna liðskiptasetur hjá Heilbrigðisstofnun Vesturlands, endurbætur á húsnæði Heilbrigðisstofnunar Austurlands og bættu aðstöðu fyrir sjúkrabíreið hjá Heilbrigðisstofnun Vestfjarða. Þá eykst fjárveiting til að standa undir byggingu og rekstri nýrra hjúkrunarrýma um 3,3 ma.kr. á milli ára í samræmi við stefnu ríkisstjórnarinnar um fjölgun hjúkrunarrýma. Þá verður 800 m.kr. varið í að lækka greiðsluþátttöku sjúklinga sem er þáttur í því að jafna aðgengi fólks að heilbrigðisþjónustu og sporna við heilsufarslegum ójöfnuði. Auk þess er gert ráð fyrir tímabundinni 540 m.kr. fjárveitingu vegna verkefnisins *Heilsuefling í heimabyggð* en verkefnið fékk einnig fjárveitingu í fjáraukalögum ársins 2020. Þá fara 100 m.kr. í að efla sálfélagslega þjónustu innan heilsugæslunnar með áherslu á börn og unglinga en þessar aðgerðir eru meðal félagslegra úrræða ríkisstjórnarinnar vegna COVID-19 faraldursins.

Framlög úr ríkissjóði til **samgöngu- og fjarskiptamála** eru áætluð tæpir 58,3 ma.kr. á næsta ári og aukast um 10,5 ma.kr. frá gildandi fjárlögum eða um 22% að raunvirði. Sú aukning er að mestu leyti tilkomin vegna aukinna framlaga í gegnum fjárfestingar- og uppbyggingaráttakið 2021–2023. Þar vega þyngst aukin framlög til samgöngumannvirkja en þau nema 46% af heildarframlögum átaksins á árinu 2021. Hæst nemur framlag til fækkunar einbreiðra brúa, alls 2,6 ma.kr., en auk þess verða veittir 1,5 ma.kr. í lagningu bundins slitlags á tengivegum og 1,1 ma.kr. fer til framkvæmda við Suðurlandsveg. Þessar aðgerðir tengjast

² Til félags-, húsnæðis- og tryggingarmála heyr málefna svið 27–31.

³ Til heilbrigðismála heyr málefna svið 23–26, 32.

jafnframt markmiði um greiðari samgöngur sem sett er fram í fjármálaáætlun 2020–2024.

Áætluð framlög til **nýsköpunarmála** eru 25 ma.kr. og eru þau stóruaukin milli ára eða um sem nemur 9,1 ma.kr. en það svarar til 57% að raunvirði. Er það liður í mótvægisáðgerðum ríkisstjórnarinnar vegna veirufaraldursins en sérstök áhersla er lögð á uppbyggingu með nýsköpun í þeirri aðgerðaáætlun. Framlög verða aukin til fjárfestingar í sprotafyrirtækjum ásamt því að endurgreiðsluhlutfall og fjárhæðarþak til fyrirtækja vegna rannsókna og þróunar hefur verið hækkað. Gert er ráð fyrir 2,5 ma.kr. hækkun útgjalda vegna þessa sem kemur til viðbótar rúmlega 800 m.kr. hækkun vegna fjölgunar umsókna. Sótt verður fram í matvælaframleiðslu, bæði með nýsköpun og markaðssetningu, með 250 m.kr. viðbótarframlagi í Matvælasjóð. Samtals renna um 2,9 ma.kr. í viðbót annars vegar til Rannsóknasjóðs og Innviðasjóðs og hins vegar til Tækniþróunarsjóðs.

Framlög til **mennta- og menningarmála** aukast um 5,8 ma.kr. að frátöldum launa- og verðlagsbótum. Til hækkunar eru í fyrsta lagi 2,4 ma.kr. auknar fjárheimildir í tengslum við fjárfestingaráttak ríkisstjórnarinnar, þ.m.t. 1 ma.kr. framlag til menningar, lista og skapandi greina. Í öðru lagi nemur hækkun á framlagi til Menntasjóðs námsmanna og Lánasjóðs íslenskra námsmanna um 3 ma.kr. Það skýrist annars vegar af því að tekið er mið af áætlunum vegna nýsamþykktra laga um Menntasjóð námsmanna og áætlaðrar fjölgunar nemenda vegna áhrifa veirufaraldursins og hins vegar af því að hluti skerðingar framlaga á árinu 2020 vegna ofmats á fjölda lánþega gengur til baka. Í þriðja lagi eru framlög til framhalds- og háskólastigs aukin um 1 ma.kr. vegna fjölgunar nemenda í tengslum við aukið atvinnuleysi. Þar sem kostnaður lá ekki ljós fyrir við lokun talnabálks frumvarpsins er gert ráð fyrir að framlög verði endurmetin við 2. umræðu frumvarpsins þegar forsendur til að meta raunhækkunina liggja betur fyrir. Í fjórða lagi verður 1 ma.kr. varið til háskólastigsins í samræmi við stefnumörkun ríkisstjórnarinnar er varðar fjármögnun háskólastigsins. Þá verður 200 m.kr. viðbótarframlagi varið til að efla menntun á framhaldsskólastigi. Til lækkunar má nefna að framlag til framkvæmda við Hús íslenskunnar lækkar um 800 m.kr. í samræmi við áætlanir, og framlag Happraættis Háskóla Íslands til viðhaldsframkvæmda lækkar um 440 m.kr. Þá er gert ráð fyrir 310 m.kr. lækkun framlaga til Ríkisútvarpsins í samræmi við áætlaðar tekjur af útvarpsgjaldi.

Ríflega 23,9 ma.kr. eru áætlaðir til **umhverfismála** á komandi ári, en það er 3,4 ma.kr. aukning á milli ára eða sem nemur 16,5% að raunvirði. Vega þar þyngst aukin framlög til Ofanflóðasjóðs til að efla ofanflóðavarnir, samtals 1,6 ma.kr. Umfang framlaga í styrki til sveitarfélaga vegna fráveituframkvæmda þeirra nemur 800 m.kr. í samræmi við áform í stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar. Eins má nefna 1 ma.kr. framlag vegna grænnar fjárfestingar til að mæta markmiðum Parísarsamkomulagsins, markmiðum um kolefnishlutleysi og markmiðum hringrásarhagkerfisins.

Rekstrargrunnur, m.kr.	Fjárlög 2020	Frumvarp ¹ 2021	br. m.kr.	br. %
01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess	6.893	6.833	-60	-0,9
02 Dómstólar	3.379	3.399	20	0,6
03 Æðsta stjórnarsýsla	2.905	2.694	-211	-7,3
04 Utanríkismál	12.585	12.637	52	0,4
05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla	31.859	35.991	4.132	13,0
06 Hagskýrslugerð og grunnskrár	4.122	4.043	-80	-1,9
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	15.927	25.002	9.075	57,0
08 Sveitarfélög og byggðamál	2.298	2.092	-206	-9,0
09 Almanna- og réttaröryggi	30.520	29.116	-1.404	-4,6
10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnarsýsla dómsmála	16.809	16.588	-221	-1,3
11 Samgöngu- og fjarskiptamál	47.737	58.256	10.519	22,0
12 Landbúnaður	16.606	17.243	637	3,8
13 Sjávarútvegur og fiskeldi	7.279	9.245	1.966	27,0
14 Ferðabjónusta	2.005	2.565	560	27,9
15 Orkumál	4.522	4.964	442	9,8
16 Markaðseftirlit, neytendamál og stj.sýsla atv.mála ...	4.813	4.448	-365	-7,6
17 Umhverfismál	20.586	23.981	3.395	16,5
18 Menning, listir, iþrótt- og æskulýðsmál	16.158	17.287	1.128	7,0
19 Fjölmíðlun	5.302	4.998	-305	-5,7
20 Framhaldsskólastig	36.303	36.688	385	1,1
21 Háskólastig	45.275	49.932	4.657	10,3
22 Önnur skólastig og stjórns. mennta- og menn.mála	5.550	5.495	-55	-1,0
23 Sjúkrahúspjónusta	106.061	116.315	10.254	9,7
24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa	56.736	58.967	2.230	3,9
25 Hjúkrunar- og endurhæfingarpjónusta	56.673	59.226	2.552	4,5
26 Lyf og lækningavörur	27.020	27.283	263	1,0
27 Örorka og málefni fatlaðs fólks	74.699	76.946	2.248	3,0
28 Málefni aldraðra	85.309	87.861	2.552	3,0
29 Fjölskyldumál	42.221	45.392	3.171	7,5
30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi	8.478	8.428	-50	-0,6
31 Húsnæðisstuðningur	13.497	12.694	-803	-5,9
32 Lýðheilsa og stjórnarsýsla velferðarmála	10.992	10.996	4	0,0
33 Fjármagnskostn., ábyrgðir og lífeyrisskuldbind.	-	-	-	-
34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir ...	11.236	13.810	2.574	22,9
35 Alþjóðleg þróunarsamvinna	5.918	6.753	835	14,1
Samtals rammsett útgjöld	838.274	898.165	59.891	7,1
Liðir utan ramma ²	122.686	153.239	30.553	24,9
Aðlaganir að GFS staðli ³	-98.486	-107.351	-8.865	9,0
Launa- og verðlagsbætur 2021	-	31.242	31.242	-
Frumgjöld samkvæmt GFS - staðli á verðlagi 2021 ..	862.474	975.294	112.820	13,1
Vaxtagjöld	56.028	61.088	5.060	9,0
Heildargjöld	918.502	1.036.382	117.880	12,8

¹ Án launa- og verðlagsbreytinga.

² Liðir sem falla utan ramma málefna sviða eru eftirfarandi: vaxtagjöld ríkissjóðs, ríkisábyrgðir, lífeyrisskuldbindingar, Atvinnuleysistryggingasjóður og framlög til Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga.

³ Hér er um að ræða aðlaganir vegna meðferðar lífeyrisskuldbindinga og afskriftir skattkrafna. Þá er einnig um að ræða aðlaganir vegna innbyrðis viðskipta milli A-hluta aðila, svo sem Ríkiskaup, þannig að ekki komi til tvítalninga útgjalda.

Önnur málefnasvið hækka samanlagt um 13,6 ma.kr. milli ára eða 5,6%. Þar munar í fyrsta lagi mest um vaxandi greiðslur ríkissjóðs til LSR vegna fjölgunar lífeyrisþega og hækkana á lífeyri þeirra sem farnir eru á eftirlaun. Nemur hækkunin 5,8 ma.kr. frá fjárlögum fyrir árið 2020. Í öðru lagi er um að ræða 3,3 ma.kr. aukin framlög til málefnasviðs *34 Almennur varasjóður og sértækar ráðstafanir*. Þar á meðal eru fjárveitingar sem biða endanlegrar skiptingar niður á málefnasvið og komnar eru til vegna gerðardóms í kjaradeilu Félags íslenskra hjúkrunarfræðinga og fjármála- og efnahagsráðuneytisins og kostnaðar vegna breytinga á vaktavinnufyrirkomulagi í tengslum við kjarasamninga. Í þriðja lagi stórukast framlög til verkefnisins Stafrænt Ísland og annarra upplýsingatækniverkefna, eða sem nemur 2,3 ma.kr. Stærsti hluti þess fellur til á málefnasviði *05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla*, eða um 1,5 ma.kr. Er það liður í fjárfestingar- og uppbyggingarátaki 2021-2023. Verkefnastofa um stafrænt Ísland vinnur að því að stórefla stafvæðingu opinberrar þjónustu í samstarfi við stofnanir. Þá er jafnframt áhersla á endurnýjun upplýsingatæknikerfa, gagnagrunna og tækniinnviða. Nánar má lesa um Stafrænt Ísland í kafla 6 um umbætur í starfsemi hins opinbera í Fjármálaáætlun 2021-2025. Í fjórða lagi má nefna að framlög til málefnasviðsins *13 Sjávarútvegur og fiskeldi* aukast um tæpa 2 ma.kr. en þá aukningu má að mestu rekja til byggingar nýs hafrannsóknaskips.

Framlög til málefnasviðsins *8 Sveitarfélög og byggðamál* lækka hlutfallslega mest á milli ára eða um tæp 9% sem skýrist einkum af niðurlagningu Flutningsjöfnunarsjóðs olíuvara í núverandi mynd. Málefnasvið *31 Húsnæðisstuðningur* lækkar einnig um tæp 6% en það skýrist af lækkun vaxtabóta til samræmis við raunútgreiðslur bóta en lagt er til að framlög til liðarins lækki um 217,5 m.kr. Þá lækka einnig útgjöld til málefnasviðsins *3 Æðsta stjórnýsla* um rúmar 200 m.kr. vegna lækunar fjárfestingarframlags til viðbyggingar við Stjórnarráðið.

Taflan hér að framan sýnir breytingu á rammasettum útgjöldum milli fjárlaga 2020 og frumvarps fyrir árið 2021 á hverju málefnasviði fyrir sig án launa- og verðlagsbreytinga.

5.4 Áhrif á jafnrétti kynjanna

Í 18. gr. laga um opinber fjármál kemur fram að í frumvarpi til fjárlaga skuli gerð grein fyrir helstu áhrifum frumvarpsins á markmið um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla. Ákvarðanir um fjárheimildir til starfsemi á vegum ríkisins fela í sér félagslega og efnahagslega forgangsröðun stjórnvalda. Vegna mismunandi stöðu karla og kvenna geta þessar ákvarðanir haft mismunandi áhrif á kynin sem taka þarf mið af. Æskilegast er að við undirbúning stefnu og verkefna hins opinbera séu kynjasjónarmið höfð til hliðsjónar frá upphafi til að tryggja að ráðstafanir leiði ekki af sér ófyrirséð áhrif á stöðu kynjanna sem ganga þvert á markmið um jafnrétti. Með þessu má koma í veg fyrir óæskileg áhrif á jafna stöðu og jafnan rétt kynjanna.

Við gerð frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2021 var hluti ráðstafana í frumvarpinu greindur með aðferðum kynjaðrar fjárlagagerðar en í fæstum tilfellum lá greiningin þó fyrir áður en ákvarðanir voru teknar. Ekki gafst svigrúm til að greina allar ráðstafanir, enda um umfangsmiklar aðgerðir að ræða. Greiningar eru misítarlegar og æskilegt er að sumar aðgerðanna verði greindar nánar, auk þess sem mikilvægt er að fylgst verði vel með útfærslu og framkvæmd aðgerða í þeim tilvikum þar sem kynjaáhrif velta á framkvæmd þeirra.

Greining á kynjaáhrifum sem birtist í þessum hluta frumvarpsins byggist m.a. á mati á stöðu kynjanna á málefnasviðum ríkisins sem birtist í grunnskýrslu um kynjaða fjárlagagerð 2019 auk annarra opinberra gagna. Þannig er dregin fram núverandi staða og lagt mat á hvort ráðstafanirnar séu líklegar til að stuðla að jafnrétti kynjanna, viðhalda óbreyttu ástandi eða auka kynjamisrétti. Greiningin beinist fyrst og fremst að aðgerðum sem gripið er til vegna áhrifa COVID-19 faraldursins. Bent er á að umfjöllun um áhrif tekjuráðstafana er í kafla 4.

COVID-19 faraldurinn

Ljóst er að kynjaáhrif veirufaraldursins eru mikil. Hvað varðar heilsu eru karlar líklegri til að veikjast alvarlega en konur starfa í auknum mæli í framlínustörfum og eru þannig í frekari áhættu á að vera útsettar fyrir smiti. Þá má nefna að tilkynningum um heimilisofbeldi hefur fjölgað, konur eru að jafnaði undir meira álagi vegna aukinnar umönnunar- og heimilisábyrgðar og þær starfa í atvinnugreinum sem verða fyrir miklum áhrifum af faraldrinum eins og ferðapjónustu, félagsþjónustu og heilbrigðisþjónustu.

Öllu jafna er, með nokkuð einfölduðum hætti, talað um að hefðbundin viðbrögð við kreppum felist í atvinnusköpun sem miðar oft fyrst og fremst að því að skapa störf sem unnin eru af körlum og niðurskurðaraðgerðum sem bitna oft í meira mæli á konum sem eru í meirihluta meðal opinberra starfsmanna og því líklegri til að missa vinnuna. Auk þess getur niðurskurður í opinberri þjónustu haft í för með sér aukningu í ólaunuðum umönnunarstörfum sem konur sinna meira en karlar. Mikilvægt er að skoða kynjaáhrif aðgerða með hliðsjón af ólaunaða hluta umönnunarhagkerfisins því að ójöfn verkefnaskipting milli kynja getur haft mikil áhrif á efnahagslegt sjálfstæði kvenna og möguleika til atvinnuþátttöku. Því er mikilvægt að hafa kynja- og jafnréttissjónarmið í forgrunni þegar teknar eru ákvarðanir um hvernig bregðast skuli við kreppu.

Viðbrögð nú einkennast af vörnum, vernd og viðspyrnu, þ.e. að verja atvinnulífið og opinbera þjónustu, tryggja framfærslu og vernda viðkvæma hópa og loks að veita viðspyrnu sem miðar að því að koma hjólum atvinnulífsins aftur í gang. Þessir þrír þættir eru útgangspunktur greiningarinnar. Eftirfarandi er umfjöllun um hvern þátt fyrir sig, ásamt almennum hluta um aðrar aðgerðir.

Varnir

Út frá sjónarhóli kynjaðrar fjárlagagerðar er ein veigamesta ákvörðunin er varðar útgjaldahlíð ríkissjóðs á árinu 2021 að viðhalda og verja grunnþjónustuna og tilfærslukerfi ríkisins þrátt fyrir gríðarlegan hallarekstur. Með því er annars vegar komið í veg fyrir aukið atvinnuleysi í starfsgreinum þar sem konur eru í miklum meirihluta og hins vegar að þjónusta sem þar er veitt flytjist inn á heimilin sem að mestu er sinnt af konum. Í þeim skilningi var komið í veg fyrir aukið kynjamisrétti sem hefði m.a. leitt til aukningar á ólaunuðum störfum kvenna í umönnunarstörfum umfram karla og samhliða neikvæð áhrif á fjárhagslegt jafnræði á milli kynja. Í samræmi við það er auk þess gerð lægri aðhaldskrafa til heilbrigðis- og öldrunarstofnana og skóla, eða 0,5%, á meðan almenn aðhaldskrafa í frumvarpinu, sbr. ákvörðun í fjármálaáætlun 2020–2024, miðast við 2%. Engin aðhaldskrafa er sett á bótakerfi almannatrygginga og atvinnuleysis, sjúkratrygginga og dómstóla, eins og fram kemur í kafla 5.1 um heildarútgjöld. Áhrifin á umönnunarhagkerfið eru jákvæð þar sem konur sinna ólaunuðum umönnunar- og heimilisstörfum í meira mæli en karlar. Þá eru konur í meirihluta þeirra sem reiða sig á bætur eins og örorku- og ellilífeyri. Þessi ákvörðun og útfærsla styður því við jafnrétti.

Vernd

Gripið var til ýmissa félagslegra úrræða á árinu 2020 vegna áhrifa veirufaraldursins og verður framhald á ýmsum aðgerðanna, auk þess sem gerðar eru frekari ráðstafanir til að bregðast við stöðunni. Má þar m.a. nefna eftirfarandi þætti:

Andlegt og félagslegt heilbrigði. Fjármögnun framkvæmdaáætlunar í barnavernd og ýmiss konar annar félagslegur stuðningur við börn og fjölskyldur er talið stuðla að jafnrétti. Verkefninu *heilsuefling í heimabyggð* er ætlað er stuðla að betri geðrækt og andlegu heilbrigði með eflingu heilsugæslu og aukinni fjarheilbrigðisþjónustu. Úrræðið hefur margþætt áhrif á jafnrétti en líklegt er að hluti þess muni gagnast konum sértaklega, t.d. hvað varðar stuðning

við börn og aukna fjarheilbrigðisþjónustu og þannig stuðla að jafnrétti. Á móti kemur að geðræn vandamál karla greinast síður og þeir leita sér síður heilbrigðisþjónustu og sálfélagslegs stuðnings. Það er því mikilvægt að gerðar verði ráðstafanir til að ná til þess hóps. Þá skapar átakið störf í atvinnugreinum þar sem konur eru í meirihluta.

Virgni í námi og starfi. Gert er ráð fyrir auknum fjárheimildum til að mæta fjölgun nemenda bæði á framhalds- og háskólastigi. Fleiri karlar eru í þeim hópi atvinnulausra sem telja má líklegastan til sækja í framhaldsskóla. Aftur á móti má gera ráð fyrir að konur séu líklegri en karlar til að sækja í háskóla, m.a. í ljósi kynjahlutfalls háskólanema. Átakið *Nám er tækifæri* afmarkast við starfs- og tækninám í framhaldsskóla eða háskóla, brúarnám eða flýtleiðir til annarrar prófgráðu, sem dæmi í heilbrigðis- og kennslugreinum. Þær námsleiðir virðast ekki höfða jafnt til karla og kvenna og því mögulegt að úrræðið nýtist kynjunum ekki með jöfnum hætti. Það gæti leitt til ólíkra tekjumöguleika karla og kvenna og þannig aukið kynjamisrétti.

Tímabundin lenging tímabils tekjutengdra atvinnuleysisbóta úr þremur mánuðum í sex hefur margþætt áhrif á jafnrétti. Greiningar hafa sýnt að karlar fá herra hlutfall tekjutengdra atvinnuleysisbóta en konur, að teknu tilliti til kynjahlutfalls þeirra sem fá greiddar atvinnuleysisbætur. Það að ekki sé skerðing á lægstu tekjum er aftur á móti jákvætt og getur verið til að minnka launabilið. Loks er gert ráð fyrir mikilli fjölgun sérfræðinga og ráðgjafa hjá Vinnuálastofnun og má leiða líkur að því að meirihluti starfanna verði unninn af konum. Þá eru einnig vísbendingar um að konur séu líklegri en karlar til að nýta sér þjónustu ráðgjafa og þau úrræði sem í boði eru, sérstaklega til frekara náms. Karlar eru aftur á móti fjölmennari í úrræðum sem eru líkleg til að leiða til atvinnu. Langtímaáhrifin af þessum mun eru ekki þekkt.

Viðspyrna

Fjárfestingar- og uppbyggingaráttak. Líkt og áður hefur verið rakið hafa stjórnvöld gripið til margvíslegra efnahagslegra mótvægisráðstafana vegna efnahagsáfallsins en hluti þess er sérstakt fjárfestingar- og uppbyggingaráttak á árunum 2021–2023. Átakið var skoðað út frá tveimur sjónarhornum. Annars vegar var horft til atvinnuskapandi áhrifa átaksins á framkvæmdatíma og hins vegar var horft til hvaða áhrif fjárfestingin gæti haft eftir að framkvæmd lýkur, s.s. á aðgengi að þjónustu, vinnuumhverfi o.s.frv.

Atvinnuskapandi áhrif. Miðað við kynjahlutfall starfandi í þeim atvinnugreinum sem fjárfestingarátakið tekur til má gera ráð fyrir að í kringum 85% þeirra starfa sem skapast á framkvæmdatímanum verði unnin af körlum og fjárfestingarátakið sem slíkt eykur því kynjamisrétti þegar eingöngu er horft til atvinnuskapandi áhrifa á framkvæmdatíma. Þarna vegur þungt hátt hlutfall verklegra framkvæmda, s.s. bygging samgöngumannvirkja, nýbyggingar og endurbætur fasteigna, en um 92% starfandi við byggingarstarfsemi og mannvirkjagerð eru karlar. Kynjahlutfallið er jafnara þegar kemur að störfum við stafræna þróun, nýsköpun og menningarstarfsemi sem fellur undir átakið, og sem leiða af fjárfestingu í nýsköpun en þar hallar þó einnig á konur.

Áhrif eftir að framkvæmdatíma lýkur. Starfsemi sem leiðir af uppbyggingunni mun að öllum líkindum hafa margvísleg áhrif á jafnrétti. Sé litið til samgönguframkvæmda hafa rannsóknir gefið til kynna að samgöngubætur og stytting ferðatíma hafi meiri áhrif á vinnusóknarsvæði karla en kvenna þar sem konur ferðast almennt styttra til vinnu. Það kann bæði að koma til vegna fjölskylduábyrgðar og að konur setja frekar fyrir sig að aka erfða vegi. Þar sem ekki er vitað hvað vegur þyngst er ekki talið útilokað að veruleg stytting á ferðatíma og aukið öryggi á vegum geti einnig haft áhrif á vinnusóknarsvæði kvenna, aukin tækifæri til að sækja sér menntun eða aukið aðgengi að opinberri þjónustu.

Endurbætur á húsnæði í eigu ríkisins og fyrirhugaðar nýbyggingar eru í fæstum tilfellum taldar hafa veruleg áhrif á fjölda þeirra sem þar starfa. Þó má gera ráð fyrir einhverri fjölgun

starfa þar sem konur eru í meirihluta starfsfólks og bættri þjónustu sem kann að draga úr ólaunuðum umönnunarstörfum sem konur sinna í auknum mæli. Slík verkefni eru því ýmist talin viðhalda óbreyttu ástandi eða líkleg til að stuðla að jafnrétti.

Upplýsingatækniverkefni miða að því að treysta innviði og bæta þjónustu, m.a. með aukinni stafvæðingu opinberrar þjónustu sem er mjög fjölbreytt. Gera má ráð fyrir miklum ávinningi fyrir notendur en kynjaáhrif stafvæðingarinnar eru þó ekki að fullu þekkt og því er mikilvægt að huga að kynjaáhrifum frá hugmynd að framkvæmd. Þannig mætti t.d. koma í veg fyrir að ómeðvituð kynjaslagsíða verði byggð inn í sjálfvirka ferla. Þá eru störf sem konur sinna líklegri til að verða fyrir áhrifum vegna aukinnar sjálfvirknivæðingar opinberrar þjónustu og er mikilvægt að huga að stuðningi og starfsþróun fyrir þennan hóp.

Í ljósi þess að konur sækja nú síður um í samkeppnissjóði og fá almennt úthlutað lægri upphæðum en karlar eru aukin framlög til nýsköpunarsjóða ekki talin stuðla að jafnrétti. Konur eru þó ekki ólíklegri til að fá úthlutað úr samkeppnissjóðum sæki þær um og það eru því tækifæri til að stuðla að jafnrétti kynjanna með aðgerðum sem gætu fjölgað konum í hópi umsækjenda.

Gróska í nýsköpun. Aukinn stuðningur endurgreiðslna vegna rannsókn- og þróunarkostnaðar er talinn viðhalda óbreyttu ástandi þar sem fyrir er kynjahalli, körlum í vil. Flest þau fyrirtæki sem fengu mestan skattafrádrátt árið 2019 starfa í greinum þar sem kynjahlutfall starfandi er nokkuð jafnt, að undanskildum fyrirtækjum á sviði upplýsingatækni og hugbúnaðargerðar þar sem karlar eru um 70–80% starfandi.

Aðrar ráðstafanir sem ekki beinast sérstaklega að viðbrögðum við faraldrinum en vert er að fjalla um eru t.d. aukin framlög til framkvæmda við ofanflóðavarnir. Uppbygging þeirra skapa störf sem karlar sinna í miklum meirihluta og eykur því kynjamisrétti en ekki liggur fyrir hvort snjóflóðavarnir sem slíkar hafi ólík áhrif á konur og karla. Þá má einnig nefna aukin útgjöld til jöfnunar kostnaðar við dreifingu á raforku sem er m.a. ætlað að bæta búsetuskilyrði og atvinnutækifæri í dreifbýli. Fleiri karlar en konur búa í dreifbýli og er oft talað um að konur stýri búsetu en þær flytja í auknum mæli í þéttbýli. Það myndi því bæði styðja við byggðasjónarmið og jafnrétti ef með þessu mætti bæta atvinnutækifæri fyrir konur í dreifbýli. Þó er hætt við því að störf í starfsemi sem krefst mikillar raforku séu í auknum mæli unnin af körlum.

Niðurstaða

Í ljósi aukins atvinnuleysis hafa ný atvinnutækifæri mikið vægi þegar lagt er mat á áhrif frumvarpsins á jafnrétti en skráð atvinnuleysi á landinu öllu í ágúst 2020 var örlítið hærra meðal kvenna en karla, hvort sem hlutabætur er taldar með eða ekki. Niðurstaða greiningarinnar er að mikill meirihluti starfa sem skapast vegna aukinna útgjalda verður unninn af körlum og munar þar mest um fjárfestingarátakið sem nemur tæpum 30% af nýjum og auknum útgjöldum. Störf í opinberri þjónustu, þar sem konur eru í meirihluta, eru varin með því að fara ekki í miklar aðhaldsráðstafanir og er það vel, einnig m.t.t. umönnunarhagkerfisins. Þessi ráðstöfun skapar þó ekki ný störf fyrir þær konur sem þegar eru atvinnulausar. Meirihluti annarra ráðstafana, sem mögulegt er að leggja mat á, er talinn stuðla að óbreyttu ástandi þar sem fyrir er kynjahalli, í flestum tilfellum körlum í vil. Á þessu eru þó mikilvægar undantekningar og bæði eru til dæmi um ráðstafanir sem taldar eru stuðla að jafnrétti og að auknu misrétti. Loks má nefna að ráðstafanir á sviðum þar sem fyrir er kynjahalli, t.d. er varða nýtingu heilbrigðisþjónustu eða sókn í samkeppnissjóði, gætu stuðlað að jafnrétti ef í framkvæmd er unnið markvisst að því að ná betur til þess kyns sem hallar á.

5.5 Verðlagsforsendur útgjaldahlíðar

Í fjárlagafrumvarpinu eru fjárheimildir málefnasviða og málaflokka settar fram á áætluðu verðlagi ársins 2021. Verðlagsbreytingar á milli áráanna 2020 og 2021 miðast við þjóðhagsspá Hagstofu Íslands frá 1. október en launabætur til stofnana taka mið af kjarasamningum sem samið var um nú í vor. Ekki er spáð fyrir um gengi gjaldmiðla heldur er það uppfært miðað við meðalgengi ágústmánaðar 2020. Alls nema verðlags-, gengis- og launabreytingar á fjárheimildum málefnasviða og málaflokka í frumvarpinu 31,2 ma.kr. eins og sjá má í meðfylgjandi töflu.

Verðlagsbreytingar fjárlagafrumvarpsins 2021	útgjöld ma.kr.
Launabreytingar.....	13,4
Endurmat á launaforsendum fjárlaga 2019 og 2020.....	-0,4
Áætlaðar launahækkningar 2021.....	13,8
Almennar verðlagsbreytingar.....	3,9
Gengisbreytingar.....	6,1
Hækkun atvinnuleysisbóta og bóta almannatrygginga.....	7,8
Samtals.....	31,2

Launaforsendur. Hækkun fjárheimilda málefnasviða og málaflokka í fjárlagafrumvarpinu vegna launahækkana er tvíþætt. Annars vegar er um að ræða endurmat launaforsendna fyrir árin 2019 og 2020 og mat á áhrifum þeirra á ársgrundvelli fyrir árið 2021. Á vormánuðum 2020 var samið við flest félög opinberra starfsmanna eftir að kjarasamningar höfðu verið lausir frá apríl 2019. Í þeim samningum var samið um afturvirkar hækkningar frá lokum síðustu samninga. Almennt var samið um krónutöluhækkningar í stað hlutfallslegra prósentuhækkana, auk þess sem breytingar voru gerðar á orlofsréttindum. Mat þeirra samninga sem eftir eru byggist á niðurstöðum þeirra samninga sem nú er lokið. Áætlað er að útgjöld ríkissjóðs vegna endurmats á þessum launaforsendum nemi 0,4 ma.kr. til lækkunar á ársgrundvelli vegna fjárlaga fyrir árið 2021.

Hins vegar eru reiknaðar inn launahækkningar fyrir árið 2021 samkvæmt fyrirbyggjandi kjarasamningum og spá um hækkningar í þeim samningum þar sem enn er ósamið við félög ríkisstarfsmanna. Þar sem hækkningar kjarasamninganna voru í formi krónutölu er hlutfallsleg hækkun þeirra misjöfn eftir stéttarfélögum. Samkvæmt mati á samningunum er áætlað að almennar launahækkningar á árinu 2021 verði um 3,6% að jafnaði og taka þær almennt gildi þann 1. janúar 2021. Því til viðbótar koma til aðrar hækkningar vegna breytinga á orlofsréttindum sem gera það að verkum að heildarhækkun launakostnaðar ársins 2021 verður um 4,0% á ársgrundvelli. Áætluð útgjöld ríkissjóðs vegna þessara kostnaðarhækkana eru 13,8 ma.kr. á árinu 2021.

Beinn launakostnaður ríkisins ásamt launalið í aðkeyptri þjónustu, t.d. vegna þjónustusamninga, nemur ríflega 340 ma.kr., eða sem svarar til um þriðjungs af fjárheimildum ríkisins þegar vaxtagjöld eru undanskilin. Samanlagt er áætlað að framangreindar launabreytingar auki launakostnað ríkisins um 13,4 ma.kr.

Atvinnuleysisbætur og bætur almannatrygginga. Í frumvarpinu er gert ráð fyrir að prósentuhækkun bóta almannatrygginga, þ.e. elli- og örorkulífeyris, og bóta samkvæmt lögum um félagslega aðstoð verði 3,6% frá og með 1. janúar 2021. Hækkunin byggist á mati á áætluðum meðaltaxtahækkunum á vinnumarkaðinum í heild fyrir árið 2021. Framangreindar forsendur eru í samræmi við 69. gr. laga um almannatryggingar, nr. 100/2007, þar sem kveðið er á um að bæturnar skuli breytast árlega og taka mið af launaþróun, þó þannig að þær hækki

aldrei minna en verðlag samkvæmt vísitölu neysluverðs. Líkt og venja hefur verið er gert ráð fyrir að sama prósentuhækkun, þ.e. 3,6% hækkun, verði á atvinnuleysisbótum frá og með 1. janúar 2021. Áætlað er að kostnaður ríkisins vegna framangreindra hækkana á bótafjárhæðum nemi 7,8 ma.kr.

Almennar verðlagsforsendur. Í samræmi við forsendur fjármálaáætlunar 2020–2024 er gert ráð fyrir að kaup á tiltekinni vöru og þjónustu verði ekki verðbætt á árinu 2021. Þar er fyrst og fremst um að ræða minni háttar eignakaup stofnana og almenn rekstrargjöld þeirra. Að öðru leyti hækkar kaupverð á vöru og þjónustu í takt við verðlag, þ.m.t. aðkeypt þjónusta sem bundin er í þjónustusamningum. Í frumvarpinu er gert ráð fyrir 2,7% hækkun annarra rekstrargjalda en launa á milli árána 2020 og 2021. Hækkunin er í samræmi við verðbólguþá fyrir árið 2021 samkvæmt þjóðhagsspá Hagstofu Íslands frá 1. október. Algengt er að slík rekstrargjöld nemi um 20–30% af veltu stofnana en gert er ráð fyrir að aukin útgjöld vegna þessara verðlagsbreytinga nemi 3,9 ma.kr.

Gengisforsendur. Í forsendum fjárlagafrumvarps hefur ekki tíðkast að spá fyrir um þróun á gengi gjaldmiðla. Í frumvarpinu fyrir árið 2021 er miðað við gengisforsendur meðalgengis ágústmánaðar eða þann mánuð sem talnabálki fjárlagafrumvarpsins var lokað. Í forsendum fjárlagafrumvarpsins fyrir árið 2021 hefur gengi íslensku krónunnar tekið töluverðum breytingum frá forsendum fjárlaga fyrir árið 2020. Þannig er gengisvísitalan 14,9% hærri, gengi dollara hefur hækkað um 9,7%, gengi evru um 17,5% og gengi breska pundisins er 14,1% hærra. Þessar breytingar á gengi gjaldmiðla leiða samtals til liðlega 6,1 ma.kr. brúttóhækkunar á fjárheimildum málefna sviða og málaflokka í frumvarpinu í þeim tilvikum þar sem tiltekin útgjöld eru beintengd við gjaldmiðla. Það á einkum við um stóran hluta útgjalda í utanríkismálum og lyfjakostnaði.

5.6 Skuldbindandi samningar og styrktarsamningar

Árlega stofna ráðuneyti og stofnanir til útgjalda með samningum, á grundvelli 40. gr. laga um opinber fjármál, og á grundvelli 42. gr. sömu laga um styrkveitingar, við samtök, einkaaðila og sveitarfélög. Tilgangur og markmið með samningum eða styrkjum samkvæmt þessum greinum laganna geta verið margs konar.

Flokkun samninga. Samningar um framkvæmdir, rekstur og afmörkuð verkefni falla undir 40. gr. laga um opinber fjármál. Samkvæmt þeirri grein er ráðherra veitt heimild, með samþykki fjármála- og efnahagsráðherra, til að gera samninga um þjónustu- og rekstrarverkefni til lengri tíma en eins árs í senn en þó að hámarki til fimm ára, að öðrum kosti þurfi samþykki Alþingis. Með samningi um rekstur er átt við samning um afmarkaða rekstrarþætti eða þjónustu sem ríkið veitir, enda sé ekki um að ræða verkefni sem fela í sér vald til að taka ákvarðanir er lúta að réttindum og skyldum nema fyrir því liggi skýr lagaheimild. Skriflegir samningar eiga að vera til um öll lögbundin verkefni sem ráðuneyti og stofnanir hafa samið um og aðrir en ríkisaðilar inna af hendi. Réttarstaða þeirra sem þjónustan beinist að breytist því ekki þó að ríkið feli öðrum aðila að sjá um lögbundinn rekstur eða þjónustu. Með 40. gr. laga um opinber fjármál er stofnunum einnig veitt heimild til að gera samninga um afmörkuð rekstrarverkefni án samþykkis hlutaðeigandi ráðuneytis og fjármála- og efnahagsráðuneytis ef samanlögð árleg fjárskuldbinding ríkisaðilans vegna samninga fer ekki yfir 15% af árlegum heildarútgjöldum hans. Þar er þó fyrst og fremst um að ræða minni háttar samninga eins og rekstur upplýsingakerfa, tölvuumsjón og rekstrarleigusamninga. Það er á abyrgð ríkisaðila að tryggja að útgjöld vegna samninga séu í samræmi við þá stefnumörkun sem liggur til grundvallar fjármálaáætlun og rúmist innan þeirra fjárheimilda sem Alþingi hefur samþykkt til þess málefna sviðs og málaflokks sem verkefnið fellur undir.

Rekstrargrunnur, m.kr.	Áb.	Fj. samn.	2020	2021	2022	2023
Rekstrar- og þjónustusamningar						
04 Utanríkismál	UTN	3	36	103	1.004	1.004
05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla	FJR	7	2.282	1.994	1.703	2.036
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	ANR	4	102	102	88	88
08 Sveitarfélög og byggðamál	SRN	1	210	210	210	210
09 Almanna- og réttaröryggi	DMR	3	731	762	723	716
10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnýsla dómsmála	DMR	1	34	34	34	34
11 Samgöngu- og fjarskiptamál	SRN	13	6.388	8.140	6.953	6.928
12 Landbúnaður	ANR	6	543	541	541	473
13 Sjávarútvegur og fiskeldi	ANR	1	3	3	3	3
14 Ferðaþjónusta	ANR	5	550	445	445	445
15 Orkumál	ANR	3	62	62	62	62
16 Markaðseftirlit, neytendamál og stj.ýsla atv.mála	ANR	5	94	94	94	94
19 Fjölmíðlun	MRN	1	4.645	4.645	4.645	4.645
20 Framhaldsskólastig	MRN	7	6.598	6.622	6.622	6.622
21 Háskólastig	ANR	1	210	216	216	216
21 Háskólastig	MRN	3	5.469	5.469	5.469	5.469
23 Sjúkrahúþjónusta	HRN	1	60.504	62.519	62.518	62.518
24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa	HRN	27	25.834	26.674	26.674	26.674
25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta	HRN	21	42.023	44.670	44.670	44.670
29 Fjölskyldumál	FEL	2	279	288		
30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi	FEL	2	851	784	784	784
32 Lýðheilsa og stjórnýsla velferðarmála	FEL	2	42			
Samtals rekstrar- og þjónustusamningar		119	157.490	164.377	163.458	163.691
Styrktar- og samstarfssamningar						
03 Æðsta stjórnýsla	FOR	1	10	10		
04 Utanríkismál	UTN	4	55	55	55	55
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	ANR	3	70	70	70	50
08 Sveitarfélög og byggðamál	SRN	11	1.214	782	689	696
09 Almanna- og réttaröryggi	DMR	1	12	12	12	12
10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnýsla dómsmála	DMR	2	3.753	3.871	3.871	3.871
12 Landbúnaður	ANR	5	14.438	14.940	14.767	14.639
13 Sjávarútvegur og fiskeldi	ANR	2	44	44	44	44
14 Ferðaþjónusta	ANR	2	75	40	35	
17 Umhverfismál	UAR	2	63	76	81	81
18 Menning, listir, íþróttar- og æskulýðsmál	MRN	43	3.092	3.082	3.082	3.082
20 Framhaldsskólastig	MRN	14	1.220	1.299	1.310	1.289
21 Háskólastig	MRN	13	399	399	399	399
22 Önnur skólastig og stjórns. mennta- og menn.mála	MRN	17	737	737	737	737
29 Fjölskyldumál	FEL	5	234	241	241	241
32 Lýðheilsa og stjórnýsla velferðarmála	FEL	1	15	15	15	
35 Alþjóðleg þróunarsamvinna	UTN	50	2.296	2.704	2.619	2.504
Samtals styrktar- og samstarfssamningar		176	27.726	28.377	28.026	27.699
Samtals skuldbindandi samningar		295	185.215	192.754	191.484	191.390
Hlutfall af frumútgjöldum			21%	20%	-	-

Ráðherrum er samkvæmt lögnum einnig heimilt að gera styrktar- og samstarfssamninga um verkefni sem ekki falla beinlínis undir lögbundin verkefni ríkisins. Um slíka samninga gildir 42. gr. laga um opinber fjármál sem fjallar um styrkveitingar. Samkvæmt greininni er hverjum ráðherra heimilt að veita tilfallandi styrki og framlög til verkefna sem varða þá málaflokka sem þeir bera ábyrgð á. Markmið þeirra er að styrkja eða ganga til samstarfs við

aðila um verkefni sem almennt eru uppbyggileg eða nauðsynleg í samfélaginu. Við úthlutun styrkja og framlaga skal gæta jafnræðis, hlutlægni, gagnsæis og samkeppnissjónarmiða.

Heildarumfang skuldbindandi samninga. Umfang skuldbindandi samninga ríkissjóðs er umtalsvert, bæði hvað varðar fjölda og fjárhagslegt umfang. Meðfylgjandi tafla sýnir annars vegar heildarskuldbindingu og fjölda allra rekstrar- og þjónustusamninga og hins vegar styrktar- og samstarfssamninga eftir málefnasviðum. Rétt er að vekja athygli á því að í yfirliti 6 í fylgiriti með fjárlagafrumvarpinu eru sýndir allir skuldbindandi samningar eftir málefnasviðum og málaflokkum.

Skuldbindandi samningar sem í gildi eru á þessu ári eru alls 295 talsins. Þar af eru 119 vegna rekstrar- og þjónustuverkefna en 176 vegna styrktar- og samstarfsverkefna. Heildarútgjöld samninganna eru áætluð 192.754 m.kr., eða sem nemur 20% af frumútgjöldum ríkissjóðs.

5.7 Varasjóðir og millifærslur fjárheimilda innan fjárlagaárs

Í fjárlögum ár hvert ákveður Alþingi skiptingu fjárheimilda til málefnasviða og málaflokka og verður þeim ákvörðunum ekki breytt nema með lögum. Þó er eðli máls samkvæmt heimilt að gera millifærslur á fjárheimildum málaflokka 34.10 *Almennur varasjóður* og 34.20 *Sérstakar fjárráðstafanir* í samræmi við ákvarðanir um ráðstöfun þeirra, enda er fjárheimildum þessum ætlað að mæta útgjaldatilfnum án tillits til þess hvaða málaflokkur ber þau útgjöld. Með sama hætti er hægt að millifæra fjárheimildir vegna útgjaldatilfna óháð hagrænni skiptingu. Heildarumfang almenns varasjóðs og sértækra fjárráðstafana nemur 10,9 ma.kr. fyrir árið 2020.

Með nýtingu þessara liða er mögulegt að taka á frávikum sem upp kunna að koma í starfsemi ríkisins umfram það sem hægt er að mæta með millifærslum innan málaflokka eða varasjóðum málaflokka, án þess að leita þurfi til Alþingis um auknar fjárheimildir. Um nýtingu almenns varasjóðs gilda þó ákveðnar forsendur sem raktar eru í kaflanum.

Fjármála- og efnahagsráðuneytið ber ábyrgð á eftirliti með framkvæmd fjárlaga og hefur umsjón með millifærslum fjárveitinga í samræmi við það sem kemur fram hér síðar. Fjármála- og efnahagsráðherra tilkynnir ákvarðanir um millifærslur til fjárlaganefndar Alþingis.

Almennur varasjóður

Samkvæmt 24. gr. laga um opinber fjármál skal gera ráð fyrir óskiptum almennum varasjóði til að bregðast við útgjöldum sem eru tímabundin, ófyrirsjáanleg og óhjákvæmileg. Fjármála- og efnahagsráðherra fer með almennan varasjóð og tekur ákvörðun um ráðstöfun úr honum.

Almennur varasjóður er einkum til að mæta frávikum í launa-, gengis- og verðlagsforsendum fjárlaga og meiri háttar ófyrirséðum og óhjákvæmilegum útgjöldum, s.s. vegna náttúruhamfara, eða útgjöldum sem ókleift er að mæta með öðrum hætti á grundvelli annarra fyrirliggjandi heimilda í fjárlögum. Almennur varasjóður skal nema a.m.k. 1% af fjárheimildum fjárlaga.

Ráðherra sem telur þörf á viðbótarframlagi úr almennum varasjóði skilar tillögu um framlag ásamt greinargerð þar að lútandi til fjármála- og efnahagsráðherra. Greinargerðin skal á fullnægjandi hátt upplýsa um forsendur þeirra útgjalda sem ráðherra telur að mæta þurfi. Lýsa skal til hvaða aðgerða ráðherra hafi gripið, sbr. 34. gr. laga um opinber fjármál, þ.e. til lækkunar útgjalda, millifærslna innan málaflokks eða ráðstafað úr varasjóði málaflokks. Þá skal skýra hvernig tillaga um framlag uppfylli ákvæði 24. gr. laga um opinber fjármál um almennan varasjóð, þ.e. að útgjöld séu tímabundin, ófyrirsjáanleg og óhjákvæmileg. Tillaga um framlag úr almennum varasjóði þarf að uppfylla öll þessi skilyrði.

Fjármála- og efnahagsráðherra metur greinargerð ráðherra með tilliti til skilyrða laganna. Sé fallist á að tilefni uppfylli skilyrði um millifærslu úr almennum varasjóði kynni ráðherra ákvörðun sína fyrir fjárlaganefnd Alþingis. Fjármála- og efnahagsráðherra getur einnig ákveðið að kynna ríkisstjórn ákvarðanir um millifærslur úr almennum varasjóði. Þegar áætlanir hlutaðeigandi aðila hafa verið endurskoðaðar með tilliti til ákvörðunarinnar er fjárveiting millifærð úr almennum varasjóði. Fjármála- og efnahagsráðherra gerir fjárlaganefnd Alþingis rökstudda grein fyrir nýtingu hennar þegar ákvörðun liggur fyrir.

Sérstakar fjárráðstafanir

Fjárheimild málaflokksins 34.2 *Sérstakar fjárráðstafanir* skiptist annars vegar í útgjöld samkvæmt heimildarákvæðum og hins vegar til ráðstöfunar samkvæmt ákvörðun ríkisstjórnarinnar. Fjárheimild þessa málaflokks má millifæra, í samræmi við ákvarðanir sem teknar eru um ráðstöfun þeirra, til þeirra málaflokka sem útgjöld eru færð til gjalda á eða eftir atvikum eignfærð á. Fjárveitingu til ráðstöfunar samkvæmt ákvörðun ríkisstjórnarinnar má nýta til að mæta útgjöldum vegna verkefna eða áherslna sem falla til innan fjárlagaársins. Ráðstöfunarfé ríkisstjórnar er þannig ætlað að skapa ríkisstjórninni svigrúm til að mæta sérstökum áherslum sem hún telur mikilvægastar hverju sinni, en tilgangur almenns varasjóðs er af öðrum toga. Fjárveiting vegna útgjalda samkvæmt heimildarákvæðum er vegna kostnaðar sem kann að skapast vegna 6. gr. fjárlaga. Í greininni er að finna ýmsar heimildir til handa fjármála- og efnahagsráðherra til kaupa, sölu eða leigu fasteigna og annarra eigna. Ljóst er að fjárveitingin nægir ekki til að nýta allar heimildir greinarinnar og er því mikilvægt að fjármála- og efnahagsráðherra hafi tiltekið svigrúm til að forgangraða nýtingu þessara heimilda innan fjárveitingarinnar.

Millifærsla fjárveitinga innan málaflokks

Samkvæmt 29. gr. laga um opinber fjármál er hverjum ráðherra heimilt að breyta skiptingu fjárveitinga innan málaflokks frá því sem birt hefur verið í fylgiriti fjárlaga. Ráðuneyti skal rökstyðja ákvörðun sína og senda fjármála- og efnahagsráðherra til staðfestingar. Forstöðumanni eða ábyrgðaraðila verkefnis ber að uppfæra rekstraráætlun til samræmis og skila ráðuneyti til staðfestingar innan þess frests sem gefinn er. Breytt rekstraráætlun skal færð í fjárhagskerfi ríkisins samhliða millifærslunni. Fjármála- og efnahagsráðuneyti annast birtingu ákvarðana og skal upplýsa fjárlaganefnd Alþingis áður en þær taka gildi. Ekki er í slíkum tilfellum heimilt að færa fjárveitingar milli rekstrar, tilfærslna eða fjárfestinga. Sé fjárveiting ríkisaðila eða verkefnis lækkuð skal ákvörðunin rökstudd og tilkynnt hlutaðeigandi forstöðumanni eða ábyrgðaraðila verkefnis með a.m.k. sex vikna fyrirvara.

Varasjóðir málaflokka

Varasjóður málaflokks skal nýttur til að mæta frávikum í rekstri ríkisaðila og verkefna. Ef ekki koma fram slík frávik á fyrri helmingi ársins er hverjum ráðherra heimilt að ráðstafa úr varasjóði málaflokks í samræmi við verklagsreglur þar að lútandi sem settar eru af fjármála- og efnahagsráðherra og í samræmi við stefnu þess málaflokks. Ráðstöfun á þriðja ársfjórðungi skal aldrei nema meira en helmingi af fjárveitingu varasjóðs. Að loknum þriðja ársfjórðungi og árslokaspá skal heimila ráðstöfun úr varasjóði málaflokks til að mæta fyrirséðum frávikum í rekstri samkvæmt árslokaspánni og því sem eftir stendur til að vinna að stefnumálum málaflokksins. Við ráðstöfun úr varasjóði gildir verklag um millifærslur fjárveitinga innan málaflokks en fjárveiting varasjóðs skal nema að hámarki 2% af fjárheimildum viðkomandi málaflokks. Í fjárlagafrumvarpi fyrir árið 2021 eru varasjóðir málaflokka 35 talsins og nemur heildarumfang þeirra ríflega 1,2 ma.kr. líkt og sjá má í töflunni hér á eftir.

Varasjóðir málaflokka	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.
02.20 Héraðsdómstólar	8,1	29,1
04.10 Utanríkisþjónusta og stjórnslýsla utanríkismála	107,5	111,0
05.10 Skattar og innheimta	77,4	77,8
05.20 Eignaumsýsla ríkisins	10,2	10,0
05.30 Fjármálaumsýsla ríkisins	30,8	31,0
05.40 Stjórnslýsla ríkisfjármála	41,1	41,1
07.20 Nýsköpun, samkeppni og þekkingargreinar	0,3	0,3
09.10 Löggæsla	41,2	103,9
09.20 Landhelgi	3,2	3,3
11.10 Samgöngur	205,2	212,1
13.10 Stjórnun sjávarútvegs og fiskeldis	20,5	20,8
13.20 Rannsóknir, þróun og nýsköpun í sjávarútvegi	11,8	11,8
16.10 Markaðseftirlit og neytendamál	2,6	2,6
17.10 Náttúruvernd, skógrækt og landgræðsla	13,5	13,9
17.20 Rannsóknir og vöktun á náttúru Íslands	13,5	13,9
17.50 Stjórnslýsla umhverfismála	5,9	6,1
18.10 Safnamál	4,7	4,7
18.20 Menningarstofnanir	4,8	4,8
18.30 Menningarsjóðir	2,1	1,1
18.40 Íþróttá- og æskulýðsmál	1,1	0,1
20.10 Framhaldsskólar	113,2	49,8
21.10 Háskólar og rannsóknastarfsemi	221,9	139,6
22.30 Stjórnslýsla mennta- og menningarmála	3,5	2,0
23.10 Sérhæfð sjúkrahúspjónusta	178,3	183,4
23.20 Almenn sjúkrahúspjónusta	19,9	20,4
24.10 Heilsugæsla	54,3	56,1
24.30 Sjúkraþjálfun, iðjuþjálfun og talþjálfun	2,4	2,5
24.40 Sjúkraflutningar	3,3	3,4
25.20 Endurhæfingarþjónusta	10,9	10,9
29.40 Annar stuðningur við fjölskyldur og börn	28,1	28,4
29.60 Bætur vegna veikinda og slysa	10,5	10,6
30.20 Vinnumarkaður	2,0	2,0
32.10 Lýðheilsa, forvarnir og eftirlit	3,0	3,0
32.30 Stjórnslýsla heilbrigðismála	2,5	2,5
32.40 Stjórnslýsla félagsmála	28,2	28,5
Samtals	1.287,5	1.242,5

6 Fjárreiður ríkisaðila í B-hluta

Til B-hluta teljast fyrirtæki og lánastofnanir í eigu ríkisins sem hvorki eru sameignar- né hlutafélög en eru undir beinni stjórn ríkisins og rekin á ábyrgð ríkissjóðs. Þessir aðilar starfa á markaði og fjármagna starfsemi sína að mestu með sölu á vöru og þjónustu til almennings og fyrirtækja.

Rétt er að vekja sérstaka athygli á flokkun ríkisaðila í B-hluta í tengslum við þær áætlanir sem eru settar fram í frumvarpinu. Samkvæmt lögum um opinber fjármál er flokkun á starfsemi ríkisins í geira gerð á grundvelli alþjóðlegs hagskýrslustaðals. Í samráði við reikningsskilaráð ríkisins, Hagstofu Íslands og Ríkisendurskoðun er fjármála- og efnahagsráðuneytið nú með til skoðunar breytta flokkun á starfsemi tiltekinna aðila sem nú eru settir fram í B-hluta fjárlagafrumvarpsins. Þar er m.a. um að ræða Lánasjóð íslenskra námsmanna, Menntasjóð námsmanna, Íbúðalánasjóð (fram til ársins 2019), Húsnæðissjóð og ÍL-sjóð í samræmi við erindi sem ráðuneytið hefur sent til reikningsskilaráðs en einnig eru til hliðsjónar nýlegar álitserðir Hagstofu Evrópusambandsins á þessu málefni varðandi geiraskiptingu í hagskýrslustaðlinum. Allt bendir til þess að gerðar verði breytingar á flokkun viðkomandi aðila þannig að reikningshald þeirra færast inn í A-hluta ríkisins. Mun það að óbreyttu hafa veruleg áhrif á eignir og skuldir A-hluta ríkissjóðs en einnig á afkomu A-hluta ríkissjóðs á þjóðhagsgrunni. Áhrifin yrðu að líkindum í þeim mæli að það gæti raskað afkomu- og skuldamarkmiðum sem stjórnvöld hafa sett sér í fjármálastefnu og fylgt er eftir í fjármálaáætlunum og fjárlögum. Þau gætu einnig raskað þeim tölulegu fjármálaeðlum sem gilda um afkomu og skuldir hins opinbera samkvæmt lögum um opinber fjármál. Slík breyting á reikningsskilunum kynni að kalla á það að taka þyrfti til endurskoðunar samhengi reikningsskilanna fyrir A-hlutann við fjármálaeðlurnar, enda voru þessir aðilar ekki hluti af undirliggjandi forsendum þegar þær voru lögfestar í upphafi. Gert er ráð fyrir að þessi breytta flokkun og hugsanleg áhrif hennar á opinber fjármál og framsetningu muni liggja fyrir síðar á þessu ári. Ljóst er að um er að ræða umfangsmiklar breytingar sem þarfnast ítarlegrar greiningar og yfirferðar af hálfu fjármála- og efnahagsráðuneytisins. Af þeim sökum hefur ekki verið gert ráð fyrir neinum breytingum á flokkun ríkisaðila úr B-hluta yfir í A-hluta við framlagningu fjárlagafrumvarpsins.

Breytingar á ríkisaðilum í B-hluta

Þær breytingar urðu í lok árs 2019 að Íbúðalánasjóður, sem var B-hluta stofnun, var lagður niður og var hluti hans sameinaður starfsemi Mannvirkjastofnunar í nýrri stofnun, Húsnæðis- og mannvirkjastofnun. Sá hluti af starfsemi Íbúðalánasjóðs sem sneri að útgáfu skuldabréfa Íbúðalánasjóðs (HFF-bréfa), eldri lánastarfsemi og fjárstýringu eigna utan lánasafnsins, svo sem lausafjár og annarra verðbréfa, er nú í nýjum sjóði, ÍL-sjóði, sem er undir yfirstjórn fjármála- og efnahagsráðherra. Önnur starfsemi Íbúðalánasjóðs fluttist undir hina nýju stofnun og eru aðrar eignir og réttindi sem tilheyrðu Íbúðalánasjóði vistuð í Húsnæðissjóði sem settur var á fót til þessa. Hann hefur það hlutverk að fjármagna lánveitingar á samfélagslegum forsendum skv. lögum um húsnæðismál og hluta af rekstri Húsnæðis- og mannvirkjastofnunar. Þessir tveir sjóðir, ÍL-sjóður og Húsnæðissjóður, eru settir fram í B-hluta frumvarpsins, en eins og vikið er að hér á undan verður sú framsetning til frekari skoðunar í haust.

Rekstrargrunnur, m.kr.	Fjárlög 2020	Frumvarp 2021	Breyting
Rekstraráætlun:			
Rekstrartekjur	50.091	50.539	448
Rekstrargjöld	-51.307	-56.899	-5.592
Fjármunatekjur	55.707	34.939	-20.768
Fjármagnsgjöld	-54.518	-38.445	16.074
Framlög í afskriftasjóð útlána	-3.231	-4.068	-836
Hagnaður (-tap) af reglulegri starfsemi	-3.259	-13.933	-10.674
Framlag til rekstrar úr ríkissjóði	5.797	9.734	3.937
Veitt framlög og óregluleg gjöld	-310	-316	-6
Hagnaður (-tap)	2.229	-4.515	-6.744
Sjóðstreymi:			
Hagnaður (-tap)	2.229	-4.515	-6.744
Rekstrarliðir sem ekki hafa áhrif á handbært fé	-98	5.077	5.175
Breytingar á rekstartengdum eignum og skuldum	-85	-1.401	-1.316
Handbært fé frá rekstri	2.045	-839	-2.885
Veitt löng lán	-20.534	-46.461	-25.927
Afborganir af veittum löngum lánum	93.328	118.870	25.542
Veitt stutt lán	0	-95.000	-95.000
Varanlegir rekstrarfjármunir, nettó	-1.352	-613	739
Ávöxtunarsamningar og áhættufjármunir, nettó	-234	-1.949	-1.715
Fjárfestingarhreyfingar, samtals	71.209	-25.153	-96.362
Tekin löng lán	7.500	35.035	27.535
Afborganir af teknum löngum lánum	-30.970	-56.182	-25.212
Stofnframlög	650		-650
Arðgreiðsla í ríkissjóð	-1.000	-500	500
Greitt til Háskóla Íslands	-950	-940	10
Annað	20	50	30
Fjármögnunarhreyfingar samtals	-24.750	-22.537	2.213
Breyting á handbæru fé	48.504	-48.529	-97.033
Handbært fé í ársbyrjun	80.570	79.835	-735
Handbært fé í árslok	129.074	31.305	-97.769

Á árinu 2020 urðu einnig breytingar á stuðningi við námsmenn að í stað fyrra kerfis verður stuðningur nú annars vegar í formi lána og hins vegar með beinum styrkgreiðslum vegna framfærslu barna og niðurfellingar á hluta námslána við lok prófgráðu ef námsframvinda er innan skilgreinds tíma. Gert er ráð fyrir að allir nýir lánþegar verði í nýjum sjóði, Menntasjóði námsmanna. Hvað varðar þá námsmenn sem hafa verið að taka lán hjá Lánasjóði íslenskra námsmanna er gert ráð fyrir að þeim verði heimilt að gera það áfram en að hluti þeirra velji að færa sig yfir í nýja stuðningskerfið. Hinn nýi Menntasjóður námsmanna er settur fram í B-hluta frumvarpsins eins og eldri lánasjóðurinn, en eins og vikið er að hér á undan verður sú

framsetning til frekari skoðunar í haust. Um árabíl hefur Lánasjóður íslenskra námsmanna fengið framlög úr ríkissjóði til að tryggja að sjóðurinn búi yfir nægu eigin fé til að geta staðið við framtíðarskuldbindingar sínar. Í nýja stuðningskerfinu eru framlög úr ríkissjóði veitt annars vegar til að standa undir rekstri sjóðsins og hins vegar til að fjármagna styrkgreiðslur í mynd niðurfellingar á hluta af námslánnum. Gert er ráð fyrir að stuðningur í formi lána verði fjármagnaður með vaxtamun. Skýr afmörkun er gerð á milli þessara tveggja kerfa, enda nauðsynlegt að tryggja sjálfstæðan efnahag þeirra beggja.

Þriðja breytingin á B-hlutanum er stofnun Kríu-sjóðs sem áætlað er að ganga formlega frá nú á seinni helmingi yfirstandandi árs. Krían er fjárfestingasjóður í umsjón Nýsköpunarsjóðs atvinnulífsins og verður hlutverk hans að fjárfesta í sprotasjóðum.

Önnur fyrirtæki og sjóðir í þessum flokki eru ÁTVR, Hapdrætti Háskóla Íslands, Íslenskar orkurannsóknir, Nýsköpunarsjóður atvinnulífsins og Byggðastofnun. Í eftirfarandi töflu er samandregið rekstrar- og sjóðstreymisýfirlit fyrir ríkisaðila í B-hluta í heild.

Áætlanir ríkisaðila í B-hluta á árinu 2021

Framsetning á fjárreiðum aðila í B-hluta er eins og í reikningsskilum fyrirtækja í sambærilegum rekstri og reikningsskil þeirra skulu uppfylla kröfur laga um ársreikninga.

Á árinu 2021 er gert ráð fyrir að halli af reglulegri starfsemi B-hluta aðila aukist verulega frá yfirstandandi ári og verði samtals um 13,9 ma.kr. Þetta skýrist nær eingöngu af því að gert er ráð fyrir meiri halla af rekstri hins nýja ÍL-sjóðs 2021 en hjá Íbúðalánasjóði í gildandi fjárlögum. Gert er ráð fyrir að handbært fé ÍL-sjóðsins muni lækka um 46 ma.kr. og verða 13,7 ma.kr. í árslok 2021. Húsnæðissjóðurinn er fjármagnaður með endurláni frá ríkissjóði sem jafngildir útlánnum sjóðsins.

Eftirfarandi tafla gefur yfirlit yfir nokkrar lykilstærðir úr fjárreiðuáætlunum B-hluta aðila samkvæmt frumvarpinu.

<u>Rekstrargrunnur, m.kr.</u>	<u>Hagnaður / Tap</u>	<u>Arður til ríkissjóðs</u>	<u>Fjárfesting, nettó</u>
Fyrirtæki			
Hapdrætti Háskóla Íslands	1.010		148
Áfengis- og tóbaksverslun ríkisins	671	500	400
Íslenskar orkurannsóknir	-79		40
Sjóðir			
Lánasjóður íslenskra námsmanna	2.060		
Menntasjóður námsmanna	-214		
Nýsköpunarsjóður atvinnulífsins	-77		
Kría-sjóður	1.450		
Orkusjóður	4		
ÍL-sjóður	-10.188		
Húsnæðissjóður	750		
Byggðastofnun	98		25
Samtals	-4.515	500	613

Áætlanir gera ráð fyrir að rekstrarframlög ríkissjóðs til B-hluta aukist samtals um 3,9 ma.kr. árið 2021 frá yfirstandandi ári. Það skýrist einkum af um 3 ma.kr. hærra framlagi samtals til

beggja stuðningssjóða námsmanna á árinu 2021 en veitt var á yfirstandandi ári til LÍN, ásamt nýju 1,5 ma.kr. framlagi í Kríu-sjóð. Á móti vegur lægra framlag 2021 til ÍL-sjóðs en til Íbúðalánasjóðs í gildandi fjárlögum. LÍN fékk um nokkurra ára skeið framlög sem reyndust hafa verið ofmetin miðað við þróun lánveitinga sjóðsins og fjárhagsstöðu hans og er hluti af fjárþörf sjóðsins árin 2020–2022 af þeim sökum fjármagnaður með uppsöfnuðu handbæru fé. Framlag til Menntasjóðs námsmanna nemur um 5,5 ma.kr. og af þeirri fjárhæð er gert ráð fyrir að um 3,3 ma.kr. séu námsstyrkur vegna niðurfellingar hluta lána við námslok og um 1 ma.kr. styrkur vegna framfærslu barna.

Þegar tekið hefur verið tillit til rekstrarframlaga, einkum frá A-hluta ríkissjóðs, er gert ráð fyrir að afkoma B-hlutans versni um 6,7 ma.kr. frá gildandi fjárlögum og verði neikvæð um 4,5 ma.kr. Rekstrarliðir sem ekki hafa áhrif á handbært fé og breytingar á rekstrartengdum eignum og skuldum valda því að gert er ráð fyrir að handbært fé frá rekstri 2021 lækki um 2,9 ma.kr. frá yfirstandandi ári og verði neikvætt um sem nemur 0,8 ma.kr.

Í heild er talið að fjárfestingarhreyfingar B-hlutans verði neikvæðar um rúmlega 25 ma.kr. 2021, en til samanburðar er áætlað að þær verði jákvæðar um 71 ma.kr. á þessu ári. Þessi breyting skýrist af því að gert er ráð fyrir að handbært fé ÍL-sjóðs sem nemi 95 ma.kr. gangi til ríkissjóðs en sjóðurinn hefur nú sameinast lausafjárstyringu ríkissjóðs.

Byggðastofnun, Menntasjóður námsmanna og Húsnæðissjóður áætla lántökur á næsta ári, en eins og að framan greinir er gert ráð fyrir að lántaka Húsnæðissjóðs verði í mynd endurlána frá ríkissjóði og þá jafn mikil og veitt lán sjóðsins.

Arðgreiðsla B-hluta aðila í ríkissjóð á árinu 2021 er áætluð 500 m.kr. Einungis Áfengis- og tóbaksverslun ríkisins greiðir arð í ríkissjóð. Hapdrætti Háskóla Íslands greiðir hluta af hagnaði sínum beint til Háskóla Íslands. Áætlað er að á árinu 2021 verði framlag hapdrættisins til framkvæmda og viðhalds fasteigna Háskóla Íslands 940 m.kr.

Gangi framangreindar forsendur eftir lækkar handbært fé B-hluta aðila um 97 ma.kr. á árinu 2021 og verður um 31 ma.kr. í árslok, sem einkum má rekja til reksturs ÍL-sjóðs eins og greint er frá hér að framan.

Eftirfarandi tafla gefur yfirlit yfir tekin og veitt langtímalán úr fjárreiðuáætlunum B-hluta aðila samkvæmt frumvarpinu.

	Tekin langtímalán	Veitt langtímalán
Sjóðir		
Lánasjóður íslenskra námsmanna		7.720
Menntasjóður námsmanna	7.100	10.806
Húsnæðissjóður	24.935	24.935
- þar af almennar íbúðir		10.000
- þar af hlutdeildarlán		3.605
- þar af aðrar nýjar íbúðir		5.150
- þar af notaðar íbúðir		6.180
Byggðastofnun	3.000	3.000
Samtals	35.035	43.461

7 Efnahagur, lántökur og endurlán

Hér er gerð grein fyrir horfum næsta árs um skuldastöðu, lánsfjárförf, lántöku og afborgunum A-hluta ríkissjóðs, fyrirtækjum og sjóðum í B-hluta og öðrum aðilum sem taka lán á grundvelli sérlaga. Vísað er til 5. gr. frumvarpsins. Einnig er gerð grein fyrir þróun efnahags A-hluta ríkissjóðs. Um ríkisábyrgðir er fjallað í kafla 9 um fjárhagsáhættu ríkissjóðs. Fjallað er ítarlegar um lánsfjármál ríkissjóðs í greinargerð með fjármálaáætlun fyrir árin 2021–2025 sem lögð er fram samhliða fjárlagafrumvarpinu.

7.1 Horfur í lánamálum ríkissjóðs fyrir árið 2020

Verulegur viðsnúningur hefur orðið í lánsfjárförf ríkissjóðs á árinu vegna heimsfaraldurs kórónuveirunnar. Skuldir ríkissjóðs lækkuðu úr 84% árið 2011 í 30,7% af VLF í árslok 2019 þegar þær voru 913 ma.kr. Í fjárlögum ársins 2020 var gert ráð fyrir að heildarskuldir myndu enn lækka um 72 ma.kr. og að þær myndu nema um 820 ma.kr. í lok ársins. Vegna áhrifa heimsfaraldursins á rekstur ríkissjóðs er nú hins vegar gert ráð fyrir að skuldir ríkissjóðs hækki í 1.250 ma.kr. í lok þessa árs og verði um 430 ma.kr. hærri en gert var ráð fyrir í fjárlögum. Heildarlánsfjárförf ríkissjóðs verður því um 359 ma.kr. á árinu. Fjárförf ríkissjóðs hefur því aukist verulega frá samþykkt fjárlaga ársins 2020 en vegna óvissu um efnahagshorfur og endanleg áhrif heimsfaraldursins á fjármál ríkissjóðs ríkir enn nokkur óvissa um hversu mikil fjárförfin verður, hvort sem er til skemmri eða lengri tíma. Í fjárlögum voru langtímalántökur áætlaðar 40 ma.kr. og afborganir af teknum lánnum um 120 ma.kr. Ekki var gert ráð fyrir erlendri lántöku á árinu. Nettólanntökur voru því neikvæðar um 80 ma.kr.

Aukinni fjárförf vegna áhrifa faraldursins hefur verið mætt með útgáfu ríkisbréfa og víxla. Einnig var lausafjárstyring ÍL-sjóðs og ríkissjóðs sameinuð í apríl til hagræðingar og gefur það ríkissjóði aukinn sveigjanleika til að mæta fjárförf á næstu mánuðum. Gert ráð fyrir að ríkissjóður taki um 95 ma.kr. að láni frá ÍL-sjóði á árinu með þessum hætti. Ríkisbréfaútgáfa fyrstu níu mánuði ársins nemur um 110 ma.kr. og í september eru útistandandi víxlar sem ná yfir næstu áramót um 45 ma.kr. Í maí gaf ríkissjóður út skuldabréf í evrum til sex ára fyrir 76 ma.kr. Í júlí voru á gjalddaga 44 ma.kr. eftirstöðvar af skuldabréfi sem gefið var út í evrum árið 2014. Gjaldeyrisinnstæður ríkissjóðs hafa því vaxið um ríflega 70 ma.kr. á árinu en þar af er rúmlega helmingur gengisáhrif.

Til viðbótar við lántöku frá ÍL-sjóði er gert ráð fyrir að gefa svipað út af ríkisbréfum á síðasta ársfjórðungi eins og á þeim síðasta. Einnig er áætlað að bæta frekar í útgáfu ríkisvíxla. Ekki er gert ráð fyrir að nýta erlendar innstæður ríkissjóðs til að mæta hluta af fjárförf það sem eftir er árs en sá möguleiki er þó til staðar ef markaðsaðstæður breytast til hins verra. Eins og fram kemur hér að framan nemur heildarfjárförf ríkissjóðs 359 ma.kr. á yfirstandandi ári miðað við núverandi forsendur og sviðsmyndir.

7.2 Heildarlánsfjárförf ríkissjóðs, fyrirtækja og sjóða árið 2021

Efnahagslegra áhrifa faraldursins og þeirrar stefnumótunar ríkisstjórnarinnar að styðja við hagkerfið þar til atvinnulífið hefur náð vopnum sínum að nýju leiðir til áframhaldandi skuldasoöfnunar og aukinnar lánsfjárþarfar árið 2021. Langtímalántökur A-hluta ríkissjóðs á árinu 2021 eru áætlaðar 430 ma.kr. og afborganir af teknum lánnum 150 ma.kr. Skuldir A-hluta ríkissjóðs munu því aukast um 268 ma.kr. að nafnvirði á næsta ári og samtals um 606 ma.kr. árin 2020 og 2021. Verða skuldir A-hluta ríkissjóðs þá orðnar 49,5% af VLF í árslok 2021 en þær voru 30,7% í árslok 2019. Í 5. gr. frumvarpsins er því sótt um heimild fyrir allt að 430

ma.kr. lántöku A-hluta ríkissjóðs. Einnig er sótt heimild fyrir allt að 100 ma.kr. lántöku til endurfjármögnunar eldri lána eða til að styrkja gjaldeyrisforðann.

Í milljörðum króna	Horfur 2020			Frumvarp 2021		
	Innlent	Erlent	Samtals	Innlent	Erlent	Samtals
Lántökur	359	94	453	430	41	471
Ríki	359	76	436	430	0	430
A-hluti	359	76	436	430	0	430
<i>par af endurlán til B-hluta</i>	12	0	12	37	0	37
Landsvirkjun	0	18	18	0	41	41
Afborganir	118	55	172	206	54	260
Ríki	90	46	136	206	0	206
A-hluti	66	45	111	150	0	150
B-hluti	24	1	24	56	0	56
Landsvirkjun	28	9	37	0	54	54
Hrein lánsfjárförf	242	39	281	224	-13	211
Hlutfall af vergri landsframleiðslu ...	8,5%	1,4%	9,8%	7,3%	-0,4%	6,9%

Áætlað er að á árinu 2021 muni lántökur B-hluta aðila, sem hafa heimild til lántöku í sérlögum, og lántökur Landsvirkjunar nema samtals 77 ma.kr. Á móti er gert ráð fyrir að afborganir sömu aðila af útistandandi skuldum nemi 110 ma.kr. Skuldir þessara aðila lækka því um 33 ma.kr. árið 2021 gangi áætlanir eftir.

Samandregið er því áætlað að á árinu 2021 verði lántökur umfram afborganir A-hluta ríkissjóðs 280 ma.kr. og B-hluta aðila og Landsvirkjunar 33 ma.kr. Nýjar lántökur þessara aðila eru áætlaðar 470 ma.kr. og afborganir af lánum 260 ma.kr. Er því áætlað að samtals auki þessir aðilar við skuldir sínar um 211 ma.kr. á næsta ári ef frá eru dregin endurlán til B-hluta ríkissjóðs.

7.3 Sjóðstreymi og lánsfjárförf A- hluta ríkissjóðs

Handbært fé frá rekstri er það fé sem regluleg starfsemi ríkisins skilar þegar frá eru taldar rekstrarfærðar tekjur og gjöld sem ekki koma til innheimtu eða útgreiðslu á árinu. Áætlað er að á árinu 2020 verði handbært fé frá rekstri A-hluta ríkissjóðs neikvætt um 248 ma.kr. og neikvætt um 182 ma.kr. árið 2021. Heimild til fyrirtækja um að fresta skattgreiðslum vegna tekjumissis hefur valdið tilfærslu á innheimtu skatttekna frá árinu 2020 til 2021.

Fjárfestingar í efnislegum eignum, lánveitingar o.fl. teljast til fjárfestingahreyfinga sjóðstreymis. Þar er einnig gerð grein fyrir móttæknum arði sem lækkar mikið frá árinu 2019 sökum verri afkomu fyrirtækja í eigu ríkissjóðs. Útlit er fyrir að fjárfestingahreyfingar verði um 78 ma.kr. árið 2020 og 97 ma.kr. árið 2021, að stærstum hluta vegna fjárfestingarframlaga til framkvæmdaverkefna á ýmsum málefna sviðum. Til fjárfestingahreyfinga teljast einnig innborganir ríkissjóðs vegna ófjármagnaðra lífeyrisskuldbindinga B-deildar Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins sem nema 8 ma.kr. á næsta ári. Nánar er fjallað um lífeyrisskuldbindingar í kafla 9. Áætlað er að hreinn lánsfjárförfuður, þ.e. það fé sem má nýta til að greiða niður skuldir án þess að ganga á handbært fé, verði neikvæður um 326 ma.kr. á árinu 2020 og neikvæður um 279 ma.kr. á árinu 2021.

Sjóðstreymi A-hluta ríkissjóðs, m.kr.	Fjárlög 2020	Áætlun 2020	Frumvarp 2021
Handbært fé frá rekstri	-29.985,3	-248.486,1	-181.956,9
<i>Fjárfestingarhreyfingar</i>			
Fjárfesting	-51.924,8	-60.410,8	-75.897,7
Sala eigna	673,8	673,8	692,0
Veitt löng lán	-6.500,0	-5.000,0	-36.100,0
Innheimtar afborganir af veittum lánum	3.513,0	2.762,0	2.189,0
Móttekinn arður	49.072,2	16.689,8	6.839,1
Fyrirframgreiðsla til LSR	-7.000,0	-7.000,0	-8.000,0
Mismunur á innheimtu og greiddu útsvari til sveitarfélaga	0,0	-15.000,0	14.000,0
Eiginfjárframlög og hlutabréfakaup	-750,0	-10.650,0	-800,0
Fjárfestingarhreyfingar samtals	-12.915,8	-77.935,2	-97.077,6
Hreinn lánsfjárfjöfnuður	-42.901,1	-326.421,3	-279.034,5
<i>Fjármögnunarhreyfingar</i>			
Tekin langtímalán	40.000,0	436.007,0	427.300,0
Afborganir af teknum lánum	-120.500,0	-111.201,0	-149.900,0
Fjármögnunarhreyfingar samtals	-80.500,0	324.806,0	277.400,0
Breyting á handbæru fé	-123.401,1	-1.615,3	-1.634,5

Fjármögnunarhreyfingar gera grein fyrir áhrifum á sjóðstöðu af lántöku og afborgunum af lánum ríkissjóðs. Í 5. gr. frumvarpsins er sótt um heimild til allt að 430 ma.kr. lántöku ríkissjóðs til fjármögnunar á fyrrgreindum neikvæðum lánsfjárfjöfnuði og afborgunum lána.

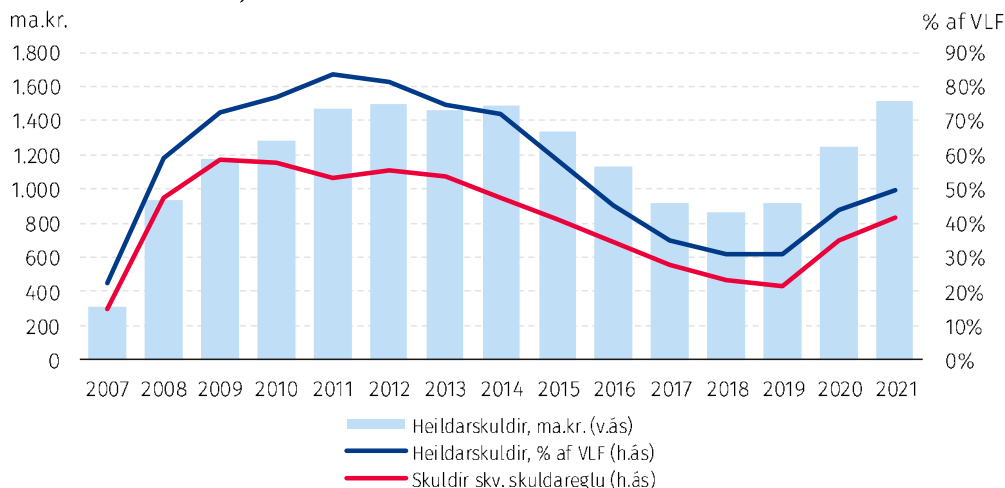
Þegar lagður er saman hreinn lánsfjárfjöfnuður og fjármögnunarhreyfingar fæst breyting á handbæru fé en útlit er fyrir að sú breyting verði sambærileg á árunum 2020 og 2021. Það á einnig við um innlent handbært fé í árslok enda miða áætlanir um lántöku að því.

7.4 Skuldir, kröfur og hrein staða ríkissjóðs

Skuldir ríkissjóðs hafa lækkað hratt á undanförunum árum. Í árslok 2019 námu heildarskuldir ríkissjóðs 913 ma.kr. eða sem svarar til 22,5% af VLF að frádregnum innstæðum samkvæmt skuldareglu í lögum um opinber fjármál. Neikvæð afkoma ríkissjóðs og stóraukin fjárförf og lántökur af völdum veirufaraldursins leiða hins vegar til ört hækkandi skulda. Í árslok 2020 er gert ráð fyrir að heildarskuldir verði 1.251 ma.kr. og verði þar með 34,6% af VLF samkvæmt skuldareglu. Heildarskuldir ríkissjóðs voru 1.501 ma.kr. þegar þær voru mestar árið 2012, eða 82% af VLF og 62% af VLF miðað við skuldareglu. Eru lán sem tekin voru til eflingar gjaldeyrisforða og færð voru í bækur Seðlabankans þá ekki talin með. Gert er ráð fyrir að skuldir samkvæmt skilgreiningu laga um opinber fjármála hækki enn um 268 ma.kr. árið 2021 og verði þá í árslok 1.519 ma.kr. sem jafngildir í 41,1% af VLF.

Skuldir ríkissjóðs hækka á ný

Skuldir ríkissjóðs 2007-2021

Á árinum 2020 og 2021 er reiknað með að skuldir ríkissjóðs hækki um 606 ma.kr. Sem hlutfall af landsframleiðslu voru skuldir ríkissjóðs samkvæmt skuldareglu hæstar 58,4% árið 2009, náðu lágmarki í lok árs 2019 er það var 23,2% en hækka svo aftur í 34,6% í lok árs 2020 og 41,1% árið 2021.

Á árinu 2021 verður skuldabréfaflokkurinn RIKS 21 á gjalddaga í apríl en útistandandi fjárhæð flokksins er um 83 ma.kr. Þá verður RIKB 21 einnig á gjalddaga í ágúst en stærð hans er rúmlega 60 ma.kr. Áætlanir gera ráð fyrir að þessum gjalddögum verði mætt með annarri lántöku á árinu.

Áætlunin sýnir að heildarskuldir ríkissjóðs í árslok 2020 verði 1.251 ma.kr., eða 44% af VLF. Þar af eru innlendar skuldir með ógjaldföllnum vöxtum 1.008 ma.kr. og erlendar skuldir 243,5 ma.kr. Innlendar skuldir ríkissjóðs samanstanda fyrst og fremst af útgefnum verðtryggðum og óverðtryggðum ríkisbréfum og ríkisvixlum, eða 858 ma.kr. Önnur innlend lán samanstanda mestmegnis af láni frá ÍL-sjóði um 95 ma.kr., yfirteknum ríkisábyrgðum auk skuldabréfa sem gefin voru út í tengslum við kaup á eignarhlutum Akureyrarbæjar og Reykjavíkurborgar í Landsvirkjun. Lán ríkissjóðs í erlendri mynt hafa fyrst og fremst verið tekin til að styrkja gjaldeyrisforðann og tryggja aðgengi annarra innlendra aðila að alþjóðlegum lánamörkuðum. Við núverandi aðstæður hratt hækkanði skulda vega sjónarmið á borð við bættu skulda- og áhættustýringu þó sífellt þyngra. Þegar innstæður og sjóðir eru dregnir frá heildarskuldum ríkissjóðs, eins gert er ráð fyrir í skuldareglu laga um opinber fjármál, nema þær 988 ma.kr. í árslok 2020 eða sem svarar til 34,6% af VLF.

Heildarskuldir ríkissjóðs í lok árs 2021 eru áætlaðar 1.519 ma.kr., eða 49,5% af VLF. Gert er ráð fyrir að innlendar skuldir með ógjaldföllnum vöxtum nemi 1.277 ma.kr. og erlendar skuldir 242 ma.kr. Hrein staða að teknu tilliti til eignarhluta í félögum verður neikvæð um 133 ma.kr., eða 4% af VLF. Stærstu eignarhlutirnir eru í Landsvirkjun, Landsbanka og Íslandsbanka. Þegar innstæður og sjóðir eru dregnir frá heildarskuldum ríkissjóðs, eins og gert er ráð fyrir í skuldareglu laga um opinberfjármál, nema þær 1.260 ma.kr. í árslok 2020 eða sem svarar til 41,1% af VLF.

Yfirlit skulda og skuldahlutföll ríkissjóðs

Stöðutölur í m.kr. á verðlagi í lok hvers árs	2017	2018	2019	Áætlun 2020	Frumvarp 2021
Skuldir ríkissjóðs	943.825	865.677	913.161	1.251.430	1.519.011
Ríkisbréf, ríkisvixlar og spariskírteini	683.676	676.996	671.015	858.498	1.039.934
Vegna eiginfjárframlags til fjármálastofnana	69.985	0	0	0	0
Aðrir innlendir aðilar	46.817	39.319	34.644	126.122	216.322
Erlend lán	116.092	124.642	186.791	243.502	241.901
Áfallnir ógjaldfallnir vextir	27.255	24.720	20.711	23.308	20.854
Kröfur ríkissjóðs	167.285	151.399	142.773	147.643	164.476
Veitt lán	88.741	70.699	62.073	66.943	83.776
Viðskiptareikningur, nettó	78.544	80.700	80.700	80.700	80.700
Hreinar lántökur ríkissjóðs	776.539	714.278	770.388	1.103.787	1.354.535
Handbært fé vegna gjaldeyrisvaraforða	82.100	87.719	153.382	200.500	198.200
Handbært fé, annað, nettó	76.281	104.500	69.460	40.000	40.000
Hrein staða ríkissjóðs	-618.158	-522.059	-547.546	-863.287	-1.116.335
Hlutfé, eignarhlutir, stofnfé og stöðugleikaframlög	859.822	909.642	982.319	982.919	983.519
Hrein staða ríkissjóðs að teknu tilliti til eigna	241.664	387.583	434.773	119.632	-132.816
Skuldir ríkissjóðs m.v. skuldareglu	758.189	648.738	669.608	987.622	1.259.957
<i>Í hlutfalli af VLF (%)</i>					
Skuldir ríkissjóðs	36,1	31,1	30,7	43,9	49,5
Kröfur ríkissjóðs	6,4	5,4	4,8	5,2	5,4
Hrein staða ríkissjóðs að teknu tilliti til eigna	9,2	13,9	14,6	4,2	-4,3
Skuldir ríkissjóðs m.v. skuldareglu	29,0	23,3	22,5	34,6	41,1

Lánshæfi ríkissjóðs. Langtímalánshæfismat ríkissjóðs hefur haldist óbreytt í A-flokki á árinu hjá matsfyrirtækjunum þremur, Moody's, Standard & Poors og Fitch Ratings. Fitch Ratings færði lánshæfi ríkissjóðs á neikvæðar horfur í kjölfar efnahagsáfallsins á vormánuðum. Önnur matsfyrirtæki hafa haldið horfum óbreyttum í stöðugum. Ráðstafanir í efnahags- og ríkisfjármálum, stefnufesta, hröð niðurgreiðsla skulda og afnám gjaldeyrishafta, hafa átt sinn þátt í hagstæðri þróun lánshæfismats á síðustu árum. Gott lánshæfi leiðir að óbreyttu til betri kjara fyrir ríkissjóð og aðra innlenda aðila á erlendum fjármagnsmörkuðum. Mikilvægt er því að vinna áfram að því meginmarkmiði í skuldastýringu að lágmarka fjármagnskostnað og áhættu, viðhalda sjálfbærni skulda ríkissjóðs og leita leiða til að endurfjármagna skuldir á hagstæðari kjörum þegar tækifæri gefast.

7.5 Lántökur ríkisfyrirtækja og sjóða – ríkisábyrgðir

Í 2. tölul. 5. gr. frumvarpsins er sett hámark á nýtingu lántökuheimilda B-hluta aðila og Landsvirkjunar sem kveðið er á um í sérlögum. Í gildandi fjárlögum er þetta hámark 49,5 ma.kr. Í endurskoðaðri áætlun fyrir árið í ár er talið að lántökur þessara aðila verði um 30 ma.kr. Í þessu frumvarpi er heimild fyrir samtals 77 ma.kr. lántökum þessara aðila á árinu 2021.

Reiknað er með að B-hluta aðilar ásamt Landsvirkjun muni greiða allt að 61 ma.kr. í afborganir af teknum lánnum í ár og 110 ma.kr. á árinu 2021. Samkvæmt þessu er áætlað að

skuldir B-hluta aðila og Landsvirkjunar lækki að nafnvirði um 31 ma.kr. í ár og um 33 ma.kr. á árinu 2021.

Hér á eftir eru raktar lántökuheimildir sem lagt er til að verði veittar skv. 2. tölul. 5. gr. Nánari greinargerð um fjárreiður ríkisaðila í B-hluta er í 6. kafla frumvarpsins.

Landsvirkjun. Landsvirkjun hefur 37,5 ma.kr. lántökuheimild í fjárlögum fyrir árið 2020 en reiknað er með að heimildin verði nýtt fyrir um 17,6 ma.kr. á árinu. Við afgangi gildandi fjárlaga var reiknað með að fyrirtækið myndi greiða allt að 66,9 ma.kr. í afborganir af teknum lánnum en nú er reiknað með að afborganir verði 36,6 ma.kr. Lagt er til að Landsvirkjun verði heimiluð allt að 40,5 ma.kr. lántaka á árinu 2021 og áætlað er að fyrirtækið muni greiða allt að 53,7 ma.kr. í afborganir af teknum lánnum. Gangi þessar forsendur eftir heldur skuldastaða fyrirtækisins áfram að batna.

Byggðastofnun. Í rekstraráætlun Byggðastofnunar er gert ráð fyrir svipaðri starfsemi á árinu 2021 og er á árinu 2020. Reiknað er með 2,5 ma.kr. lántöku á árinu 2020. Í þessu frumvarpi er sótt um 3 ma.kr. lánsfjárheimild fyrir Byggðastofnun á árinu 2021. Gert er ráð fyrir því að sú heimild verði annaðhvort nýtt með lántöku á markaði eða endurláni frá ríkissjóði. Afborganir nema um 2,3 ma.kr. í ár og 1,5 ma.kr. á næsta ári.

Húsnæðissjóður. Á árinu 2021 eykst fjárþörf sjóðsins vegna nýrra útlána úr sjóðnum sem fyrirhuguð eru og er þess vegna sótt um allt að 25 ma.kr. heimild fyrir endurlánnum úr ríkissjóði til Húsnæðissjóðs. Mögulegt er að sjóðurinn nýti þá heimild ekki að fullu heldur ráðstafi uppgreiðslum á eldri lánnum í ný útlán.

Menntasjóður. Gangi áætlanir sjóðsins eftir um fjárþörf sjóðsins og ný útlán verður þörf hans á endurlánnum frá ríkissjóði 7,1 ma.kr. Sótt er um heimild fyrir í lánveitingunni í 5. gr. frumvarpsins.

8 Heimildir

Í 40. gr. stjórnarskrár Íslands, nr. 33/1944, segir að ekki megi selja eða með öðru móti láta af hendi neina af fasteignum ríkisins né afnotarétt þeirra nema samkvæmt lagaheimild. Enn fremur segir í 46. gr. laga nr. 123/2015, um opinber fjármál, að afla skuli heimilda í lögum til að kaupa, selja, skipta eða leigja til langs tíma fasteignir, skip og flugvélar, söfn og safnhluta sem hafa að geyma menningarverðmæti, eignarhluti ríkisins í félögum og aðrar eignir sem verðgildi hafa. Lagaheimilda til þessara ráðstafana er venju samkvæmt aflað í 6. gr. fjárlaga að undangengnu samráði við þá ríkisaðila sem bera ábyrgð á þeim málaflokkum sem um ræðir. Heimildum fjármála- og efnahagsráðherra er skipt í sjö flokka og eru þær alls 135 talsins. Heimildirnar skiptast þannig að tvær heimildir eru til eftirgjafar gjalda, 39 til sölu fasteigna og eignarhluta í húsnæði, 25 til sölu lóða, spildna og jarða, 26 til kaupa og leigu fasteigna, 15 til kaupa og sölu hlutabréfa og annarra ráðstafana vegna umsýslu félaga, fjórar til samningsgerðar um framkvæmdir, rekstur og afmörkuð verkefni og ýmsar heimildir eru 24 talsins. Í frumvarpinu er lagt til að fjárheimild vegna útgjalda sem kunna að falla til vegna heimildargreinarinnar nemi 496,9 m.kr.

Í fyrsta flokki er heimild fjármála- og efnahagsráðherra til að fella niður virðisaukaskatt af efniskostnaði og sérfræðipjónustu sem keypt er fyrir styrktarfé vegna rannsóknar Hjartaverndar á heilbrigði öldrunar. Í þessum flokki er einnig að finna heimild til að endurgreiða virðisaukaskatt af sérhæfðum íþróttabúnaði fyrir fatlaða íþróttamenn. Báðar heimildirnar eru óbreyttar frá fyrra ári.

Í öðrum flokki eru heimildir til sölu fasteigna. Flestar heimildirnar eru til sölu á húsnæði sem er óhentugt eða nýtist ekki lengur í ríkisrekstrinum. Almennar heimildir eru í liðum 2.1–2.4 sem ætlað er að veita svigrúm til að endurskipuleggja húsnæðismál stofnana og annarra ríkisaðila í tengslum við skipulagsbreytingar sem eiga sér stað í viðkomandi málaflokkum. Aðrar heimildir eru til sölu á einstökum eignum, einkum á höfuðborgarsvæðinu, sem endurnýjaðar eru frá fyrra ári. Heimild 2.14 er til að selja húsnæði rannsóknardeildar Landspítalans og kaupa eða leigja annað hentugra húsnæði. Heimildir 2.15 og 2.16 eru til að selja íbúðir sem ánafnaðar voru Barnaspítala Hringins fyrir veik börn og aðstandendur þeirra og er áformað að kaupa aðrar hentugri í staðinn. Heimild 2.21 er til að selja óhentugt húsnæði sem nýtt hefur verið fyrir Hugverkastofu. Heimildir 2.22 og 2.23 eru til að selja eignir við Borgartún og Lág múla sem nýttar hafa verið undir heilbrigðistengda starfsemi. Heimildir 2.32–2.34 eru til komnar vegna umsýslu Isavia á fasteignum sem tengjast flugvöllum innan lands. Heimildir 2.35 og 2.36 eru til sölu á íbúðarhúsi í Breiðdalsvík og fjórum íbúðarhúsum á Ísafirði sem ekki er lengur talin þörf á en eignirnar hafa verið í nýtingu á vegum Matvælastofnunar og Heilbrigðisstofnunar Vestfjarða. Heimild 2.39 er til að selja eignarhlut ríkisins í skrifstofuhúsnæði á Akranesi sem nýtt er undir ýmsa opinbera starfsemi ef talið verður hagkvæmt að flytja starfsemina í annað hentugra húsnæði.

Þriðji flokkurinn er heimildir til sölu lóða, spildna og jarða. Heimildirnar eru margar óbreyttar frá fyrra ári og flestar til komnar vegna almennrar umsýslu ríkisjarða. Heimild 3.18 er endurnýjuð vegna aukinnar þarfar á að ríkið kaupi jarðir eða jarðahluta vegna náttúruverndarsjónarmiða eða annarrar hagnýtingar á grundvelli almannahagsmuna. Heimild 3.20 er vegna sölu á jörðinni Brúar í Þingeyjarsveit sem er laus til ráðstöfunar. Heimild 3.25 er vegna beiðni um makaskipti á landi Halldórsstaða í Laxárdal en báðar spildurnar eru um 6 hektarar að stærð og sambærilegar að gæðum.

Í fjórða flokki eru heimildir til að kaupa og leigja fasteignir. Flestar þeirra eru óbreyttar frá fyrra ári og skýra sig að mestu sjálfar. Heimild 4.3 er almenn heimild til að hægt sé að leysa

húsnæðismál heilbrigðisstofnana eða sambærilega starfsemi í samræmi við breyttar þarfir víðs vegar um landið. Er hér átt við húsnæði undir ýmiss konar heilbrigðistengda starfsemi, hvort sem það er undir heilsugæslu, geðheilsuteymi eða annars konar heilbrigðisþjónustu. Heimild 4.25 er vegna áforma um að leigja húsnæði á almennum markaði fyrir ýmsar stofnanir sem eru í óhentugu húsnæði með starfsemi sína. Heimild 4.26 er vegna áforma um að finna hagkvæma lausn á húsnæðismálum viðbragðsaðila til framtíðar en til skoðunar er að ganga til samninga um kaup eða leigu á húsnæði eða lóð fyrir starfsemina. Talið er að mikil samlegð sé fólgin í því að staðsetja löggæslu og viðbragðsaðila á höfuðborgarsvæðinu á einum stað. Ljóst er að með því fyrirkomulagi er unnt að auka samstarf þeirra á milli, auk þess sem samnýting rýma yrði talsverð.

Í fimmta flokki er fjallað um heimildir til að kaupa og selja hlutabréf og aðrar sambærilegar ráðstafanir. Óskað er eftir endurnýjuðum heimildum til sölu á þeim eignarhlutum ríkisins í fjármálafyrirtækjum og sparisjóðum sem ríkissjóður eignaðist í kjölfar falls fjármálakerfisins. Heimild 5.14 er til komin vegna áforma um að leggja nýjan sæstreng til Írlands en miðað er við að Farice ehf. sem er að fullu í eigu ríkisins annist verkefnið. Heimild 5.15 er sambærileg heimild og veitt var í fjárukalögum vorið 2020 vegna fjárfestingaráttaks stjórnvalda. Helsta breytingin er að heimildin er víkkuð út þannig að einnig verði hægt að bregðast við rekstrarvanda þeirra félaga sem hafa orðið fyrir nær algjöru tekjufalli vegna heimsfaraldursins, sem á einkum við um Isavia og Hörpu.

Í sjötta flokki eru heimildir vegna samninga um framkvæmdir, rekstur og afmörkuð verkefni á vegum ríkisins. Heimildir 6.1–6.4 eru til komnar sökum þess að talið er að fimm ára samningstími, sem mælt er fyrir um í 1. mgr. 40. gr. laga um opinber fjármál, nr. 123/2015, sé of skammur þegar kemur að kaupum á þessari tilteknu þjónustu. Í samræmi við 2. mgr. 40. gr. laganna þarf heimild þingsins til að semja megi til lengri tíma en fimm ára enda eigi þau skilyrði við sem þar koma fram.

Í sjöunda flokki eru ýmsar heimildir sem margar eru óbreyttar frá fyrra ári og skýra sig að mestu sjálfar. Heimild 7.2 tengist breyttu hlutverki Kadeco en kjarnaverkefni félagsins til framtíðar felur í sér skipulag, þróun, hagnýtingu og markaðssetningu á landi ríkisins sem umlykur flugverndarsvæði Keflavíkurflugvallar og nágrennis. Heimild 7.11 er til komin að beiðni samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytisins þar sem gert er ráð fyrir að selja eldri ferjuna Herjólf III í kjölfar þess að búið er að festa kaup á nýju skipi. Heimild 7.12 er efnislega sambærileg heimild frá fyrra ári vegna endurnýjunar á veðursjám. Helsta breytingin er að heimildin er rýmkuð með þeim hætti að hún nær einnig til uppsetningar á veðursjám í öðrum landshlutum en áður takmarkaðist hún við Keflavíkurflugvöll og Fljótssalsheiði. Heimildir 7.22–7.26 eru endurnýjaðar heimildir sem samþykktar voru með fjárukalögum á yfirstandandi ári og tengjast heimsfaraldri kórónuveirunnar. Heimildirnar fela ekki í sér nýjar skuldbindingar frá því sem þegar hefur verið samþykkt.

9 Fjárhagsáhætta ríkissjóðs

Ríkissjóður stendur frammi fyrir fjárhagsáhættu á hverjum tíma sem tengist bæði beinum og óbeinum skuldbindingum hans og ytri áhættuþáttum. Sú fjárhagsáhætta getur haft umtalsverð áhrif á afkomu ríkissjóðs til skemmri og lengri tíma. Ófyrirséður heimsfaraldur kórónuveiru sem hófst snemma á yfirstandandi ári er glöggt dæmi um áhættu af völdum ytri forsendna þjóðarbúsins sem orðið hefur að veruleika. Faraldurinn hefur í för með sér þungt högg á afkomu ríkissjóðs með neikvæðum eftirköstum til margra ára, bæði vegna tekjutaps og útgjaldaaukningar sem leiðir af áhrifum innbyggðra sveiflujafnara ríkisfjármálanna og mótvægisáðgerða sem stjórnvöld hafa gripið til. Hér er fjallað í stuttu máli um helstu áhættuþætti sem ríkissjóður stendur frammi fyrir á árinu 2021. Nánari umfjöllun um efnahagsáfallið af völdum veirufaraldursins er að finna í kafla 2 í frumvarpinu. Að öðru leyti er vísað til ítarlegri umfjöllunar um fjárhagsáhættu ríkissjóðs í fjármálaáætlun fyrir árin 2021–2025.

Verulega hefur dregið úr útistandandi ríkisábyrgðum á síðustu árum og námu þær um 920 ma.kr. í lok árs 2019. Það samsvarar um 31% af VLF en til samanburðar var hlutfallið 83% árið 2009. Það sem helst skýrir þá þróun eru afborganir af útistandandi skuldbindingum ÍL-sjóðs og uppgreiðslur Landsvirkjunar á eldri lánnum sínum sem tekin voru með ríkisábyrgð.

Verulega hefur dregið úr útistandandi ríkisábyrgðum á síðustu árum¹

Eftirstöðvar ríkisábyrgða	af heild	2020	2019	2018
ÍL-sjóður	84%	740.079	753.380	777.716
Landsvirkjun hf.	7%	66.387	86.546	93.430
Lánasjóður íslenskra námsmanna	7%	58.247	58.897	60.325
Byggðastofnun	1%	12.853	13.046	11.569
Farice ehf.	0%	0	0	5.508
Annað	1%	8.298	8.118	8.261
Samtals	100%	885.864	919.987	956.809

Hluti af mótvægisáðgerðum stjórnvalda vegna heimsfaraldurs kórónuveiru var í mynd veittra ábyrgða á stuðnings- og viðbótarlánnum viðskiptabankanna til lítilla og meðalstórra fyrirtækja. Áætlað er að um þessar mundir séu heildarlánveitingar af þessum toga orðnar um 5 ma.kr. Ríkissjóður er í ábyrgð fyrir 70–100% þeirra lána. Töluverð óvissa er um ásókn í þessi úrræði í haust og fram á veturinn. Ætla má að fyrirtækjum nýttust í fyrstu betur önnur úrræði sem í boði voru en að leitað verði eftir lánsfjármögnun í auknum mæli nú þegar ljóst er orðið að faraldurinn dregst á langinn, enda benda fyrirliggjandi umsóknir til þess. Gera má ráð fyrir að hluti þessara lána geti fallið á ríkissjóð á gildistíma ábyrgðarinnar sem er allt að 30 mánuðir. Í ljósi þess gæti afkoma ríkissjóðs orðið fyrir neikvæðum áhrifum vegna mögulegra afskrifta á ábyrgðum strax á næsta ári. Hins vegar má benda á að umfang ábyrgðanna er ekki orðið verulegt í samanburði við heildarumsvif ríkissjóðs enn sem komið er og að eftirspurn þeirra sem uppfylla sett skilyrði hefur reynst vera mun takmarkaðri en þau efri mörk sem miðað var

¹ Taflan miðast við stöðu í árslok 2018 og 2019, staða 2020 miðast við 30/6. Ábyrgðir vegna mótvægisáðgerða stjórnvalda vegna heimsfaraldurs kórónuveiru eru ekki hluti töflunnar.

við þegar úrræðin voru kynnt.

Undir lok ágústmánaðar lagði fjármála- og efnahagsráðherra fram frumvarp til laga um breytingu á lögum um ríkisábyrgðir ásamt frumvarp til fjáráukalaga til að óska heimildar vegna fyrirhugaðrar ríkisábyrgðar á lánalínu Ícelandair í tengslum við heimsfaraldur kórónuveiru. Umfang ábyrgðarinnar er 108 milljónir Bandaríkjadala (um 15 ma.kr. við framlagningu frumvarpsins) sem samsvarar tæplega 2% af heildarfjárhæð útistandandi ríkisábyrgða. Fyrirgreiðslunni er ætlað að stuðla að áframhaldandi rekstri félagsins og tryggja að fullnægjandi árangur geti náðst í fjárhagslegri endurskipulagningu þess. Alþingi samþykkti veitingu ábyrgðarinnar og var hún skilyrt því að félagið næði markmiði sínu um öflun hlutfjár í almennu útboði í september. Það hefur gengið eftir. Ábyrgð ríkissjóðs er til þrautavara og skilyrt við að félagið hafi áður nýtt annað fjármagn og gengið á aðrar lánalínur og miðað við að eiginfjárhlutfall haldist yfir 2%. Kæmi til gjaldþrots Ícelandair, eftir að gengið hefði verið á lánalínur með ríkisábyrgð, mundu tiltekna eignir ganga til ríkissjóðs, svo sem vörumerki, bókunarkerfi og eftir atvikum lendingarleyfi, sem ættu að geta stuðlað að hraðari uppbyggingu flugsamgangna í kjölfarið.

Ríkið á tvo af þremur stærstu viðskiptabönkum landsins, Landsbanka og Íslandsbanka. Fyrirhugað var að hefja sölufæri á hluta af eignarhlut ríkisins í Íslandsbanka á síðasta ári en vegna markaðsaðstæðna var því frestað. Ef horft er til virðis eigin fjár Landsbankans og Íslandsbanka í ríkisreikningi 2019 er ríkissjóður með um 350 ma.kr. bundna í eignarhlutum í viðskiptabankakerfinu. Heimsfaraldur kórónuveiru hefur haft víðtæk áhrif á efnahags- og atvinnulíf og rekstur fyrirtækja, einkum í ferðaþjónustu, er erfiður vegna áfallsins. Sökum þessa standa bankarnir frammi fyrir mögulegu útlánatapi sem að óbreyttu hefur neikvæð áhrif á afkomu þeirra og eigið fé sem hefði neikvæð áhrif á fyrrgreint hlutdeildarvirði ríkisins í ríkisreikningi. Eiginfjárstaða Íslandsbanka og Landsbanka er þó sterk og því hafa þeir nokkurt svigrúm til að mæta áföllum í rekstri af völdum kórónuveirunnar. Lakari afkoma bankanna og neikvæð áhrif á arðsemi eigin fjár lækkar virði þeirra og getur dregið úr solumöguleikum á eignarhlutum ríkissjóðs, auk þess sem arðgreiðslur til ríkisins falla niður tímabundið og verða líklega lægri en ella í kjölfarið.

Ríkissjóður ber ekki lögbundna ábyrgð á skuldum sveitarfélaga en fjárhagsstaða þeirra getur falið í sér almenna áhættu á því að einstök sveitarfélög megni ekki að gegna hlutverki sínu. Samkvæmt lögum nr. 4/1995, um tekjustofna sveitarfélaga, er hins vegar gert ráð fyrir ákveðinni aðkomu Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga að því að greiða úr sérstökum fjárhagserfiðleikum sveitarfélaga. Fjárbörf sveitarfélaga hefur aukist verulega vegna heimsfaraldursins, einkum vegna verulegs samdráttar í tekjum, þótt ekki gæti jafn mikilla áhrifa af svonefndum sveiflujöfnurum hjá þeim og hjá ríkinu og að sveitarfélögin beri ekki í viðlíka mæli kostnað af mótvægisráðstöfunum. Er útlit fyrir að flest sveitarfélög muni þurfi að reiða sig tímabundið á að fjármagna sig í auknum mæli með lántökum eins og ríkissjóður.

Stærsta beina skuldbinding ríkissjóðs lýtur að ófjármögnum lífeyrisskuldbindingum vegna B-deildar Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins. Áhætta ríkissjóðs af þeim árið 2021 snýr fyrst og fremst að áhrifum launahækkana opinberra starfsmanna á lífeyrisskuldbindingar. Þá hafa markaðsaðstæður á verðbréfamörkuðum hérlendis og erlendis áhrif á ávöxtun og stöðu eigna B-deildar og þar með á heildarskuldbindingu ríkissjóðs.

Áhætta ríkissjóðs gagnvart Seðlabanka Íslands snýr einkum að heimildum samkvæmt ákvæðum laga um Seðlabankann og í 5. gr. fjárlaga til að innkalla allt að 58 ma.kr. úr ríkissjóði til þess að styrkja eiginfjárstöðu bankans. Vaxtatekjur bankans hafa dregist saman á undanförunum árum en vaxtagjöld hafa hins vegar verið allnokkur vegna hárra innstæðna viðskiptabankanna og ÍL-sjóðs (áður Íbúðalánasjóðs). Bankinn hefur gripið til aðgerða til að draga úr þeim kostnaði, m.a. með því að draga úr framboði af bundnum innlánnum til 30 daga. Lausafjárstýring ÍL-sjóðs og ríkissjóðs var sameinuð á vormánuðum yfirstandandi árs í

hagræðingarskyni og er sjóðurinn því ekki lengur með innstæður í Seðlabankanum. Í fjárlagafrumvarpinu er gert ráð fyrir að framhald verði á þeirri ráðstöfun með það að markmiði að lágmarka kostnað ríkissjóðs. Vaxtakostnaður af gjaldeyrisforðanum er einnig verulegur þar sem forðinn er fjármagnaður innan lands en er fjárfestur í öruggum auðseljanlegum eignum erlendis sem skila lágri ávöxtun. Niðurstaða sviðsmyndagreiningar, sem gerð var á vormánuðum 2020 á þróun afkomu og eigin fjár bankans, er að halda eiginfjármarkmiði sem bankinn hefur sett sér óbreyttu um sinn.

10 Yfirlit yfir lagabreytingar

Lagabreytingar vegna tekjuhlíðar fjárlagafrumvarpsins:

Lög nr. 90/2003, um tekjuskatt. Lagt verður til að tímabundin hækkun á vaxtabótum, sem að óbreyttu hefði fallið niður um næstu áramót, verði framlengd um eitt ár. Því er ártalinu 2021 bætt við ákvæði til bráðabirgða XLI í lögnum en það hefur að geyma ákvæði um vaxtabætur á árunum 2011–2020. Gert er ráð fyrir að ákvæðið komi til framkvæmda við ákvörðun á fyrirframgreiðslu vaxtabóta og við álagningu opinberra gjalda á árinu 2021.

Lög nr. 129/2009, um umhverfis- og auðlindaskatta. Lagt verður til að fjárhæðir kolefnisgjalds verði hækkaðar um 2,5% til samræmis við forsendur fjárlagafrumvarps fyrir árið 2021.

Lög nr. 87/2004, um oliugjald og kílómetragjald. Lagt verður til að oliugjald, kílómetragjald og sérstakt kílómetragjald hækki um 2,5% í samræmi við forsendur fjárlagafrumvarps fyrir árið 2021.

Lög nr. 29/1993, um vörugjald af ökutækjum, eldsneyti o.fl. Lagt verður til að almennt og sérstakt vörugjald af bensíni hækki um 2,5% í samræmi við forsendur fjárlagafrumvarps fyrir árið 2021.

Lög nr. 39/1988, um bifreiðagjald. Lagt verður til að bifreiðagjald hækki um 2,5% í samræmi við forsendur fjárlagafrumvarps fyrir árið 2021.

Lög nr. 96/1995, um gjald af áfengi og tóbaki. Lagt verður til að áfengisgjald og tóbaksgjald hækki um 2,5% í samræmi við forsendur fjárlagafrumvarps fyrir árið 2021.

Lög nr. 23/2013, um Ríkisútvarpið, fjölmiðil í almannapágu. Lögð verður til 2,5% hækkun á sérstöku gjaldi til Ríkisútvarpsins í samræmi við forsendur fjárlagafrumvarps fyrir árið 2021.

Lög nr. 125/1999, um málefni aldraðra. Lögð verður til 2,5% hækkun á gjaldi í Framkvæmdasjóð aldraðra í samræmi við forsendur fjárlagafrumvarps fyrir árið 2021.

Lög nr. 162/2002, um úrvinnslugjald. Lögð verður til breyting á fjárhæðum úrvinnslugjalda í samræmi við tillögu stjórnar Úrvinnslusjóðs.

Lög nr. 70/2012 um loftslagsmál. Lagt verður til að fjárhæð losunargjalds vegna gjaldskyldrar losunar skv. 4. mgr. 14. gr. verði breytt til samræmis við breytingar á meðalverði losunarheimilda á Evrópska efnahagssvæðinu eins og það er á árstímabili sem lýkur 31. júlí árið áður.

Lög nr. 14/2004, um erfðafjárskatt. Lögð verður til hækkun skattfrelsismarks erfðafjárskatts ásamt því að það taki árlegum breytingum miðað við þróun vísitölu neysluverðs.

Lög nr. 98/2004, um jöfnun kostnaðar við dreifingu raforku. Lögð verður til uppfærsla á jöfnunargjaldinu til samræmis við verðlagsbreytingar frá 2014.

Lög nr. 113/1990, um tryggingargjald. Lögð er til framlenging á afnámi tekna hjá starfsendurhæfingarsjóðum, sem starfræktir eru á grundvelli laga um atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða, af almennu tryggingagjaldi.

Lög nr. 160/2011, um svæðisbundna flutningsjöfnun. Lögð er til ný lagaheimild fyrir flutningsjöfnunarstyrkjum til söluaðila olíuvara á svæðum sem búa við skerta samkeppnisstöðu.

Lagabreytingar vegna gjaldahliðar fjárlagafrumvarpsins:

Lög nr. 91/1987, um sóknargjöld. Lagt verður til að festa fjárhæð sóknargjalda við 980 kr. á einstakling á mánuði en samkvæmt því mun ákvörðuð hækkun sóknargjaldsins nema um 0,5%.

Lög nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Lögð verður til breyting í því skyni að koma í veg fyrir víxlverkanir örorkubóta almannatrygginga og örorkulífeyris lífeyrissjóða fyrir árið 2021.

Lög nr. 166/2011, um greiðslu kostnaðar við rekstur umboðsmanns skuldara. Lögð verður til hækkun á hlutfalli af álagningarstofni sem gjaldskyldir aðilar skulu greiða miðað við áætlaðan rekstrarkostnað stofnunarinnar fyrir árið 2021 með hliðsjón af áætlaðri stöðu í árslok 2020.

Lög nr. 99/1999, um greiðslu kostnaðar við opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi. Lögð verður til breyting á eftirlitsgjaldi í samræmi við áætlaðan rekstrarkostnað Fjármálaeftirlitsins og lögbundið hámark á eigið fé stofnunarinnar.

Lög nr. 60/2012, um atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða. Lögð verður til framlenging á bráðabirgðaákvæðum þar sem kveðið er annars vegar á um að starfsendurhæfingarsjóðir fái ekki tekjur af almennu tryggingagjaldi á árinu 2021 og hins vegar að atvinnurekendur, þeir sem stunda sjálfstæða starfsemi og lífeyrissjóðir greiði áfram sama hlutfall af stofni til iðgjalds á árinu 2021 eða 0,10%.

Lög nr. 125/1999, um málefni aldraðra, með síðari breytingum. Lagt er til nýtt ákvæði til bráðabirgða um samanburð á útreikningi kostnaðarþátttöku íbúa á dvalar- og hjúkrunarheimilum.

Lög nr. 125/1999, um málefni aldraðra, með síðari breytingum. Lögð verður til framlenging á því að Framkvæmdasjóði aldraðra sé heimilt að verja fé til að standa straum af rekstrarkostnaði hjúkrunarrýma fyrir aldraða.

Lög nr. 99/2007 um félagslega aðstoð með síðari breytingum. Lögð verður til breyting á 3. mgr. ákvæðis til bráðabirgða í því skyni að koma í veg fyrir víxlverkanir örorkubóta almannatrygginga og örorkulífeyris lífeyrissjóða fyrir árið 2021.

Lög nr. 100/2007 um almannatryggingar, með síðari breytingum. Lögð verður til breyting á 18. tölul. ákvæðis til bráðabirgða í því skyni að koma í veg fyrir víxlverkanir örorkubóta almannatrygginga og örorkulífeyris lífeyrissjóða fyrir árið 2021.

Lög nr. 100/2007 um almannatryggingar, með síðari breytingum. Lögð verður til

framlenging á 14. tölul. bráðabirgðaákvæðis um frítekjumarks örorkulífeyrisþega vegna atvinnutekna.

Lög nr. 57/2009, um listamannalaun, með síðari breytingum. Lögð verða til ný ákvæði til bráðabirgða við lög um listamannalaun þess efnis að samanlögðum starfslaunum árið 2021 verði fjölgað tímabundið úr 1.600 mánaðarlaunum í 2.150.

Frumvarp til laga um opinberan stuðning við nýsköpun (brottfall laga nr. 75/2007 um opinberan stuðning við tæknirannsóknir, nýsköpun og atvinnuþróun). Með breytingunni verður Nýsköpunarmiðstöð Íslands lögð niður sem sérstök ríkisstofnun og verkefni hennar eftir því sem við á flutt til annarra aðila. Markmið frumvarpsins er að efla stuðning við nýsköpun með því að breyta rekstrarformi á stuðningi hins opinbera við málaflokkinn í samræmi við nýsköpunarstefnu. Gert er ráð fyrir að þau ákvæði laganna er varða Tækniþróunarsjóð verði færð í sérlæg og þannig verði tryggt að starfsemi sjóðsins haldist óbreytt.

Greinargerð ráðuneyta um málefnasvið og málaflokka**Efnisyfirlit**

Inngangur	
1. Alþingi og eftirlitsstofnanir þess	148
2. Dómstólar	152
3. Æðsta stjórnarsýsla	155
4. Utanríkismál	158
5. Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla	165
6. Hagskýrslugerð og grunnskrár	173
7. Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	176
8. Sveitarfélög og byggðamál	182
9. Almanna- og réttaröryggi	186
10. Réttindi einstaklinga, trúmál og stjórnarsýsla dómsmála	193
11. Samgöngu- og fjarskiptamál	199
12. Landbúnaður	205
13. Sjávarútvegur og fiskeldi	209
14. Ferðaþjónusta	213
15. Orkumál	216
16. Markaðseftirlit, neytendamál og stjórnarsýsla atvinnumála og nýsköpunar	219
17. Umhverfismál	223
18. Menning, listir, íþrótt- og æskulýðsmál	231
19. Fjölmíðlun	239
20. Framhaldsskólastig	242
21. Háskólastig	247
22. Önnur skólastig og stjórnarsýsla mennta- og menningarmála	252
23. Sjúkrahúsþjónusta	257
24. Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa	262
25. Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta	268
26. Lyf og lækningarvörur	272
27. Örorka og málefni fatlaðs fólks	276
28. Málefni aldraðra	282
29. Fjölskyldumál	286
30. Vinnumarkaður og atvinnuleysi	293
31. Húsnæðisstuðningur	297
32. Lýðheilsa og stjórnarsýsla velferðarmála	300
33. Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindingar	306
34. Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir	310
35. Alþjóðleg þróunarsamvinna	313

Greinargerð ráðuneyta um málefнасvið og málaflokka

Hér á eftir fer umfjöllun um stefnumið, áform og aðgerðir næsta fjárlagaárs fyrir þau 35 málefнасvið og 103 málaflokka sem frumvarpið tekur til. Í umfjölluninni er gerð grein fyrir ábyrgð á einstökum sviðum, fjárhagslegri þróun á málefнасviði og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021, sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðs eftir helstu tilefnum og helstu tillögum um breytingar á fjárheimildum málaflokka frá gildandi fjárlögum.

Greinargerðin felur í sér nánari útfærslu á þeirri stefnumörkun sem birtist í fjármálaáætlun fyrir tímabilið 2021–2025 sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi. Þar er fjallað um þróun innan einstakra málefнасviða og málaflokka til næstu fimm ára ásamt helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefнасviðinu. Í þeirri greinargerð sem hér fer á eftir er einungis gerð grein fyrir þeim verkefnum og aðgerðum sem taka til næsta fjárlagaárs og sundurliðun fjárheimilda eins og hún birtist í frumvarpinu.

Varðandi umfjöllun um fjárhagslega þróun málefнасviða og málaflokka er vakin athygli á því að:

- í reikningstölum fyrir árið 2019 hafa afskriftir ársins, þar sem við á, verið dregnar frá í útgjöldum stofnana og verkefna en fjárfestingum ársins, sem færðar eru um efnahagsreikning, er bætt við. Með þessu fæst skýrari samiburður við fjárveitingar til stofnana og verkefna í fjárlögum.
- sýnd er sundurliðun á fjárhagslegri þróun málefнасviðsins eftir málaflokkum og viðkomandi ráðuneytum sem bera ábyrgð á starfsemi málefнасviðsins.
- sýnd er sundurliðun á breytingum á útgjaldarömmum málefнасviða frá gildandi fjárlögum eftir fimm mismunandi tilefnum:
 - **Í fyrsta lagi er um að ræða bundin útgjöld** sem sýnir breytingu á fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum, s.s. útgjöld vegna hagrænna eða kerfislægra breytinga eða breytingar sem bundnar eru í lögum, samningum eða með ákvörðunum ríkisstjórnarinnar.
 - **Í öðru lagi eru niðurfelldar fjárheimildir** til tímabundinna verkefna.
 - **Í þriðja lagi þær aðhaldsráðstafanir** sem gerðar eru á málefнасviðinu. Rétt er að vekja athygli á því að þær ráðstafanir endurspegla þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins og getur sú niðurstaða eftir atvikum verið frábrugðin þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.
 - **Í fjórða lagi útgjaldasvigrúm** til nýrra og aukinna verkefna.
 - Loks er í **fimmta lagi settar fram launa-, verðlags- og gengisbreytingar**. Nánar er fjallað um forsendur þeirra breytinga í kafla 5.5 í frumvarpinu.
- sýnd er sundurliðun á fjárheimildum málefнасviðsins í heild sinni eftir hagrænni skiptingu auk fjármögnunar útgjaldanna.
 - **Í fyrsta lagi er um að ræða rekstrarframlög**, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum.
 - **Í öðru og þriðja lagi eru tilfærslur fjár úr ríkissjóði** til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka en um er að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar

tilfærslur skiptast annars vegar í **rekstrartilfærslur** og hins vegar **fjármagnstilfærslur** sem veittar eru til fjárfestinga.

- Í fjórða og síðasta lagi er fjallað um fjárfestingarframlög en vakin er athygli á því að í uppgjöri ríkisfjármála samkvæmt IPSAS-reikningsskila-staðlinum eru þau framlög ekki gjaldfærð í rekstrarreikningi heldur eignfærð í efnahagsreikningi.
- loks er í greinargerð hvers málaflokks fyrir sig gerð grein fyrir heildarfjárheimild málaflokksins fyrir komandi fjárlagaár auk þess sem fjallað er um helstu breytingar á fjárheimildum frá gildandi fjárlögum.

Með ítarlegri kynningu á stefnum fyrir málefnasvið í fjármálaáætlun er leitast við að tryggja að Alþingi búi yfir sem greinarbestum upplýsingum um meginlinur og áherslur þegar það fjallar um áætlun sem er stefnumarkandi fyrir ríkisstarfsemina í heild sinni til meðallangs tíma. Þegar kemur að umfjöllun þingsins um fjárlagafrumvarp er rökrétt að leggja áherslu á að veita þinginu nánari upplýsingar og skýringar er varða útfærslu og breytingar á fjárheimildum málaflokka á því fjárlagaári sem frumvarpið tekur til. Með þessu móti er stuðlað að því að umfjöllun og ákvarðanatöku um starfsemi og verkefni á einstökum málefnasviðum og málaflokkum við setningu fjárlaga til eins árs í senn sé sett í skýrara samhengi við stefnumið fjármálaáætlunar til næstu fimm ára.

Í ljósi þess að þetta frumvarp til fjárlaga er lagt fram samhliða tillögu til þingsályktunar um fjármálaáætlun er lögð á áhersla á skýrleika, brottfall tvítekninga og bætt samspil við fjármálaáætlun. Þannig hefur textaumfjöllun um málefnasvið verið stytta en í stað þess færður aukinn þungi í umfjöllun um málaflokka ásamt skýrari tengingu þeirra við efni fjármálaáætlunar. Sem dæmi um þetta eru markmið málaflokka nú birt í töflu með yfirliti yfir helstu verkefni á árinu 2021 til að sýna betur hvernig vinna á að framgangi markmiðanna. Loks falla töflur um hagræna skiptingu í málaflokkum brott. Þess í stað er vísað í fylgirit fjárlaga þar sem finna má hagræna skiptingu fjárheimilda eftir málaflokkum og viðföngum.

1 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð forseta Alþingis. Það skiptist í tvo málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og gæmismarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

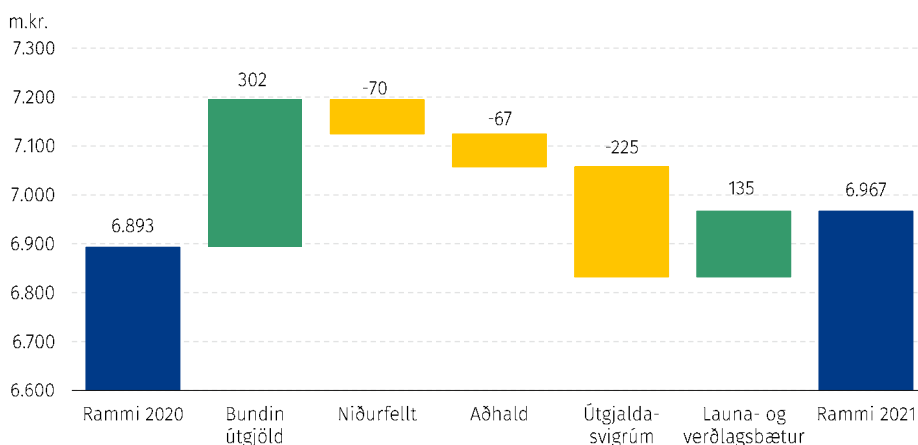
	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess					
01.10 Alþingi	4.523,0	5.793,5	5.819,8	0,5	28,7
00 Aðsta stjórn ríkisins	4.523,0	5.793,5	5.819,8	0,5	28,7
01.20 Eftirlitsstofnanir Alþingis	1.175,3	1.099,4	1.147,4	4,4	-2,4
00 Aðsta stjórn ríkisins	1.175,3	1.099,4	1.147,4	4,4	-2,4
Samtals	5.698,3	6.892,9	6.967,2	1,1	22,3

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafla málefnasviða. Heildargjöld málefnasviðs 01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess árið 2021 eru áætluð 6.833 m.kr. og lækka um 60 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til -0,9%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 74 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 1%.

Breytingar á ramma milli árána 2020 - 2021

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var

út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess					
Rekstrarframlög	5.009,4	5.111,8	5.426,7	6,2	8,3
Rekstrartilfærslur	131,2	125,7	123,2	-2,0	-6,1
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	557,7	1.655,4	1.417,3	-14,4	154,1
Heildarútgjöld	5.698,3	6.892,9	6.967,2	1,1	22,3
Rekstrartekjur	-	79,4	131,5	65,6	-
Framlag úr ríkissjóði	-	6.813,5	6.835,7	0,3	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	6.892,9	6.967,2	1,1	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

01.1 Alþingi

Starfsemi málaflokksins er í höndum forseta Alþingis. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Bæta aðstoð við þingflokka og þingmenn í samræmi við markmið í stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar.		
Starfsfólki þingflokka fjölgað í samræmi við breytingu á 10. gr. laga nr. 88/1995.	Forsætisnefnd Alþingis	62
Markmið 2: Eitt af markmiðum í stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar er að styrkja sérfræðilega aðstoð við þingnefndir.		
Ráðning sérfræðings á nefndasvið Alþingis.	Forsætisnefnd Alþingis	12,5

Markmið 3: Bæta gæði og öryggi upplýsingakerfa Alþingis.

Endurgerð þingmálakerfis.

Forsætisnefnd Alþingis

Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 5.715 m.kr. og lækkar um 78,7 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 104,7 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Umtalsverð lækkun er á fjárfestingarframlagi á milli ára fyrir nýbyggingu Alþingis, eins og nánari grein er gerð fyrir hér á eftir.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 200 m.kr. til að standa straum af kostnaði Alþingis í tengslum við kosningar sem haldnar verða í september 2021.
- b. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 62 m.kr. til að fjölga starfsfólki þingflokka, sbr. markmið nr. 1.
- c. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 70 m.kr. vegna tímabundinnar fjárveitingar til Norðurlandaráðsþings sem halda átti 2020.
- d. Fjárheimild málaflokksins til nýbyggingar á Alþingisreit lækkar um 250 m.kr.
- e. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 46,2 m.kr.

01.2 Eftirlitsstofnanir Alþingis

Starfsemi málaflokksins er í höndum umboðsmanns Alþingis og ríkisendurskoðanda. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Viðhalda og helst auka afgreiðsluhraða kvartana.		
Taka í notkun hugbúnað til rafrænna samskipta vegna erinda og gagna þeirra sem kvarta við stjórnvöld.	Umboðsmaður Alþingis	Innan ramma
Markmið 2: Fjölga athugunum til að borgararnir fái þau réttindi sem Alþingi hefur samþykkt.		
Aukin áhersla á frumkvæðis- og vettvangsathuganir, sem er þó háð fjölgun starfsfólks.	Umboðsmaður Alþingis	Innan ramma
Markmið 3: Auka upplýsingagjöf um niðurstöður og skýrslur.		
Birta sem fyrst eftir lok máls í gagnagrunni reifun álita og bréfa.	Umboðsmaður Alþingis	7

Markmið 4: Skýrari ábyrgð í opinberri þjónustu.

Kanna ráðstöfun fjárveitinga til allra málefnasviða og málaflokka, hafa eftirlit með ríkistekjum og endurskoða alla ríkisaðila í A-hluta á hverju ári.	Ríkisendurskoðandi	Innan ramma
--	--------------------	-------------

Haga endurskoðun m.t.t. skilgreinds mats á mikilvægi og áhættu. Annast eftirlit með framkvæmd fjárlaga með vísun til málefnasviða og málaflokka. Skila í skýrslum skýrum niðurstöðum um endurskoðun og ábendingar til úrbóta.	Ríkisendurskoðandi	Innan ramma
---	--------------------	-------------

Markmið 5: Betri nýting fjármuna.

Verkefnaval stjórnýsluúttekta taki mið af umfangi á fjárlögum. Úttektir verði stærri, skýrari í framsetningu og ályktunum er skili meiri árangri og séu áhrifameiri.	Ríkisendurskoðandi	Innan ramma
--	--------------------	-------------

Markmið 6: Bætt stjórnýssla.

Taka upp rafræna þjónustugátt vegna skila á gögnum frá stjórnmalasamtökum og frambjóðendum, sjóðum, sjálfseignarstofnunum og kirkjugörðum. Stuðla að því að ríkisaðilar leggi áherslu á að veita rafræna þjónustu til viðskiptavina sinna. Jafnframt skal sinna almennu leiðbeiningarstarfi á þessu sviði.	Ríkisendurskoðandi	Innan ramma
--	--------------------	-------------

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 1.118 m.kr. og hækkar um 18,4 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 30 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 7 m.kr. til að fjármagna OPCAT-verkefnið hjá umboðsmanni.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 48,6 m.kr. vegna samsvarandi hækkunar á sértekjum Ríkisendurskoðunar.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 16 m.kr. frá fyrra ári vegna tímabundinnar fjárveitingar til endurnýjunar á tölvubúnaði hjá Ríkisendurskoðun á árinu 2020.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 21,2 m.kr. og skiptist þannig að aðhaldskrafa umboðsmanns er 5,6 m.kr. og ríkisendurskoðanda 15,6 m.kr.

2 Dómstólar

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð dómsmálaráðherra. Það skiptist í fjóra málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

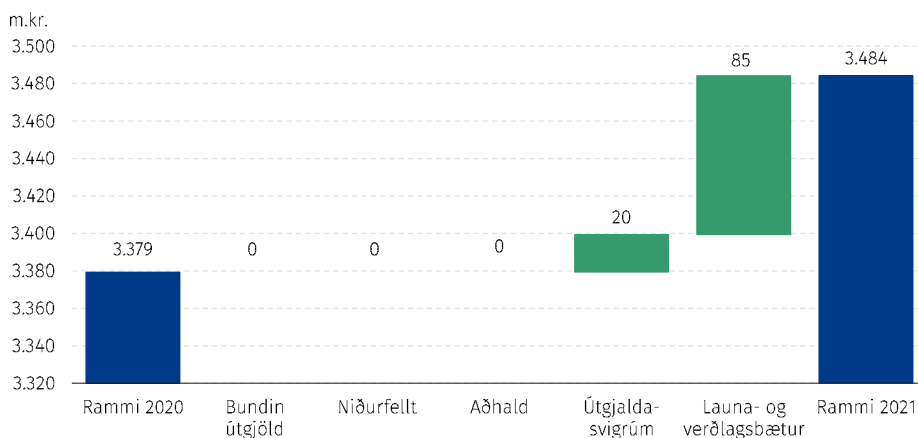
	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
02 Dómstólar					
02.10 Hæstiréttur	432,1	456,5	466,7	2,2	8,0
00 Æðsta stjórn ríkisins	205,6	212,2	218,6	0,5	28,7
06 Dómsmálaráðuneyti	226,5	244,3	248,1	0,5	28,7
02.20 Héraðsdómstólar	1.845,0	1.839,1	1.913,8	4,1	3,7
06 Dómsmálaráðuneyti	1.845,0	1.839,1	1.913,8	4,1	3,7
02.30 Landsréttur	715,3	728,3	742,2	1,9	3,8
06 Dómsmálaráðuneyti	715,3	728,3	742,2	1,9	3,8
02.40 Dómstólasýslan	317,3	355,4	361,5	1,7	13,9
06 Dómsmálaráðuneyti	317,3	355,4	361,5	1,7	13,9
Samtals	3.309,7	3.379,3	3.484,2	3,1	5,3

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli áronna 2020 - 2021

Heildargjöld málefnasviðs 02 Dómstólar árið 2021 eru áætluð 3.484,2 m.kr. og aukast um 20 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 0,6%. Þegar tekið er tillit til áhrifa

af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 104,9 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 3,1%.

Myndin hér að framan endurspeglar þá útfærslu og forgangsöröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á mótí aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
02 Dómstólar					
Rekstrarframlög	3.308,0	3.306,6	3.411,5	3,2	3,1
Rekstrartilfærslur	1,7	0,0	0,0	-	-100,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	72,7	72,7	0,0	-
Heildarútgjöld	3.309,7	3.379,3	3.484,2	3,1	5,3
Rekstrartekjur	-	1,2	1,2	0,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	3.378,1	3.483,0	3,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	3.379,3	3.484,2	3,1	-

¹ Vakinn er athygli á því í sammanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

02.1 Hæstiréttur

Starfsemi málaflokksins er í höndum Hæstaréttar. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarðar um árangur o.fl. Verkefni á þessu málefнасviði má finna undir málaflokki *02.4 Dómstólasýslan*.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 466,7 m.kr. og helst óbreytt frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 10,2 m.kr.

Óverulegar breytingar eru á hagrænni skiptingu innan málaflokksins.

02.2 Héraðsdómstólar

Starfsemi málaflokksins er í höndum átta héraðsdómstóla sem hver um sig lýtur daglegri stjórnun dómstjóra. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarðar um árangur o.fl. Verkefni á þessu málefнасviði má finna undir málaflokki *02.4 Dómstólasýslan*.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 1.913,8 m.kr. og hækkar um 20 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 74,7 m.kr.

Óverulegar breytingar eru á hagrænni skiptingu innan málaflokksins.

02.3 Landsréttur

Starfsemi málaflokksins er í höndum Landsréttar. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarðar um árangur o.fl. Verkefni á þessu málefnasviði má finna undir málaflokki *02.4 Dómstólasýslan*.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 742,2 m.kr. og helst óbreytt frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 13,9 m.kr.

Óverulegar breytingar eru á hagrænni skiptingu innan málaflokksins.

02.4 Dómstólasýslan

Dómstólasýslan er sjálfstæð stjórnarsýslustofnun. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarðar um árangur o.fl.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 361,5 m.kr. og helst óbreytt frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 6,1 m.kr.

Óverulegar breytingar eru á hagrænni skiptingu innan málaflokksins.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málefnasviðsins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Réttlát og opinber málsmeðferð.		
Gagnaflutningur á milli dómstiga, rafræn sending gagna frá héraði til Landsréttar.*	Dómstólasýslan	Innan ramma
Áframhaldandi þróun málaskrár héraðsdómstóla og Landsréttar.*	Dómstólasýslan	Innan ramma
Rafræn málsmeðferð frá þingfestingu fram að aðalmeðferð máls. Endurskoðuð löggjöf.*	Dómstólasýslan	Innan ramma
Markmið 2: Aukin skilvirkni og gæði.		
Rafræn skil dómsmálagagna.	Dómstólasýslan	Innan ramma
Innleiðing á upplýsingatæknistefnu dómstólanna.	Dómstólasýslan	Innan ramma
Talgreinir þróaður.	Dómstólasýslan	Innan ramma
Innleiðing fjarfundabúnaðar.	Dómstólasýslan	Innan ramma
Markmið 3: Aukið traust til dómstóla.		
Aðgerðir fyrri markmiða styðja einnig við þetta markmið		

*Verkefnið styður jafnframt við markmið 2 og 3.

3 Æðsta stjórnsýsla

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefнасviði er á ábyrgð forsætisráðherra. Það skiptist í þrjú málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefнасviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

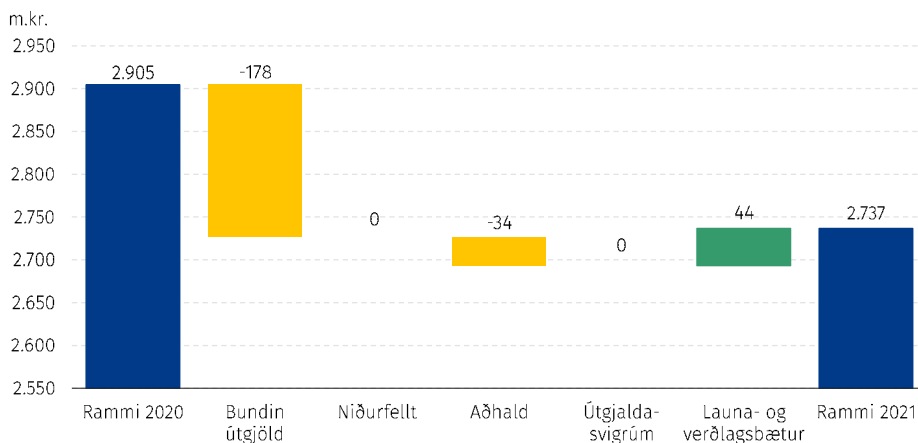
	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
03.10 Embætti forseta Íslands	382,7	363,2	345,0	-5,0	-9,9
00 Æðsta stjórn ríkisins	382,7	363,2	345,0	-5,0	-9,9
03.20 Ríkisstjórn	604,9	660,9	681,3	3,1	12,6
00 Æðsta stjórn ríkisins	604,9	660,9	681,3	3,1	12,6
03.30 Forsætisráðuneyti	1.629,1	1.880,6	1.711,1	-9,0	5,0
01 Forsætisráðuneyti	1.629,1	1.880,6	1.711,1	-9,0	5,0
Samtals	2.616,7	2.904,7	2.737,4	-5,8	4,6

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafla málefнасviða. Heildargjöld málefнасviðs 3 Æðsta stjórnsýsla árið 2021 eru áætluð 2.737 m.kr. og lækka um 211 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 7,3%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum lækka útgjöldin um 167 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 5,8%.

Breytingar á ramma milli árána 2020 - 2021

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
03 Æðsta stjórnýsla					
Rekstrarframlög	2.440,6	2.268,7	2.258,6	-0,4	-7,5
Rekstrartilfærslur	70,5	49,9	52,7	5,6	-25,2
Fjármagnstílfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	105,6	586,1	426,1	-27,3	303,5
Heildarútgjöld	2.616,7	2.904,7	2.737,4	-5,8	4,6
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	2.904,7	2.737,4	-5,8	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	2.904,7	2.737,4	-5,8	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

03.1 Embætti forseta Íslands

Starfsemi málaflokksins er í höndum embættis forseta Íslands. Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 345 m.kr. og lækkar um 25,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 7,7 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 32 m.kr. vegna tímabundinna fjárfestingar- og viðhaldsáfanga sem nú er að mestu lokið. Sjá nánar skýringar í b-lið umfjöllunar um fjárveitingar málaflokks 3.3 að neðan.
- Fjárheimild er aukin tímabundið í eitt ár um 12,5 m.kr. vegna forsetaritaraskipta.
- Hlutdeild málaflokksins í veltutengdri aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 6,4 m.kr. eða 2%.

03.2 Ríkisstjórn

Undir málaflokkinn falla laun ráðherra í ríkisstjórn og aðstoðarmanna þeirra. Liðurinn tekur breytingum í samræmi við fjölda ráðherra og aðstoðarmanna á hverjum tíma.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 681,3 m.kr. og er óbreytt frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 20,4 m.kr.

03.3 Forsætisráðuneyti

Undir þennan málaflokk fellur aðalskrifstofa forsætisráðuneytisins og tengd verkefni sem ekki verða auðveldlega felld undir önnur málefнасvið og málaflokka.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Auka gagnsæi og gæði við undirbúning lagasetningar og stefnumótunar.		
Birta upplýsingar úr málaskrá ráðuneyta á vefnum.	Forsætisráðuneyti	Innan ramma
Búa til og birta mælaborð um stöðu velsældarmælikvarða í samstarfi við Hagstofu Íslands.	Forsætisráðuneyti og Hagstofa Íslands	Innan ramma
Efla, þróa og birta niðurstöður um stjórnun og samhæfingu innviða í tengslum við aðgerðaáætlun um uppbyggingu innviða til frekari undirbúnings stefnumótunar.	Forsætisráðuneyti	Innan ramma
Þróa og fylgja eftir aðgerðaáætlun um fjórðu iðnbýltinguna til samhæfingar stefnumótunar á milli ráðuneyta.	Forsætisráðuneyti	Innan ramma
Þróa og birta mælaborð um stöðu þjóðaröryggismælikvarða (þjóðaröryggisvísa).	Forsætisráðuneyti og Hagstofa Íslands	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 1.711 m.kr. og lækkar um 185 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 15,8 m.kr.

Þær breytingar eru gerðar á hagrænni skiptingu fjárveitinga á fjárlagalið 01-201 *Fasteignir forsætisráðuneytis* að 18 m.kr. eru færðar af rekstrarframlögum yfir á fjárfestingarframlög.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldir:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 10 m.kr. til að efla samhæfingu og stjórnun innviðaáttaks í kjölfar óveðurs sem gekk yfir í desember 2019. Verkefnið er hluti af fjárfestingaráttaki ríkisstjórnarinnar.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 32 m.kr. til brýnna fjárfestingarverkefna og endurbóta á fasteignum í umsjá forsætisráðuneytis. Um er að ræða millifærslu af málaflokki 3.1 *Embætti forseta Íslands* vegna tímabundinna viðhaldsverkefna hjá embættinu.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 200 m.kr., þ.e. tímabundið fjárfestingarframlag vegna viðbyggingar við Stjórnarráðshúsið fellur niður.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 27,3 m.kr. og er hún útfærð með þeim hætti að fasteignir forsætisráðuneytisins bera stærstan hluta kröfunnar, eða 16,7 m.kr., og aðalskrifstofa ráðuneytisins og ýmis verkefni 10,6 m.kr.

4 Utanríkismál

Starfsemi á þessu málefнасviði er á ábyrgð utanríkis- og þróunarsamvinnuráðherra. Það skiptist í fjóra málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

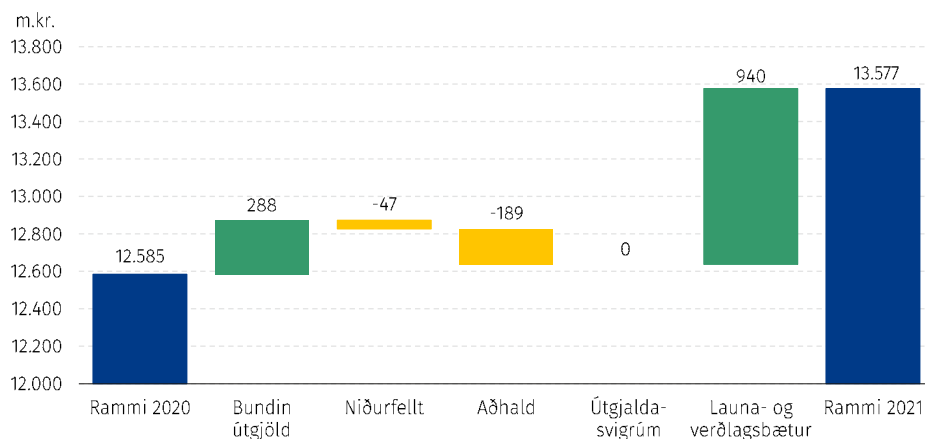
	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
04 Utanríkismál					
04.10 Utanríkisþjónusta og stjórnsýsla					
utanríkismála	6.344,9	6.453,9	6.692,3	3,7	5,5
03 Utanríkisráðuneyti	6.344,9	6.453,9	6.692,3	3,7	5,5
04.20 Utanríkisviðskipti	796,0	842,0	782,0	-7,1	-1,8
03 Utanríkisráðuneyti	796,0	842,0	782,0	-7,1	-1,8
04.30 Samstarf um öryggis- og varnar	2.064,6	2.654,9	2.712,5	2,2	31,4
03 Utanríkisráðuneyti	2.064,6	2.654,9	2.712,5	2,2	31,4
04.50 Samningsbundin framlög vegna					
fjölpjóðasamstarfs	1.810,3	2.634,4	3.390,0	28,7	87,3
03 Utanríkisráðuneyti	1.810,3	2.634,4	3.390,0	28,7	87,3
Samtals	11.015,8	12.585,2	13.576,8	7,9	23,2

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafla málefнасviða. Heildargjöld málefнасviðs 4 *Utanríkismál* árið 2021 eru áætluð 13.576,8 og aukast um 52 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 0,8%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 991,6 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 7,9%.

Breytingar á ramma milli árana 2020 - 2021

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
04 Utanríkismál					
Rekstrarframlög	8.259,0	8.681,7	8.957,1	3,2	8,5
Rekstrartilfærslur	2.756,8	3.600,6	4.322,8	20,1	56,8
Fjármagnstílfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	302,9	296,9	-2,0	-
Heildarútgjöld	11.015,8	12.585,2	13.576,8	7,9	23,2
Rekstrartekjur	-	299,3	269,6	-9,9	-
Framlag úr ríkissjóði	-	12.285,9	13.307,2	8,3	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	12.585,2	13.576,8	7,9	-

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

04.1 Utanríkisþjónusta og stjórnsýsla utanríkismála

Starfsemi málaflokksins er í höndum aðalskrifstofu ráðuneytisins, þýðingamiðstöðvar, sendiráða, sendiskrifstofa og borgaraþjónustu. Markmið og aðgerðir málaflokksins skarast að einhverju leyti við markmið og aðgerðir málaflokks 4.2 *Utanríkisviðskipti*. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Standa vörð um fjölþjóðlega samvinnu og grunngildi utanríkisstefnu Íslands.		
Auka þátttöku í svæðisbundnu samstarfi á vettvangi Norðurlanda og norðurlóða.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Undirbúa formennsku Íslands í Evrópuráðinu (2022–2023).	Utanríkisráðuneyti	71
Efla samstarf þvert á fagráðuneyti og auka þátttöku í samningaviðræðum, alþjóðlegum viðburðum og svæðasamstarfi, í málefnum sjálfbærrar nýtingar auðlinda, þ.m.t. á sviði hafréttar.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Undirbúa formennsku í Fríverslunarsamtökum Evrópu (EFTA) 2021–2022 og skipulag ráðherrafundar á Íslandi 2022.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Undirbúa framboð í framkvæmdastjórn UNESCO.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Formennska í Norðurskautsráðinu 2019–2021.*	Utanríkisráðuneyti	-16
Auka þátttöku Íslands í alþjóðlegu samstarfi um umhverfis- og loftslagsmál, þ.m.t. samningaviðræðum við ESB og Noreg um innri skiptingu ábyrgðar í loftslagsmálum.	Utanríkisráðuneyti og fagráðuneyti	Innan ramma
Fylgja eftir áherslum Íslands á alþjóðavettvangi í jafnréttis- og mannréttindamálum, m.a. í aðgerðabandalagi UN Women í verkefninu „Kynslóð jafnréttis“ og leggja sérstaka áherslu á málefni kvenna og stúlkna við uppbyggingu í kjölfar COVID-19 faraldursins í gegnum samstarf Norðurlandanna um Building Back Better and Greener (BBBG).	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Standa vörð um hagsmuni íslenskra ríkisborgara erlendis.		
Styrkja borgaraþjónustu, bæta upplýsingar til almennings á vef, innleiða stafrænar lausnir.	Utanríkisráðuneyti og stjórnsýslustofnanir	Innan ramma
Þetta net kjöræðismanna og styrkja starfsemi þeirra til að geta þjónustað íslenska ríkisborgara erlendis.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Markmið 3: Tryggja íslenskum fyrirtækjum sem bestan aðgang að erlendum mörkuðum.		
Tryggja að stuðningur við íslenska útflutningshagsmuni verði forgangsmál við framkvæmd utanríkisstefunnar í kjölfar COVID-19, m.a. með stofnun sérstakrar viðskiptavaktar fyrir íslensk útflutningsfyrirtæki.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Fylgja eftir forgangslista ríkisstjórnarinnar í hagsmunagæslu þegar kemur að mótun EES-löggjafar.	Utanríkisráðuneyti og fagráðuneyti	Innan ramman
Halda reglulegar málstofur og námskeið um EES-samninginn, t.d. í samstarfi við Stjórnarráðsskólann.	Utanríkisráðuneyti og fagráðuneyti	Innan ramma

Viðhalda frammistöðu við upptöku og innleiðingu EES-gerða.	Utanríkisráðuneyti og fagráðuneyti	Innan ramma
Gera fríværslunarsamning og aðra nauðsynlega samninga við Bretland eftir útgöngu Breta úr ESB.*	Utanríkisráðuneyti	-32
Fjölga fríværslunarsamningum og öðrum viðskiptasamningum.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Undirbúa og fara í samningaviðræður vegna nýs tímabils Uppbyggingarsjóðs EES.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Undirbúa formennsku í Fríværslunarsamtökum Evrópu (EFTA) 2021–2022 og skipulag ráðherrafundar á Íslandi 2022.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma

* Brexit er önnur af tveimur tímabundnum tillögum sem falla niður í árslok 2021. Breyting á fjárheimildum vegna formennsku í Norðurskautsráðinu, um er að ræða hluta tímabundinnar heimildar sem fellur niður í samræmi við áætlun.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 6.692,3 m.kr. og lækkar um 166,8 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 405,2 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 71 m.kr. vegna undirbúnings fyrir formennsku í Evrópuráðinu 2022–2023.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 20 m.kr. til að bæta hagsmunagæslu fagráðuneyta gagnvart EES-samningum.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 15 m.kr. vegna niðurfellingar á tímabundnu framlagi til Hringborðs Norðurslóða (e. Artic Circle).
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 16 m.kr. vegna niðurfellingar á tímabundnu framlagi sem veitt var í tengslum við formennsku Íslands í Norðurskautsráðinu 2019–2021.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 32 m.kr. vegna niðurfellingar á tímabundnu framlagi sem veitt var til styrkingar á sendiráði Íslands í London vegna úrsagnar Bretlands úr ESB.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 189,3 m.kr. Gert er ráð fyrir að færri starfsmenn sinni verkefnum sem falla undir málefнасviðið og að hagrætt verði í rekstri.

04.2 Utanríkisviðskipti

Starfsemi málaflokksins er í höndum aðalskrifstofu ráðuneytisins og Íslandsstofu, þótt allir fjármunir þessa málaflokks renni til Íslandsstofu. Náið samstarf er haft við Íslandsstofu um ýmis verkefni á sviði markaðssetningar og kynningarstarfs erlendis á íslenskum vörum, þjónustu og menningu. Markmið og aðgerðir málaflokksins skarast af þeim sökum að einhverju leyti við markmið og aðgerðir málaflokks 4.1 *Utanríkisþjónusta og stjórnsýsla utanríkismála*. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig

endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Unnið verður eftir nýrri framtíðarstefnu fyrir íslenskan útflutning, þar hafa verið skilgreind mælanleg árangursviðmið sem verða notuð til að meta árangur af starfi. ¹		
Hlutverk viðskiptafulltrúa við sendiráð Íslands verða endurskilgreind ásamt ábyrgð og fjármögnun verkefna.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2020 er áætluð 782 m.kr. og lækkar um 60 m.kr. frá gildandi fjárlögum. Lækkunin er í samræmi við áætlaða lækkun tekna ríkisins af markaðsgjaldi í fjárlagafrumvarpi fyrir árið 2020. Ráðherra ákvarðar fjárveitingar til Íslandsstofu á grundvelli fjárheimildar í fjárlögum og skal hún aldrei vera lægri en sem nemur markaðsgjaldi, sbr. 1. gr. laga nr. 47/2018, um breytingu á ýmsum lagaákvæðum um markaðar tekjur. Breytt lög um Íslandsstofu kveða á um þjónustusamning milli ríkisins og Íslandsstofu. Sú fjárhæð sem birtist hér endurspeglar ekki öll útgjöld utanríkisþjónustunnar vegna utanríkisviðskipta. Hér er aðeins um að ræða fjárheimildir vegna Íslandsstofu. Megnið af fjárveitingum vegna utanríkisviðskipta fellur undir málaflokkinn *4.1 Utanríkisþjónusta og stjórnsýsla utanríkismála* og rennur til aðalskrifstofu, þýðingamiðstöðvar og sendiskrifstofa.

Helsta breyting á fjárheimildum málaflokksins er eftirtalin:

- a. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 60 m.kr. í samræmi við áætlaða lækkun tekna ríkisins af markaðsgjaldi í fjárlagafrumvarpi fyrir 2021.

04.3 Samstarf um öryggis- og varnarmál

Starfsemi málaflokksins er í höndum aðalskrifstofu ráðuneytisins en náðið samstarf er við dómsmálaráðuneytið og annast Landhelgisgæsla Íslands og ríkislögreglustjóri framkvæmd ýmissa verkefna á sviði öryggis- og varnarmála á grundvelli samnings milli ráðuneytanna. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

¹ Framtíðarstefnu fyrir íslenskan útflutning er að finna á: <https://stefnumotun.islandsstofa.is/>.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Efla varnir Íslands í ljósi breytts ástands öryggismála á Norður-Atlantshafi og aukins mikilvægis Íslands í varnarsamstarfinu. Hnattræn lega Íslands gegnir lykilhlutverki í liðs- og birgðaflutningum yfir hafið og vörnum á svæðinu milli Grænlands, Íslands og Bretlands.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Virki þátttaka Íslands í starfi NATO, ÖSE, NORDEFCO og Sameinuðu þjóðanna á sviði öryggis- og varnarmála, m.a. með þátttöku í æfingum.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Efla virka þátttöku Íslands í öryggis- og varnarsamstarfi á vettvangi NATO, NORDEFCO og ÖSE með virku samstarfi við grannríkin og bandalagsríki á sviði öryggismála.	Utanríkisráðuneyti og Landhelgisgæslan	9
Viðhalda varnarmannvirkjum og kerfum, þ.m.t. uppfæra ratsjárkerfið og stjórnstöðvarkerfið (ACCS) vegna þátttöku Íslands í loftrýmisefirliti, loftrýmisgæslu og eftirliti með hafinu.	Utanríkisráðuneyti og Landhelgisgæslan	9
Markmið 3: Efla gistiríkjastuðning og viðbúnaðargetu Íslands þannig að tryggt sé að ávallt sé til staðar fullnægjandi gistiríkjastuðningur, viðbúnaðargeta, öryggi og sérfræðikunnátta til þess að taka á móti liðsafla á friðartímum sem og hættu- eða ófriðartímum ef þörf krefur.	Utanríkisráðuneyti og Landhelgisgæslan	Innan ramma
Senda einn starfsmann á ári á námskeið hjá bandalagsríkjunum og stofnunum Atlantshafsbandalagsins sem vinnur að loftrýmisgæslu og rekstri ratsjárkerfisins.	Utanríkisráðuneyti og Landhelgisgæslan	Innan ramma
Fjölga ríkjum sem sinna loftrýmisgæslu á Íslandi með það að markmiði að þetta loftrýmisgæslu.	Utanríkisráðuneyti og Landhelgisgæslan	Innan ramma
Fjölga gistirýmum á öryggissvæðunum.	Utanríkisráðuneyti og Landhelgisgæslan	20

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 2.712,5 m.kr. og hækkar um 44 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 65,9 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Helsta breyting á fjárheimildum málaflokksins er eftirtalin:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 44 m.kr. vegna sammingsbundinna verkefna, þar af eru 20 m.kr. vegna gistiríkjastuðnings, 9 m.kr. vegna viðhalds á akstursbrautum og flughlöðum og 8 m.kr. vegna hækkunar á hafnargjöldum.

04.4 Samningsbundin framlög vegna fjölþjóðasamstarfs

Starfsemi málaflokksins er í höndum aðalskrifstofu ráðuneytisins. Undir málaflokkinn falla aðildargjöld Íslands vegna fjölþjóðasamstarfs þvert á verkefni sem falla undir málefna sviðið utanríkismál. Markmið málaflokksins er að fjármagna ýmiss konar aðildargjöld, svo sem vegna Uppbyggingarsjóðs EES, stofnana Sameinuðu þjóðanna og Efnahags- og framfarastofnunarinnar (OECD). Aðildargjöld margra þessara stofnana taka mið af landsframleiðslu og öðrum þáttum sem íslensk stjórnvöld hafa ekki áhrif á. Því eru ekki

skilgreindir mælikvarðar eða aðgerðir vegna eðlis málaflokksins. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 3.390 m.kr. og hækkar um 286,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 469,4 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 252,2 m.kr. vegna samningsbundinna framlaga til Uppbyggingarsjóðs EES í samræmi við áætlanir frá sjóðnum.
- b. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 34 m.kr. vegna samningsbundinna hækkana á aðildargjöldum til annarra alþjóðastofnana.

5 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á málefнасviðinu er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra. Það skiptist í fjóra málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefнасviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

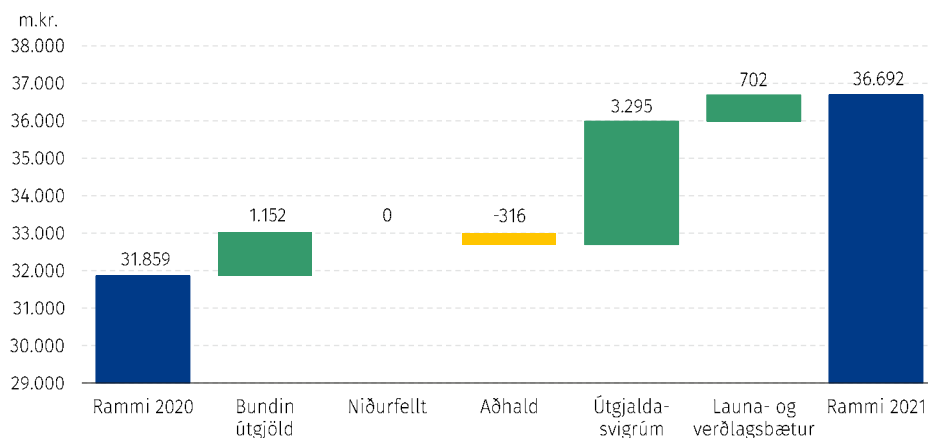
	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla					
05.10 Skattar og innheimta	8.391,0	8.780,4	9.010,7	2,6	7,4
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	8.391,0	8.780,4	9.010,7	2,6	7,4
05.20 Eignaumsýsla ríkisins	9.733,1	12.880,3	15.505,3	20,4	59,3
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	9.733,1	12.880,3	15.505,3	20,4	59,3
05.30 Fjármálaumsýsla ríkisins	5.120,9	5.094,7	4.868,4	-4,4	-4,9
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	5.120,9	5.094,7	4.868,4	-4,4	-4,9
05.40 Stjórnsýsla ríkisfjármála	5.614,1	5.103,6	7.307,7	43,2	30,2
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	5.614,1	5.103,6	7.307,7	43,2	30,2
Samtals	28.859,1	31.859,0	36.692,1	15,2	27,1

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Heildargjöld málefнасviðsins árið 2021 eru áætluð 36.692,1 m.kr. og aukast um 4.131,6 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 13,0%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 4.833,1 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 15,2%.

Breytingar á ramma milli árana 2020 - 2021

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla					
Rekstrarframlög	26.843,2	29.756,8	31.364,5	5,4	16,8
Rekstrartilfærslur	1.200,7	1.018,1	1.018,1	0,0	-15,2
Fjármagnstílfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	815,2	1.084,1	4.309,5	297,5	428,6
Heildarútgjöld	28.859,1	31.859,0	36.692,1	15,2	27,1
Rekstrartekjur	-	16.338,5	16.617,4	1,7	-
Framlag úr ríkissjóði	-	15.520,5	20.074,7	29,3	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	31.859,0	36.692,1	15,2	-

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

05.1 Skattar og innheimta

Starfsemi málaflokksins er í höndum embættis ríkisskattstjóra, embættis skattrannsóknarstjóra og yfirskattaneftndar. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Bæta skattskil og tekjuöflun til sameiginlegra útgjalda.		
Skattrannsóknir og -eftirlit eflt, m.a. með áherslu á áhættustjórnun og að uppræta peningabætti.	Skatturinn og skattrannsóknarstjóri	250
Endurskoðun tryggingagjalds, m.a. með tilliti til samspils atvinnutryggingagjalds og almenna tryggingagjaldsins.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Greining áhrifa af endurskoðun á tekjuskatts- og bótakerfum á jafnrétti kynjanna.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma

Markmið 2: Skilvirkari og einfaldari opinber innheimta.

Aukin áhersla á rafræn skil og sjálfvirkni í innheimtu með aðgengilegri þjónustu og sjálfsafgreiðslu.*	Fjármála- og efnahagsráðuneyti, Skatturinn og Fjársýsla ríkisins	Innan ramma
Þróa samræmda aðferðafræði við mat á skattagapinu sem er mismunurinn á þeim tekjum sem myndu fást ef skattskil væru fullkomin miðað við gildandi skattkerfi og þeim tekjum sem raunverulega skila sér.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti, Skatturinn og Hagstofan	Innan ramma
Skoða með heildstæðum hætti skatta og skattaívilnanir sem varða stefnumörkun í umhverfismálum.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti í samstarfi við umhverfis- og auðlindaráðuneyti	Innan ramma

Markmið 3: Greiða fyrir orkuskiptum í samgöngum.

Endurskoðun á gjaldtöku í samgöngum með það að markmiði að framtíðarskattlagning ökutækja byggist í auknum mæli á notkun og tæknilegri útfærslu hennar.**	Fjármála- og efnahagsráðuneyti í samráði við samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti og umhverfis- og auðlindaráðuneyti	Innan ramma
---	---	-------------

* Verkefnið styður jafnframt við markmið 3 í málflokki 6.1.

** Verkefnið styður jafnframt við markmið 1 í málaflokki 17.5.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 9.010,7 m.kr. og hækkar um 34,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 195,7 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 100 m.kr. til að efla skatteftirlit, sbr. markmið nr. 1. Um er að ræða framhald af verkefni sem hófst árið 2020. Með auknu skatteftirliti er gert ráð fyrir auknum tekjum ríkissjóðs á næstu árum og þannig jákvæðum áhrifum á afkomu ríkissjóðs.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 150 m.kr. til að bæta varnir gegn peningaþvætti, til aukinna skattrannsókna og skatteftirlits, sbr. markmið nr. 1.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 50 m.kr. vegna verkefna tengdum breytingum á lögum um skráningu raunverulegra eigenda en um er að ræða mikilvægan lið í aðgerðum á sviði varna gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka og tengist verkefnið markmiði 1.
- Sértekjur málaflokksins lækka um 584,6 m.kr. sem skýrist að mestu af áhrifum kórónuveirunnar. Gerð er breyting á fjármögnun Skattsins þar sem 500 m.kr. af starfsemi Skattsins sem áður var fjármögnuð með sértekjum er nú fjármögnuð með greiðslu úr ríkissjóði.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 180,8 m.kr. og er útfært hlutfallslega niður á stofnanir málaflokksins.

05.2 Eignaumsýsla ríkisins

Starfsemi málaflokksins er að hluta falin Bankasýslu ríkisins, Ríkiseignum og Framkvæmdasýslu ríkisins. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeгла fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Bætt yfirsýn, aukið gagnsæi og samfélagslega arðbær rekstur félaga í eigu ríkisins.		
Unnið verður áfram í þróun á miðlægum gagnagrunni og framsetningu á upplýsingum um ríkisfyrirtæki. Upplýsingar úr ársreikningum og stjórnarskipan félaganna verða aðgengilegar almenningi á Stjórnarráðsvefnum. Gefin verður út ársskýrsla um ríkisfélög ásamt því að innleiða ferli um öflun kyngreindra tölfræðigagna, greiningu og reglubundna birtingu á þeim.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Gefin verður út endurskoðuð almenn eigandastefna ásamt reglum um val og hæfniskröfur stjórna félaga í eigu ríkisins.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Upplýsingafundir með stærri félögum ríkisins verða formfestir. Á árlegum fundum verður farið yfir áætlanir til fimm ára og stefnu félaganna ásamt því að meginreglum, viðmiðum og markmiðum eigandastefnu verður fylgt eftir.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Bætt yfirsýn og fjárhagslegt gagnsæi í meðferð eigna.		
Ljúka við eignfærslu allra eigna ríkisins í samræmi við breyttar reikningsskilareglur og taka upp markaðsleigu fyrir fasteignir ríkisins.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti í samstarfi við Fjárslu ríkisins	Innan ramma
Gera fjárfestingaráætlun til fimm ára vegna húsnæðis- og framkvæmdamála ríkisins.	Framkvæmdasýsla ríkisins og Ríkiseignir	Innan ramma
Vinna að mótun sérhæfðra eignumsýslueininga vegna umsjónar fasteigna á vegum Háskóla Íslands og Landspítalans.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti í samstarfi við viðkomandi aðila	Innan ramma

Markmið 3: Tryggja sjálfbærni og hagkvæma nýtingu lands, náttúru og auðlinda í umráðum ríkisins.

Vinna að nýrri rammalöggjöf um nýtingu lands í eigu ríkisins í atvinnuskyni þannig að fyrir liggi skýrar og samræmdar reglur um nýtingu, úthlutun réttar til nýtingar og þær aðferðir sem ríkið þarf að hafa yfir að ráða til að stýra aðgengi og nýtingu til framtíðar.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Þróa langtímaáætlun um ráðstöfun auðlinda og eigna í ríkiseigu.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti í samstarfi við Fjársýslu ríkisins og Ríkiseignir	Innan ramma
Ljúka greiningu og skráningu upplýsinga um jarðeignir og auðlindir í eigu ríkisins í korta- og landgrunnsupplýsingakerfi.	Ríkiseignir	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 15.505,3 m.kr. og hækkar um 2.278,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 346,5 m.kr.

Umtalsverð hækkun á fjárfestingarframlögum er á milli ára, eins og nánari grein er gerð fyrir hér á eftir.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 1.795 m.kr. vegna viðhalds og endurbóta á húsnæði í eigu ríkisins, sbr. markmið nr. 3. Framkvæmdin er hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 423,1 m.kr. vegna breytinga á áætluðum rekstrartekjum stofnana til samræmis við áætlanir. Breytingar hafa ekki áhrif á afkomu ríkissjóðs það sem þær hafa samsvarandi áhrif á tekjuhlið.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 55 m.kr. vegna tímabundinna verkefna sem falla niður.

05.3 Fjármálaumsýsla ríkisins

Starfsemi málaflokksins er í höndum Fjársýslu ríkisins, Ríkiskaupa og Umbru, þjónustu- miðstöðvar Stjórnarráðsins. Jafnframt falla verkefni fjármála- og efnahagsráðuneytisins undir þennan málaflokk, svo sem verkefni Stafræns Íslands, Kjara- og mannauðssýslu ríkisins og verkefni um nýsköpun hjá hinu opinbera. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Betri og skilvirkari þjónusta ríkisstofnana.		
Áframhaldandi hröðun innleiðingar á stafrænum þjónustuferlum hins opinbera til að allar helstu umsóknir og leyfisveitingar verði aðgengilegar í sjálfsafgreiðslu á Ísland.is.*	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	1.000
Endurnýjun upplýsingatæknikerfa og nútímavæðing tækniinnviða.*	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	500
Innleiðing á innkaupakerfi fyrir stofnanir A-hluta til að auðvelda greiningar og ná fram betri nýtingu fjármuna í aðföngum ríkisstofnana.	Ríkiskaup	Innan ramma
Markmið 2: Efla ríkið sem góðan vinnustað og styrkja hæfni þess til að veita góða opinbera þjónustu.		
Mótun stefnu ríkisins í mannauðsmálum og framkvæmd aðgerðaáætlunar stjórnendastefnu.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Greina mannaflapörf ríkisins í ljósi framtíðarþarfa samfélagsins og breytinga á starfsumhverfi.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Greining launaútgjalda ríkissjóðs út frá kynjasjónarmiðum.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Markmið 3: Auka getu ríkisstofnana til að veita góða kjarnaþjónustu.		
Nútímavæðing og aukinn samrekstur á skrifstofuhúsnæði opinberra stofnana.	Framkvæmdasýsla ríkisins og Ríkiseignir	Innan ramma
Innleiða aðgerðaáætlun nýrrar innkaupastefnu.	Ríkiskaup	Innan ramma
Unnið að verkefnum úr aðgerðaáætlun um opinbera nýsköpun.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma

* Verkefnið styður jafnframt við markmið 1 í málaflokki 6.1.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 4.868,4 m.kr. og lækkar um 322,8 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 96,5 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 14 m.kr. innan ramma málefнасviðsins til að bæta áætlanagerð ríkisins með því að efla starfsemi Fjársýslunnar.
- Fjárheimild málaflokksins er lækkuð um 277 m.kr. vegna breytinga á áætluðum rekstrartekjum stofnana til samræmis við áætlanir. Breytingarnar hafa ekki áhrif á afkomu ríkissjóð þar sem þær hafa samsvarandi áhrif á tekjuhlið.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 59,5 m.kr. og er skipt hlutfallslega niður á stofnanir og ríkisaðila.

05.4 Stjórnsýsla ríkisfjármála

Starfsemi málaflokksins er í höndum aðalskrifstofu fjármála- og efnahagsráðuneytisins sem fer með stjórnsýslu ríkisfjármála.

Fjármunir sem ráðstafað er í verkefni Kjara- og mannauðssýslu ríkisins og verkefnastofu um stafrænt Ísland falla undir málaflokkinn en gerð er grein fyrir markmiðum og áherslum þessara verkefna í málaflokki 5.3. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Skýrari tengingar milli stefnu, fjármuna og árangurs.		
Bætt ferli við mat á áhrifum fjárlagatillagna á jafnrétti.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Endurnýjun þjóðhagslíkans sem taki mið af þróun opinberra fjármála og endurspegli betur áhrif fjármálastefnu og fjármálaáætlunar.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti og Hagstofa Íslands	Innan ramma
Þróun endurmats útgjalda og áætlaður árangur fyrir málaflokkka metinn til fjár, sbr. markmið og mælikvarða í fjármálaáætlun.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Bætt upplýsingagjöf um fjármál og rekstur ríkisins.		
Bætt miðlun fjárhagsupplýsinga ríkissjóðs og greininga á stöðu.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti og Fjársýsla ríkisins	Innan ramma
Birting opinna reikninga, mánaðarlegra bókhaldsupplýsinga og framsetningar upplýsinga um ríkisfjármál á vef.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti og Fjársýsla ríkisins	Innan ramma
Markmið 3: Bætt áætlanagerð og eftirfylgni með fjármunum ríkisins.		
Aukin sjálfvirknivæðing og gæðastýring ferla við áætlanagerð og framkvæmd fjárlaga. Styður við varfærni, festu, gagnsæi, stöðugleika og sjálfbærni í ríkisfjármálum.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti og Fjársýsla ríkisins	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 7.307,7 m.kr. og hækkar um 2.141,3 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 62,8 m.kr.

Umtalsverð hækkan er á fjárfestingarframlögum á milli ára, eins og nánari grein er gerð fyrir hér á eftir.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 1.500 m.kr. til að efla frekari stafvæðingu í opinberri þjónustu í samstarfi við stofnanir, sbr. markmið nr. 1 í málaflokki 5.3. Verkefnið er hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- b. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 450 m.kr. vegna hækkunar á sammingsbundnum útgjöldum í takt við raunútgjöld. Munar þar mest um 370 m.kr. hækkun á gjaldaheimild vegna dómkrafna en á síðustu árum hafa útgjöld vegna dómkrafna verið umfram áætlanir.
- c. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 277,9 m.kr. vegna breytinga á áætluðum rekstrartekjum stofnana til samræmis við áætlanir. Breytingarnar hafa ekki áhrif á afkomu ríkissjóð þar sem þær hafa samsvarandi áhrif á tekjuhlíð.
- d. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 72,6 m.kr. og er skipt hlutfallslega niður á stofnanir og ríkisaðila.

6 Hagskýrslugerð og grunnskrár

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð forsætisráðherra, fjármála- og efnahagsráðherra, samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra og umhverfis- og auðlindaráðherra. Undir það heyrir einn málaflokkur sem ber sama heiti og sviðið. Það skiptist í einn málaflokk sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málaflokksins á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

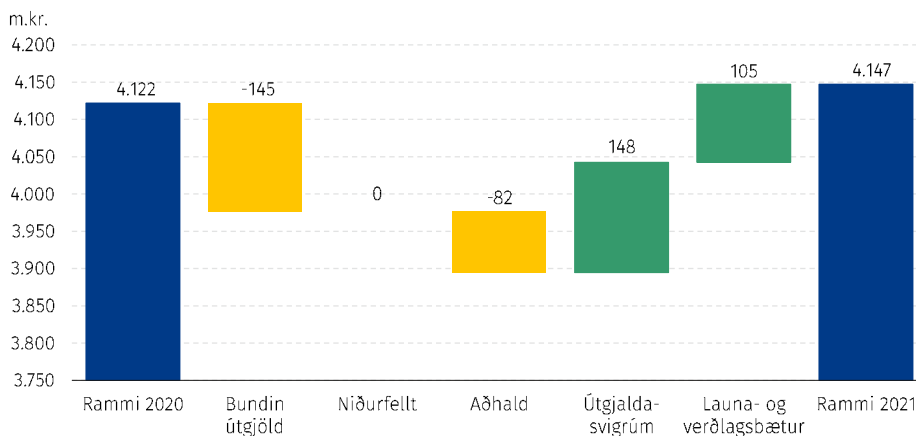
	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
06 Hagskýrslugerð og grunnskrár					
06.10 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál	3.962,1	4.122,0	4.147,3	0,6	4,7
01 Forsætisráðuneyti	1.643,1	1.636,3	1.738,4	6,2	5,8
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	151,9	86,3	84,6	-2,0	-44,3
10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	1.825,7	2.059,2	1.978,6	-3,9	8,4
14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	341,4	340,2	345,7	1,6	1,3
Samtals	3.962,1	4.122,0	4.147,3	0,6	4,7

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafla málefnasviða. Heildargjöld málefnasviðs 6 Hagskýrslugerð og grunnskrár árið 2021 eru áætluð 4.147,3 m.kr. og lækka um 79,5 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 1,9%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 25,3 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 0,6%.

Breytingar á ramma milli áronna 2020 - 2021

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
06 Hagskýrslugerð og grunnskrár					
Rekstrarframlög	3.952,1	4.024,2	4.051,3	0,7	2,5
Rekstrartilfærslur	10,0	0,3	0,0	-100,0	-100,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	97,5	96,0	-1,5	-
Heildarútgjöld	3.962,1	4.122,0	4.147,3	0,6	4,7
Rekstrartekjur	-	1.211,9	1.050,8	-13,3	-
Framlag úr ríkissjóði	-	2.910,1	3.096,5	6,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	4.122,0	4.147,3	0,6	-

¹ Vakn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

06.1 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál

Undir málefнасviðinu eru þrjár stofnanir og eitt verkefni: Hagstofa Íslands heyrir undir forsætisráðherra, Þjóðskrá Íslands heyrir undir samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra, málefni upplýsingasamfélagsins heyra undir fjármála- og efnahagsráðherra og Landmælingar Íslands heyra undir umhverfis- og auðlindaráðherra.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Aukið framboð öruggar, stafrænnar þjónustu.		
Landeignaskrá komið á fót í samræmi við lög um eignarráð og nýtingu fasteigna. Verkefnið verður unnið á árabílinu 2021–2023 og felst fyrst og fremst í kerfisgerð, átaksverkefni í landeignaskráningu og rekstri kerfisins.	Þjóðskrá Íslands	83 m.kr.

Áframhald á þróun þjóðskrárkerfisins og er áætlað að verkefninu ljúki 2023. Um er að ræða uppfærslu gagnagrunna, innfærslu nýrra skráningarupplýsinga og stýrða miðlun þjóðskrárupplýsinga m.t.t. persónuverndar, öryggis gagna o.fl.	Þjóðskrá Íslands	16 m.kr.
Greining og undirbúningur að miðlun þjóðskrárupplýsinga með vefþjónustu og vefuppfletti.	Þjóðskrá Íslands	Innan ramma
Fjöldi sjálfsafgreiðsluferla aðgengilegur almenningi á miðlægu þjónustugáttinni Ísland.is verði 1.200.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Bæta gæði, framboð og aðgengi að opinberum gögnum og auka möguleika fólks til lýðræðislegrar þátttöku.		
Endurbætur á þjóðhagsreikningum til að svara þörf fyrir upplýsingar sem nýst geta við stefnumörkun og ákvarðanatöku.	Hagstofa Íslands	79 m.kr.
Gerð manntals.	Hagstofa Íslands	20 m.kr.
Úrvinnsla og framkvæmd nýrrar aðferðafræði í fasteignamati í þeim eignaflokkum sem ekki hafa sætt endurskoðun, átaksverkefni í skráningu eignamarka jarða, söfnun landupplýsinga jarða og lóða í dreifbýli.	Þjóðskrá Íslands	Innan ramma
Framkvæmd laga um stafrænar landupplýsingar (INSPIRE).	Landmælingar Íslands	Innan ramma
Mótun stefnu og skipulags opinna gagna lokið.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 4.147,3 m.kr. og lækkar um 79,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 104,8 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 83 m.kr. til að bæta skráningu landeigna, sbr. markmið nr. 1. Verkefnið er hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 79 m.kr. vegna endurbóta á þjóðhagsreikningum Hagstofu Íslands, sbr. markmið nr. 2. Verkefnið er að mestu hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 20 m.kr. vegna vinnu við manntal hjá Hagstofu Íslands, sbr. markmið nr. 2.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 16 m.kr. varanlega til áframhaldandi þróunar á þjóðskrárkerfi, sbr. markmið nr. 1.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 196,5 m.kr. vegna tekjusamdráttar. Áætlað er að tekjur dragist saman um 191,7 m.kr. hjá Þjóðskrá Íslands og 4,8 m.kr. hjá Hagstofu Íslands. Rekja má lækkun tekna hjá Þjóðskrá til ýmissa þátta en gert er ráð fyrir minni eftirspurn eftir vörum og þjónustu Þjóðskrár, m.a. vegna áhrifa frá Covid-19. Vegna breytinga og tilfærslu verkefna frá stofnuninni er gert ráð fyrir lækkun sértekna upp á 60 m.kr. milli ára.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 82,4 m.kr. og er hlutfallslega skipt niður á stofnanir og verkefni málaflokks.

7 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð forsætisráðherra, mennta- og menningarmálaráðherra, sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra og ferðamála-, iðnaðar- og nýsköpunarráðherra. Það skiptist í tvo málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

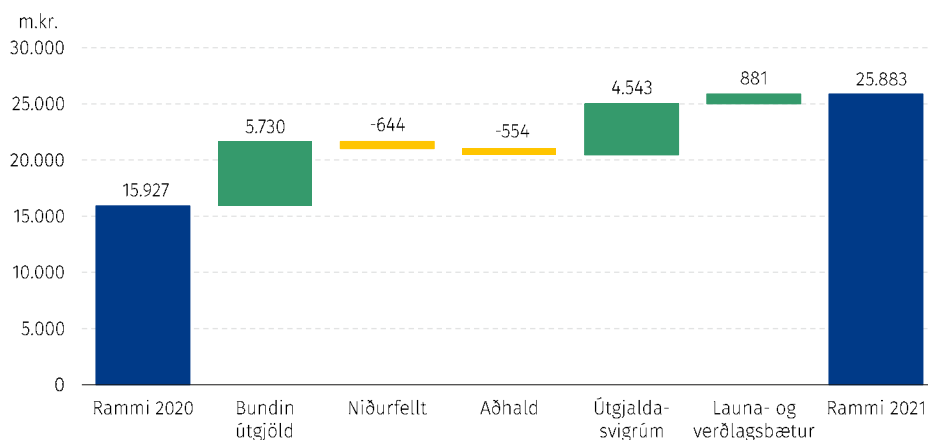
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
07.10 Vísindi og samkeppnissjóðir í rannsóknnum	8.586,0	8.893,0	14.638,3	64,6	70,5
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti ..	5.970,1	6.208,9	10.374,6	67,1	73,8
04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti ..	2.615,9	2.684,1	4.263,7	58,9	63,0
07.20 Nýsköpun, samkeppni og þekkingargreinar	6.729,8	7.033,9	11.244,5	59,9	67,1
04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti ..	6.729,8	7.033,9	11.244,5	59,9	67,1
Samtals	15.315,8	15.926,9	25.882,8	62,5	69,0

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli árana 2020 - 2021

Heildargjöld málefnasviðs 7 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar árið 2021 eru áætluð 25.882,9 m.kr. og aukast um 9.075 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar

til 57%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 9.955,9 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 62,5%.

Myndin hér að framan endurspeglar þá útfærslu og forgangsöröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar					
Rekstrarframlög	2.034,4	2.191,5	1.483,7	-32,3	-27,1
Rekstrartilfærslur	1.342,3	1.151,0	2.721,0	136,4	102,7
Fjármagnstílfærslur	11.895,6	12.546,0	21.638,6	72,5	81,9
Fjárfestingarframlög	43,5	38,4	39,5	2,9	-9,2
Heildarútgjöld	15.315,8	15.926,9	25.882,8	62,5	69,0
Rekstrartekjur	-	1.451,5	752,7	-48,1	-
Framlag úr ríkissjóði	-	14.475,4	25.130,1	73,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	15.926,9	25.882,8	62,5	-

¹ Vakn er athygli á því í samamburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

07.1 Vísindi og samkeppnissjóðir í rannsóknasjóðum

Málaflokkurinn fylgir stefnu og áherslum Vísinda- og tækniráðs og er starfsemi hans að miklu leyti hjá Rannsóknamiðstöð Íslands (sjá málaflokk 22.3) sem sér um að auglýsa styrki í samkeppnissjóði, samhæfa mat á umsóknum og fylgjast með framvindu verkefna sem hljóta styrki. Starfsemin nær til samkeppnissjóða í rannsóknnum ásamt þátttöku Íslands í samstarfsáætlunum Evrópusambandsins. Auk þess fellur undir málaflokkinn nýstofnaður Matvælasjóður, en umsýsla hans er í höndum atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytisins. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Fjármögnun rannsókna styðji við gæði, árangur og verðmætasköpun.		
Breyting á lögum um opinberan stuðning við vísindarannsóknir, nr. 3/2003 , út frá tillögum starfshóps um breytingar á lagaumhverfi Vísinda- og tækniráðs, þ.m.t. lögum nr. 3/2003.	Forsætisráðuneyti, mennta- og menningarmálaráðuneyti og atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	Innan ramma
Efling samkeppnissjóða. Tímabundin efling samkeppnissjóða í rannsóknum í sérstöku þriggja ára átaksverkefni, sbr. aðgerð þar að lútandi í Vísinda- og tæknistefnu 2020–2022.	Forsætisráðuneyti, mennta- og menningarmálaráðuneyti	1.525
Efling samkeppnissjóða. Tímabundin efling samkeppnissjóða í nýsköpun og þróun í sérstöku þriggja ára átaksverkefni, sbr. aðgerð þar að lútandi í Vísinda- og tæknistefnu 2020–2022.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	1.400
Framkvæmd aðgerða í stefnum og aðgerðaáætlunum Vísinda- og tækniráðs. Unnið áfram að aðgerðum í samræmi við stefnur og aðgerðaáætlanir Vísinda- og tækniráðs; opnu aðgengi að gögnum, vegvísi um rannsóknarinnviði, innleiðingu upplýsingakerfis um rannsóknir og nýsköpun, og auglýsingu og úthlutun markáætlana á sviði samfélagslegra áskorana (sjá einnig málaflokk 21.1 Háskólar og rannsóknarstofnanir).*	Forsætisráðuneyti, mennta- og menningarmálaráðuneyti og atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	Innan ramma
Aukin framlög til nýs Matvælasjóðs sem styrkir nýsköpunar- og þróunarverkefni á sviði matvælaframléidslu.**	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	250

* Verkefnið styður jafnframt við markmið 2 í málaflokki 21.1.

** Verkefnið styður jafnframt við markmið 2 í málaflokki 12.1 og markmið 1 í málaflokki 13.1.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 14.638,3 m.kr. og hækkar um 4.887,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 858,2 m.kr. Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Framlag til rammaáætlana ESB um menntun, rannsóknir og tækniþróun hækkar um 1.767 m.kr. Hækkunin skýrist af auknu framlagi til áætlanna sjálfra, en að auki hefur gengisþróun áhrif á fjármögnun samstarfsáætlana ESB.
- Framlög til samkeppnissjóða í rannsóknum (Rannsóknasjóðs og Innviðasjóðs) eru aukin um 1.525 m.kr., sbr. markmið nr. 1 og markmið nr. 2 í málaflokki 21.1. Verkefnið er hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar og í samræmi við Vísinda- og tæknistefnu 2020–2022.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 1.400 m.kr. tímabundið í þrjú ár til eflingar samkeppnissjóða í nýsköpun og þróun, sbr. markmið nr. 1. Gert er ráð fyrir að

framlagið verði nýtt til að fjölga styrkjum Tækniþróunarsjóðs á árinu 2021, en auk þess verði 100 m.kr. nýttar til styrkja á sviði byggingarannsóknna. Verkefnið er hluti af fjárfestingaráttaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.

- d. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 250 m.kr. til eflingar nýs Matvælasjóðs, sbr. markmið nr. 1 í þessum málaflökki og markmið nr. 2 í málaflökki 12.1. Sjóðurinn styrkir nýsköpunar- og þróunarverkefni á sviði matvælaframleiðslu. Mikil þörf er á að efla nýsköpun í matvælavinnslu hér á landi og með því styrkja stöðir undir innlenda matvælavinnslu og skapa aukin tækifæri til að efla útflutning. Á árinu 2021 er gert ráð fyrir að fjárveiting til sjóðsins verði um 637 m.kr.
- e. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefna sviðsins nemur 170,4 m.kr. sem er skipt hlutfallslega niður á stofnanir og verkefni málaflokksins. Þar af eru 100 m.kr. af útjaldasvigrúmi málaflokksins notaðar til að jafna á móti aðhaldskröfunni.

Öflugir samkeppnissjóðir eru forsenda fyrir árangri í rannsóknum og nýsköpun. Innlendu samkeppnissjóðirnir styðja við unga jafnt sem reyndari vísindamenn og eru grundvöllur sóknar vísindamanna á Íslandi í erlenda sjóði og möguleika vísindamanna á að vera í fararbroddi á alþjóðavettvangi. Á árinu 2021 verður fjármagn til samkeppnissjóða aukið með það fyrir augum að skapa aukin tækifæri fyrir vísindamenn, hvetja til rannsókna og nýsköpunar og efla hagvöxt og alþjóðasamkeppnishæfni til langs tíma.

Tímabil nýrra samstarfsáætlana ESB hefst árið 2021 og felur þátttaka í þeim í sér skuldbindingu til sjö ára (2021–2027). Greiðslur munu dreifast yfir lengra árabil í samhengi við framgang áætlana. Á nýju tímabili er gert ráð fyrir umtalsverðri hækkun framlaga til eldri áætlana sem Ísland hefur tekið þátt í, auk þess að til koma nýjar áætlanir, einkum vegna aukinnar áherslu ESB á mikilvægi samstarfs á sviði sjálfbærni í loftslags- og umhverfismálum (Green Deal) og stafrænnar tækni á sem flestum sviðum í takti við fjórðu iðnbyltinguna (Digital Europe). Þá hefur COVID-19 heimsfaraldurinn, gengisþróun og borgunarstuðull EES/EFTA-ríkja, sem tekur mið af hagvexti, einnig áhrif. Samkvæmt tillögu frumvarpsins hækkar skuldbindingin vegna umræddra áætlana um 1.767 m.kr. milli ára og verður um 4,9 ma.kr. á árinu 2021. Mikilvægt er þó að hafa í huga að enn ríkir nokkur óvissa um þátttöku og endanlegar fjárhæðir einstakra áætlana vegna tafa við gerð fjármálaáætlunar ESB. Sem fyrr vega áætlanirnar Horizon og Erasmus+ þyngst, en samanlagt nema þær tvær 64% af heild.

Samstarfsáætlanirnar munu sem fyrr styðja við mikilvægt samstarf á sviðum menntunar, menningar, rannsókna, nýsköpunar, fjarskipta, heilbrigðis, velferðar, umhverfis og almanna-varna, en einnig í auknum mæli á sviðum loftslagsmála og stafrænnar þróunar. Ávinningur af þátttöku í samstarfsáætlunum hefur verið mikill hingað til og hefur skilað sér í beinum og óbeinum styrkjum, auknum alþjóðlegum tengslum og bættri samkeppnishæfni. Ekkert bendir til annars en að svo verði áfram, sem skipta mun miklu máli fyrir íslenskt vísindasamfélag og atvinnulíf á komandi árum eftir skell kórónufaraldursins.

07.2 Nýsköpun, samkeppni og þekkingargreinar

Starfsemi málaflokksins er í höndum Hugverkastofunnar, Nýsköpunarmiðstöðvar Íslands og Nýsköpunarsjóðs atvinnulífsins. Áform eru um að Nýsköpunarmiðstöð Íslands hætti starfsemi á árinu og að hluti verkefna stofnunarinnar verði starfræktur undir öðru rekstrarformi. Gert er ráð fyrir 654 m.kr. fjárveitingu til verkefna Nýsköpunarmiðstöðvar á árinu 2021 þar af um 304 m.kr. í lokunarkostnað sem að stærstum hluta eru laun á uppsagnafresti og biðlaun en um það bil 350 m.kr. dreifast á ýmis verkefni sem tengjast nýsköpun þ.m.t. fjármögnun verkefna sem halda áfram, stuðning við nýsköpun á landsbyggðinni og stjórnsýslu nýsköpunarmála. Fyrirhugað er að setja á stofn nýtt rannsókna og tæknisetur í samvinnu við

háskólasamfélagið, sem hefur fengið vinnuheimild Nýsköpunargarðar, sem mun taka yfir hluta af rannsóknarverkefnum. Nýsköpunarmiðstöðvar og njóta stuðnings með ríkisframlagi til framtíðar Styrkir til nýsköpunarfyrirtækja, m.a. í formi skattgreiðslna vegna rannsókna og þróunar, falla einnig undir þennan málaflökk. Nánar er fjallað um málaflökkinn í fjármála-áætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflökksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Bætt samkeppnisstaða í alþjóðlegu samhengi. Aukin útflutningsverðmæti á grunni þekkingar og nýsköpunar.		
Aukin framlög vegna nýs íslensks hvatasjóðs, Kríu, sem ætlað er að fjárfesta í vísisjóðum.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti og Nýsköpunarsjóður atvinnulífsins	1.350 m.kr.
Aukin framlög vegna endurgreiðslna kvikmyndagerðar á Íslandi.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	300 m.kr.
Markmið 2: Aukin hagnýting tæknilausna í þágu loftslagsmála.		
Nýsköpunargarðar – aðstaða og vettvangur fyrir frumkvöðla og sprotafyrirtæki á sviði hátækni og grænna tæknilausna.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	Innan ramma
Þátttaka í norrænu samstarfi um nýsköpun og atvinnuþróun í þágu grænna tæknilausna.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	Innan ramma
Markmið 3: Ný störf skapist í þekkingargreinum.		
Aukin framlög til nýsköpunarfyrirtækja vegna rannsókna- og þróunarkostnaðar.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	3.738 m.kr.

Heildarfjárheimild til málaflökksins fyrir árið 2021 er áætluð 11.244,5 m.kr. og hækkar um 4.187,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 22,7 m.kr. Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflökksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflökksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflökksins er hækkuð um 3.737,7 m.kr. vegna aukinna endurgreiðslna til nýsköpunarfyrirtækja vegna rannsókna- og þróunarkostnaðar, sbr. markmið nr. 3. Hækkun til verkefnisins er fyrst og fremst komin til af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.

- b. Fjárheimild málaflokksins er augin um 1.350 m.kr. vegna nýs íslensks hvatasjóðs, Kríu, sem ætlað er að fjárfesta í vísisjóðum með það að markmiði að tryggja samfellu í fjármögnunarumhverfi frumkvöðla og nýsköpunar, sbr. markmið nr. 1
- c. Fjárheimild málaflokksins er augin um 300 m.kr. vegna endurgreiðslna kvikmyndagerðar á Íslandi, sbr. markmið nr. 1. Í fjárlögum 2020 var fjárheimild til þessara endurgreiðslna lækkuð um 300 m.kr. í tengslum við áhrif af verkefni um endurmat útgjalda á endurgreiðsluferfinu. Þar sem ekki liggja fyrir lagabreytingar sem nauðsynlegar eru til að tryggja þessa útgjaldalækkun verður ekki hjá því komist að leiðrétta þá lækkun til baka.
- d. Fjárheimild málaflokksins er lækkuð um 72,5 m.kr. í samræmi við áætlun um rekstrartekjur ríkisaðila.
- e. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 483,3 m.kr.

8 Sveitarfélög og byggðamál

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra og umhverfis- og auðlindaráðherra. Það skiptist í tvo málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

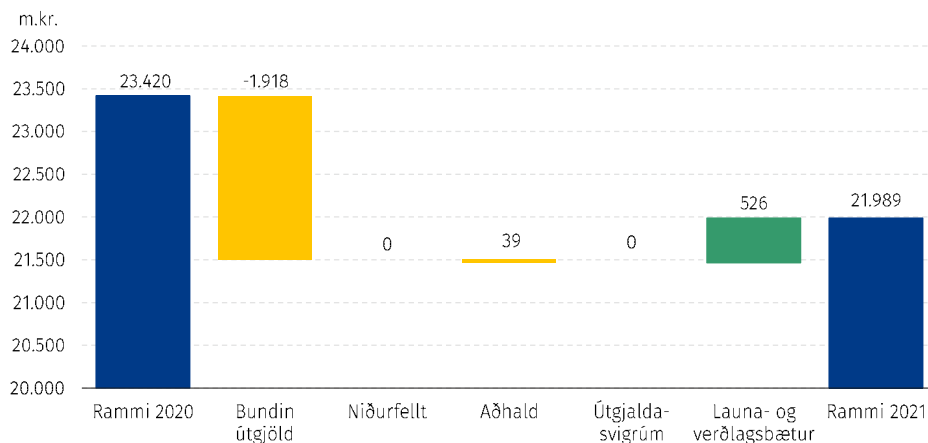
	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
08 Sveitarfélög og byggðamál					
08.10 Framlög til sveitarfélaga	20.402,4	21.339,7	20.136,7	-5,6	-1,3
10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	20.141,4	21.121,2	19.894,2	-5,8	-1,2
14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	261,0	218,5	242,5	11,0	-7,1
08.20 Byggðamál	2.397,9	2.079,9	1.852,7	-10,9	-22,7
10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	2.397,9	2.079,9	1.852,7	-10,9	-22,7
Samtals	22.800,3	23.419,6	21.989,4	-6,1	-3,6

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum. Heildargjöld málefnasviðs 8 Sveitarfélög og byggðamál árið 2021 eru áætluð 21.989,4 m.kr. og lækka um 1.956,3 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 8,4%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum lækka útgjöldin um 1.430,2 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 6,1%.

Breytingar á ramma milli árunna 2020 - 2021

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefnasviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
08 Sveitarfélög og byggðamál					
Rekstrarframlög	43,1	140,0	135,7	-3,1	214,8
Rekstrartilfærslur	22.757,2	23.279,6	21.853,7	-6,1	-4,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	22.800,3	23.419,6	21.989,4	-6,1	-3,6
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	23.419,6	21.989,4	-6,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	23.419,6	21.989,4	-6,1	-

¹ Vakin er athygli á því í samamburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

08.1 Framlög til sveitarfélaga

Starfsemi málaflokksins skiptist niður á tvö viðföng: Jöfnunarsjóð sveitarfélaga, sem er á ábyrgð samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra, og skipulagsmál sveitarfélaga, sem er á ábyrgð umhverfis- og auðlindaráðherra.

Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Sveitarfélög á Íslandi verði öflug, og sjálfbær vettvangur lýðræðislegrar starfsemi.		
Lágmarksíbúafjöldi sveitarfélaga hækkaður.	Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	Innan ramma
Hlutverk landshlutasamtakanna endurskoðuð.	Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	Innan ramma
Starfsaðstæður kjörinna fulltrúa bætтар.	Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	Innan ramma

Markmið 2: Sjálfstjórn og ábyrgð sveitarfélaga virt og tryggð verði sem jöfnust réttindi og aðgengi íbúa að þjónustu.

Unnið verði áfram að greiningu á fjárhagsstöðu sveitarfélaga vegna áhrifa sem Covid-19 faraldurinn hefur haft á þau.	Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	Innan ramma
Unnið verði að breytingum á regluverki Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga með það að markmiði að gera jöfnunarðgerðir til sveitarfélaga markvissari.	Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 20.136,7 m.kr. og lækkar um 1.726 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 523 m.kr.

Breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins er vegna lækkunar rekstrartilfærslna í samræmi við breytingar á lögbundnu framlagi í jöfnunarsjóð.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 1.750 m.kr. í samræmi við lögbundinn útreikning á framlagi í Jöfnunarsjóð sveitarfélaga samkvæmt tekjuspá. Framlag til Jöfnunarsjóðs er hlutfall af tekjum einstaklinga, en gert er ráð fyrir að þær lækki á milli árána 2020 og 2021 vegna aukins atvinnuleysis. Að teknu tilliti til verðlagsbóta að fjárhæð 523 m.kr. nemur nettólækkun á milli ára 1.227 m.kr.
- b. Fjárheimild hækkar um 24 m.kr. í samræmi við áætlun um 50% endurgreiðslu skipulagsgjalda í átta sveitarfélögum.

08.2 Byggðamál

Málaflokkurinn skiptist í fjögur viðföng sem heyrna undir samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra, þ.e. byggðáætlun og sóknaráætlanir landshluta, jöfnunarsjóð flutningskostnaðar og Flutningsjöfnunarsjóð olíuvara. Ein stofnun tilheyrir málaflokknum, Byggðastofnun, en hún hefur það hlutverk að vinna að eflingu byggðar og atvinnulífs á landsbyggðinni. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Jafna aðgengi að þjónustu.		
Innleiðing fjarheilbrigðisþjónustu, m.a. með því stuðla að því að krabbameinsgreindir einstaklingar á landsbyggðinni og aðstandendur þeirra njóti sambærilegra þjónustu og á höfuðborgarsvæðinu.	Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti, heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
Almenningssamgöngur um land allt. Veittir verða styrkir úr samkeppnisþotti þar sem markmiðið er að styðja við þróun almenningssamgangna, sérstaklega út frá byggðalegum sjónarmiðum.	Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	Innan ramma
Skilgreining opinberrar þjónustu og jöfnun aðgengis.	Byggðastofnun	Innan ramma
Markmið 2: Jafna tækifæri til atvinnu.		
Nýsköpunar- og þróunarverkefni fyrir Flateyri í kjölfar snjóflóða 2020.	Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	26 m.kr.
Fjarvinnslustöðvar. Samkeppnisþottur þar sem stofnanir geta sótt um styrk til að koma opinberum gögnum á stafrænt form og fjölga þar með atvinnutækifærum á landsbyggðinni.	Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	Innan ramma
Innleiðing á nýju fyrirkomulagi svæðisbundinnar jöfnunar á flutningi olíuvara.	Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	Innan ramma
Markmið 3: Stuðla að sjálfbærri þróun byggða um land allt.		
Stuðningur við atvinnuþróun og nýsköpun, m.a. á vegum sóknaráætlana landshluta.	Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	Innan ramma
Fleiri konur í sveitastjómir.	Jafnréttisstofa	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 1.852,7 m.kr. og lækkar um 230,3 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 3,1 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins hækkar um 26 m.kr. vegna átaksverkefnis í kjölfar snjóflóða á Flateyri.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 217,5 m.kr. vegna breytinga á Flutningsjöfnunarsjóði olíuvara í samræmi við nýsamþykkt lög þess efnis. Sjóðurinn verður lagður niður í núverandi mynd en opinberum stuðningi við framboð orkugjafa til samgangna á byggðalega viðkvæmum svæðum, sbr. markmið nr. 3, verður haldið áfram með stuðningi úr byggðaáætlun sem fær 175 m.kr. aukalega til ráðstöfunar.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 38,8 m.kr. og er hlutfallslega skiptingu niður á stofnanir og verkefni málaflokks.

9 Almanna- og réttaröryggi

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefнасviði er á ábyrgð dómsmálaráðherra og forsætisráðherra. Það skiptist í fimm málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefнасviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

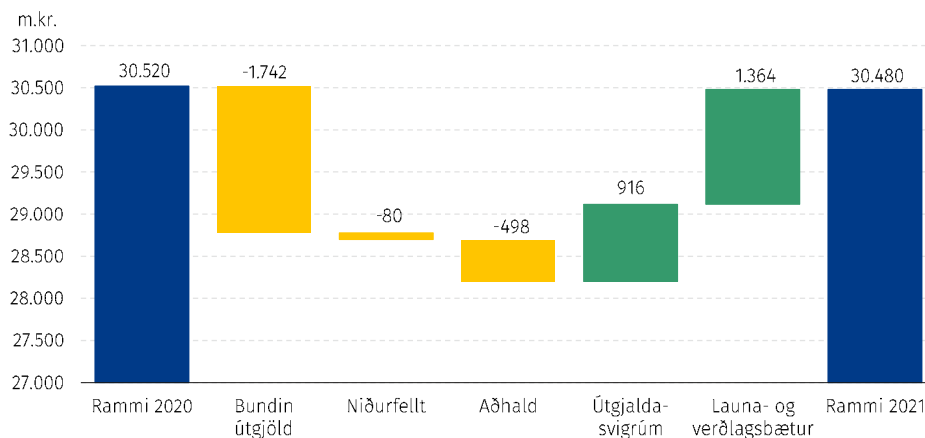
	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
09 Almanna- og réttaröryggi					
09.10 Löggæsla	16.898,0	17.110,7	18.328,8	7,1	8,5
06 Dómsmálaráðuneyti	16.898,0	17.110,7	18.328,8	7,1	8,5
09.20 Landhelgi	7.577,7	7.077,8	5.528,6	-21,9	-27,0
06 Dómsmálaráðuneyti	7.577,7	7.077,8	5.528,6	-21,9	-27,0
09.30 Ákærvald og réttarvarsla	1.679,5	1.734,1	1.887,7	8,9	12,4
01 Forsætisráðuneyti	344,6	334,5	366,2	9,5	6,3
06 Dómsmálaráðuneyti	1.334,9	1.399,6	1.521,5	8,7	14,0
09.40 Réttaraðstoð og bætur	3.119,5	2.376,2	2.434,0	2,4	-22,0
06 Dómsmálaráðuneyti	3.119,5	2.376,2	2.434,0	2,4	-22,0
09.50 Fullnustumál	2.238,8	2.221,3	2.300,8	3,6	2,8
06 Dómsmálaráðuneyti	2.238,8	2.221,3	2.300,8	3,6	2,8
Samtals	31.513,5	30.520,1	30.479,9	-0,1	-3,3

¹ Vakín er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða.

Breytingar á ramma milli árána 2020 - 2021

Heildargjöld málefnasviðs 9, Almanna- og réttaröryggi, árið 2021 eru áætluð 30.479,9 m.kr. og lækka um 1.404,5 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 4,6%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum lækka útgjöldin um 40,2 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 0,1%.

Myndin hér á undan endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefnasviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefnasviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
09 Almanna- og réttaröryggi					
Rekstrarframlög	30.518,5	27.561,0	29.172,7	5,8	-4,4
Rekstrartilfærslur	679,8	313,4	475,5	51,7	-30,1
Fjármagnstilfærslur	85,6	18,5	18,5	0,0	-78,4
Fjárfestingarframlög	229,6	2.627,2	813,2	-69,0	254,2
Heildarútgjöld	31.513,5	30.520,1	30.479,9	-0,1	-3,3
Rekstrartekjur	-	1.952,5	2.028,6	3,9	-
Framlag úr ríkissjóði	-	28.567,6	28.451,3	-0,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	30.520,1	30.479,9	-0,1	-

¹ Vakín er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

09.1 Löggæsla

Starfsemi málaflokksins er í höndum ríkislögreglustjóra og níu lögregluembætta en undir það fellur einnig landamæraeftirlit, menntun lögreglumanna, almannavarnir og leit og björgun á landi. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Besta mögulega þjónustustig.		
Innleiðing löggæsluáætlunar.*	DMR	Innan ramma
Árangursmælaborð lögreglu og árangursmælingar.*	Ríkislögreglustjóri	Innan ramma
Tryggja að menntun og þjálfun landamæravarða og lögreglu standist þau viðmið sem fram koma í kjarnanámskrá Landamæra- og strandgæslustofnunar Evrópu (Frontex).*	Ríkislögreglustjóri	Innan ramma
Endurnýja og auka búnað á landamærastöðvum.*	Ríkislögreglustjóri/lögregluembættin	Innan ramma
Farþegalistagreining og uppfærsla gagnakerfa lögreglu.*	Ríkislögreglustjóri/lögregluembættið á Suðurnesjum	Innan ramma
Styrking almennrar löggæslu og rannsóknar mála til að ná þjónustustigi og mæta fjölgun ferðamanna.*	Lögregluembættin	Innan ramma
Unnið að rafrænu gagnaflæði milli stofnana réttarvörslukerfisins sem tryggir yfirsýn og rekjanleika mála innan þess.*	DMR og stofnanir réttarvörslukerfisins	Innan ramma
Tæknivæðing lögreglubíla svo mæla megi neyðarútkalls viðbragð og auka skilvirkni við framkvæmd lögreglustarfa.*	Ríkislögreglustjóri	Innan ramma
Markmið 2: Hæsta mögulega öryggisstig.		
Samhæfingarmiðstöð lögreglu í öllum umdæmum.	Lögregluembættin	300 m.kr.
Bættur búnaður lögreglu: Varnar- og öryggisbúnaður vegna hryðjuverkavarna og stórfélldra ofbeldisbrota, almennur búnaður vegna löggæslustarfa, rannsóknarbúnaður og annar tæknibúnaður.	Lögregluembættin	Innan ramma

* Verkefnið styður jafnframt við markmið 2

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 18.328,8 m.kr. og hækkar um 1.218,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 860,5 m.kr.

Ekki er um að ræða miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins ef frá eru taldar breytingar á fjárfestingarframlögum vegna fjárfestingarátaks ríkisstjórnarinnar.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 490 m.kr. til uppbyggingar innviða. Verkefnið er hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar og skiptist í þrennt. Í fyrsta lagi er 300 m.kr. framlag til að mæta undirbúningskostnaði við byggingu samhæfingarmiðstöðvar fyrir alla viðbragðsaðila á höfuðborgarsvæðinu. Í öðru lagi er 150 m.kr. framlag til eflingar björgunarskipaflota Slysavarnafélagsins Landsbjargar. Í þriðja lagi er 40 m.kr. tímabundið framlag til tveggja ára til að mæta óveðurstengdum verkefnum til styrkingar stjórnunar og samhæfingar innviða á vegum almannavarna.

- b. Fjárheimild málaflokksins er lækkuð um 80 m.kr. vegna niðurfellingar tímabundins framlags til uppbyggingar upplýsingatæknikerfis innan réttarvörslukerfisins.
- c. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 334,3 m.kr. Ráðuneytið ákvað að verja 162,6 m.kr. innan ramma málefнасviðsins til að milda aðhaldskröfuna fremur en að veita fé í ný verkefni. Þá er fjárheimild málaflokksins aukin um 72 m.kr. til mæta tímabundinni lækkuð fjárheimildar málaflokksins árið 2020 sem nýtt var til að milda aðhaldskröfu annarra málaflokka málefнасviðsins.

09.2 Landhelgi

Starfsemi málaflokksins er í höndum Landhelgisgæslu Íslands (LHG) sem sér um öll verkefni málaflokksins en einnig Landhelgisgjóðs sem fjármagnar kaup eða leigu á skipum, loftförum eða öðrum tækjum til að sinna verkefnum Landhelgisgæslunnar. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Tryggja almannaoðryggi löggæslu og eftirlit í auðlindalögsögu Íslands.		
Ákvörðun um kaup eða leigu á þremur nýjum þyrlum.*	LHG	Innan ramma
Áframhaldandi vinna við mælingar á hafsbotninum við Ísland með nútímataekni og í samræmi við áætlun LHG og samning við atvinnuvegaráðuneytið.	DMR og LHG	Innan ramma
Tryggja viðunandi húsnæði undir loftför LHG.*	DMR	Innan ramma
Þarfagreining á varðskipum og áhöfnum á þau.*	DMR og LHG	Innan ramma

Markmið 2: Viðbúnaður í leit og björgun verði í samræmi við landhelgisgæsluáætlun.

* Verkefnið styður jafnframt við markmið 2.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 5.528,6 m.kr. og lækkar um 1.549,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 298,7 m.kr.

Umtalsverð lækkuð er á fjárfestingaframlögum, eða sem nemur 2.200 m.kr. milli ára. Þá hækka rekstrarframlög um 651 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er lækkuð um 2.200 m.kr. vegna frestunar á fyrirhuguðum fjárfestingaframlögum til að mæta kaupum á þremur nýjum þyrlum fyrir Landhelgisgæsluna.

- b. Fjárheimild málaflokksins er hækkuð um 350 m.kr. til að standa undir leigu á viðbótarþyrilu sambærilegri þeim sem fyrirhugað var að kaupa en nú hefur verið frestað, sbr. markmið nr. 1.
- c. Fjárheimild málaflokksins er hækkuð um 50 m.kr. til að mæta auknum leigugreiðslum vegna uppbyggingar á nýju flugskýli, sbr. markmið nr. 1.
- d. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 93,4 m.kr. Ráðuneytið ákvað að verja 45,5 m.kr. innan ramma málefнасviðsins til að milda aðhaldskröfuna fremur en að veita fé í ný verkefni.

09.3 Ákærvald og réttarvarsla

Starfsemi málaflokksins er í höndum embættis ríkissaksóknara, embættis héraðssaksóknara og lögreglustjóraembættanna hvað varðar meðferð ákærvalds og eru þau á ábyrgð dómsmálaráðherra. Undir málaflokkinn fellur einnig starfsemi óbyggðanefndar og ríkislögmans sem eru á ábyrgð forsætisráðherra. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Að aðgangur að réttarvörslukerfinu sé greiður, unnið í samræmi við málsmeðferðarreglur og af vandvirkni og mannréttindi virt í hvívetna.		
Ríkissaksóknari heldur málstofur og námskeið fyrir ákærendur til að auka gæði ákærvaldsstarfa.*	Ríkissaksóknari	Innan ramma
Málsmeðferð kynferðisbrota bætt í samræmi við aðgerðaáætlun um meðferð kynferðisbrota.*	Ríkissaksóknari, héraðssaksóknari og lögregluembættin	Innan ramma
Unnið að breytingum á eigin kerfum og samtengingu þeirra sem gerir mögulegt að flytja gögn rafrænt þvert á stofnanir réttarvörslukerfisins. Þátttaka í verkefnum um réttarvörslugátt.*	DMR og stofnanir réttarvörslukerfisins	Innan ramma
Embætti ríkislögmans styrkt þannig að embættið geti betur mætt auknu álagi í ljósi málafjölda bæði hérlendis og hjá Mannréttindadómstól Evrópu.	Embætti ríkislögmans	30 m.kr.
Markmið 2: Að öryggi almennings, gagna og upplýsinga sé tryggt.		
Unnið að aðgerðum og áherslumálum í tengslum við varnir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka.	DMR, héraðssaksóknari ásamt öðrum stofnunum	Innan ramma

Markmið 3: Að fyrir liggi skýr mörk þjóðlendna og eignarlanda á landinu öllu, þar með talið eyjum umhverfis landið, eigi síðar en 2024.

Óbyggðanefnd hefur skipt meginlandi Íslands niður í 16 svæði, auk þess sem eyjar og sker umhverfis landið teljast 17. svæðið. Áætlanir gera ráð fyrir að í árslok 2021 verði málsmeðferð lokið á 15 af 17 svæðum.	Óbyggðanefnd	Innan ramma
---	--------------	-------------

* Verkefnið styður jafnframt við markmið 2.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 1.887,7 m.kr. og hækkar um 153,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 54,1 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldir:

- a. Fjárheimild málaflokksins er hækkuð um 90 m.kr. til mæta kostnaði við fjölgun um sex stöðugildi rannsakenda.
- b. Fjárheimild málaflokksins er hækkuð um 30 m.kr. þannig að ríkislögmaður geti betur mætt auknu álagi í ljósi málafjölda bæði hérlendis og hjá Mannréttindadómstól Evrópu.
- c. Gerðar voru ráðstafanir til að mæta 33,8 m.kr. hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins. Ráðuneytið ákvað að verja 14,3 m.kr. innan ramma málefнасviðsins til að milda aðhaldskröfuna fremur en að veita fé í ný verkefni.

09.4 Réttaraðstoð og bætur

Til málaflokksins heyrir fjárhagslegur stuðningur ríkisins við þá sem leita þurfa réttar síns fyrir dómstólum en hafa ekki til þess fjárhagslegt bolmagn, greiðslur til brotþola vegna líkamstjóns og miska sem leiðir af broti á almennum hegningarlögum og greiðsla kostnaðar sem embætti lögreglustjóra, héraðsdómstólar og embætti ríkissaksóknara greiða öðrum en starfsmönnum viðkomandi embættis vegna rannsóknar og reksturs opinberra mála.

Undir málaflokkinn heyra jafnframt greiðslur bóta til þeirra sem sætt hafa illri meðferð eða ofbeldi sem börn við vistun á stofnunum eða heimilum á vegum ríkisins. Meðal skilyrða fyrir greiðslu sanngirnibóta eru að fyrir liggi skýrsla vistheimilaneftar eða önnur sambærileg skýrsla sem ákveðið hefur verið að leggja til grundvallar meðferð krafna um sanngirnibætur. Forsætisráðuneytið er með til skoðunar að gera breytingar á lögum um sanngirnibætur með það að markmiði að ljúka uppgjöri sanngirnibóta vegna sólarhringsvistunar fatlaðra barna á stofnunum á vegum ríkisins. Eðli málaflokksins er með þeim hætti að ekki verður fjallað um helstu verkefni varðandi starfsemi hans.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 2.434 m.kr. og er óbreytt frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 57,8 m.kr.

09.5 Fullnusta

Starfsemi málaflokksins er í höndum Fangelsismálastofnunar, fangelsa ríkisins og innheimtumiðstöðvar sekta og sakarkostnaðar hjá embætti sýslumannsins á Norðurlandi vestra. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl. Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða

á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Fullnustuyfírvöld tryggja að sérstök og almenn varnaðaráhrif refsinga séu virk og stuðli að farsælli aðlögun dómpóla að samfélaginu.		
Skilgreina verklag og ábyrgð innan fangelsanna með hliðsjón af nýju geðheilsuteymi.*	Fangelsismálastofnun og DMR	Innan ramma
Endurskipuleggja nám fangavarda.*	DMR og Fangelsismálastofnun	Innan ramma
Markmið 2: Fullnustuyfírvöld verði í stakk búin til að fullnusta refsingar með öruggum, skilvirkum og árangursríkum hætti í samræmi við samfélagslega og tæknilega þróun.		
Gera þarfagreiningu og kostnaðaráætlun til að sporna gegn dreifingu og neyslu vímugjafa á Litla-Hrauni.	Fangelsismálastofnun og DMR	Innan ramma
Vinna að breytingum á eigin kerfum og samtengingu þeirra sem gerir mögulegt að flytja gögn rafrænt þvert á stofnanir réttarvörslukerfisins. Þátttaka í verkefnum um réttarvörslugátt.*	DMR og stofnanir réttarvörslukerfisins	Innan ramma
Vinna að breytingum á eigin kerfum og samtengingu þeirra sem gerir mögulegt að flytja gögn rafrænt þvert á stofnanir réttarvörslukerfisins. Þátttaka í verkefnum um réttarvörslugátt.**	DMR og stofnanir réttarvörslukerfisins	Innan ramma
Orkusparnaður og umhverfisvænni lýsing í fangelsum landsins. Fjölgun rafmagnshleðslustöðva. Allir bílar drifnir áfram af umhverfisvænum orkugjöfum.	Fangelsismálastofnun	Innan ramma
Markmið 3: Öryggi almennings, gagna og upplýsinga sé tryggt.		
Áfram er unnið að tengingu upplýsingakerfa allra stofnana réttarvörslukerfisins í gegnum nýtt samskiptalag. Mun það bæta yfirsýn og samfellu málsmeðhöndlunar, auka hagkvæmni, skilvirkni og upplýsingagjöf, auðvelda tölfræðivinnslu og stórauka gagnaöryggi.	Fangelsismálastofnun og DMR	Innan ramma

* Verkefnið styður jafnframt við markmið 2.

** Verkefnið styður jafnframt við markmið 3.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 2.300,8 m.kr. og hækkar um 79,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 93,2 m.kr.

Óverulegar breytingar eru á hagrænni skiptingu innan málaflokksins.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru þær að gerðar voru ráðstafanir til að mæta 36 m.kr. hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins. Ráðuneytið ákvað að verja 22,3 m.kr. innan ramma málefнасviðsins til að milda aðhaldskröfuna fremur en að veita fé í ný verkefni.

10 Réttindi einstaklinga

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefнасviði er á ábyrgð dómsmálaráðherra. Það skiptist í fimm málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefнасviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

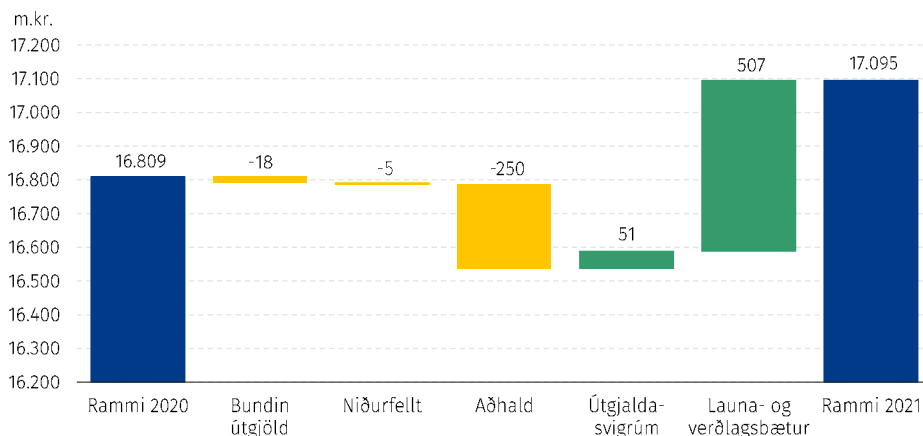
10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnýsla dómsmála	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
10.10 Persónuvernd	291,9	305,0	290,1	-4,9	-0,6
06 Dómsmálaráðuneyti	291,9	305,0	290,1	-4,9	-0,6
10.20 Trúmál	7.450,1	7.684,8	7.868,0	2,4	5,6
06 Dómsmálaráðuneyti	7.450,1	7.684,8	7.868,0	2,4	5,6
10.30 Sýslumenn	2.986,5	3.252,2	3.317,7	2,0	11,1
06 Dómsmálaráðuneyti	2.986,5	3.252,2	3.317,7	2,0	11,1
10.40 Stjórnýsla dómsmálaráðuneytis	1.389,4	1.536,6	1.633,2	6,3	17,5
06 Dómsmálaráðuneyti	1.389,4	1.536,6	1.633,2	6,3	17,5
10.50 Útlendingamál	4.366,2	4.030,8	3.986,2	-1,1	-8,7
06 Dómsmálaráðuneyti	4.366,2	4.030,8	3.986,2	-1,1	-8,7
Samtals	16.484,1	16.809,4	17.095,2	1,7	3,7

¹ Vakín er athygtli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða.

Breytingar á ramma milli árána 2020 - 2021

Heildargjöld málefнасviðs 10 Réttindi einstaklinga árið 2021 eru áætluð 17.095,2 m.kr. og lækka um 221,1 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 1,3%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 285 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 1,7 %.

Myndin hér á undan endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnarsýsla dómsmála	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
Rekstrarframlög	12.892,4	10.220,9	10.343,2	1,2	-19,8
Rekstrartilfærslur	3.591,7	6.551,6	6.715,1	2,5	87,0
Fjármagnstílfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	36,9	36,9	0,0	-
Heildarútgjöld	16.484,1	16.809,4	17.095,2	1,7	3,7
Rekstrartekjur	-	345,6	275,5	-20,3	-
Framlag úr ríkissjóði	-	16.463,8	16.819,7	2,2	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	16.809,4	17.095,2	1,7	-

¹ Vakín er athygli á því í samamburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

10.1 Persónuvernd

Starfsemi málaflokksins er í höndum Persónuverndar. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Styttning málsmeðferðartíma.		
Aukning sjálfsafgreiðslu í gegnum vefsíðu.	Persónuvernd	Innan ramma

Markmið 2: Aukin ánægja viðskiptavina með þjónustu og gæði hennar.

Úttektarstefna verði fullbúin og framkvæmd. Stefnt er að reglulegum úttektum á fyrirtækjum, stofnunum og sveitarfélögum. Áætluð verklok: vor 2021.	Persónuvernd	Innan ramma
Reglulegar úttektir á fyrirtækjum, stofnunum og sveitarfélögum í samræmi við úttektarstefnu.	Persónuvernd	Innan ramma

Markmið 3: Greinarbetri upplýsingagjöf um réttindi einstaklinga.

Fræðslustefna fullbúin og framkvæmd.*	Persónuvernd	Innan ramma
Námsefni sem nota á í aðalnámskrá leik-, grunn- og framhaldsskóla útbúið.*	Persónuvernd	Innan ramma
Fræðsla vegna Evrópulöggjafar á sviði Persónuverndar þar sem upplýst er m.a. um réttindi einstaklinga og skyldur fyrirtækja og stofnana skv. hinu nýja regluverki.	Persónuvernd	Innan ramma

* Verkefnið styður jafnframt við markmið 2.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 290,1 m.kr. og lækkar um 14,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 5,5 m.kr.

Óverulegar breytingar eru á hagrænni skiptingu innan málaflokksins.

Breytingar á fjárheimildum málaflokksins felast annars vegar í 17,5 m.kr. lækkun tímabundins framlags til að mæta innleiðingu nýrra laga um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga sem lögfest voru árið 2018 og hins vegar að gerðar voru ráðstafanir til að mæta 5,8 m.kr. hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefna sviðsins að frádregnum 2,9 m.kr. sem ráðuneytið ákvað að verja innan ramma málefna sviðsins til að milda aðhaldskröfuna.

10.2 Trúmál

Undir málaflokkinn falla útgjöld til starfsemi Þjóðkirkjunnar, kirkjumálasjóðs og kirkjugarða. Þá fellur einnig undir trúmál úthlutun sóknargjalda til skráðra lífsskoðunar- og trúfélaga. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 7.868 m.kr. og hækkar um 183,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 252,1 m.kr.

Óverulegar breytingar eru á hagrænni skiptingu innan málaflokksins.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru þær að gerðar voru ráðstafanir til að mæta 76 m.kr. hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefna sviðsins.

10.3 Sýslumenn

Starfsemi málaflokksins er í höndum níu sýslumannsembætta sem fara með staðbundið framkvæmdarvald ríkisins í héruðum. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig

endurspegla fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Bætt ímynd sýslumannsembættta.		
Innleiðing rafrænna þinglýsinga.	DMR og Stafrænt Ísland	Innan ramma
Umbótaverkefni á grundvelli niðurstöðu endurmats útgjalda.	DMR og sýslumannaráð	Innan ramma
Markmið 2: Að bæta stafræna þjónustu sýslumanna.		
Endurskoðun löggjafar um stærstu málaflokkana.	DMR	Innan ramma
Innleiðing stafrænnar stjórnarsýslu í öðrum málaflokkum en þinglýsingum.	DMR	Innan ramma
Úrbætur á starfskerfum, þar á meðal forritun nýrra kerfa og verkþókhalds, og endurskoðun vefsíðu sýslumanna.	SMR	Innan ramma
Markmið 3: Að efla samræmda málsmeðferð.		
Samræming verkferla og viðmið ákveðin fyrir málsmeðferðartíma.	SMR	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 3.317,7 m.kr. og hækkar um 65,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 108 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru þær að gerðar voru ráðstafanir til að mæta 74,2 m.kr. hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins. Ráðuneytið ákvað að verja 31,7 m.kr. innan ramma málefнасviðsins til að milda aðhaldskröfuna fremur en að veita fé í ný verkefni.

10.4 Stjórnarsýsla dómsmálaráðuneytis

Undir stjórnarsýslu dómsmálaráðuneytis falla t.d. rekstur ráðuneytisins, Stjórnartíðindi, Schengen-landamærasjóður o.fl. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspegla fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Fagleg og skilvirk málsmeðferð stjórnvalda.		
Réttarvörslugátt – unnið að samtengingu kerfa, stofnana í réttarvörsluferfinu og hagaðila.	DMR	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 1.633,2 m.kr. og hækkar um 96,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 38,7 m.kr.

Óverulegar breytingar eru á hagrænni skiptingu innan málaflokksins.

Breytingar á fjárheimildum málaflokksins skiptast aðallega í tvennt. Annars vegar er 35 m.kr. hækkan vegna flutnings á fjárveitingum frá málefнасviði 16 *Markaðseftirlit, neytendamál og stjórnýsla atvinnamála og nýsköpunar* sem er á ábyrgðarsviði atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytis, vegna breytinga á lögum er varða kennitölulflakk. Hins vegar er 32,5 m.kr. hækkan með millifærslu af málefнасviði 9 *Almanna- og réttaröryggi* til að standa undir húsaleigu af þeim hluta húsnæðis lögregluskólans sem ráðuneytið ber áfram ábyrgð á.

10.5 Útlendingamál

Starfsemi málaflokksins er í höndum Útlendingastofnunar og kæruneftndar útlendingamála. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Fagleg og skilvirk málsmeðferð stjórnvalda í þágu þjónustuþega.		
Val og innleiðing samræmdra gagnagrunns- og upplýsingakerfa aðila er starfa við útlendingamál.*	DMR/ÚTL	Innan heimilda
Greining á nauðsynlegum aðgerðum vegna vistunar útlendinga sem bíða flutnings úr landi.	DMR	Innan heimilda
Markmið 2: Aukin ánægja viðskiptavina og almennings með þjónustu og gæði hennar.		
Rafrænar umsóknir á Ísland.is.	ÚTL/Stafrænt Ísland	Innan heimilda
Undirbúningur innleiðingar árangurs- og gæðastjórnunar.	ÚTL	Innan heimilda
Innleiðing viðmiða og lykilhæfnisvísa til að hámarka árangur og gæði afgreiðslu erinda.	ÚTL	Innan heimilda

Markmið 3: Greinarbetri upplýsingagjöf um réttindi einstaklinga.

Stöðugar umbætur á vefsíðu stofnunarinnar.	ÚTL	Innan heimilda
Stöðugar umbætur í upplýsingagjöf um eðli og starfsemi stofnunarinnar.	ÚTL	Innan heimilda

* Verkefnið styður jafnframt við markmið 2.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 3.986,2 m.kr. og lækkar um 44,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 102,6 m.kr.

Óverulegar breytingar eru á hagrænni skiptingu innan málaflokksins.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er lækkuð um 75 m.kr. vegna minna rekstrarumfangs sem fjármagnað er með sértekjum.
- b. Gerðar voru ráðstafanir til að mæta 72,2 m.kr. hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins.

11 Samgöngu- og fjarskiptamál

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra. Það skiptist í þrjú málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

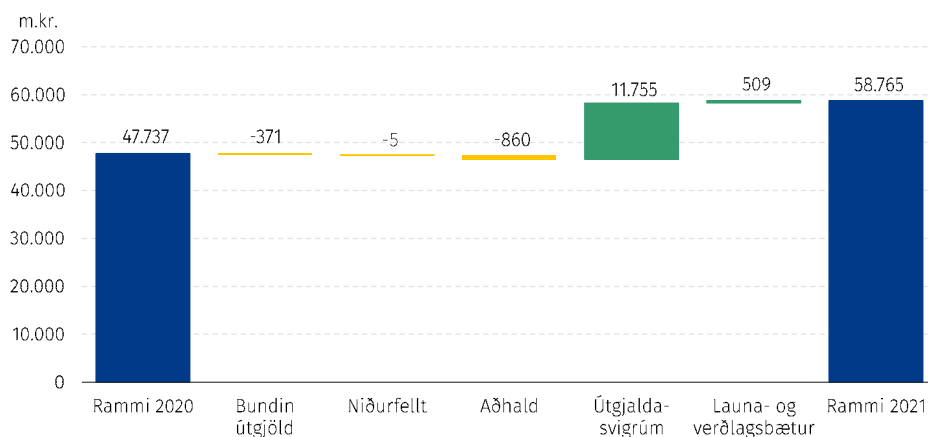
	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
11 Samgöngu- og fjarskiptamál					
11.10 Samgöngur	42.914,0	45.462,0	56.208,1	23,6	31,0
10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	42.914,0	45.462,0	56.208,1	23,6	31,0
11.20 Fjarskipti	1.370,9	1.391,3	1.684,5	21,1	22,9
10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	1.370,9	1.391,3	1.684,5	21,1	22,9
11.30 Stjórnsýsla samgönguráðuneytis	978,8	883,4	872,0	-1,3	-10,9
10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	978,8	883,4	872,0	-1,3	-10,9
Samtals	45.263,7	47.736,7	58.764,6	23,1	29,8

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða. Heildargjöld málefnasviðs *11 Samgöngu- og fjarskiptamál* árið 2021 eru áætluð 58.764,6 m.kr. og aukast um 10.518,9 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 22%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 11.027,9 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 23,1%.

Breytingar á ramma milli árunna 2020 - 2021

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafla málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
11 Samgöngu- og fjarskiptamál					
Rekstrarframlög	13.230,3	14.049,6	13.662,7	-2,8	3,3
Rekstartilfærslur	4.433,9	3.869,9	4.321,1	11,7	-2,5
Fjármagnstilfærslur	1.280,9	1.403,7	1.875,6	33,6	46,4
Fjárfestingarframlög	26.318,6	28.413,5	38.905,2	36,9	47,8
Heildarútgjöld	45.263,7	47.736,7	58.764,6	23,1	29,8
Rekstrartekjur	-	1.959,8	1.717,0	-12,4	-
Framlag úr ríkissjóði	-	45.776,9	57.047,6	24,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	47.736,7	58.764,6	23,1	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

11.1 Samgöngur

Starfsemi málaflokksins er í höndum Samgöngustofu, Vegagerðar og Rannsóknarnefndar samgönguslysa, auk Isavia í gegnum þjónustusamning um rekstur og framkvæmdir á flugvöllum. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Greiðar samgöngur.		
Stórátak í vegaframkvæmdum í samræmi við fjárfestingaráttak. Framkvæmdir verða á stofnæðum út frá höfuðborgarsvæðinu; á Reykjanesbraut, Vesturlandsvegi og Suðurlandsvegi. Einnig má nefna framkvæmdir á Þverárfjallsvegi og Skagastrandarvegi, Borgarfjarðarvegi, Snæfellsnesvegi um Skógarströnd og hringtorg við Landvegamót á Eyrarbakka og á Flúðum.	Vegagerðin	4.840 m.kr.

Stærstu vegaf framkvæmdir utan fjárfestingarátaks eru m.a. um gatnabrún og öryggisaðgerðir í Vík, á Suðurlandsvegi milli Biskupstungnabrautar og Varmár, hringvegur um Kjalarnes, Vestfjarðavegur um Gufudalssveit og Dynjandisheiði og Akranesvegur.	Vegagerðin	Innan ramma
Hringvegur um Hornafjarðarfjót og Axarvegur um Öxi.	Vegagerðin í samstarfi við einkaaðila	
Áhersla er lögð á tengivegi, þ.e. að styrkja og leggja bundið slitlag á umferðarlitla tengivegi í samræmi við fjárfestingarátak.	Vegagerðin	1.500 m.kr.

Markmið 2: Öruggar samgöngur.

Fækkun einbreiðra brúa á hringvegi í samræmi við fjárfestingarátak, m.a. Gilsá á Völlum á Skriðdals- og Breiðdalsvegi, Núpsvötn, Stóra-Laxá á Skeiða- og Hrunamannavegi og Skjálfandafjót á hringvegi hjá Fosshóli og Goðafossi.	Vegagerðin	2.600 m.kr.
Fjárfestingarátak vegna óveðurstengdra verkefna, svo sem endurnýjun á upplýsingagátt vega og upplýsingakerfi um veður og sjólag, endurnýjun öldudufla o.fl.	Vegagerðin	220 m.kr.
Viðhald verður aukið á innanlandsflugvöllum og lendarstöðum í samræmi við fjárfestingarátak.	Isavia ohf.	100 m.kr.
Greindir verði kostir í endurbótum og samræmingu á skráningu samgönguslysa .	Samgöngustofa	Innan ramma

Markmið 3: Hagkvæmar samgöngur.

Veðurathuganir í Hvassahrauni í tengslum við áform um byggingu nýs flugvallar.	Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	Innan ramma
Greindar verða þarfir og kostir í endurnýjun á ökutækjaskrá.	Samgöngustofa	Innan ramma
Efling á rafrænni þjónustu og einföldun ferla, m.a. vegna ökunáms og ökuréttinda.	Samgöngustofa	Innan ramma
Leitað leiða til að jafna stöðu kynja í samgöngum og samgöngutengdum greinum.	Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	Innan ramma

Markmið 4: Umhverfislega sjálfbærar samgöngur.

Innleiðing heildarstefnu í almenningsamgöngum á landi, lofti og legi. Þar má nefna til að hafin verði vinna við undirbúning á sameiginlegri miðlægri upplýsingagátt almenningsamgangna.	Vegagerðin	Innan ramma
Unnið verður að undirbúningi og framkvæmdum á verkefnum samkvæmt framkvæmdaáætlun samgöngusáttmála. Þar má nefna fyrsta áfanga Borgarlínu, stofnvegaframkvæmdir, bættu umferðarstýringu auk hjóla- og göngustíga.	Félag um samgöngusáttmála og Vegagerðin	Innan ramma
Átak verður í framkvæmdum í höfnum og sjóvörnum í samræmi við fjárfestingarátak.	Vegagerðin	400 m.kr.

Markmið 5: Jákvæð byggðapróun.

Loftrú.is. Kostnaðarþátttaka ríkisins í flugfargjöldum innan lands fyrir íbúa landsbyggðarinnar.	Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti og Vegagerðin	Innan ramma
Fjárfestingar verða á flugvöllum, m.a. akbraut á Egilsstaðaflugvelli, flughlað á Akureyri og flugstöð á Akureyri.	Isavia ohf.	1.795 m.kr.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 56.207,8 m.kr. og hækkar um 10.306,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 439,6 m.kr.

Umtalsverð hækkun er á fjármagnstilfærslum og fjárfestingarframlögum á milli ára, eins og nánari grein er gerð fyrir hér á eftir.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 11.455 m.kr. með vísun í fjárfestingarátak ríkisstjórnarinnar til að vinna gegn samdrætti í hagkerfinu í kjölfar heimsfaraldurs. Aukningin er mest til framkvæmda á vegakerfinu eða 8.940 m.kr., þá til flugvalla 1.895 m.kr., til hafna 400 m.kr. og loks 220 m.kr. til framkvæmda sem ráðast þarf í vegna óveðurs sem geisaði síðasta vetur.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 243,6 m.kr. sem skýrist af áætlun Samgöngustofu um lægri rekstrartekjur á árinu vegna fyrirsjáanlega minna umfangs, m.a. í flugtengdri starfsemi og ökutækjum.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 860,2 m.kr., þar af er sértækt aðhald 450 m.kr. á framkvæmdalið Vegagerðarinnar. Almennu aðhaldi að fjárhæð 364,9 m.kr. er dreift hlutfallslega á stofnanir og verkefni innan málaflokks samgangna.

11.2 Fjarskipti, netöryggi og pósthjónusta

Starfsemi málaflokksins er í höndum Póst- og fjarskiptastofnunar og Fjarskiptasjóðs, auk Íslandspósts sem veitir alþjónustu í pósti. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Aðgengileg og greið fjarskipti.		
Ísland ljóstengt, uppbyggingu fjarskiptainnviða utan markaðssvæði í dreifbýli lýkur. Aðgerðar 6 af 6.	Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti og Fjarskiptasjóður	Innan ramma

Nýtt heildarregluverk í fjarskiptum innleitt.	Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Örugg fjarskipti.		
Netöryggismál eflað í samræmi við fjarskiptaáætlun og nýja löggjöf um netöryggi.	Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið og Póst- og fjarskiptastofnun	250 m.kr.
Varaaflið aukið við lykilstaði fjarskipta til að tryggja að fjarskipti rofni ekki vegna rafmagnsleysis.	Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti og Öryggisfjarskipti ohf.	100 m.kr.
Markmið 3: Hagkvæm, skilvirk og umhverfisvæn fjarskipti.		
Allir fjarskiptainviðir kortlagðir á heildstæðan hátt í gagnagrunni um fjarskipti.	Póst- og fjarskiptastofnun	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 1.684,5 m.kr. og hækkar um 273 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 20,2 m.kr.

Breyting er á hagrænni skiptingu innan málaflokksins, en rekstrarframlag og fjárfestingarframlag er aukið mikið ára.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 300 m.kr. Annars vegar er um að ræða 100 m.kr. tengdar fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að bæta varaafli á lykilmálfjarskiptastöðum til að koma í veg fyrir að samband rofni ekki í rafmagnsleysi. Hins kemur er varanleg inn fjárheimild til Póst- og fjarskiptastofnunar vegna netöryggismála.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 27,8 m.kr. og er hlutfallslega skipt niður á stofnanir og verkefni málaflokks.

11.3 Stjórnsýsla samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytis

Undir málaflokkinn fellur aðalskrifstofa samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytis, fastanefndir, svo sem úrskurðarnefnd fjarskipta- og póstmála og yfirfasteignamatsnefnd, ýmis verkefni og þjónustusamningar, m.a. við Slysavarnaskóla sjómanna.

Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 en fjárveitingar dragast saman á milli ára.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Aukinn árangur og þjónusta við atvinnulíf og borgara.		
Samræming og samþætting stefna og áætlana.	Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	Innan ramma
Unnið áfram að einföldun regluverks með áherslu á þjónustumiðaða stjórnsýslu.	Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 872,0 m.kr. og lækkar um 26,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 14,8 m.kr.

Ekki er um breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 5 m.kr. vegna tímabundinnar fjárveitingar til snjómoksturs í Árneshrepp sem fellur niður.
- b. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 17,5 m.kr. og er hlutfallslega skipt niður á verkefni.

12 Landbúnaður

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra. Það skiptist í tvo málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

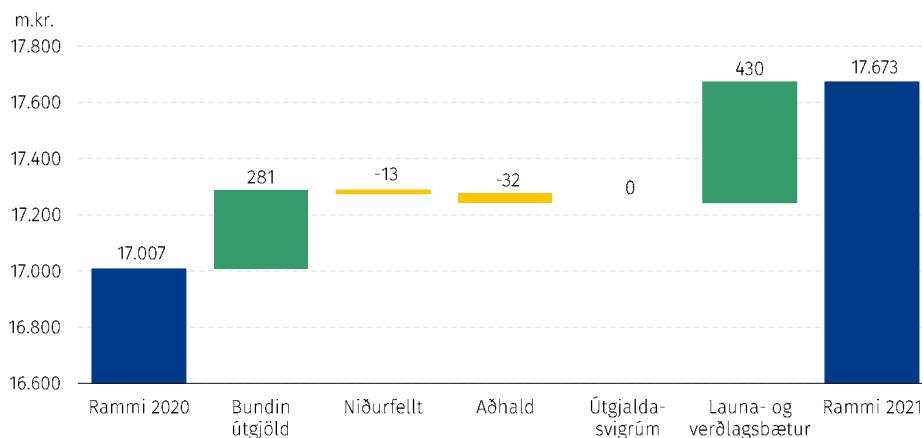
12 Landbúnaður	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
12.10 Stjórnun landbúnaðarmála	16.187,9	16.372,3	16.973,6	3,7	4,9
04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti ..	16.187,9	16.372,3	16.973,6	3,7	4,9
12.20 Rannsóknir, þróun og nýsköpun í landbúnaðarmálum	663,9	635,1	699,5	10,1	5,4
04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti ..	663,9	635,1	699,5	10,1	5,4
Samtals	16.851,8	17.007,4	17.673,1	3,9	4,9

¹ Vakín er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli árána 2020 - 2021

Heildargjöld málefnasviðsins *12 Landbúnaður* árið 2021 eru áætluð 17.673,1 m.kr. og aukast um 235,6 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 1,4%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 665,7 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 3,9%. Vakín er athygli á því að í töflum og útgjaldabru málefnasviðsins er búið að aðlaga tölur fyrir fjárlög 2020 og reikning 2019 vegna flutnings á

401,7 m.kr. framlagi af málaflokki 13.20 yfir á 12.20 þar sem gert er ráð fyrir að verkefni er tengjast matvælaöryggi verði öll færð undir málaflokk 12.20.

Myndin hér á undan endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafla málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
12 Landbúnaður					
Rekstrarframlög	2.463,4	2.441,8	2.587,2	6,0	5,0
Rekstrartilfærslur	14.388,4	14.549,7	15.070,3	3,6	4,7
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	15,9	15,6	-1,9	-
Heildarútgjöld	16.851,8	17.007,4	17.673,1	3,9	4,9
Rekstrartekjur	-	539,0	608,1	12,8	-
Framlag úr ríkissjóði	-	16.468,4	17.065,0	3,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	17.007,4	17.673,1	3,9	-

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

12.1 Stjórnun landbúnaðarmála

Starfsemi málaflokksins varðar stjórnáslu Matvælastofnunar, nýtingu auðlinda lands, vöktun og eftirlit stjórnvalda. Matvælastofnun sinnir ýmsum stjórnásluverkefnum, eftirliti, fræðslu og þjónustu við landbúnað, sjávarútveg, fyrirtæki og neytendur í þeim tilgangi að stuðla að heilbrigði og velferð dýra, heilbrigði plantna og öryggi, heilnæmi og gæðum matvæla. Búvörusamningar móta að miklu leyti regluverk og stuðningsaðgerðir stjórnvalda í þágu landbúnaðar og hafa þar með talsverð áhrif á starfsskilyrði greinarinnar. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Loftlagsvænni landbúnaður og aukið matvælaöryggi.		
Verkefni tengd vörnum gegn sýklalyfjaónæmi.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti, Matvælastofnun, Keldur o.fl.	Innan ramma
Móta og framfylgja heildstæðri áætlun um vöktun og ábyrga nýtingu lands.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti, umhverfis- og auðlindaráðuneyti, Matvælastofnun	Innan ramma
Kolefnishlutleysi nautgriparæktar fyrir árið 2040. Sambærileg vinna í gangi fyrir aðrar búgreinar.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti og umhverfis- og auðlindaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Aukið frelsi til fjölbreyttari matvælaframleiðslu og hvati til nýsköpunar.		
Framlög hækkuð í tengslum við endurskoðaðan garðyrkjusamning með það að markmiði að framleiðsla á íslensku grænmeti aukist um 25% á næstu þremur árum. Er gert ráð fyrir að þetta muni stuðla að framþróun og nýsköpun í garðyrkjunni með áherslu á aðgerðir í loftslagsmálum.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	200
Matvælasjóður sem styrkir nýsköpunar- og þróunarverkefni á sviði matvælaframleiðslu.*	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	250
Mótun landbúnaðarstefnu fyrir Ísland.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	Innan ramma
Markmið 3: Einfaldari stjórnýsla og aukin stafræn samskipti.		
Innleiðing og áframhaldandi þróun á mælaborði sem mun birta yfirgrípsmiklar upplýsingar um landbúnaðarframleiðslu á gagnvirkan og skýran hátt. Auk þess verður rafrænt úthlutunarkerfi tollkvóta innleitt.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	Innan ramma
Unnið verður að heildarendurskoðun á löggjöf um búvöruframleiðslu og að gera regluverk tækni óháð svo unnt sé að veita aukna stafræna þjónustu.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	Innan ramma
Þróa gagnagrunna og rafrænar lausnir til að bæta stjórnun og skráningu búfjárjúkdóma og tryggja rekjanleika afurða.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti og Matvælastofnun	Innan ramma

* Fjárveiting vegna verkefnisins fellur undir málaflokk 7.1, sbr. umfjöllun þar, en verkefnið styður jafnframt við markmið 2 í málaflokki 7.1 og markmið 1 í málaflokki 13.1.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 16.973,6 m.kr. og hækkar um 171,7 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 429,6 m.kr. Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 200 m.kr. í tengslum við endurskoðaðan garðyrkjusamning. Markmiðið er að auka framleiðslu á íslensku grænmeti um 25% á næstu þremur árum. Er gert ráð fyrir að þetta muni stuðla að framþróun og nýsköpun í garðyrkjunni með áherslu á aðgerðir í loftslagsmálum. Verkefnið er hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar. Til viðbótar þessu er gert ráð fyrir að 65 m.kr. verði millifærðar innan ramma málaflokksins, á lið garðyrkjusamningsins, í tengslum við fyrrgreinda endurskoðun samningsins.
- b. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 50 m.kr. til að mæta auknum kostnaði vegna greiðslna í tengslum við varnir gegn dýrasjúkdómum.
- c. Fjárheimild málaflokksins lækkar að raungildi um 90,8 m.kr. í samræmi við ákvæði samninga um starfsskilyrði í nautgripærækt, sauðfjárrækt og garðyrkju og rammisamning um almenn starfsskilyrði landbúnaðarins.
- d. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 53,1 m.kr. í samræmi við tekjuáætlun Matvælastofnunar.
- e. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 27,6 m.kr.

12.2 Rannsóknir, þróun og nýsköpun í landbúnaðarmálum

Starfsemi málaflokksins er í höndum atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytisins. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Aukin vitund neytenda um matvæli og hvatning til atvinnulífs um aukið matvælaöryggi.		
Þróun frammistöðumats fyrirtækja sem framleiða matvæli og fôður.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti og Matvælastofnun	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 699,5 m.kr. og hækkar um 63,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 0,5 m.kr. Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Eins og áður segir er búið að aðlaga tölur fyrir fjárlög 2020 og reikning 2019 vegna flutnings á 401,7 m.kr. framlagi af málaflokki 13.20 yfir á 12.20 þar sem gert er ráð fyrir að verkefni er tengjast matvælaöryggi verði öll færð undir málaflokk 12.20. Undir matvælaöryggi falla m.a. samningur við Matís, samningar um tilvísunarrannsóknarstofur ásamt ýmsum verkefnum tengd sýklalyfjaónæmi. Aukin áhersla á matvælaöryggi mun því endurspeglast í þessum nýja lið. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 4,5 m.kr.

13 Sjávarútvegur og fiskeldi

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra. Það skiptist í tvo málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og málaflokksins á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

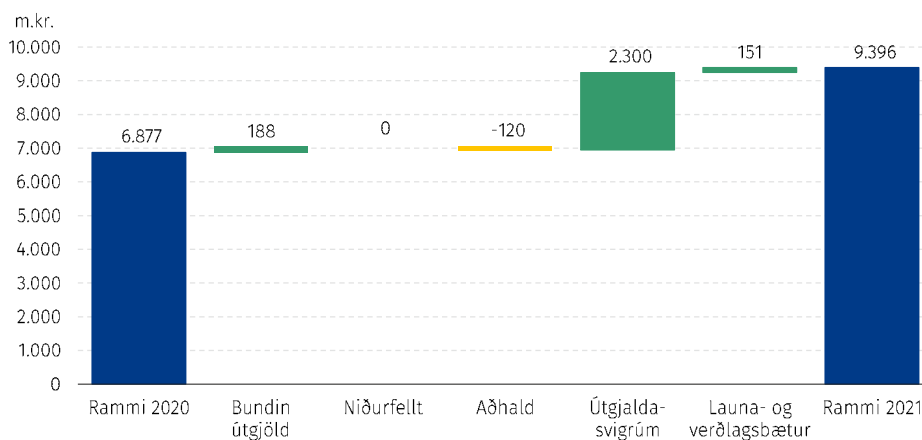
	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
13 Sjávarútvegur og fiskeldi					
13.10 Stjórnun sjávarútvegs og fiskeldis	1.321,3	1.448,6	1.563,4	7,9	18,3
04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti ..	1.321,3	1.448,6	1.563,4	7,9	18,3
13.20 Rannsóknir, þróun og nýsköpun í sjávarútvegi	4.831,0	5.428,2	7.832,8	44,3	62,1
04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti ..	4.831,0	5.428,2	7.832,8	44,3	62,1
Samtals	6.152,3	6.876,8	9.396,2	36,6	52,7

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli árunna 2020 - 2021

Heildargjöld málefnasviðs 13 Sjávarútvegur og fiskeldi árið 2021 eru áætluð 9.396,2 m.kr. og aukast um 2.368 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 34,4%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 2.519,4 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 36,6%. Vakinn er athygli á því að í töflum og útgjaldabrá málefnasviðsins er búið að aðlaga tölur fyrir fjárlög 2020 og reikning 2019 vegna flutnings á

401,7 m.kr. framlagi af málaflokki 13.20 yfir á 12.20 þar sem gert er ráð fyrir að verkefni er tengjast matvælaöryggi verði öll færð undir málaflokk 12.20.

Myndin hér að framan endurspeglar þá útfærslu og forgangsöröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafla málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
13 Sjávarútvegur og fiskeldi					
Rekstrarframlög	5.596,9	5.144,9	5.210,0	1,3	-6,9
Rekstrartilfærslur	555,4	650,3	743,0	14,3	33,8
Fjármagnstilfærslur	0,0	260,0	326,0	25,4	-
Fjárfestingarframlög	0,0	821,6	3.117,2	279,4	-
Heildarútgjöld	6.152,3	6.876,8	9.396,2	36,6	52,7
Rekstrartekjur	-	1.449,6	1.652,6	14,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	5.427,2	7.743,6	42,7	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	6.876,8	9.396,2	36,6	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

13.1 Stjórnun sjávarútvegs og fiskeldis

Starfsemi málaflokksins er í höndum Fiskistofu og Verðlagsstofu skiptaverðs og auk þess heyra Fiskræktarsjóður, Umhverfissjóður sjókvíaldis og Alþjóðlegt samstarf í sjávarútvegi undir málaflokkinn ásamt nýjum Fiskeldissjóði frá og með árinu 2021. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Aukin samkeppnishæfni íslensks sjávarútvegs.		
Bætt eftirlit með fiskveiðum – innleiðing á tillögum starfshóps um bætt eftirlit með fiskveiðiaudlindinni.	Fiskistofa	Innan ramma

Aukinn rekjanleiki hráefnis frá veiðum til markaðar, bættur markaðsaðgangur fiskafurða.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti og Fiskistofa	Innan ramma
Rafræn stjórnsýsla eflid með því að auðvelda aðgengi að gildandi laga- og regluumhverfi, m.a. með sérstöku korti.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	Innan ramma
Matvælasjóður sem styrkir nýsköpunar- og þróunarverkefni á sviði matvælaframleiðslu.*	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	250

Markmið 2: Stuðningur við minni sjávarbyggðir.

Endurskoðun framkvæmdar við ráðstöfun atvinnu- og byggðakvóta.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	Innan ramma
--	-------------------------------------	-------------

Markmið 3: Aukin verðmætasköpun og styrking stjórnsýslu í fiskeldi.

Styrking stjórnsýslu fiskeldis.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti og Matvælastofnun	Innan ramma
Nýr fiskeldissjóður stofnsettur, til styrkingar innviða þar sem fiskeldi er stundað.	Fiskeldissjóður	117
Mælaborð fiskeldis sett á fót þar sem allar upplýsingar um greinina verða aðgengilegar á opnu vefsvæði.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti og Matvælastofnun	Innan ramma

*Fjárveiting vegna verkefnisins fellur undir málaflokk 7.1, sbr. umfjöllun þar, en verkefnið styður jafnframt við markmið nr. 2 í málaflokki 7.1 og markmið nr. 2 í málaflokki 12.1.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 1.563,4 m.kr. og hækkar um 68,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 46,3 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 117 m.kr. fyrir nýjan fiskeldissjóð sem ætlað er að styrkja innviði sveitarfélaga þar sem fiskeldi í sjókvíum er stundað, sbr. markmið nr. 3.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefna sviðsins nemur 26,4 m.kr. og er útfært þannig að 22,2 m.kr. aðhaldskrafa er gerð á rekstur Fiskistofu en restin dreifist á aðra fjárlagaliði.

13.2 Rannsóknir, þróun og nýsköpun í sjávarútvegi

Undir málaflokkinn falla verkefni Hafrannsóknastofnunar, matvælarannsóknir, Verkefna-sjóður sjávarútvegsins og framlög til ýmissa samninga og verkefna í sjávarútvegi og fiskeldi, svo sem vegna rannsókna, þróunar og nýsköpunar.

Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Sjálfbær nýting fiskstofna.		
Sumarrannsóknir á hrygningu loðnu.	Hafrannsóknastofnun	Innan ramma
Atferlisrannsóknir á humri.	Hafrannsóknastofnun	Innan ramma
Markmið 2: Efling grunnrannsókna.		
Kortlagning hafsbotsins innan efnahagslögsögu Íslands.	Hafrannsóknastofnun	Innan ramma
Áfangar í útboði og smíði á nýju hafrannsóknaskipi.	Hafrannsóknastofnun	2.300
Efling grunnrannsókna á loðnustofni 2018–2022.	Hafrannsóknastofnun	Innan ramma
Hvað er að gerast í hafinu? Hvítbók um breytingar á vistkerfi hafsins í kringum Ísland, m.a. með mögulegum sviðsmyndum um þróun á komandi árum.	Hafrannsóknastofnun	Innan ramma
Markmið 3: Aukning rannsókna sem stuðla að sjálfbærri nýtingu hafsvæða fyrir fiskeldi.		
Staða á þróun aðferða til að gera eldisfisk ófrjóan.	Hafrannsóknastofnun	Innan ramma
Rannsóknir til að draga úr snemmkyrnþroska bleikju í eldi.	Hafrannsóknastofnun	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 7.832,8 m.kr. og hækkar um 2.358,3 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 46,3 m.kr.

Nokkur breyting er á hagrænni skiptingu innan málaflokksins. Þannig aukast fjárfestingarframlög um 2.300 m.kr. vegna fyrirhugaðrar smíði nýs hafrannsóknaskips.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 2.300 m.kr. vegna nýs hafrannsóknaskips, sbr. markmið nr. 2. Hönnun skipsins hefur tekið lengri tíma en áætlað var í upphafi. Áformað er að framkvæma útboð fyrir árslok 2020 og hefja smíði 2021.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 94 m.kr. og er útfært þannig að 88,8 m.kr. aðhaldskrafa er gerð á rekstur Hafrannsóknastofnunar, 4,9 m.kr. á ýmis framlög í sjávarútvegi og 300.000 kr. á varasjóð málaflokksins.

14 Ferðaþjónusta

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefнасviði er á ábyrgð ráðherra ferðamála, iðnaðar og nýsköpunar. Það skiptist í einn málaflokk sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

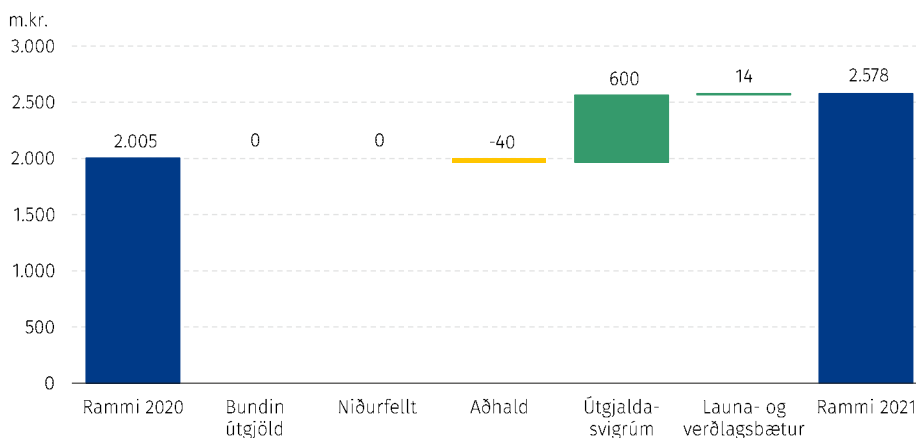
14 Ferðaþjónusta	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
14.10 Ferðaþjónusta	2.015,2	2.005,0	2.578,4	28,6	27,9
04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti ..	2.015,2	2.005,0	2.578,4	28,6	27,9
Samtals	2.015,2	2.005,0	2.578,4	28,6	27,9

¹ Vakir er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafla málefнасviða. Heildargjöld málefнасviðs 14 Ferðaþjónusta árið 2021 eru áætluð 2.578,4 m.kr. og aukast um 559,9 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 27,9%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 573,4 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 28,6%.

Breytingar á ramma milli árana 2020 - 2021

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða

Þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
14 Ferðaþjónusta					
Rekstrarframlög	442,2	755,5	1.146,7	51,8	159,3
Rekstrartilfærslur	1.108,5	734,4	626,9	-14,6	-43,4
Fjármagnstilfærslur	463,9	513,5	803,2	56,4	73,1
Fjárfestingarframlög	0,6	1,6	1,6	0,0	166,7
Heildarútgjöld	2.015,2	2.005,0	2.578,4	28,6	27,9
Rekstrartekjur	-	15,4	15,8	2,6	-
Framlag úr ríkissjóði	-	1.989,6	2.562,6	28,8	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	2.005,0	2.578,4	28,6	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

14.1 Ferðaþjónusta

Starfsemi málaflokksins er í höndum Ferðamálastofu og Framkvæmdasjóðs ferðamanna- staða. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Aukin verðmætasköpun.		
Mótun og innleiðing stefnu um uppbyggingu og þróun sjálfbærrar ferðaþjónustu í kjölfar COVID-19 heimsfaraldursins.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	Innan ramma
Hagnýting Jafnvægisáss ferðamála og myndræn framsetning upplýsinga.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	Innan ramma
Innleiðing á tillögum úr samkeppnismati á regluverki í ferðaþjónustu.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	Innan ramma

Markmið 2: Jákvað upplifun heimamanna og ferðamanna.

Skilgreining og uppbygging Fyrirmyndaráfangastaða.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti í samvinnu við umhverfis- og auðlindaráðuneyti	300 m.kr.
Stuðningur við uppbyggingu áfangastaða á landsbyggðinni, m.a. í gegnum Framkvæmdasjóð ferðamannastaða og Flugþróunarsjóð.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti og Ferðamálastofa	200 m.kr.
Þróun áfangastaðastofa.	Ferðamálastofa	Innan ramma

Markmið 3: Umhverfisleg sjálfbærni í ferðaþjónustu.

Stuðningur við orkuskipti hjá bilaleigum.*	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	Innan ramma
Áfangastaðir í opinberri umsjón með virka álagsstýringu.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	Innan ramma

* Verkefnið styður jafnframt við markmið nr. 1 í málaflokki 17.5.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 2.578,4 m.kr. og hækkar um 559,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 13,5 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 300 m.kr. til uppbyggingar og þróunar skilgreindra áfangastaða, sbr. markmið nr. 2. Verkefnið er hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 200 m.kr. í stuðning við uppbyggingu áfangastaða á landsbyggðinni í gegnum Framkvæmdasjóð ferðamannastaða, sbr. markmið nr. 2. Verkefnið er hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 100 m.kr. til uppbyggingar varanlegra salerna á áningarstöðum við hringveginn, sbr. markmið nr. 2. Verkefnið er hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- Gert er ráð fyrir að 100 m.kr. tímabundið framlag sem var forgangsraðað innan málaflokksins fari aftur í ramma og verði forgangsraðað í önnur verkefni á vegum atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytisins, sbr. markmið nr. 1 og 3.
- Gert er ráð fyrir að 100 m.kr. tímabundið framlag sem var forgangsraðað innan málaflokksins fari aftur í ramma og verði forgangsraðað í önnur verkefni á vegum Framkvæmdasjóðs ferðamannastaða, sbr. markmið nr. 2.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 40,1 m.kr. sem skipt er hlutfallslega niður á stofnanir og verkefni málaflokksins.

15 Orkumál

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefнасviði er á ábyrgð ferðamála-, iðnaðar- og nýsköpunarráðherra. Undir málefнасviðinu er einn málaflokkur, 15.10, sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og málaflokksins á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefнасviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

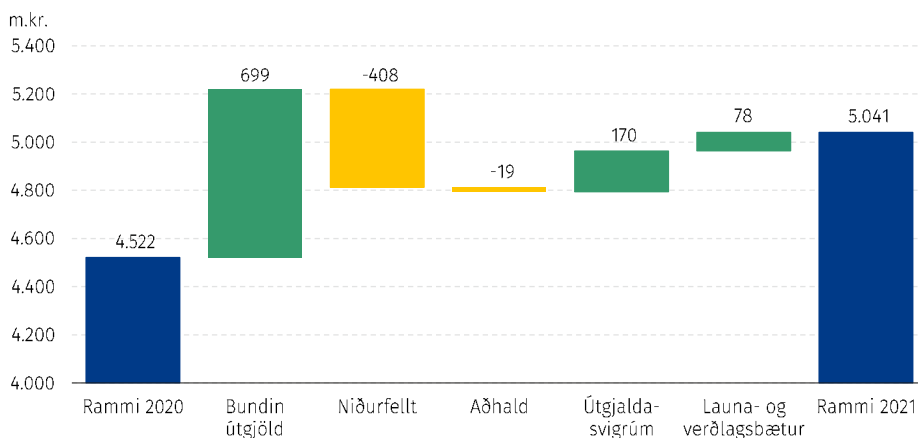
15 Orkumál	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
15.10 Stjórnun og þróun orkumála	4.109,7	4.521,5	5.041,1	11,5	22,7
04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti ..	4.109,7	4.521,5	5.041,1	11,5	22,7
Samtals	4.109,7	4.521,5	5.041,1	11,5	22,7

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Heildargjöld málefнасviðs 15 Orkumál árið 2021 eru áætluð 5.041,1 m.kr. og aukast um 441,6 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 9,8%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 519,6 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 11,5%.

Breytingar á ramma milli árunna 2020 - 2021

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjalda-svigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafla málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
15 Orkumál					
Rekstrarframlög	712,8	915,5	882,5	-3,6	23,8
Rekstrartilfærslur	3.396,9	3.599,6	4.052,3	12,6	19,3
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	100,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	6,4	6,3	-1,6	-
Heildarútgjöld	4.109,7	4.521,5	5.041,1	11,5	22,7
Rekstrartekjur	-	232,8	234,9	0,9	-
Framlag úr ríkissjóði	-	4.288,7	4.806,2	12,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	4.521,5	5.041,1	11,5	-

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

15.1 Stjórnun og þróun orkumála

Starfsemi málaflokksins er í höndum Orkustofnunar og Orkusjóðs og auk þess heyrta niðurgreiðslur á húshitun og jöfnun kostnaðar við dreifingu raforku undir málaflokkinn. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Tryggt orkuöryggi fyrir alla landsmenn.		
Átak í jarðstrengjavæðingu og þrífösun á dreifikerfi raforku á landsbyggðinni til að auka orkuöryggi. Áætlað er að truflunum í dreifikerfinu muni fækka um 85%. Leiðir af vinnu átakshóps stjórnvalda um uppbyggingu innviða.	RARIK og Orkubú Vestfjarða	Innan ramma
Aukið eftirlit og bætt yfirsýn með tiltæku varaafli raforku í landinu. Aukin stjórnun til að bregðast við skorti á varaafli. Leiðir af vinnu átakshóps stjórnvalda um uppbyggingu innviða.	Orkustofnun	20

Markmið 2: Aukið hlutfall endurnýjanlegra orkugjafa í orkubúskap landsins.

Alþjóðleg rannsóknarmiðstöð í jarðvarma við Kröflu. Fjárfestingaráttak vegna heimsfaraldurs kórónuveirunnar.	100
--	-----

Markmið 3: Jöfnun orkukostnaðar á landsvísu.

Aukin framlög til jöfnunar kostnaðar við dreifingu raforku á landsbyggðinni. Annars vegar 13% hækkun á jöfnunargjaldi raforku (130 m.kr.) og hins vegar framlag úr ríkissjóði upp á 600 m.kr.	730
--	-----

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 5.041,1 m.kr. og hækkar um 441,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 78 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 730 m.kr. til að auka jöfnun kostnaðar við dreifingu raforku á landsbyggðinni, sbr. markmið nr. 3. Heildarfjárveiting til verkefnisins verður 1.721 m.kr. á árinu 2021 sem dugar til að jafna um 85% af heildarþörfinni.
- b. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 100 m.kr. til að koma á fót alþjóðlegri rannsóknarmiðstöð í jarðvarma við Kröflu. Um er að ræða úrræði til að bregðast við áhrifum heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- c. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 308 m.kr. vegna stofnstyrkja til hitaveituframkvæmda sem voru tímabundin verkefni sem féllu niður á árinu 2020, sbr. markmið nr. 2.
- d. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 18,7 m.kr. og er útfært þannig að 14,9 m.kr. aðhaldskrafa er gerð í rekstri Orkustofnunar, 3,1 m.kr. vegna ýmissa orkumála og 700.000 kr. vegna reksturs Orkusjóðs.

16 Markaðseftirlit, neytendamál og stjórnsýsla atvinnamála og nýsköpunar

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefнасviði er á ábyrgð ráðherra ferðamála, iðnaðar og nýsköpunar, ráðherra fjármála og efnahags og ráðherra sjávarútvegs og landbúnaðar. Það skiptist í tvo málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefнасviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

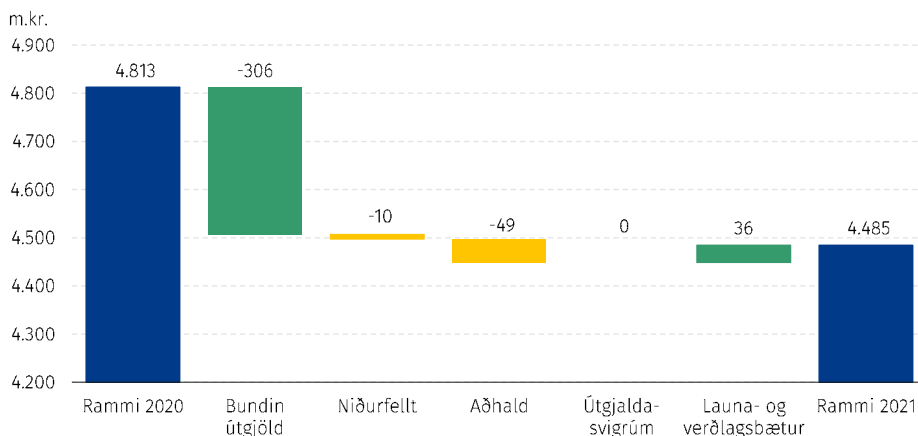
16 Markaðseftirlit, neytendamál og stjórnsýsla atv.mála	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
16.10 Markaðseftirlit og neytendamál	2.855,3	3.209,5	3.044,6	-5,1	6,6
04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti ..	792,2	826,6	812,2	-1,7	2,5
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	2.063,1	2.382,9	2.232,4	-6,3	8,2
16.20 Stjórnsýsla atvinnamála og nýsköpunar	1.468,4	1.603,5	1.440,1	-10,2	-1,9
04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti ..	1.468,4	1.603,5	1.440,1	-10,2	-1,9
Samtals	4.323,7	4.813,0	4.484,7	-6,8	3,7

¹ Vakín er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Heildargjöld málefнасviðs 16 Markaðseftirlit, neytendamál og stjórnsýsla atvinnamála og nýsköpunar árið 2021 eru áætluð 4.484,7 m.kr. og lækka um 364,6 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til -7,6%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum lækka útgjöldin um 328,3 m.kr. milli ára, eða sem svarar til -6,8%.

Breytingar á ramma milli árána 2020 - 2021

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

16 Markaðseftirlit, neytendamál og stj.ýsila atv.mála	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
Rekstrarframlög	4.081,9	2.230,3	2.087,1	-6,4	-48,9
Rekstrartilfærslur	241,8	2.566,0	2.381,3	-7,2	884,8
Fjármagnstílfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	16,7	16,3	-2,4	-
Heildarútgjöld	4.323,7	4.813,0	4.484,7	-6,8	3,7
Rekstrartekjur	-	284,2	149,2	-47,5	-
Framlag úr ríkissjóði	-	4.528,8	4.335,5	-4,3	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	4.813,0	4.484,7	-6,8	-

¹ Vakn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

16.1 Markaðseftirlit og neytendamál

Starfsemi málaflokksins er í höndum Samkeppniseftirlitsins, Neytendastofu og fjármálaeftirlits Seðlabanka Íslands. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Aukið gegnsæi, virk samkeppni og heilbrigðir viðskiptahættir fjármála- og viðskiptalífs.		
Meta þekkingu stjórnenda fyrirtækja á meginreglum samkeppnislaga og efla almenna fræðslu um áhrif markaðseftirlits, þ.m.t. neytendaverndar, á efnahagslífið.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti, Samkeppniseftirlitið og Neytendastofa	Innan ramma
Endurskoða stjórnýsly neytendamála.	Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	Innan ramma

Taka út fylgni við kjarnaviðmið Basel-nefndar um bankaefirlit (BCP).	Fjármála- og efnahagsráðuneyti og Seðlabanki Íslands	Innan ramma
--	--	-------------

Markmið 2: Aukið traust með góðri upplýsingagjöf og rafrænni stjórnýslu.

Þróun rafrænna lausna í samskiptum og gagnamiðlun til málsaðila.	Samkeppniseftirlitið	Innan ramma
Bætt gagnaskil í samskiptum við eftirlitsskylda aðila.	Seðlabanki Íslands (Fjármálaeftirlitið)	Innan ramma
Þróun hugbúnaðar til eftirlits með stjórnunar- og eignatengslum í atvinnulífínu.	Samkeppniseftirlitið	Innan ramma
Skilvirkara og hagkvæmara eftirlit Neytendastofu ásamt útgáfu leiðbeininga til fyrirtækja.	Neytendastofa	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 3.044,6 m.kr. og lækkar um 179,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 14,7 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 1,8 m.kr. í samræmi við tekjuáætlun Neytendastofu.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 13,3 m.kr. í samræmi við tekjuáætlun Samkeppniseftirlitsins.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 150,5 m.kr. í samræmi við tekjuáætlun fjármálaeftirlits Seðlabanka Íslands. Gert er ráð fyrir að heildargjöld nemi um 405 m.kr. umfram heildartekjur og verði mismuninum mætt með lækkun á eigin fé fjármálaeftirlitsins. Sjá nánari umfjöllun í frumvarpi til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2021.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 17,6 m.kr. sem er skipt hlutfallslega niður á stofnanir og verkefni málaflokksins.

16.2 Stjórnýsla atvinnumála og nýsköpunar

Starfsemi málaflokksins er í höndum aðalskrifstofu atvinnuvega- og nýsköpunaráðuneytisins. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 1.440,1 m.kr. og lækkar um 85 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 21,6 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 17 m.kr. vegna breytinga á lögum er varða eignarhald og nýtingu fasteigna.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 10 m.kr. vegna niðurfellingar á tímabundnu framlagi.

- c. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 118,4 m.kr. í samræmi við tekjuáætlun fyrir Byggingu rannsóknastofnana sjávarútvegsins en rekstur Sjávarútvegshússins við Skúlagötu 4 er að flytjast yfir til Ríkiseigna.
- d. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 35 m.kr. vegna flutnings á fjárveitingu yfir á málefнасvið 10 vegna aðgerða til að sporna við kennitölufлакki.
- e. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 31 m.kr. sem skipt er hlutfallslega niður á stofnanir og verkefni málaflokksins.

17 Umhverfismál

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð umhverfis- og auðlindaráðherra. Það skiptist í fimm málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

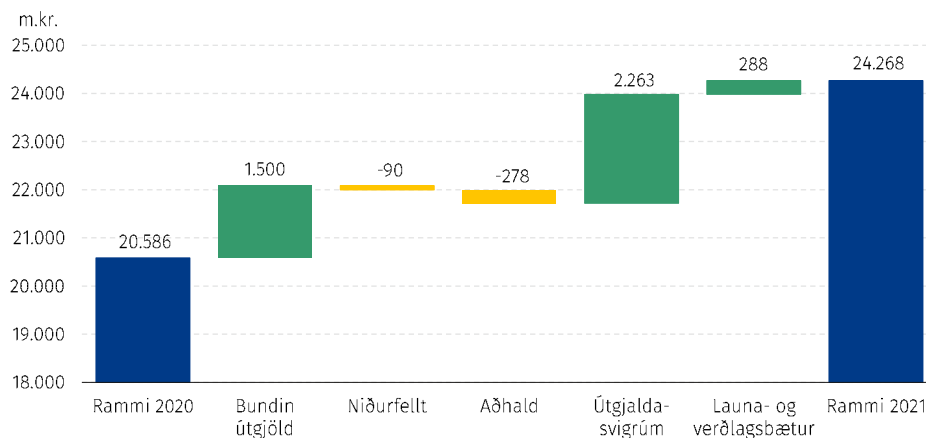
17 Umhverfismál	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
17.10 Náttúruvernd, skógrækt og landgræðsla	5.300,0	5.551,2	5.260,2	-5,2	-0,8
14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	5.300,0	5.551,2	5.260,2	-5,2	-0,8
17.20 Rannsóknir og vöktun á náttúru Íslands	3.510,5	3.554,7	3.913,1	10,1	11,5
14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	3.510,5	3.554,7	3.913,1	10,1	11,5
17.30 Meðhöndlun úrgangs	4.821,4	5.607,0	6.033,6	7,6	25,1
14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	4.821,4	5.607,0	6.033,6	7,6	25,1
17.40 Varnir vegna náttúruvá	786,1	1.076,1	2.676,2	148,7	240,4
14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	786,1	1.076,1	2.676,2	148,7	240,4
17.50 Stjórnsýsla umhverfismála	4.720,1	4.797,2	6.385,2	33,1	35,3
14 Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	4.720,1	4.797,2	6.385,2	33,1	35,3
Samtals	19.138,1	20.586,2	24.268,3	17,9	26,8

¹ Vakni er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli árunna 2020 - 2021

Heildargjöld málefнасviðs 17 Umhverfismál árið 2021 eru áætluð 24.268,3 m.kr. og aukast um 3.394,5 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 16,5%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 3.682,1 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 17,9 %.

Myndin hér að framan endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
17 Umhverfismál					
Rekstrarframlög	14.303,3	13.109,1	13.702,0	4,5	-4,2
Rekstrartilfærslur	5.466,0	5.850,3	6.423,7	9,8	17,5
Fjármagnstiltfærslur	513,9	1.061,4	3.201,4	201,6	523,0
Fjárfestingarframlög	-1.145,1	565,4	941,2	66,5	-182,2
Heildarútgjöld	19.138,1	20.586,2	24.268,3	17,9	26,8
Rekstrartekjur	-	3.671,9	2.968,3	-19,2	-
Framlag úr ríkissjóði	-	16.914,3	21.300,0	25,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	20.586,2	24.268,3	17,9	-

¹ Vakín er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

17.1 Náttúruvernd, skógrækt og landgræðsla

Starfsemi málaflokksins er að mestu leyti í höndum Landgræðslunnar, Skógræktarinnar, Vatnajökulsþjóðgarðs og Þjóðgarðsins á Þingvöllum, auk þess sem hluti af starfsemi Umhverfisstofnunar fellur undir málaflokkinn. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Að bæta ástand áfangastaða innan náttúruverndarsvæða.		
Úthlutun styrkja til uppbyggingar innviða á ferðamannastöðum í samræmi við landsáætlun um innviði til verndar náttúru og menningarsögulegum minjum.**	Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	-230
Áframhaldandi efling landvörslu til að bæta þjónustu á náttúruverndarsvæðum með aukinni fræðslu og stýringu ferðamanna.	Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	Innan ramma
Mat á ástandi skilgreindra áfangastaða innan náttúruverndarsvæða.	Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Að auka árlegt umfang uppgræðslu og endurheimtar vistkerfa og nýskógræktar.		
Skógrækt, rannsóknir, endurheimt skóga, innleiðing landsáætlunar í skógrækt og efling losunarbókhalds.*	Skógræktin	154
Skógrækt á lögbýlum.*	Skógræktin	90
Stöðvun landeyðingar, uppgræðsla, endurheimt votlendis, innleiðing landgræðsluáætlunar og efling losunarbókhalds.*	Landgræðslan	227

* Verkefni styðja við markmið 1 í málaflokki 17.5.

** Varanleg aukning í verkefnið nemur 150 m.kr. Lækkun í töflu til innviðaverkefnis skýrist af því að 300 m.kr. tímabundin lækkun í útgjaldavexti málefnasviðsins til tveggja ára er sett á þetta verkefni. Þá er tímabundin millifærsla af þessu verkefni að fjárhæð 80 m.kr. vegna fræðslu- og kynningarverkefna innan þjóðgarða annarra verndarsvæða.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 5.260,2 m.kr. og lækkar um 386,7 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 95,7 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins lækkar tímabundið í tvö ár um 300 m.kr. vegna lækkunar á útgjaldavexti málaefnasviðsins. Á móti kemur varanleg aukning að fjárhæð 150 m.kr. í samræmi við aukningu úr fyrri fjármálaáætlun.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 614 m.kr. vegna breytinga á sértekjum sem skýrist að langstærstum hluta af samdrætti í tekjum í þjóðgörðum vegna fækkunar ferðamanna í kjölfar COVID-19 faraldursins.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar tímabundið um 80 m.kr. vegna millifærslu yfir á málaflokk 17.5 vegna fræðslu- og kynningarverkefna innan þjóðgarða og annarra verndarsvæða.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 260 m.kr. til bindingar kolefnis, sbr. markmið 1 í málaflokki 17.5. Verkefnið er hluti af 600 m.kr. innspýtingu til loftslagsmála í fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar 2021.

- e. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 181 m.kr. til bindingar kolefnis og úrbóta á losunarbókhaldi fyrir landnotkun, breytta landnotkun og skógrækt (LULUCF) í samræmi við reglur ESB og Loftslagssamning SP, sbr. ákvæði í lögum um loftslagsmál, nr. 70/2012, og markmið 1 í málaflökki 17.5. Verkefnið er hluti af 300 m.kr. aukningu til loftslagsmála sem gert var ráð fyrir í fyrri fjármálaáætlun.
- f. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 55,5 m.kr. Við útdeilingu á aðhaldskröfu málefнасviðs er að stórum hluta beitt hlutfallslegri skiptingu niður á fjárlagaliði að teknu tilliti til stöðu og áhættumats.

17.2 Rannsóknir og vöktun á náttúru Íslands

Starfsemi málaflokksins er í höndum Náttúrufræðistofnunar Íslands, Náttúru-rannsóknastöðvarinnar við Mývatn og Veðurstofu Íslands. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Að efla vöktunarkerfi vegna náttúruvár.		
Bætt vöktun náttúruvár með styttingu viðbragðstíma og bættu rekstraröryggi vöktunarkerfa.	Veðurstofa Íslands	60
Styrking reksturs og fjölgun mælabúnaðar fyrir veður-, vatna- og jarðskjálftakerfi auk mats á náttúruvá.	Veðurstofa Íslands	115
Endurnýjun og uppbygging veðursjárkerfis.	Veðurstofa Íslands	213
Markmið 2: Að efla rannsóknir á áhrifum loftslagsbreytinga.		
Rannsóknir á áhrifum loftslagsbreytinga á jökla, skriðuföll og sjávarstöðu.	Veðurstofa Íslands	Innan ramma
Rannsóknir á áhrif loftslagsbreytinga á súrnun sjávar.	Hafrannsóknastofnun	Innan ramma
Áætlanir um rannsóknir, vöktun og samlegðaráhrif aðgerða vegna hnattrænna umhverfisáskorana, sbr. aðgerð 9 í Vísinda- og tæknistefnu 2020–2022.	Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 3.913,1 m.kr. og hækkar um 272,7 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 85,7 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 387,5 m.kr. til styrkingar á náttúruvárinnviðum í kjölfar óveðurs í desember 2019, sbr. markmið nr. 1. Verkefnið er hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar og samanstendur af kaupum á búnaði, s.s. vöktunar- og mælábúnaði, hugbúnaði og endurnýjun og uppbyggingu veðursjárkerfis, auk tilheyrandi aukningar í rekstri.
- b. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 36,1 m.kr. Við útdeilingu á aðhaldskröfu málefнасviðs er að stórum hluta beitt hlutfallslegri skiptingu niður á fjárlagaliði að teknu tilliti til stöðu og áhættumats.

17.3 Meðhöndlun úrgangs

Starfsemi málaflokksins er m.a. í höndum Endurvinnslunnar hf. og Úrvinnslusjóðs. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Að auka endurvinnslu heimilísúrgangs.		
Hringrásarhagkerfi – græn nýsköpun.	Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	400*
Framkvæmd aðgerða á grundvelli „Almennrar stefnu um meðhöndlun úrgangs 2019–2030“ sem verður gefin út á árinu 2020.	Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	Innan ramma
Framkvæmd úrgangsforvarnastefnunnar Saman gegn sóun 2016–2027.	Umhverfis- og auðlindaráðuneyti og Umhverfisstofnun	Innan ramma
Framkvæmd aðgerða á grundvelli aðgerðaáætlunar um plast frá árinu 2020.	Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	Innan ramma
Framkvæmd aðgerða gegn matarsóun á grundvelli aðgerðaáætlunar gegn matarsóun sem gefin verður út árið 2021.	Umhverfis- og auðlindaráðuneyti og Umhverfisstofnun	Innan ramma

*Aukning kemur inn á fjárlagaliði 14-190 sem tilheyrir málaflokki 17.50.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 6.033,6 m.kr. og hækkar um 426,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 0,0 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins vegna Endurvinnslunnar hf. er aukin um 142,4 m.kr. vegna áætlunar um aukningu á skila- og umsýslugjaldi frá fyrra ári.

- b. Fjárheimild málaflokksins vegna Úrvinnslusjóðs er aukin um 313,2 m.kr. vegna áætlunar um aukningu í innheimtu á úrvinnslugjaldi frá fyrra ári.

17.4 Varnir gegn náttúruvá

Einn ríkisaðili, Ofanflóðasjóður, tilheyrir málaflokknum. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Að tryggja fullnægjandi öryggi fyrir íbúa landsins gegn ofanflóðum.		
Framkvæmdir í Neskaupstað og á Patreksfirði.	Ofanflóðasjóður	Innan ramma
Framkvæmdir á Eskifirði, Siglufirði og Seyðisfirði og flýting yfirstandandi verkefna.	Ofanflóðasjóður	1.600

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 2.676,2 m.kr. og hækkar um 1.600 m.kr. til samræmis við markmið 1 frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 0,1 m.kr.

Gerðar eru breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins til samræmis við lögbundin verkefni Ofanflóðasjóðs en hluti af fjárveitingum til sjóðsins þurfa að vera í formi rekstrarframlags í stað fjármagnstílfærslu.

17.5 Stjórnsýsla umhverfismála

Starfsemi málaflokksins er í höndum aðalskrifstofu umhverfis- og auðlindaráðuneytis, Skipulagsstofnunar, Stofnunar Vilhjálms Stefánssonar, Umhverfisstofnunar og úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Að draga úr nettólosun gróðurhúsalofttegunda í samræmi við aðgerðaáætlun í loftslagsmálum.		
Unninn verði vegvísir að kolefnishlutleysi Íslands 2040.	Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	Innan ramma

Úrbætur á losunarbókhaldi fyrir landnotkun, breytta landnotkun og skógrækt (LULUCF) í samræmi við reglur ESB og Loftslagssamnings SP og styrking stjórnarsýslu loftslagsmála.	Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	97
Rannsóknir á kolefnisforða, losun og bindingu í jarðvegi og gróðri.	Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	15
Úthlutun styrkja úr Loftslagssjóði.	Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	95
Orkuskipti í þágu loftslagsmála og aðrar aðgerðir á grundvelli aðgerðaáætlunar í loftslagsmálum.	Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	265
Samstarf við bændur um loftslagsvænni landbúnað.	Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	Innan ramma
Unnin verði áætlun um aðlögun íslensks samfélags að loftslagsbreytingum.	Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	Innan ramma

Markmið 2: Að efla náttúruvernd, m.a. með friðlýsingu náttúruverndarsvæða.

Efling friðlýsinga.	Umhverfisstofnun	12
Fræðslu- og kynningarverkefni innan þjóðgarða og annarra verndarsvæða.	Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	80
Kortlagning óbyggðra víðerna.	Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	Innan ramma
Stofnun og uppbygging miðhálandisþjóðgarðs.	Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	Innan ramma
Vöktun náttúruverndarsvæða undir álagi ferðamanna.	Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	10
Endurskoðun stefnu um verndun líffræðilegrar fjölbreytni.	Umhverfis- og auðlindaráðuneytið	Innan ramma

Markmið 3: Að bæta viðmót, gagnsæi og skilvirkni stjórnarsýslu, m.a. með aukinni stafrænni stjórnarsýslu.

Aukin skilvirkni í málsmeðferð.	Skipulagsstofnun	40
Innleiðing rafrænna þjónustuleiða vegna leyfisveitinga.	Umhverfisstofnun	Innan ramma
Innleiðing stafræns skipulags.	Skipulagsstofnun	Innan ramma
Framkvæmd aðgerðaáætlunar í kjölfar 2. landsskýrslu Íslands um innleiðingu Árósasamningsins.	Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	Innan ramma
Strandsvæðaskipulag fyrir Austfirði og Vestfirði.	Skipulagsstofnun	Innan ramma
Endurskoðun laga um mat á umhverfisáhrifum.	Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	Innan ramma

Markmið 4: Að efla hreinsun fráveitu.

Átak í fráveitumálum sveitarfélaga.	Umhverfis- og auðlindaráðuneyti	800
-------------------------------------	---------------------------------	-----

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 6.385,2 m.kr. og hækkar um 1.481,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 106,1 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 340 m.kr. í tengslum við tímabundna aukningu í loftslagsmálum samtals að fjárhæð 600 m.kr. á árinu 2021, sbr. markmið nr. 1. Þar af fara 265 m.kr. til orkuskipta í samgöngum og haftengdri starfsemi auk úrbóta í losunarbókhaldi fyrir breytta landnotkun og uppsetningu og rekstur kolefnishagkerfislíkans. Þá fara 75 m.kr. í aukningu hjá Loftslagssjóði. Verkefnið/framkvæmdin er hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- b. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 800 m.kr. vegna fráveituf framkvæmda sveitarfélaga, sbr. markmið nr. 4, en veittar voru 200 m.kr. til styrkja til sveitarfélaga vegna fráveituf framkvæmda í sérstöku tímabundnu fjárfestingarátaki 2020. Verkefnið/framkvæmdin er hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- c. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 400 m.kr. í tengslum við aukna áherslu á hringrásarhagkerfið, sbr. markmið nr. 1 í málaflokki 17.3. Um er að ræða verkefni sem miða að því að draga úr myndun úrgangs, draga úr urðun og auka endurvinnslu. Meðal annars verður ráðist gegn matarsóun, plastmengun og sóun á textíl.
- d. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 114 m.kr. sem hluti af 300 m.kr. aukningu til loftslagsmála sem gert var ráð fyrir í fyrri fjármálaáætlun. Þar af eru 94 m.kr. til orkuskipta í samgöngum, bindingar kolefnis og annarra loftslagsaðgerða og 20 m.kr. til aukningar hjá Loftslagssjóði.
- e. Fjárheimild málaflokksins hækkar tímabundið um 80 m.kr. vegna millifærslu af málaflokki 17.1 vegna fræðslu- og kynningarverkefna innan þjóðgarða og annarra verndarsvæða.
- f. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 60 m.kr. til styrkingar stjórnsýslu í kjölfar óveðurs í desember 2019, sbr. markmið nr. 3. Um er að ræða 40 m.kr. til skipulagsstofnunar og 20 m.kr. til úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála til að styrkja starfsemi þessara aðila í tengslum við aðgerðir stjórnvalda vegna óveðurs í desember 2019. Verkefnin eru hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- g. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 62 m.kr. vegna tímabundinna verkefna sem falla niður. Um er að ræða 10 m.kr. tímabundna fjárheimild vegna rannsóknastöðvar á Rifi, 36 m.kr. vegna þriggja ára átaks í friðlýsingum og 10 m.kr. fjárheimild vegna endurbættrar greinargerðar til landgrunnsnefndar Sameinuðu þjóðanna vegna Hatton-Rockall svæðisins en samtals er gert ráð fyrir 250 m.kr. á fjórum árum vegna verkefnisins.
- h. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 186,3 m.kr. Við útdeilingu á aðhaldskröfu málefнасviðs er að stórum hluta beitt hlutfallslegri skiptingu niður á fjárlagaliði að teknu tilliti til stöðu og áhættumats.

18 Menning, listir, íþróttar- og æskulýðsmál

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð mennta- og menningarmálaráðherra. Það skiptist í fjóra málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

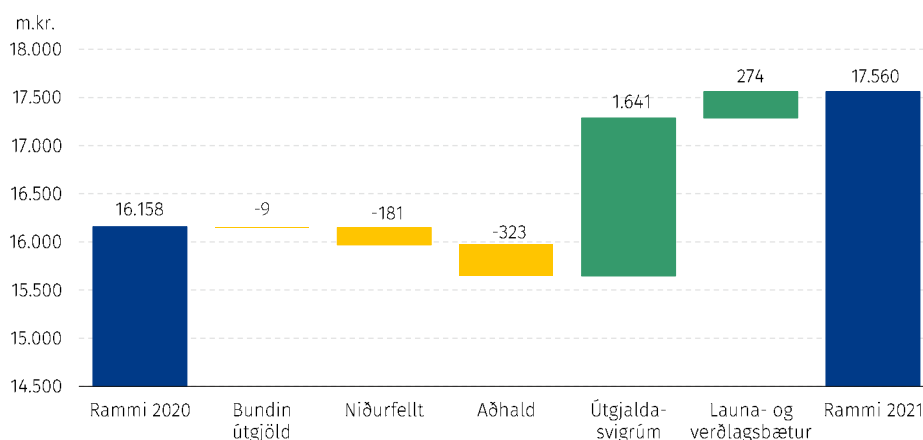
18 Menning, listir, íþróttar- og æskulýðsmál	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
18.10 Safnamál	4.369,9	4.646,8	5.164,4	11,1	18,2
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti ..	4.369,9	4.646,8	5.164,4	11,1	18,2
18.20 Menningarstofnanir	5.437,6	5.421,3	5.902,8	8,9	8,6
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti ..	5.437,6	5.421,3	5.902,8	8,9	8,6
18.30 Menningarsjóðir	4.257,4	4.851,2	5.269,5	8,6	23,8
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti ..	4.257,4	4.851,2	5.269,5	8,6	23,8
18.40 Íþróttar- og æskulýðsmál	1.243,4	1.239,1	1.223,7	-1,2	-1,6
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti ..	1.243,4	1.239,1	1.223,7	-1,2	-1,6
Samtals	15.308,3	16.158,4	17.560,4	8,7	14,7

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli árána 2020 - 2021

Heildargjöld málefnasviðs 18 Menning, listir, íþróttar- og æskulýðsmál árið 2021 eru áætluð 17.560,4 m.kr. og aukast um 1.128,3 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til

7,0%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 1,402 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 8,7%.

Myndin hér að framan endurspeglar þá útfærslu og forgangsöröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafla málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

18 Menning, listir, iþrótt- og æskulýðsmál	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
Rekstrarframlög	9.086,0	8.761,1	9.005,2	2,8	-0,9
Rekstrartilfærslur	5.756,9	6.561,8	7.115,1	8,4	23,6
Fjármagnstiltfærslur	459,8	634,9	617,6	-2,7	34,3
Fjárfestingarframlög	5,6	200,6	822,5	310,0	14.587,5
Heildarútgjöld	15.308,3	16.158,4	17.560,4	8,7	14,7
Rekstrartekjur	-	1.616,1	1.654,7	2,4	-
Framlag úr ríkissjóði	-	14.542,3	15.905,7	9,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	16.158,4	17.560,4	8,7	-

¹ Vakín er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

18.1 Safnamál

Undir málaflokkinn fellur starfsemi safna á vegum ríkisins, sveitarfélaga, sjálfseignarstofnana og annarra aðila, svo sem Þjóðminjasafns Íslands og Listasafns Íslands, einnig málefni almenningsbókasafna, héraðsskjalasafna og annarra safna sem falla undir bókasafnalög og lög um opinber skjalasöfn, svo sem Landsbókasafns Íslands – Háskólabókasafns og Þjóðskjalasafns Íslands. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Bæta aðgengi að og miðlun á menningu og listum.		
Vísinda- og upplifunarsýning fyrir börn. Unnið er að tillögum að útfærslu.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	200

Stuðlað að auknu samstarfi safna í samráði við hagsmunaaðila og hugað að nauðsynlegum lagabreytingum.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
Náttúruminjasafn Íslands. Fyrir liggur greinargerð með tillögum um framtíðaruppbyggingu safnsins.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	300
Hugað að húsnæðismálum Listasafns Einars Jónssonar.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
Hugað að frekari framgangi þingsályktunar um uppbyggingu að Hrauni í Óxndal til að heiðra minningu þjóðskáldsins Jónasar Hallgrímssonar.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti og umhverfis- og auðlindaráðuneyti	Innan ramma

Markmið 2: Vernda menningararf þjóðarinnar með markvissari hætti.

Varðveisla. Greina núverandi stöðu og gera áætlun um uppbyggingu og endurnýjun geymslna fyrir safnkost í ríkiseigu.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
Bætt aðstaða. Greina aðstöðu og þarfir safna fyrir húsnæði og búnað og gera áætlun um uppbyggingu.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
Stafræn varðveisla og endurgerð menningarminja og menningarsögulegs efnis.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma

Markmið 3: Efla rannsóknir og skráningu.

Skráning. Setja safneignir á stafrænt form.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti og söfn	Innan ramma
Rannsóknir. Styrkja sjálfstæðar rannsóknir safna.	Söfn og sjóðir	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 5.164,4 og hækkar um 438,7 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 78,9 m.kr.

Umtalsverð hækkun er á fjárfestingarframlögum á milli ára, eins og nánari grein er gerð fyrir hér á eftir.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 500 m.kr. til uppbyggingar safna, annars vegar vegna Náttúruminjasafns Íslands og hins vegar fyrirhugaðs vísindasafns fyrir börn, sbr. markmið nr. 1. Framkvæmdirnar eru hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 75 m.kr. til eflingar höfuðsöfnunum, sbr. markmið nr. 1, 2 og 3.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 27,5 m.kr. vegna tímabundinna verkefna sem falla niður, m.a. 15 m.kr. tímabundið framlag til framkvæmda og viðhalds á varðskipinu Óðni og 6 m.kr. tímabundið framlag til stuðnings rekstri Flugsafns Íslands.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefnasviðsins nemur 108 m.kr. sem er að mestu skipt hlutfallslega niður á stofnanir og verkefni málaflokksins.

18.2 Menningarstofnanir

Starfsemi málaflokksins er í höndum opinberra stofnana á sviði lista og menningar, svo sem Minjastofnunar Íslands, Þjóðleikhússins, Sinfóníuhljómsveitar Íslands og Kvikmyndamiðstöðvar Íslands. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Bæta aðgengi að og miðlun á menningu og listum til að fleiri landsmenn fái notið þeirra.		
Aðgengi að listum. Áfram unnið að listviðburðum í grunnskólum og menningarhúsum um land allt.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti, List fyrir alla og stofnanir	Innan ramma
Þjóðarópera. Nefnd hefur verið falið að kanna hvort stofna eigi þjóðaróperu.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
Tölfræði. Gera hagræða fyrir menningu, listir og safnastarf.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti og forsætisráðuneyti	Innan ramma
Hugað verði að endurnýjun tækjabúnaðar og húsnæðismálum Þjóðleikhússins.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
Starfshópur um starfsemi og uppbyggingu Erróseturs á Kirkjubæjarklaustri.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Vernda menningararf þjóðarinnar með markvissari hætti.		
Gerð gagnagrunns yfir fornleifar og söfnun gagna.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti og Minjastofnun	Innan ramma
Skrá fornleifar á svæðum sem eru utan skráningarskyldra svæða sveitarfélaga vegna skipulagssgerðar.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti og Minjastofnun	Innan ramma
Skrá minjar í hættu vegna náttúruvár. Forgangssvæði skilgreind og fornleifar innan þeirra skráðar.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti og Minjastofnun	Innan ramma
Fornleifar skráðar á þjóðlendum og á friðlýstum svæðum	Mennta- og menningarmálaráðuneyti og Minjastofnun	Innan ramma
Unnið að framkvæmdum við menningarhús á Saudárkróki.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
Unnið að framkvæmdum við Kvennaskólann á Blönduósi.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 5.902,8 m.kr. og hækkar um 313,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 168,3 m.kr.

Umtalsverð hækkan er á fjárfestingarframlögum á milli ára, eins og nánari grein er gerð fyrir hér á eftir.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 150 m.kr. til að bregðast við breyttu starfsumhverfi við rekstur Hörpu, tónlistar- og ráðstefnuhúss í Reykjavík, sbr. markmið nr. 1.
- b. Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 140,5 m.kr. vegna framkvæmda við menningarsal á Selfossi, sbr. markmið 1. Gert er ráð fyrir að heildarframlag til verksins nemi 281 m.kr. sem skiptist niður á tvö ár. Framkvæmdirnar eru hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- c. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 33 m.kr. vegna tímabundinna verkefna sem falla niður, m.a. 20 m.kr. tímabundið framlag til Vinlandsseturs í Búðardal og 8 m.kr. tímabundið framlag til endurbóta og uppsetningar Ólafsfjarðarstofu í Pálshúsi.
- d. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 107,9 m.kr. sem er skipt hlutfallslega niður á stofnanir og verkefni málaflokksins.

18.3 Menningarsjóðir

Starfsemi málaflokksins felst í fjárveitingum ríkisins sem er úthlutað í gegnum lögbundna sjóði. Helstu sjóðir málaflokksins eru fornminjasjóður, húsafriðunarsjóður, safnasjóður, myndlistarsjóður, bókmenntasjóður, launasjóðir listamanna, kvikmyndasjóður, útflutnings- sjóður íslenskrar tónlistar, bókasafnssjóður höfunda, tónlistarsjóður, hljóðritasjóður tónlistar, starfsemi atvinnuleikhúsa, sóknaráætlun landshluta til stuðnings menningar, stuðningur við útgáfu bóka á íslensku, barna- og ungmennabókasjóður og barnamenningarsjóður Íslands. Rekstrarumhverfi bókaútgáfu hefur verið styrkt með setningu laga um stuðning við útgáfu bóka á íslensku, nr. 130/2018. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Efla stöðu íslenskrar tungu í samfélaginu.		
Aðgerðaáætlun um að efla íslensku sem opinbert mál á Íslandi.		
<ul style="list-style-type: none"> a. Máltækni – Stafræn framtíð tungunnar. Framtíð íslenskrar tungu í stafrænum heimi verði tryggð. Unnið verði samkvæmt verkáætlun um máltækni fyrir íslensku. b. Bókaútgáfa. Stutt er við útgáfu bóka á íslensku vegna mikilvægis íslenskrar bókaútgáfu fyrir þróun tungumálsins og eflingu læsis. c. Málstefna um íslenskt táknmál. Gerð verði málstefna um íslenskt táknmál og skal hún liggja fyrir eigi síðar en í árslok 2021. d. Íslensk málstefna – Íslenska til alls – verði endurskoðuð til samræmis við breytta tíma og byggt verði á mati á núverandi málstefnu. Ný málstefna skal liggja fyrir eigi síðar en í árslok 2021. e. Almenningsbókasöfn. Starfsemi almenningsbókasafna verði eflid og áhersla lögð á aukna þjónustu við almenning og aðgengi að nýju og fjölbreyttu lesefni á íslensku. f. Viðmið um málnotkun. Sett verði viðmið um notkun íslensku og annarra tungumála í upplýsinga- og kynningarefni á vegum stjórnvalda og atvinnulífs. g. Orðasöfn. Stuðlað verði að opnu aðgengi almennings að upplýsingaveitum um íslenskt mál, svo sem orðabókum, orðasöfnum og málfarssöfnum. 	Mennta- og menningarmálaráðuneyti og samstarfsaðilar	Innan ramma
Markmið 2: Skapa betri skilyrði fyrir fjölbreytni, nýsköpun og frumkvæði í listum og menningu.		
Umgjörð stuðnings við menningu og listir verður endurskoðuð og einfölduð.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
<ul style="list-style-type: none"> a. Endurskoða starfslauna listamanna. b. Endurskoða verkefnasjóði listamanna. 		
Tímabundin fjölgun listamannalauna í tengslum við fjárfestingaráttak ríkisstjórnarinnar.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	225
Menningarstefna. Unnin verði aðgerðaáætlun á grunni nýrrar menningarstefnu.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
Kvikmyndastefna. Unnið verði að framkvæmd kvikmyndastefnu með áherslu á bætt sjóðakerfi og starfsumhverfi.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti og Kvikmyndamiðstöð	412
Myndlistarstefna. Unnið verði að framkvæmd myndlistarstefnu með áherslu á framsækið myndlistarlíf innan lands og á erlendum vettvangi.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma

Starfshópur stofnaður um mögulega tónlistarmiðstöð.

Mennta- og menningarmálaráðuneyti

Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 5.269,5 m.kr. og hækkar um 401,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 17,1 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 412 m.kr til að efla kvikmynda- og sjónvarpsþáttagerð í samræmi við kvikmyndastefnu 2020–2030, sbr. markmið nr. 2. Heildarframlag til kvikmyndastefnu er 550 m.kr. sem dreifist milli málaflokka 18.1, 18.2 og 18.3. Framlagið er hluti af fjárfestingaráttaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- b. Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 225 m.kr. til fjölgunar listamanna-launa, sbr. markmið nr. 2. Framlagið er hluti af fjárfestingaráttaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- c. Nýtt viðfang *02-982 1.59 Bókasafnasjóður* er stofnað fyrir bókasafnasjóð sem kveðið er á um í bókasafnalögum, nr. 150/2012. Framlag til sjóðsins er 25 m.kr. sem millifært er af viðfangi *02-982 121 Samn. og styrkir til starfsemi á sviði lista og menningar*.
- d. Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 75 m.kr. til að efla bókasafnasjóð höfunda, sbr. markmið nr. 1 og 2. Framlagið er hluti af fjárfestingaráttaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- e. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 150 m.kr. vegna tímabundins framlags til Evrópsku kvikmyndaverðlaunanna.
- f. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 81,8 m.kr. sem er að mestu skipt hlutfallslega niður á stofnanir og verkefni málaflokksins.

18.4 Íþróttá- og æskulýðsmál

Starfsemi í málaflokknum er að mestu leyti á hendi fjálsra félaga og félagasamtaka sem og sveitarfélaga, í samstarfi við ríkið. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Bæta umgjörð og auka gæði í skipulögðu íþrótt- og æskulýðsstarfi.		
Þjóðarleikvangar. a. Undirbúningur vegna þjóðarleikvangs í knattspyrnu. b. Undirbúningur vegna þjóðarleikvangs fyrir inniþróttir.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti, fjármála- og efnahagsráðuneyti, forsætisráðuneyti, ÍSÍ og KSÍ	Innan ramma
Bæta öryggi iðkenda í íþrótt- og æskulýðsstarfi. Samstarf er við dómsmálaráðuneyti um útfærslu á rafrænni sakaskrá.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
Börn með annað móðurmál en íslensku. a. Fylgjast með þátttöku þeirra í íþrótt- og æskulýðsstarfi. Spurningalistar í rannsóknunum <i>Ungt fólk</i> verða lagðir fyrir á fjórum tungumálum auk íslensku. b. Setja áherslu á samninga við íþróttahreyfinguna og sjóði sem stuðla að aukinni þátttöku iðkenda í þessum hópi. c. Efla íþróttasjóð og æskulýðssjóð með áherslu á aukna þátttöku þessa hóps.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti og íþrótt- og æskulýðsfélög	Innan ramma
Móta stefnu í æskulýðsmálum.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti og íþrótt- og æskulýðsfélög	Innan ramma
Markmið 2: Efla umgjörð og stuðning við afreksíþróttafólk.		
Þróun samstarfsvettvangs gegn hagræðingu úrslita í íþróttakeppnum í samræmi við alþjóðasamning Evrópuráðsins.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti, dómsmálaráðuneyti, ríkislögreglustjóri og hagsmunaaðilar	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 1.223,7 m.kr. og lækkar um 24,8 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 9,4 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Framlag til Íþróttasjóðs hækkar um alls 3,2 m.kr. og verður 22,2 m.kr. Framlagið er millifært af viðfangi *02-988 121 Samningar og styrkir til æskulýðsmála*.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 24,8 m.kr. sem er að mestu skipt hlutfallslega niður á stofnanir og verkefni málaflokksins.

19 Fjölmiðlun

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefнасviði er á ábyrgð mennta- og menningarmálaráðherra. Á málefнасviðinu er einn málaflokkur sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefнасviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

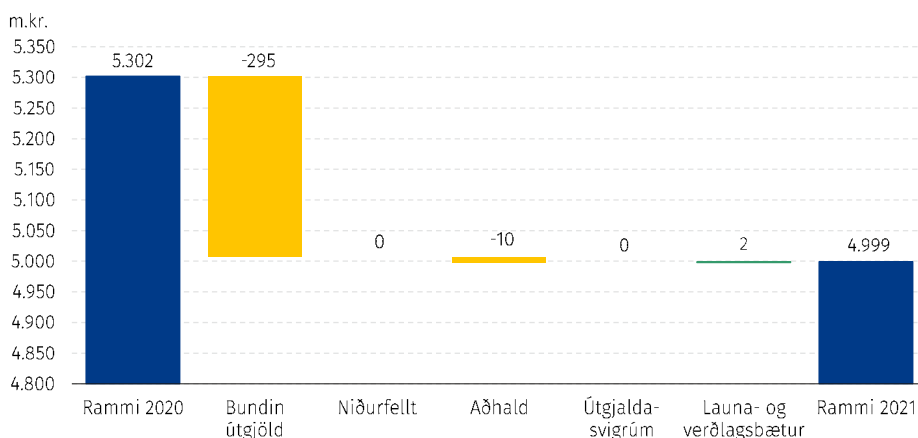
19 Fjölmiðlun	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
19.10 Fjölmiðlun	4.710,8	5.302,1	4.999,4	-5,7	6,1
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti ..	4.710,8	5.302,1	4.999,4	-5,7	6,1
Samtals	4.710,8	5.302,1	4.999,4	-5,7	6,1

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Heildargjöld málefнасviðsins árið 2021 eru áætluð 4.999,4 m.kr. og lækka um 304,5 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 5,7%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum lækka útgjöldin um 302,7 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 5,7%.

Breytingar á ramma milli árána 2020 - 2021

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða

Þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
19 Fjölmiðlun					
Rekstrarframlög	4.710,8	5.301,8	4.607,1	-13,1	-2,2
Rekstrartilfærslur	0,0	0,0	392,0	-	-
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,3	0,3	0,0	-
Heildarútgjöld	4.710,8	5.302,1	4.999,4	-5,7	6,1
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	5.302,1	4.999,4	-5,7	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	5.302,1	4.999,4	-5,7	-

¹ Vakín er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

19.1 Fjölmiðlun

Undir málaflokkinn heyrir starfsemi Ríkisútvarpsins ohf. og Fjölmiðlanefndar sem hefur eftirlit með fjölmiðlum og annast daglega stjórnsýslu. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Bæta starfsumhverfi fjölmiðla.		
Styrkir. Veita einkareknum fjölmiðlum styrki.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
Árangur. Meta árangur af stuðningskerfi við einkarekna fjölmiðla.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 4.999,4 m.kr. og lækkar um 304,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 1,8 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 270 m.kr. til samræmis við tekjuáætlun af útvarpsgjaldi.
- b. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 15 m.kr. vegna innleiðingar tilskipunar 2018/1808 ESB, sem mun leiða af sér aukin verkefni stjórnvalda, m.a. við upplýsingagjöf og skýrslugerð er varða framkvæmd laganna. Framlagið er millifært af þremur málaflokkum sem heyra undir mennta- og menningarmálaráðuneytið.
- c. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 9,5 m.kr.

20 Framhaldsskólastig

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð mennta- og menningarmálaráðherra. Það skiptist í fjóra málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

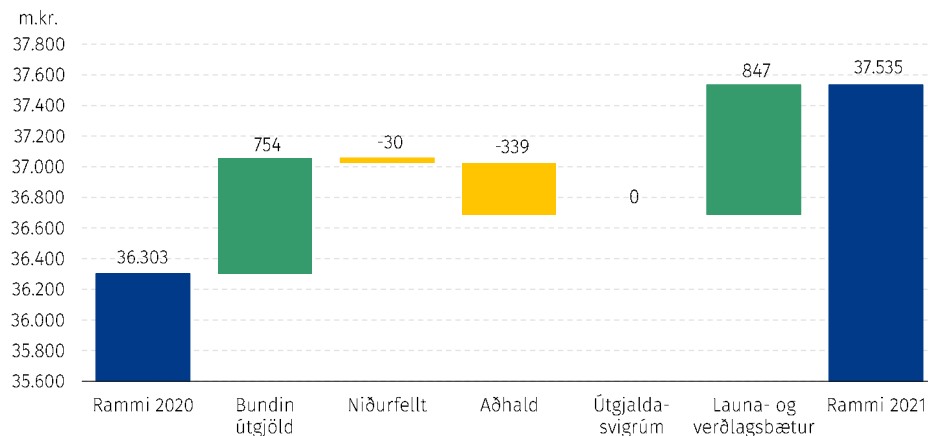
	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
20 Framhaldsskólastig					
20.10 Framhaldsskólar	33.770,5	34.903,1	36.161,4	3,6	7,1
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti ..	33.770,5	34.903,1	36.161,4	3,6	7,1
20.20 Tónlistarfræðsla	556,5	571,7	585,8	2,5	5,3
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti ..	556,5	571,7	585,8	2,5	5,3
20.30 Vinnustaðanám og styrkir	277,4	242,6	242,6	0,0	-12,5
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti ..	277,4	242,6	242,6	0,0	-12,5
20.40 Jöfnun námskostnaðar	498,7	586,0	545,4	-6,9	9,4
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti ..	498,7	586,0	545,4	-6,9	9,4
Samtals	35.103,1	36.303,4	37.535,2	3,4	6,9

¹ Vakin er athygti á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Heildargjöld málefнасviðs 20 Framhaldsskólastig árið 2021 eru áætluð 37.535,2 m.kr. og aukast um 384,9 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 1,1%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 1.231,8 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 3,4%.

Breytingar á ramma milli árána 2020 - 2021

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
20 Framhaldsskólastig					
Rekstrarframlög	32.682,7	33.143,6	34.415,9	3,8	5,3
Rekstrartilfærslur	2.346,2	2.405,5	2.397,4	-0,3	2,2
Fjármagnstiltfærslur	0,0	186,4	186,4	0,0	-
Fjárfestingarframlög	74,2	567,9	535,5	-5,7	621,7
Heildarútgjöld	35.103,1	36.303,4	37.535,2	3,4	6,9
Rekstrartekjur	-	1.333,2	1.469,3	10,2	-
Framlag úr ríkissjóði	-	34.970,2	36.065,9	3,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	36.303,4	37.535,2	3,4	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

20.1 Framhaldsskólar

Starfsemi málaflokksins eru í höndum 40 opinberra framhaldsskóla og einkarekinna framhaldsskóla. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Fjölga nemendum sem ljúka prófi á tilskildum tíma.		
Sérstakt fjárframlag til framhaldsskóla vegna nemenda í brotthvarfshættu.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
Stuðningur við verkefni sem stuðla að bættri líðan nemenda í framhaldsskólum.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
Árlegt brotthvarf úr framhaldsskóla mælt og kynnt skólustjórnendum.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma

Markmið 2: Hækka hlutfall nemenda sem ljúka starfs- og tækninámi.

Bæta aðgengi að starfs- og tækninámi á landsbyggðinni.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
Greina húsnæðisþörf fyrir iðn- og tæknimenntun á Íslandi með það að markmiði að efla námið.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
Bæta aðgengi starfs- og tæknimenntaðra að háskólanámi.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
Vinna að samstilltum aðgerðum ráðuneytis, Samtaka iðnaðarins og Sambands íslenskra sveitarfélaga um meiri kynningu, náms- og starfsráðgjöf og framkvæmd kennslu í verk-, tækni- og listgreinum í grunnskólum.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti, Samtök iðnaðarins og Samband íslenskra sveitarfélaga	Innan ramma
Semja og færa hæfniviðmið nemenda í öllum starfaflokkum inn í rafrænar ferilbækur, í samstarfi við atvinnulíf. Aðgerðin styður við námsframvindu nemenda í skóla og í starfsþjálfun á vinnustað.	Menntamálastofnun	Innan ramma

Markmið 3: Auka gæði menntunar í framhaldsskólum.

Bætt aðstaða fyrir nemendur framhaldsskóla. Framkvæmdir hefjist við húsnæði Menntaskólans í Reykjavík. Undirbúningur að viðbótarhúsnæði fyrir Fjölbrautaskólann í Breiðholti.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
Undirbúningur og gagnasöfnun vegna endurskoðunar ytra mats.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti og Menntamálastofnun	Innan ramma
Þróa áfram og innleiða reiknilíkan.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
Auðvelda þróun náms með einföldun staðfestingarferlis námsbrautalýsinga og yfirfara viðurkenningarferli einkaskóla með endurskoðun á lögum um framhaldsskóla, nr. 92/2008.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti og Menntamálastofnun	Innan ramma

Vegna Covid er gert ráð fyrir fjölgun nemenda í framhaldsskólum landsins. Við vinnu frumvarpsins lá ekki ljóst fyrir hvar nemendur fengu skólavist. Þess vegna var tekin sú ákvörðun að halda óbreyttum nemendafjölda og fjárveitingum til einstakra skóla frá fjárlögum 2020, utan launa- og verðlagsbóta og minni háttar breytingar vegna sértekna og hagrænnar skiptingar.

Við 2. umræðu fjárlaga 2021 verða gerðar breytingar á nemendafjölda og fjárveitingum til einstakra skóla þar sem þá liggja fyrir betri upplýsingar um skólavist nemenda enda er þá nokkuð liðið á skólaárið.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 36.161,4 m.kr. og hækkar um 439,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 818,4 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 500 m.kr. til þess að bregðast við fjölgun nemenda í framhaldsskólum. Um er að ræða úrræði til að bregðast við áhrifum heimsfaraldurs kórónuveirunnar. Gert er ráð fyrir að ráðstöfun framlagsins til skólanna verði lokið við 2. umræðu fjárlaga.

- b. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 200 m.kr. til þess að efla menntun í landinu. Framlagið er hluti af útgjaldasvigrúmi málaflokksins.
- c. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 55 m.kr. með millifærslu af málaflokki 20.4 *Jöfnun námskostnaðar* vegna ofáætlunar á fjárþörf vegna jöfnunar námskostnaðar.
- d. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 30 m.kr. vegna tímabundinna verkefna, annars vegar 15 m.kr. til Lýðskólans á Flateyri og hins vegar 15 m.kr. til LungA, Listahátíðar ungs fólks, Austurlandi. Verkefnin verða á árinu 2021 fjármögnuð innan ramma málaflokksins.
- e. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 100 m.kr. vegna sértækrar aðgerðar til að draga úr útgjaldavexti málefnasviða, sem er í samræmi við fjármálaáætlun 2020-2024.
- f. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 38,3 m.kr. vegna millifærslna á milli málefnasviða, annars vegar 8,5 m.kr. á málefnasviði 22.1 og hins vegar 29,8 m.kr. á málefnasviði 21.1.
- g. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefnasviðsins nemur 239,1 m.kr.

20.2 Tónlistarfræðsla

Um málaflokkinn gilda lög um fjárhagslegan stuðning við tónlistarskóla, nr. 75/1985, og taka þau til tónlistarskóla sem reknir eru af sveitarfélögum og annarra sem njóta styrks skv. lögnum. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 585,8 m.kr. og tekur ekki breytingum frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 14,1 m.kr.

20.3 Vinnustaðanám og styrkir

Tilgangur löggjafar um vinnustaðanámssjóð er að auðvelda nemendum að ljúka tilskildu námi samkvæmt aðalnámskrá framhaldsskóla, koma til móts við kostnað fyrirtækja og stofnana af vinnustaðanámi og auðvelda fyrirtækjum og stofnunum að taka nemendur á náms- eða starfsþjálfunarsamning. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl. Eðli málaflokksins er með þeim hætti að markmið og aðgerðir í málaflokki 20.1 *Framhaldsskólar* eru að hluta til leiðandi fyrir úthlutun námsstyrkja.

Árin 2020–2022 verður niðurstöðum úttektar á starfsemi og úthlutunum úr Vinnustaðasjóði fylgt eftir (sjá málaflokk 20.1 *Framhaldsskólar*).

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 242,6 m.kr. og tekur ekki breytingum frá gildandi fjárlögum.

20.4 Jöfnun námskostnaðar

Undir málaflokkinn falla lög um námsstyrki, nr. 79/2003, sem veittir eru til jöfnunar á fjárhagslegum aðstöðumun nemenda í framhaldsskólum að því leyti sem búseta veldur þeim misþungri fjárhagsþyrði eða efnaleysi torveldar þeim nám.

Meginmarkmið þessa málaflokks er að stjórnvöld leggi áherslu á jafnt aðgengi að námi óháð búsetu og öðrum aðstæðum.

Á árunum 2020–2022 verður gerð úttekt á framkvæmd laga um námsstyrki og skoðað hvernig þau þjóna hlutverki sínu. Samhliða verður reglugerð um námsstyrki, nr. 692/2003, endurskoðuð.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 545,4 m.kr. og lækkar um 55 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 14,4 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Umtalsverð lækkun er á rekstrarframlögum á milli ára, eins og nánari grein er gerð fyrir hér á eftir.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Millifærðar eru 55 m.kr. af fjárheimild málaflokksins. Áætluð fjárveiting til jöfnunar á námskostnaði reyndist of há þar sem færri óskuðu eftir styrk en gert var ráð fyrir. Því eru 55 m.kr. færðar yfir á málaflokk *20.1 Framhaldsskólar* til að koma til móts við aðhaldskröfu málefнасviðsins.

21 Háskólastig

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð mennta- og menningarmálaráðherra. Það skiptist í tvo málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

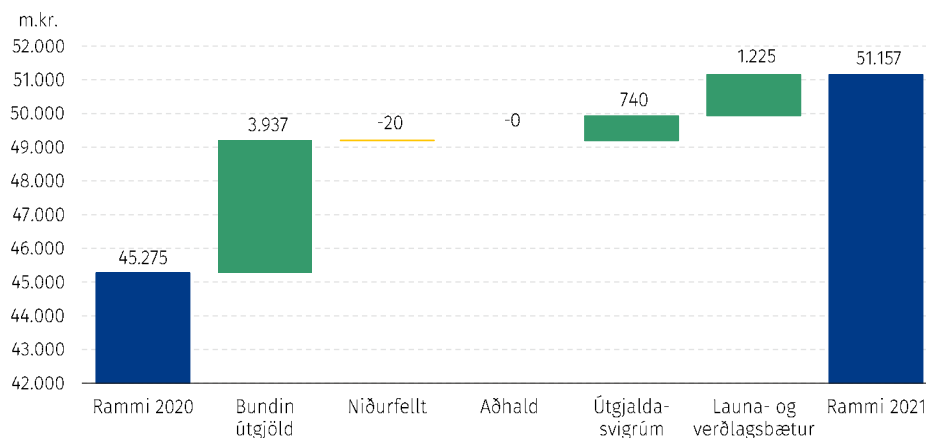
	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
21 Háskólastig					
21.10 Háskólar og rannsóknastarfsemi	38.716,2	41.117,4	44.036,3	7,1	13,7
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti ..	38.507,0	40.937,2	43.820,0	7,0	13,8
04 Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti ..	209,2	180,2	216,3	20,0	3,4
21.30 Stuðningur við námsmenn	8.426,3	4.157,8	7.120,8	71,3	-15,5
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti ..	8.426,3	4.157,8	7.120,8	71,3	-15,5
Samtals	47.142,5	45.275,2	51.157,1	13,0	8,5

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafila málefnasviða. Heildargjöld málefnasviðs 21 Háskólastig árið 2021 eru áætluð 51.157,1 m.kr. og aukast um 4.656,7 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 10,3%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 5.881,9 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 13,0%.

Breytingar á ramma milli árana 2020 - 2021

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi. Þannig er 287,3 m.kr. aðhaldsmarkmiði, sem gert er ráð fyrir í fjármálaáætlun, jafnað á móti nýju útgjaldasvigrúmi.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
21 Háskólastig					
Rekstrarframlög	35.563,7	36.323,1	39.874,4	9,8	12,1
Rekstrartilfærslur	10.541,2	5.551,4	8.801,0	58,5	-16,5
Fjármagnstiltfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	1.037,6	3.400,7	2.481,7	-27,0	139,2
Heildarútgjöld	47.142,5	45.275,2	51.157,1	13,0	8,5
Rekstrartekjur	-	9.657,5	10.684,8	10,6	-
Framlag úr ríkissjóði	-	35.617,7	40.472,3	13,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	45.275,2	51.157,1	13,0	-

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

21.1 Háskólar og rannsóknarstarfsemi

Starfsemi málaflokksins er í höndum sjö opinberra og einkarekinna háskóla, auk fjögurra rannsóknastofnana, Raunvísindastofnunar Háskóla Íslands, Stofnunar Árna Magnússonar í íslenskum fræðum og Tilraunastöðvar Háskóla Íslands í meinafræði að Keldum. Undir málaflokkinn fellur einnig Stofnun rannsóknasetra Háskóla Íslands og starfsemi rannsóknar-, fræða- og þekkingarsetra á landsbyggðinni. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Auka gæði náms og námsumhverfis í háskólum.		
Framlög til háskóla verði sambærileg við þau sem tíðkast á öðrum Norðurlöndum.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	646,6
Nýliðun og starfsþróun kennara.		
a. Innleiðing og eftirfylgni aðgerða um nýliðun kennara, m.a. verður litið til þess hvernig fjölga megi kórlum.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	27
b. Framkvæmd og innleiðing nýrra laga um menntun, hæfni og ráðningu kennara og skólastjómenda.		
c. Greina þarfir fyrir nýtt húsnæði Menntavísindasviðs Háskóla Íslands.		
Gæði háskólanáms.		
a. Sértekur úttektir verða gerðar á gæðum fjarnáms og meistaranáms þvert á háskóla. Sérstaklega verður litið til kynja- og jafnréttis-sjónarmiða.		
b. Unnið verður áfram að breytingum á reiknilíkani háskóla með áherslu á gæði og skilvirkni, samkvæmt Vísinda- og tæknistefnu 2020–2022.		
c. Úttekt á lögreglunámi á háskólastigi.		
d. Sett á laggirnar verkefni í samstarfi við háskóla til að efla gæði í kennslu.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
e. Unnið áfram að þróun fagháskólanáms.		
f. Unnið áfram að húsnæðismálum Listaháskóla Íslands.		
g. Framkvæmdir hefjast við húsnæði heilbrigðisvísindasviðs Háskóla Íslands á Hringbrautarreit.		
h. Hugað verður að framkvæmdum við húsnæði Landbúnaðarháskóla Íslands að Reykjum.		
i. Samstarfssamningur um undirbúning að stofnun háskólaútibús og kennslu á háskólastigi á Austurlandi.		
Gerð verður breyting á lögum um háskóla, nr. 63/2006, og lögum um opinbera háskóla, nr. 85/2008, m.a. til að styðja betur við gæðastarf háskólanna.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Styrkja rannsóknarstarf og umgjörð þess.		
Stefna um starfsemi rannsóknar-, fræða- og þekkingarsetra. Á grundvelli úttektar á starfsemi og mikilvægi setrana verður unnin stefna og aðgerðaáætlun til 2025.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
Opin vísindi. Stefna um opin aðgang að gögnum verður mótuð.*		Innan ramma
Rannsóknarinnviðir. Unnið er að mótun stefnu og vegvísis um rannsóknarinnviði.*		Innan ramma

Markmið 3: Auka áhrif og tengsl háskóla og rannsóknastofnana í samfélaginu.

Miðlun til almennings. Gera áætlun um miðlun vísinda og tækni frá háskólum og rannsóknastofnunum til almennings, annarra skólastiga og stjórnvalda.	Vísinda- og tækniráð	4
---	----------------------	---

* Verkefnið styður jafnframt við markmið í málaflokki 7.1.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 44.036,3 m.kr. og hækkar um 1.693,7 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 1.225,2 m.kr.

Umtalsverð hækkan er á rekstrarframlögum og rekstrartilfærslum og lækkan á fjárfestingarframlögum á milli ára, eins og nánari grein er gerð fyrir hér á eftir.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 646,6 m.kr. vegna hækkunar á framlögum til háskóla vegna brautskráninga, sbr. markmið nr. 1.
- Fjárheimild til fjárfestinga er hækkuð um 440 m.kr. vegna fyrirhugaðrar byggingar fyrir heilbrigðisvísindasvið HÍ á lóð Landspítala – háskólasjúkrahúss, sbr. markmið nr. 2. Verkefnið er hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar. Fjárheimild til almennra viðhaldsframkvæmda HÍ er lækkuð tímabundið um sömu upphæð.
- Framlag til fjárfestinga er lækkað um 663 m.kr. vegna byggingar Húss íslenskunnar og verður það 1.272 m.kr. á árinu, sbr. markmið nr. 2.
- Framlög til kennslu í háskólum eru hækkuð um 500 m.kr. Um er að ræða úrræði til að bregðast við áhrifum heimsfaraldurs kórónuveirunnar. Gert er ráð fyrir að ráðstöfun framlagsins til skólanna verði lokið við 2. umræðu fjárlaga.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 300 m.kr. vegna Nýsköpunarsjóðs námsmanna, sbr. markmið nr. 2. Verkefnið er hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- Framlög hækka um 159 m.kr. til að fjölga námsplássum í hjúkrunarfræði og koma á fót fagnámi fyrir sjúkraliða, sbr. áherslur ríkisstjórnarinnar um menntun heilbrigðisstarfsmanna.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 80 m.kr. vegna stofnunar nýs menntarannsóknasjóðs er mun leggja áherslu á hagnýtar rannsóknir á skóla- og frístundastarfi, sbr. markmið nr. 1, markmið nr. 3 í málaflokki 20.1 og markmið nr. 3 í málaflokki 22.1. Um er að ræða millifærslu fjárheimilda úr málaflokki 7.1
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 20 m.kr. Um er að ræða tímabundið framlag til Stofnunar Vigdísar Finnbogadóttur í erlendum tungumálum. Framvegis verður verkefnið fjármagnað af fjárveitingu Háskóla Íslands.
- Fjárheimild málaflokksins hækkar um 734,2 m.kr. vegna leiðréttinga á rekstrarumfangi sem fjármagnað er með sértekjum.

21.3 Stuðningur við námsmenn

Löggjöf um málaflokkinn tekur til starfsemi Menntasjóðs námsmanna. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Meginmarkmið málaflokksins er að efla stuðning við námsmenn, þar sem jafnræði og sanngirni eru höfð að leiðarljósi.

Nánar er fjallað um málaflökkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 7.120,8 m.kr. og hækkar um 2.963 m.kr. frá gildandi fjárlögum. Á árinu 2020 tóku gildi ný lög um stuðning við námsmenn. Í stað fyrra kerfis verður stuðningur við námsmenn annars vegar í formi lána og hins vegar með beinum styrkgreiðslum vegna framfærslu barna og niðurfellingu á hluta námslána við lok prófgráðu innan skilgreinds tíma. Áætlun sjóðsins fyrir skólaárið tekur mið af því að allir nýir lánþegar verði í nýja fyrirkomulaginu. Hvað varðar þá námsmenn sem eru í kerfinu nú þegar er gert ráð fyrir að hluti þeirra velji að færa sig yfir í nýtt kerfi en að aðrir haldi áfram í því gamla.

Heildarframlag ríkissjóðs til eldra kerfisins, Lánasjóðs íslenskra námsmanna, er áætlað 3.628,3 m.kr. Þar sem sjóðurinn fékk framlög umfram raunþörf um nokkurt skeið er gert ráð fyrir því að á árunum 2020–2022 verði framlög til sjóðsins lækkuð tímabundið og þess í stað gengið á handbært fé sem er 17,7 ma.kr. í árslok 2019 og eigið fé sjóðsins sem er 114,6 ma.kr. í árslok 2020.

Heildarframlag ríkissjóðs til nýja kerfisins, Menntasjóðs námsmanna, er áætlað 5.492,5 m.kr. sem skiptist í kostnað vegna styrkja til þeirra námsmanna sem standast kröfur um námsframvindu, styrki til lánþega vegna framfærslu barna og kostnað við rekstur sjóðsins og þróun á umsókna- og innheimtukerfum.

22 Önnur skólastig og stjórnsýsla mennta- og menningarmála

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefнасviði er á ábyrgð mennta- og menningarmálaráðherra. Það skiptist í þrjú málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefнасviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

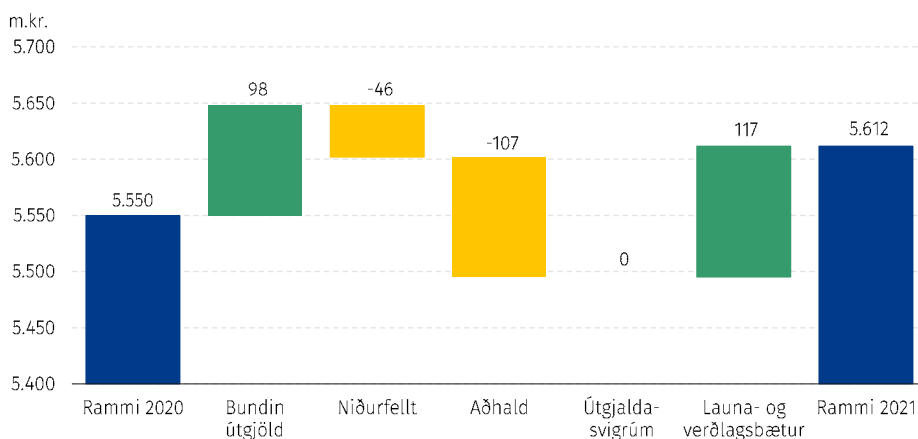
22 Önnur skólastig og stjórnsýsla mennta- og menn.mála	Reikningur ¹	Fjárlög	Frumvarp	Br. frá	Br. frá
	2019 m.kr.	2020 m.kr.	2021 m.kr.	fjárlögum %	reikn. %
22.10 Leikskóla- og grunnskólastig	248,1	348,9	498,0	42,7	100,7
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti ..	248,1	348,9	498,0	42,7	100,7
22.20 Framhaldsfræðsla og menntun					
Óflokkuð á skólastig	2.034,0	2.011,2	1.958,8	-2,6	-3,7
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti ..	2.034,0	2.011,2	1.958,8	-2,6	-3,7
22.30 Stjórnsýsla mennta- og menningarmála	3.351,8	3.189,7	3.154,8	-1,1	-5,9
02 Mennta- og menningarmálaráðuneyti ..	3.351,8	3.189,7	3.154,8	-1,1	-5,9
Samtals	5.633,9	5.549,8	5.611,6	1,1	-0,4

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafla málefнасviða. Heildargjöld málefнасviðs 22 Önnur skólastig og stjórnsýsla mennta- og menningarmála árið 2021 eru áætluð 5.611,6 m.kr. og lækka um 54,7 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til -1,0%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 61,8 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 1,1%.

Breytingar á ramma milli árana 2020 - 2021

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefnasviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefnasviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
22 Önnur skólastig og stjórnýsla mennta- og menn.mála					
Rekstrarframlög	3.904,1	3.872,7	3.954,5	2,1	1,3
Rekstrartilfærslur	1.729,8	1.661,9	1.642,7	-1,2	-5,0
Fjármagnstiltfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	15,2	14,4	-5,3	-
Heildarútgjöld	5.633,9	5.549,8	5.611,6	1,1	-0,4
Rekstrartekjur	-	801,9	845,3	5,4	-
Framlag úr ríkissjóði	-	4.747,9	4.766,3	0,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	5.549,8	5.611,6	1,1	-

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

22.1 Leikskóla- og grunnskólastig

Ráðuneytið fer með yfirstjórn á leik- og grunnskólastigi eins og lög kveða nánar á um og setur ýmsar reglugerðir, aðalnámskrár og markmið og viðmið um frístundastarf fyrir nemendur í yngri árgöngum grunnskóla, og annast öflun, greiningu og miðlun upplýsinga um skólastarf. Stjórnvöld leggja grunnskólum til námsgögn og styðja þróunarstarf gegnum Þróunarsjóð námsgagna og Sprotasjóð. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Styrkja lestrarfærni grunnskólanemenda.		
Læsi. Ljúka við þróun Lesferils og stofna fagråd í íslensku. Áhersla á snemmtækan stuðning í leikskóla og aukinn stuðning við nemendur með annað móðurmál en íslensku með innleiðingu samræmds móðurmálsvísis.	Menntamálastofnun	Innan ramma

Starfsþróun kennara. Vefnámskeið að sænskri fyrirmynd með áherslu á læsi, stærðfræði og náttúrufræði og eftirfylgni með innleiðingu tillagna samstarfsráðs kennara og skólastjórnenda.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti og háskólar	Innan ramma
---	---	-------------

Breyting á viðmiðunarstundaskrá grunnskóla . Aukið verður við viðmiðunartíma til íslenskukennslu á yngsta starfsþrú og viðmiðunartíma til náttúrufræðikennslu á unglingastigi.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
---	-----------------------------------	-------------

Markmið 2: Styrkja færni grunnskólanemenda í stærðfræði og náttúrufræði.

Stærðfræði og náttúrufræði. Efling þessara námssviða með viðtækum aðgerðum, s.s. stofnun fagráða, starfsþróun og námsgögnum, og fjölgun kennara með þessa sérhæfingu.	Menntamálastofnun	Innan ramma
--	-------------------	-------------

Markmið 3: Auka gæði menntunar í leikskólum og grunnskólum.

Áætlun um menntaumbætur.

Skólaþróunarteymi. Komið verði á fót teymi sérfræðinga sem vinni að samhæfingu og menntaumbótum stjórnvalda. Menntarannsóknir. Stofnaður verði menntarannsóknarsjóður þar sem áhersla verður á hagnýtar rannsóknir á skóla- og frístundastarfi (sjá málaflokk 21.1). Menntun fyrir alla. Tilraunaverkefni um rýni og endurskoðun á fjármögnun grunnskólastarfs, Endurskoðun á skólaþjónustu sveitarfélaga um lágmarksþjónustu, m.a. í tengslum við samþættingu velferðarþjónustu í þágu barna og ungmenna. Þjónusta náms- og starfsráðgjafa í grunnskólum. Fylgja eftir niðurstöðum könnunar á umfangi þjónustu náms- og starfsráðgjafa í grunn- og framhaldsskólum og samkomulagi ráðuneytisins og Samtaka iðnaðarins um eflingu tækni- og starfsmenntunar. Stöðumat. Dreifing til skóla á stöðumati fyrir nemendur með annað móðurmál en íslensku sem metur námslega stöðu þeirra við komu til landsins. Ytra mat. Samhæfing og efling ytra mats skóla og frístundastarfs og eftirfylgni með ytra mati. Endurskoðun á aðalnámsskrám leik- og grunnskóla.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti og Menntamálastofnun	Innan ramma

Markmið 4: Auka gæði námsgagna.

Námsgögn. Fjölga námsgögnum sem gefin eru út í samræmi við aðalnámsskrá grunnskóla 2011 og 2013.	Menntamálastofnun	Innan ramma
---	-------------------	-------------

Námsgögn. Fjölga námsgögnum sem gefin eru út til að mæta þörfum nemenda sem nota táknmál.	Menntamálastofnun	Innan ramma
--	-------------------	-------------

Heildarþjárfheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 498,0 m.kr. og hækkar um 143,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 5,6 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 90 m.kr. með millifærslu af fjárveitingu Menntamálastofnunar. Í fjárlögum 2016 var veitt sérstakt framlag til Menntamálastofnunar vegna læsisverkefnis. Fyrirhugað var að endurskoða verkefnið eftir fimm ár og stendur sú vinna yfir, sbr. markmið nr. 1 og 3.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 50 m.kr. til að fylgja eftir menntaumbótum skv. menntastefnu til ársins 2030 með millifærslu af málefna sviði 21, sbr. markmið 1–4.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefna sviðsins nemur 5 m.kr. sem er skipt niður á liði málaflokksins.

22.2 Framhaldsfræðsla og menntun óflokkuð á skólastig

Starfsemi málaflokksins fer að mestu fram hjá sjálfseignarstofnunum og félögum, þar á meðal 11 símenntunarmiðstöðvum. Undir málaflokkinn falla Samskiptamiðstöð heyrnarlausra og heyrnarskertra, Fjölmenn, símenntunarmiðstöð sem þjónar fullorðnu fötluðu fólki, og íslenskukennsla fyrir útlendinga. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Efla gæði og framboð íslenskukennslu fyrir fullorðna innflytjendur til að auðvelda þeim virkni í samfélaginu.		
Undirbúningur og gagnasöfnun vegna endurskoðunar á umgjörð íslenskukennslu fyrir útlendinga m.t.t. gæða og árangurs.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Auðvelda fullorðnu fólki með stutta skólagöngu að afla sér menntunar og starfsréttinda.		
Gagnasöfnun og þróun aðferða raunfærni- og hæfnimats í samstarfi við skóla og fræðsluaðila.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti	Innan ramma
Endurmeta, á grundvelli fjárlagagreiningar, útgjöld til framhaldsfræðslu m.t.t. skýrari stefnumótunar, ávinnings þjónustunnar og þróunar helstu stjórnækja. Verkefnið er liður í úttekt á stöðu framhaldsfræðsluferfisins hér á landi.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti og fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Hafin verður mótun hæfnistefnu fyrir íslenskan vinnnumarkað með gagnasöfnun og samtali við hagsmunaaðila.	Mennta- og menningarmálaráðuneyti, félagsmálaráðuneyti og atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 1.958,8 m.kr. og lækkar um 100,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 48,2 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 10 m.kr. til að efla túlkabjónustu í framhalds- og háskólum. Um er að ræða millifærslu af málefнасviði 21 á viðfang Samskiptamiðstöðvar heymarlausra og heymarskertra.
- b. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 45 m.kr. vegna tímabundinna verkefna sem falla niður. Annars vegar fellur niður 30 m.kr. tímabundið framlag til Austurbrúar og hins vegar 15 m.kr. tímabundið framlag til Fjölmennar, símenntunar- og þekkingarmiðstöðvar.
- c. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 38,4 m.kr. sem almennt skiptist hlutfallslega niður á stofnanir og verkefni málaflokksins.

22.3 Stjórnsýsla mennta- og menningarmálaráðuneytisins

Starfsemi málaflokksins er í höndum skrifstofu mennta- og menningarmálaráðuneytisins, en einnig falla málefni Rannsóknamiðstöðvar Íslands (Rannís) og Menntamálastofnunar undir málaflokkinn. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl. Markmið fyrir þennan málaflokk eru tvö, að tryggja vandaða stjórnsýslu og vandaða starfshætti og að efla upplýsinga- og gagnakerfi.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 3.154,8 m.kr. og lækkar um 97,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 62,7 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 90 m.kr. vegna millifærslu framlags til læsisverkefnis af Menntamálastofnun yfir á málaflokk 22.1. Í fjárlögum 2016 var veitt sérstakt framlag til Menntamálastofnunar vegna læsisverkefnis. Fyrirhugað var að endurskoða verkefnið eftir fimm ár og stendur sú vinna yfir.
- b. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 48,2 m.kr. vegna leiðréttingar á rekstrarumfangi sem fjármagnað er með sértekjum.
- c. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 63,3 m.kr.

23 Sjúkrahúspjónusta

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð ráðherra heilbrigðismála. Það skiptist í þrjá málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

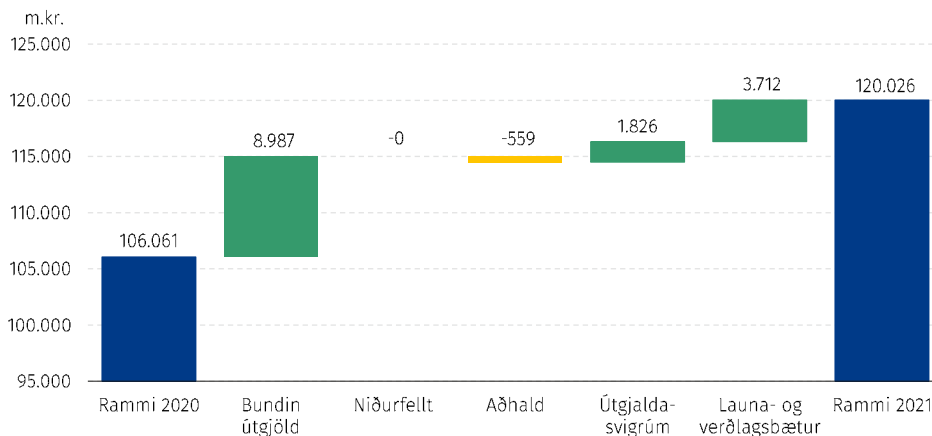
	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
23 Sjúkrahúspjónusta					
23.10 Sérhæfð sjúkrahúspjónusta	96.681,8	92.545,3	104.783,9	13,2	8,4
08 Heilbrigðisráðuneyti	96.681,8	92.545,3	104.783,9	13,2	8,4
23.20 Almenn sjúkrahúspjónusta	9.552,2	10.805,9	12.151,7	12,5	27,2
08 Heilbrigðisráðuneyti	9.552,2	10.805,9	12.151,7	12,5	27,2
23.30 Erlend sjúkrahúspjónusta	3.221,7	2.709,9	3.090,8	14,1	-4,1
08 Heilbrigðisráðuneyti	3.221,7	2.709,9	3.090,8	14,1	-4,1
Samtals	109.455,7	106.061,1	120.026,4	13,2	9,7

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða. Heildargjöld málefnasviðs 23 Sjúkrahúspjónusta árið 2021 eru áætluð 120.026,4 m.kr. og aukast um 10.253,8 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 9,7%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 13.965,3 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 13,2%.

Breytingar á ramma milli árunna 2020 - 2021

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
23 Sjúkrahúspjónusta					
Rekstrarframlög	101.901,0	95.291,6	100.483,9	5,4	-1,4
Rekstrartilfærslur	3.369,2	2.731,0	3.111,5	13,9	-7,6
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	4.185,5	8.038,5	16.431,0	104,4	292,6
Heildarútgjöld	109.455,7	106.061,1	120.026,4	13,2	9,7
Rekstrartekjur	-	7.937,6	8.287,7	4,4	-
Framlag úr ríkissjóði	-	98.123,5	111.738,7	13,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	106.061,1	120.026,4	13,2	-

¹ Vakn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

23.1 Sérhæfð sjúkrahúspjónusta

Starfsemi málaflokksins er í höndum heilbrigðisráðuneytis, Landspítala og Sjúkrahússins á Akureyri. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Efla mönnun.		
Vinna úr niðurstöðum fjögurra vinnuhópa sem skiluðu tillögum að aðgerðum á árinu 2020.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
Vinna úr og fylgja eftir niðurstöðum átakshóps um of mikið álag á Landspítala.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
Halda áfram framkvæmdum við Hringbraut. Stærsta verkefnið verður uppsteypa meðferðarkjarna.	Nýr Landspítali ohf.	6.877

Undirbúa byggingu húsnæðis fyrir legudeild á Sjúkrahúsinu á Akureyri.	Heilbrigðisráðuneyti og Sjúkrahúsið á Akureyri	206
Undirbúa viðbyggingu við endurhæfingardeild Landspítala Grensási.	Heilbrigðisráðuneyti	300

Markmið 2: Sjúklingar fái heilbrigðisþjónustu á réttu þjónustustigi.

Efla fjölpætt úrræði fyrir sjúklinga utan sérgreinasjúkrahúsa.	Heilbrigðisráðuneyti, heilsugæslan og aðrar heilbrigðisstofnanir	Innan ramma
--	--	-------------

Markmið 3: Sjúklingar komist í skipulagðar valaðgerðir/liðaðgerðir innan ásættanlegs biðtíma miðað við viðmið embættis landlæknis.

Átaki haldið áfram á tilteknum valaðgerðum, svo sem liðaðgerðum, til að stytta biðtíma í samræmi við viðmið embættis landlæknis.	Landspítali, Sjúkrahúsið á Akureyri og Heilbrigðisstofnun Vesturlands	Innan ramma
--	---	-------------

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 104.783,9 m.kr. og hækkar um 9.220,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 3.018,1 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Í samræmi við stefnuýfirlýsingar ríkisstjórnarinnar er fjárheimild málaflokksins aukin um 6.877 m.kr. vegna byggingar nýs Landspítala við Hringbraut, sbr. markmið nr. 1. Stærsta verkefni ársins verður uppsteypa meðferðarkjarna.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 206 m.kr. til undirbúnings byggingar legudeildar við Sjúkrahúsið á Akureyri, sbr. markmið nr. 1. Verkefnið er hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 300 m.kr. til undirbúnings byggingar viðbyggingar við endurhæfingardeild Landspítala Grensás, sbr. markmið nr. 1. Verkefnið er hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- Reiknaður raunvöxtur í veittri þjónustu innan málaflokksins er 1.492 m.kr.
- Útgjaldasvigrúm málaflokksins hækkar um 559 m.kr. til ýmissa verkefna.
- Rekstrarframlög málaflokksins hækka um 340 m.kr. í tengslum við áætlun um sértekjur ríkisaðila.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 484 m.kr. sem skipt er hlutfallslega niður á stofnanir og verkefni málaflokksins.

23.2 Almenn sjúkrahúsþjónusta

Starfsemi málaflokksins er í höndum heilbrigðisstofnana í heilbrigðisumdæmum. Landspítalinn og Sjúkrahúsið á Akureyri veita almenna sjúkrahúsþjónustu fyrir íbúa sem búa í viðkomandi heilbrigðisumdæmi en allar fjárveitingar til þessara tveggja stofnana eru undir málaflokki 23.1. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðar-skiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar

breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Efla aðgang sjúklinga að skilgreindri sérhæfðri heilbrigðisþjónustu á heilbrigðisstofnunum.		
Skilgreina og skýra verklag um samstarf heilbrigðisstofnana, Sjúkratrygginga Íslands og sérhæfðra sjúkrahúsa við veitingu sérhæfðrar heilbrigðisþjónustu.	Heilbrigðisráðuneyti og heilbrigðisstofnanir	Innan ramma
Skilgreina þjónustuviðmið um sjúkrarými á heilbrigðisstofnunum.	Heilbrigðisráðuneyti og heilbrigðisstofnanir	Innan ramma
Markmið 2: Auka aðgang sjúklinga að sérhæfðri líknar- og lífslokameðferð á heimili sínu.		
Miðlæg miðstöð um sérhæfða líknarþjónustu.	Landspítali og aðrar heilbrigðisstofnanir	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 12.151,7 m.kr. og hækkar um 980,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 365,7 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldir:

- Fjárheimild málaflokksins er augin um 720 m.kr. til uppbyggingar á heilbrigðisstofnunum til að efla aðgang sjúklinga að skilgreindri sérhæfðri heilbrigðisþjónustu og styrkja innviði stofnananna, sbr. markmið nr. 1. Verkefnið er hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- Fjárheimild málaflokksins er augin um 600 m.kr. til framkvæmda við sjúkrahúsið á Selfossi til að efla aðgang sjúklinga að skilgreindri sérhæfðri heilbrigðisþjónustu og styrkja innviði stofnananna, sbr. markmið nr. 1. Verkefnið er hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- Reiknaður raunvöxtur í veittri þjónustu innan málaflokksins er 84 m.kr.
- Niðurfelld er tímabundin 200 m.kr. fjárheimild vegna endurnýjunar myndgreiningarbúnaðar heilbrigðisstofnana.
- Rekstrarframlög málaflokksins lækka um 208,1 m.kr. í tengslum við áætlun um sértekjur ríkisaðila.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 65,8 m.kr. sem skipt er hlutfallslega niður á stofnanir og verkefni málaflokksins.

23.3 Erlend sjúkrahúsþjónusta

Starfsemi málaflokksins er í höndum Sjúkratrygginga Íslands sem sjá um samningagerð við erlend sjúkrahús ásamt því að hafa milligöngu með greiðslum fyrir heilbrigðisþjónustu milli landa þar sem milliríkjasamningar gilda. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun,

þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 3.090,8 m.kr. og hækkar um 53,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 327,7 m.kr. Hækkunin skýrist nær alfarið af reiknuðum kerfislægum vexti í málaflokknum.

24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð heilbrigðisráðherra. Það skiptist í fjóra málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

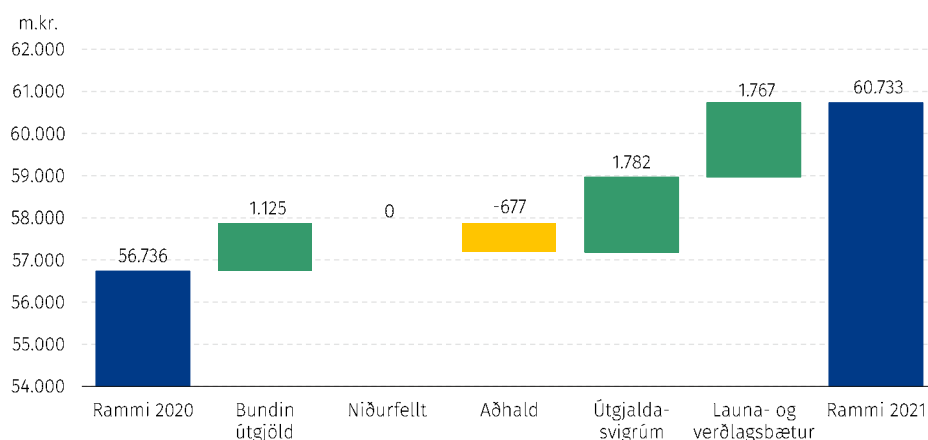
	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa					
24.10 Heilsugæsla	33.217,9	29.910,5	33.065,3	10,5	-0,5
08 Heilbrigðisráðuneyti	33.217,9	29.910,5	33.065,3	10,5	-0,5
24.20 Sérfræðiþjónusta og hjúkrun	17.576,3	18.013,6	18.634,8	3,4	6,0
08 Heilbrigðisráðuneyti	17.576,3	18.013,6	18.634,8	3,4	6,0
24.30 Sjúkraþjálfun, iðjuþjálfun og talþjálfun	6.321,6	5.799,3	5.866,0	1,2	-7,2
08 Heilbrigðisráðuneyti	6.321,6	5.799,3	5.866,0	1,2	-7,2
24.40 Sjúkraflutningar	2.776,9	3.012,8	3.167,2	5,1	14,1
08 Heilbrigðisráðuneyti	2.776,9	3.012,8	3.167,2	5,1	14,1
Samtals	59.892,7	56.736,2	60.733,3	7,0	1,4

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli árana 2020 - 2021

Heildargjöld málefnasviðs 24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa árið 2021 eru áætluð 60.733,3 m.kr. og aukast um 2.230,3 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til

3,9%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 3.997,1 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 7%.

Myndin hér að framan endurspeglar þá útfærslu og forgangsöröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa					
Rekstrarframlög	35.680,2	32.193,5	34.420,0	6,9	-3,5
Rekstrartilfærslur	24.212,5	24.384,7	25.908,3	6,2	7,0
Fjármagnstílfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	158,0	405,0	156,3	-
Heildarútgjöld	59.892,7	56.736,2	60.733,3	7,0	1,4
Rekstrartekjur	-	1.893,6	1.816,8	-4,1	-
Framlag úr ríkissjóði	-	54.842,6	58.916,5	7,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	56.736,2	60.733,3	7,0	-

¹ Vakín er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

24.1 Heilsugæsla

Starfsemi málaflokksins er í höndum heilbrigðisráðuneytis, Heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins, heilsugæslusviða heilbrigðisstofnana heilbrigðisumdæma og einkarekinna heilsugæslustöðva. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Skilvirkari og aðgengilegri þjónusta fyrir sjúklinga sem leita til heilsugæslu.		
Lækka greiðsluþátttöku sjúklinga í heilbrigðisþjónustu og gera hana gagnsærri og skilvirkari.	Heilbrigðisráðuneyti	800
Byggja tvær nýjar heilsugæslustöðvar á Akureyri í samræmi við þarfagreiningu.	Heilbrigðisráðuneyti	50
Stækka og endurbæta húsnæði heilsugæslustöðvarinnar í Garðabæ.	Heilbrigðisráðuneyti	200
Fjölga fagstéttum sem starfa í heilsugæslunni.	Heilbrigðisráðuneyti	200
Tilraunaverkefni um aukna þjónustu netspjalls Heilsuveru.is.	Heilsugæslan	Innan ramma
Markmið 2: Aukinn aðgangur sjúklinga að fjölbreyttri geðheilbrigðisþjónustu.		
Eftirfylgni geðheilsuteyma í samræmi við stefnu og aðgerðaáætlun í geðheilbrigðismálum.	Heilbrigðisráðuneyti	100
Markmið 3: Lækkun tíðni sjúkdóma sem rekja má til lífshátta.		
Skimað verður fyrir krabbameini í leghálsi á heilsugæslustöðvum.	Heilbrigðisráðuneyti og heilsugæslan	Innan ramma
Þverfagleg teymisvinna aukin í heilsugæslu sem m.a. sinni fræðslu til sjúklinga varðandi lífshætti og sjúkdóma tengda þeim. Innleiðing á heilsueflandi móttökum er hluti af því verkefni.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 33.065,3 m.kr. og hækkar um 2.136,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 1.017,9 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 432 m.kr. til að mæta reiknuðum raunvexti í málaflokknum.
- Fjárframlög til málaflokksins hækka um 800 m.kr. til að lækka greiðsluþátttöku í heilbrigðisþjónustunni, sbr. markmið nr. 1 í málaflokki 24.1.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 200 m.kr. til að efla heilsugæsluna sem fyrsta viðkomustað í heilbrigðiskerfinu, sbr. markmið nr. 3 í málaflokki 24.1.
- Fjárheimild málaflokksins hækkar um 100 m.kr. til verkefna sem samþykkt voru í þingsályktun um stefnu og aðgerðaáætlun í geðheilbrigðismálum, sbr. markmið nr. 2 í málaflokki 24.1.
- Gert er ráð fyrir að byggja tvær nýjar heilsugæslustöðvar á Akureyri í samræmi við þarfagreiningu, sbr. markmið nr. 1 í málaflokki 24.1. Fjárframlag til verkefnisins er 50 m.kr. á næsta ári.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 200 m.kr. á næsta ári. Gert er ráð fyrir að byggja nýja heilsugæslustöð á starfssvæði Heilbrigðisstofnunar Suðurnesja. Íbúafjöldi

- á svæðinu hefur hækkað ört á undanförunum árum og eru skjólstæðingar heilsugæslustöðvarinnar í Reykjanesbæ um 21.000 talsins.
- g. Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 540 m.kr. vegna verkefnisins Heilsuefling í heimabyggð. Verkefnið er hluti af félagslegum úrræðum ríkisstjórnarinnar vegna Covid-19 og var samsvarandi fjárhæð veitt í öðrum fjárukaalögum ársins 2020.
 - h. Gert er ráð fyrir 77,9 m.kr. leiðréttingu á útgjaldaheimild heilsugæslusviða heilbrigðisstofnana á Vesturlandi, Vestfjörðum, Suðurlandi og Suðurnesjum gegn samsvarandi breytingum í sértekjum.
 - i. Millifærðar verða 200 m.kr. af málaflokknum til eftirtalinna verkefna: 15 m.kr. vegna samnings um heilbrigðisþjónustu í fangelsum, 20 m.kr. til að mæta kostnaði við samning við Ljósið og 165 m.kr. til að lækka greiðsluþátttöku sjúklinga í heilbrigðiskerfinu.
 - j. Á málaflokkinn eru millifærðar 250 m.kr. af málaflokki 25.10 til heimahjúkrunar, en nýta á hluta af fjárheimild sem er á málaflokki 25.10 hjúkrunarheimili sem átti að fara í greiðslu daggjalda á nýju heimili í Reykjavík. Vegna tafa á uppbyggingu er hægt að taka 250 m.kr. af þessari fjárhæð og setja á málaflokk 24.10 vegna ársins 2021.
 - k. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 157,2 m.kr. sem nemur 0,5% af rekstrarheimild stofnana sem heyrir undir málaflokkinn.

24.2 Sérfræðiþjónusta og hjúkrun

Starfsemi málaflokksins er í höndum sérgreinalækna, tannlækna, hjúkrunarfræðinga, sálfræðinga og ljósmæðra sem veita sérhæfða þjónustu utan sjúkrahúsa. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Auka samskipti með fjarheilbrigðistækni í íslenskri heilbrigðisþjónustu.		
Þjónusta sérfræðilækna utan sjúkrahúsa verði endurskipulögð til að tryggja aðgang allra landsmanna að þjónustunni.	Heilbrigðisráðuneyti og Sjúkratryggingar Íslands	Innan ramma
Vinna áfram að framgangi átaksverkefnis um fjarheilbrigðisþjónustu.	Embætti landlæknis	Innan ramma
Markmið 2: Tryggja gott aðgengi sjúklinga að viðeigandi rannsóknþjónustu.		
Endurnýjun á myndgreiningartækjum á heilbrigðisstofnunum skv. þarfamati.	Heilbrigðisráðuneyti og heilbrigðisstofnanir	Innan ramma
Útboð á myndgreiningarþjónustu.	Sjúkratryggingar Íslands og heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 18.634,8 m.kr. og hækkar um 144,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 477 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 402,1 m.kr. til að mæta 2% kerfislægum raunvexti.
- b. Á fjárheimild málaflokksins eru millifærðar 15 m.kr. til að mæta samningi um heilbrigðisþjónustu í fangelsum og 30 m.kr. til lækkunar greiðsluþátttöku í tannlækningum.
- c. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 31 m.kr. Einnig er gert ráð fyrir 271,9 m.kr. lækkun útgjalda vegna sértækra aðhaldsráðstafana.

24.3 Sjúkraþjálfun, iðjuþjálfun og talþjálfun

Starfsemi málaflokksins er í höndum sjúkraþjálfara, iðjuþjálfra og talmeinafræðinga. Einnig fellur rekstur Heyrnar- og talmeinaastöðvar Íslands undir málaflokkinn. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 5.866 m.kr. og lækkar um 83,3 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 150 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Reiknaður kerfislægur vöxtur til málaflokksins er 124,1 m.kr.
- b. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 202,2 kr., þar af eru 200 m.kr. sértækar aðhaldsaðgerðir á lið þjálfunar sjúkratrygginga og 2,2 m.kr. hjá Heyrnar- og talmeinaastöð Íslands.

24.4 Sjúkraflutningar

Starfsemi málaflokksins er í höndum rekstraraðila sem starfa samkvæmt samningum við Sjúkratryggingar Íslands. Auk þess heyra réttindagreiðslur sjúkratrygginga til sjúkraflutninga og ferða innan lands. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Skjótari viðbrögð við bráðaútköllum í dreifbýli.		
Endurskipuleggja bráðaþjónustu og sjúkraflutninga skv. tillögum starfshóps.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma

Markmið 2: Bættur faglegur stuðningur á vettvangi.

Endurnýja sjúkrabifreiðar samkvæmt þarfamati.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
Endurskipuleggja bráðaþjónustu og sjúkraflutninga skv. tillögum starfshóps.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma

Markmið 3: Aukin þjónusta á vettvangi.

Endurskipuleggja bráðaþjónustu og sjúkraflutninga skv. tillögum starfshóps.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
---	----------------------	-------------

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 3.167,2 m.kr. og hækkar um 32,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 121,9 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Reiknaður kerfislægur vöxtur til málaflokksins er 21,7 m.kr.
- b. Á fjárheimild málaflokksins eru millifærðar 25 m.kr. til að mæta kostnaði við lækkun greiðsluþátttöku í heilbrigðiskerfinu.
- c. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 14,2 m.kr.

25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð heilbrigðisráðherra. Það skiptist í tvo málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

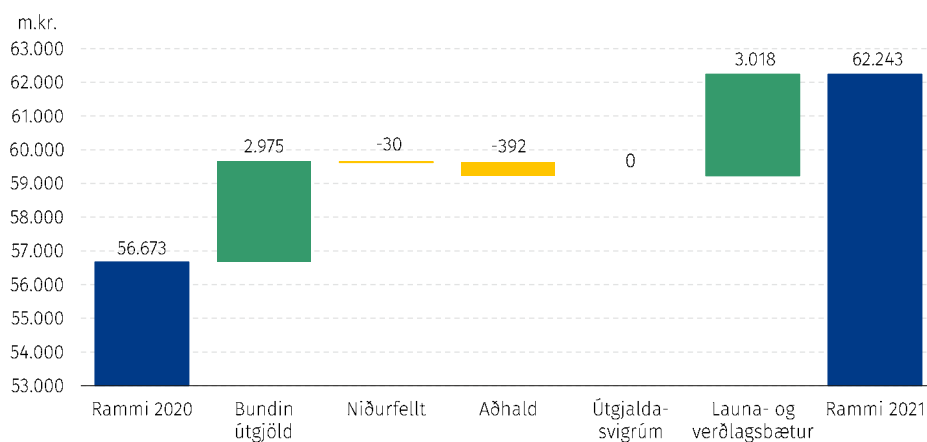
	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta					
25.10 Hjúkrunar- og dvalarrými	43.167,6	50.890,3	56.128,9	10,3	30,0
08 Heilbrigðisráðuneyti	43.167,6	50.890,3	56.128,9	10,3	30,0
25.20 Endurhæfingarþjónusta	5.559,7	5.783,0	6.114,2	5,7	10,0
08 Heilbrigðisráðuneyti	5.559,7	5.783,0	6.114,2	5,7	10,0
Samtals	48.727,3	56.673,3	62.243,1	9,8	27,7

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafla málefnasviða. Heildargjöld málefnasviðs 25 hjúkrunar- og endurhæfingarþjónustu árið 2021 eru áætluð 62.243,1 m.kr. og aukast um 2.552,2 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 4,5%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 5.569,8 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 9,8%.

Breytingar á ramma milli árana 2020 - 2021

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var

út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta					
Rekstrarframlög	46.602,3	51.357,7	55.203,4	7,5	18,5
Rekstrartilfærslur	79,0	945,0	915,0	-3,2	1.058,2
Fjármagnstílfærslur	1.727,8	1.947,4	2.330,8	19,7	34,9
Fjárfestingarframlög	318,2	2.423,2	3.793,9	56,6	1.092,3
Heildarútgjöld	48.727,3	56.673,3	62.243,1	9,8	27,7
Rekstrartekjur	-	2.875,9	3.005,0	4,5	-
Framlag úr ríkissjóði	-	53.797,4	59.238,1	10,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	56.673,3	62.243,1	9,8	-

¹ Vakín er atþygli á því í samamburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

25.1 Hjúkrunar-, dvalar- og dagdvalarrými

Starfsemi málaflokksins er í höndum sjálfseignarstofnana, sveitarfélaga og heilbrigðisstofnana. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Biðtími eftir hjúkrunarrýmum verði undir 90 dögum.		
Ljúka við byggingu 60 hjúkrunarrýma í Árborg sem taka á í notkun 2021 og að halda áfram byggingu rýma sem taka á í notkun síðar.	Heilbrigðisráðuneyti	1.546
Bæta framsetningu biðlista eftir hjúkrunarrýmum og verklag færni- og heilsu mats til einföldunar fyrir notendur og skjólstæðinga.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma

Markmið 2: Auka aðgengi að dagdvalarþjónustu.

Unnið er að því að koma á fót sveigjanlegri dagdvöl á höfuðborgarsvæðinu og reiknað með að sú þjónusta Heilbrigðisráðuneyti Innan ramma verði hafin snemma árs 2021. *

* Verkefnið styður jafnframt við markmið 1 í sama málaflokki.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 56.128,9 m.kr. og hækkar um 2.473 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 2.765,6 m.kr.

Umtalsverð hækkun er á fjárfestingarframlögum á milli ára. Fjárfestingaframlög eru áætluð 3.793,9 m.kr. og er það 1.361,7 m.kr. hækkun milli ára. Þar vega þyngst aukin framlög til framkvæmdaáætlunar um byggingu hjúkrunarheimila.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 1.151,3 m.kr. til reksturs nýrra hjúkrunarrýma sem eru á framkvæmdaáætlun um byggingu hjúkrunarrýma, sbr. markmið nr. 1.
- b. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 2.182,1 m.kr. til framkvæmdaáætlunar í uppbyggingu hjúkrunarrýma. Þar af er framlag Framkvæmdasjóðs aldraðra 350 m.kr. Fyrri áætlun lækkar um 400 m.kr., samtals er því aukning um 1.782,1 m.kr., sbr. markmið nr. 1.
- c. Fjárheimild málaflokksins vegna sammingsbundinna endurgreiðslna á stofnkostnaði við byggingu hjúkrunarheimila er aukin um 43 m.kr. á árinu.
- d. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 53,2 m.kr. vegna leiðréttinga á sértekjuáætlun heilbrigðisstofnana á landsbyggðinni sem reka hjúkrunarrými.
- e. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 250 m.kr. vegna millifærslu til heimahjúkrunar yfir á málaflokk 24.1 heilsugæslu. Nýta á hluta af fjárheimild sem er á málaflokki 25.1 sem átti að fara í greiðslu daggjalda á nýju heimili í Reykjavík. Vegna tafa á uppbyggingu eru 250 m.kr. af þessari fjárheimild millifærðar á málaflokk 24.1 tímabundið vegna ársins 2021.
- f. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 306,6 m.kr.

25.2 Endurhæfingarþjónusta

Starfsemi málaflokksins er m.a. í höndum Reykjalundar og Heilsustofnunar Náttúru-lækningafélags Íslands auk SÁÁ. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Efling endurhæfingar samkvæmt áherslum ráðherra í nýrri endurhæfingarstefnu.		
Efla endurhæfingarþjónustu.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 6.114,2 m.kr. og hækkar um 79,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 252 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Millifærðar eru samtals 220 m.kr. til málaflokksins vegna samnings við Ljósið. Frá málaflokki 32.3 *Stjórnsýsla heilbrigðismála* millifærast 200 m.kr. og frá málaflokki 24.1 *Heilsugæsla* millifærast 20 m.kr.
- b. Millifærðar eru af málafloknum yfir til félagsmálaráðuneytis 25 m.kr. Millifærslan er gerð vegna vaktþjónustu á Krýsuvíkurheimilinu en rekstur þess fluttist til félagsmálaráðuneytisins 2020. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 30 m.kr. þar sem tímabundið framlag sem meðferðarheimilið Hlaðgerðarkot fékk í fjárlögum 2020 fellur niður.
- c. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 85,8 m.kr.

26 Lyf og lækningavörur

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefнасviði er á ábyrgð heilbrigðisráðherra. Það skiptist í þrjá málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefнасviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

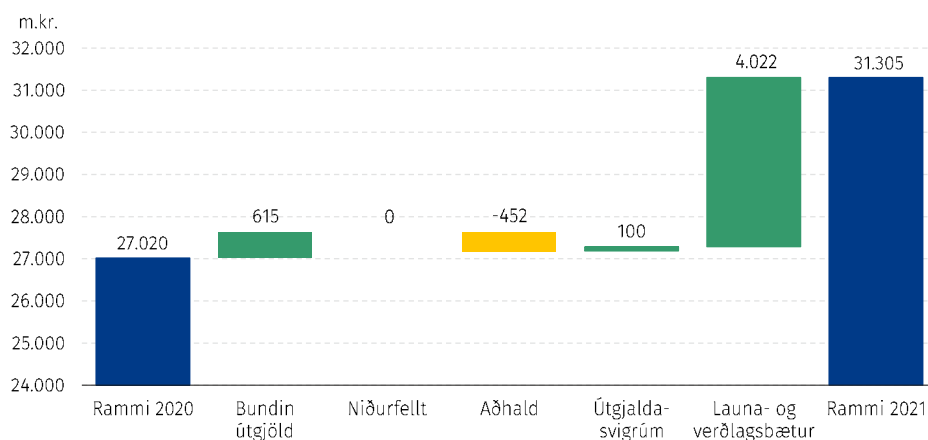
	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
26 Lyf og lækningavörur					
26.10 Lyf	20.195,9	21.661,9	25.298,0	16,8	25,3
08 Heilbrigðisráðuneyti	20.195,9	21.661,9	25.298,0	16,8	25,3
26.30 Hjálpartæki	5.313,4	5.358,5	6.006,7	12,1	13,0
08 Heilbrigðisráðuneyti	5.313,4	5.358,5	6.006,7	12,1	13,0
Samtals	25.509,3	27.020,4	31.304,7	15,9	22,7

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Heildargjöld málefнасviðs 26 Lyf og lækningavörur árið 2021 eru áætluð 31.304,7 m.kr. og aukast um 262,8 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 1%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 4.284,3 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 15,9%.

Breytingar á ramma milli árána 2020 - 2021

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var

út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
26 Lyf og lækningavörur					
Rekstrarframlög	9.687,6	11.641,4	13.413,5	15,2	38,5
Rekstrartilfærslur	15.821,7	15.379,0	17.891,2	16,3	13,1
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	25.509,3	27.020,4	31.304,7	15,9	22,7
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	27.020,4	31.304,7	15,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	27.020,4	31.304,7	15,9	-

¹ Vakn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

26.1 Lyf

Starfsemi málaflokksins er í höndum heilbrigðisráðuneytis, Landspítala, Lyfjastofnunar, og Sjúkratrygginga Íslands. Embætti landlæknis sér um eftirlit með lyfjaávisunum. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Bætt geðheilsa með því að vinna gegn mis- og ofnotkun geð- og verkjalyfja.		
Fylgja eftir frumvarpi til nýrra lyfjalaga. Vinna reglugerðir sem þeim tengjast.*	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma

Markmið 2: Aukin gæði. Bætt lyfjafræðileg umsjá og fækkun lyfjatengdra atvika.

Auka lyfjafræðilega umsjá í lyfjabúðum – tilraunaverkefni.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
Málþing um kynjamun í lyfjanotkun og leiðum til úrbóta.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
Innleiða miðlægt lyfjakort.	Embætti landlæknis	Innan ramma

* Verkefnið styður jafnframt við markmið 2 í sama málaflokki.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 25.298 m.kr. og hækkar um 84,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 3.551,2 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldir:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 457 m.kr. til að mæta kerfislægum vexti í kostnaði vegna lyfja.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 100 m.kr. af útgjaldasvigrúmi málaflokksins til að mæta kostnaði vegna innleiðingar nýrra S-merktra lyfja.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 400 m.kr. vegna sértækra aðhaldsráðstafana, sbr. aðhaldsmerkmið í fjármálaáætlun 2021–2025.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 41,9 m.kr. sem skipt er hlutfallslega á verkefni málaflokksins.

26.2 Lækningatæki

Starfsemi málaflokksins er í höndum heilbrigðisráðuneytis og Lyfjastofnunar sem annast eftirlit með lækningatækjum. Ekki eru skilgreind markmið eða aðgerðir í þessum málaflokki og engin útgjöld eru reikningsfærð á fjárlagalið hans heldur.

26.3 Hjálpartæki

Starfsemi málaflokksins er í höndum Sjúkratrygginga Íslands sem sjá að mestu um úthlutun hjálpartækja.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Einfalda aðgang fólks að hjálpartækjum.		
Undirbúa endurskoðun á úthlutun hjálpartækja í samræmi við samning Sameinuðu þjóðanna um hjálpartæki.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Auka þjálfun í notkun hjálpartækja ásamt eftirfylgd.		
Tryggja að notendur hjálpartækja fái nauðsynlega þjálfun við notkun þeirra þannig að þau nýtist viðkomandi sem skyldi.	Sjúkratryggingar Íslands	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 6.006,7 m.kr. og hækkar um 177,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 470,3 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er augin um 118,3 m.kr. til að mæta kerfislægum vexti í kostnaði vegna hjálpartækja.
- b. Fjárheimild málaflokksins er augin um 70 m.kr. til að mæta kostnaði vegna aukinnar kostnaðarhlutdeildar í sykursýkisbúnaði og fjölgunar léttra súrefnisgríma til úthlutunar.
- c. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 10,4 m.kr.

27 Örorða og málefni fatlaðs fólks

Skilgreining málefnasviðs

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð félags- og barnamálaráðherra og fjármála- og efnahagsráðherra. Það skiptist í fimm málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Málaflokkurinn jöfnun á örorkubyrði almennra lífeyrissjóða er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra en aðrir málaflokkar eru á ábyrgð félags- og barnamálaráðherra.

Í töflunni má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
27 Örorða og málefni fatlaðs fólks					
27.10 Bætur skv. lögum um					
almannatryggingar, örorkulífeyrir	43.769,3	51.170,6	51.254,5	0,2	17,1
07 Félagsmálaráðuneyti	43.769,3	51.170,6	51.254,5	0,2	17,1
27.20 Bætur skv. lögum um félagslega					
aðstoð, örorka	19.960,0	17.587,0	22.666,3	28,9	13,6
07 Félagsmálaráðuneyti	19.960,0	17.587,0	22.666,3	28,9	13,6
27.30 Málefni fatlaðs fólks	587,8	613,1	602,6	-1,7	2,5
07 Félagsmálaráðuneyti	587,8	613,1	602,6	-1,7	2,5
27.40 Aðrar örorkugreiðslur (önnur					
velferðarmál, lífeyristrygg.)	1.003,6	193,8	206,4	6,5	-79,4
07 Félagsmálaráðuneyti	1.003,6	193,8	206,4	6,5	-79,4
27.50 Jöfnun á örorkubyrði almennra					
lífeyrissjóða	4.968,5	5.134,0	4.794,0	-6,6	-3,5
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	4.968,5	5.134,0	4.794,0	-6,6	-3,5
Samtals	70.289,2	74.698,5	79.523,8	6,5	13,1

¹ Vakn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

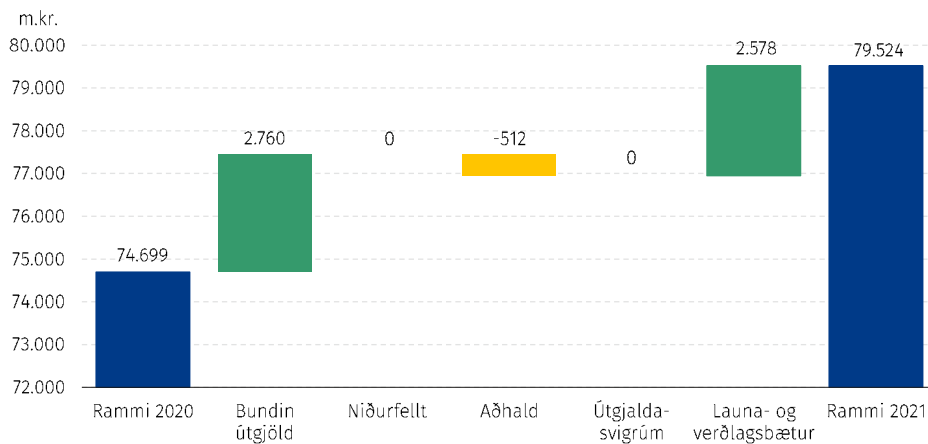
Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða. Heildargjöld málefnasviðs 27 Örorða og málefni fatlaðs fólks árið 2021 eru áætluð 79.523,8 m.kr. og aukast um 2.247,6 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 3%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 4.825,3 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 6,5%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Gert er ráð fyrir almennum 2,5% vexti í fjölda örorkulífeyrisþega í takt við lýðfræðilegar breytingar, eða 1.599,2 m.kr. á málefnasviðinu.

Breytingar á ramma milli árana 2020 - 2021

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefnasviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
27 Örorða og málefni fatlaðs fólks					
Rekstrarframlög	1.015,4	297,1	155,1	-47,8	-84,7
Rekstrartilfærslur	69.273,8	74.401,4	79.368,1	6,7	14,6
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,6	-	-
Heildarútgjöld	70.289,2	74.698,5	79.523,8	6,5	13,1
Rekstrartekjur	-	10,5	11,1	5,7	-
Framlag úr ríkissjóði	-	74.688,0	79.512,7	6,5	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	74.698,5	79.523,8	6,5	-

¹ Vakni er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

27.1 Bætur samkvæmt lögum um almannatryggingar, örorkulífeyrir

Starfsemi málaflokksins er í höndum Tryggingastofnunar ríkisins en stofnunin sér um framkvæmd og ábyrgð greiðslna samkvæmt lögum um almannatryggingar. Þær greiðslur eru eftirfarandi: Örorkulífeyrir, aldurstengd örorkuuppbot, tekjutrygging örorkulífeyris, vasaþeningar örorkulífeyrisþega og örorkustyrkur. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármála-áætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Einfaldara og sveigjanlegra bótakerfi almannatrygginga vegna skertrar starfsgetu.		
Leggja fram frumvarp til laga um breytingu á lögum um almannatryggingar sem miði að því að tekið verði upp sveigjanlegra bótakerfi vegna skertrar vinnufærni þar sem bótaflokkar verði sameinaðir og útreikningar einfaldaðir.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Koma í veg fyrir víxlverkanir í samspili örorkubóta almannatrygginga og örorkulífeyris lífeyrissjóða.	Félagsmálaráðuneyti og fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Aukin áhersla verði lögð á getu einstaklinga til þátttöku á vinnumarkaði.		
Koma á fót nýju matskerfi almannatrygginga sem byggist á þverfaglegu mati á stöðu einstaklinga í stað læknisfræðilegs mats.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 51.254,5 m.kr. og lækkar um 1.697,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 1.781,1 m.kr. til hækkunar.

Ekki er um breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 1.212,8 m.kr. til að mæta fjölgun öryrkja.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 2.660 m.kr. vegna millifærslu til málaflokks 27.2. Með lögum um breytingu á lögum um félagslega aðstoð og lögum um almannatryggingar (framfærsluuppbot og meðferð atvinnutekna), nr. 97/2019, var útfærð ráðstöfun á fjárveitingu málaflokksins til að styrkja kjör öryrkja og kemur hluti þess til greiðslu af málaflokki 27.2.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 250 m.kr.

27.2 Bætur samkvæmt lögum um félagslega aðstoð, örorka

Starfsemi málaflokksins er í höndum Tryggingastofnunar ríkisins en stofnunin sér um framkvæmd og ábyrgð á greiðslum skv. lögum um félagslega aðstoð og lögum um almannatryggingar. Þær greiðslur eru eftirfarandi: Endurhæfingarlífeyrir, heimilisuppbot og aðrar uppþætur á örorkulífeyri, styrkir vegna bifreiðakostnaðar og barnalífeyrir vegna barna öryrkja. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig

endurspegla fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Auka áherslu á starfsendurhæfingu.		
Lagt verði fram frumvarp til laga um breytingar á lögum um félagslega aðstoð sem miði að því að tímabil greiðslna endurhæfingarlífeyris verði lengt	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Bæta stuðning við verst settu einstaklingana í hópi öryrkja.		
Kortleggja þörf fyrir stuðning við öryrkja með lítil eða engin réttindi hjá almennatryggingum. Á grundvelli kortlagningar verður þörf fyrir sérstaka löggjöf fyrir þennan hóp metin.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 22.666,3 m.kr. og hækkar um 4.291,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 787,7 m.kr.

Ekki er um breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 381,6 m.kr. til að mæta fjölgun öryrkja.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 1.500 m.kr. til að mæta meiri fjölgun endurhæfingarlífeyrisþega vegna áherslu á endurhæfingu sé þess kostur.
- Fjárheimild málaflokksins hækkar um 2.660 m.kr. vegna millifærslu frá málaflokki 27.1. Með lögum um breytingu á lögum um félagslega aðstoð og lögum um almennatryggingar (framfærsluuppbot og meðferð atvinnutekna), nr. 97/2019, var útfærð ráðstöfun á fjárveitingu málaflokksins til að styrkja kjör öryrkja og kemur hluti þess til greiðslu af málaflokki 27.2.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefna sviðsins nemur 250 m.kr.

27.3 Málefni fatlaðs fólks

Starfsemi málaflokksins snýr að almennri og sértækri þjónustu við fatlað fólk samkvæmt lögum um þjónustu við fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir, nr. 38/2018. Almenn þjónusta er veitt af sveitarfélögum sem bera ábyrgð á framkvæmd og skipulagi þjónustu við fatlað fólk. Sértæka þjónusta á landsvísi veitir Greiningar- og ráðgjafarstöð ríkisins (GRR) og Þjónustu- og þekkingarmiðstöð fyrir blinda, sjónskerta og einstaklinga með samþætta sjón- og heyrnarskerðingu (ÞPM).

Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspegla fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Að bæta gæði þjónustu við fötluð börn og börn með seinkun í þroska og fjölskyldur þeirra.		
Unnið að kortlagningu á þörf fatlaðra barna og barna með raskanir fyrir snemmtæka og þverfaglega þjónustu. Á grundvelli kortlagningar verður þörf fyrir þjónustu á landsvísu greind og mælikvarðar þróaðir um árangur þjónustunnar.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Áætlun um samþætta þverfaglega þjónustu við fötluð börn með röskun og fjölskyldur þeirra óháð búsetu. Í áætlun verði lýsing á verkefni, skilgreindir samstarfsaðilar, tímaáætlun um þjónustu á mismunandi þjónustustigum, þ.e. þjónustu sveitarfélaga (1. stig), landshluta (2. stig) og á landsvísu (3. stig).	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Unnið að aðgerðum G.3, G.7 og F.6 sem skilgreindar eru í framkvæmdaáætlun um málefni fatlaðs fólks 2017–2021 og fjalla um landshlutateymi, samráðsvettvang og notendarád*.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Að nýsköpun og tækni styðji fatlað fólk í ríkara mæli til sjálfstæðs lífs.		
Unnið að aðgerðum G.3, G.7 og F.6 sem skilgreindar eru í framkvæmdaáætlun um málefni fatlaðs fólks 2017–2021 og fjalla um landshlutateymi, samráðsvettvang og notendarád*.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Áætlun um innleiðingu þeirra verkþátta sem ekki fullnægja ákvæðum greina samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks samkvæmt niðurstöðu starfshóps ráðuneyta.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 3: Að öryggisgæsla og öryggisvistun sé í samræmi við lög alþjóðlegrar mannréttindaskuldbindingar og alþjóðlega viðurkennd gæðaviðmið.		
Að gera lagaumhverfi gagnvart þeim sem þurfa öryggisvistun eða öryggisgæslu í samræmi við alþjóðlegar skuldbindingar.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Byggt verði viðeigandi húsnæði fyrir öryggisvistun og öryggisgæslu.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma

*Aðgerðir í framkvæmdaáætlun um málefni fatlaðs fólks geta átt við fleiri en eitt markmið í málaflokki 27.3.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 602,6 m.kr. og lækkar um 12,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 1,7 m.kr. til hækkunar.

Breyting er á hagrænni skiptingu málaflokksins, en 140 m.kr. fjárveiting vegna NPA-samninga er millifærð af rekstrarframlögum til rekstrartilfærslna, en hefur ekki áhrif á ramma.

Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 12,2 m.kr.

27.4 Aðrar örorkugreiðslur

Starfsemi málaflokksins er í höndum Tryggingastofnunar ríkisins en stofnunin sér um framkvæmd og ábyrgð greiðslna samkvæmt lögum um almannatryggingar. Þær greiðslur eru eftirfarandi: Aðrar greiðslur ótaldar vegna örorku eins og greiðslur vegna vottorða, vaxta o.fl. Eðli málaflokksins er með þeim hætti að ekki eru sett markmið eða mælikvarðar um árangur.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 206,4 m.kr. og hækkar um 5,4 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 7,2 m.kr.

Ekki eru breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins. Fjárheimild málaflokksins **hækkar** um 4,8 m.kr. til að mæta fjölgun öryrkja.

27.5 Jöfnun á örorkubyrði almennra lífeyrissjóða

Undir þennan málaflokk heyrir jöfnun á örorkubyrði lífeyrissjóða en fjárframlög hafa verið veitt úr ríkissjóði til að jafna og lækka mismunandi örorkubyrði lífeyrissjóða. Lög nr. 113/1990, um tryggingagjald, kveða á um að 0,325% af gjaldstofni tryggingagjalds skuli renna til þessa. Eðli málaflokksins er með þeim hætti að ekki verður fjallað um markmið og aðgerðir varðandi starfsemi hans

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 4.794 m.kr. og lækkar um 340 m.kr. frá gildandi fjárlögum. Ekki er um breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 340 m.kr. þar sem gjaldstofn tryggingagjaldsins hefur lækkað, en framlagið er 0,325% af gjaldstofninum.

28 Málefni aldraðra

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefнасviði er á ábyrgð félags- og barnamálaráðherra. Það skiptist í þrjá málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefнасviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

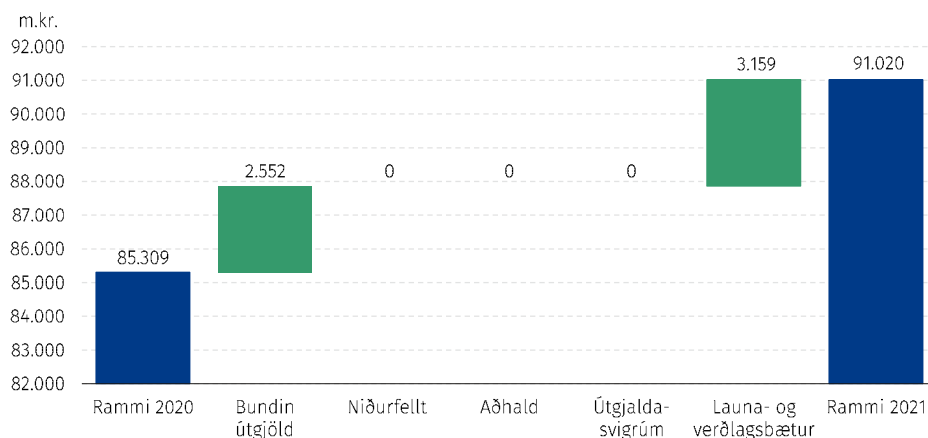
	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
28 Málefni aldraðra					
28.10 Bætur skv. lögum um					
almannatryggingar, lífeyrir aldraðra	77.963,0	78.535,1	83.699,6	6,6	7,4
07 Félagsmálaráðuneyti	77.963,0	78.535,1	83.699,6	6,6	7,4
28.20 Bætur skv. lögum um félagslega					
aðstoð, öldrun	6.504,2	6.758,0	7.205,8	6,6	10,8
07 Félagsmálaráðuneyti	6.504,2	6.758,0	7.205,8	6,6	10,8
28.30 Þjónusta við aldraða og aðrar					
greiðslur	12,6	16,1	114,5	611,2	808,7
07 Félagsmálaráðuneyti	12,6	16,1	114,5	611,2	808,7
Samtals	84.479,8	85.309,2	91.019,9	6,7	7,7

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða.

Breytingar á ramma milli árunna 2020 - 2021

Heildargjöld málefnasviðs 28 *Málefni aldraðra* árið 2021 eru áætluð 91.019,9 m.kr. og aukast um 2.551,9 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 3,0%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 5.710,7 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 6,7%.

Myndin hér að framan endurspeglar þá útfærslu og forgangs röðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Gert er ráð fyrir almennum 3% vexti í fjölda ellilífeyrisþega í takt við lýðfræðilegar breytingar, eða 2.553,3 m.kr. á málefnasviðinu.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefnasviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefnasviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
28 Málefni aldraðra					
Rekstrarframlög	44,6	3,5	0,5	-85,7	-98,9
Rekstrartilfærslur	84.435,2	85.305,7	91.019,4	6,7	7,8
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	84.479,8	85.309,2	91.019,9	6,7	7,7
Rekstrartekjur	-	8,5	7,2	-15,3	-
Framlag úr ríkissjóði	-	85.300,7	91.012,7	6,7	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	85.309,2	91.019,9	6,7	-

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

28.1 Bætur samkvæmt lögum um almannatryggingar, lífeyrir aldraðra

Starfsemi málaflokksins er í höndum Tryggingastofnunar ríkisins sem annast framkvæmd með greiðslum samkvæmt lögum um almannatryggingar, en það eru greiðslur ellilífeyris og vasapeningis ellilífeyrisþega. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdar- aðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Hærri heildartekjur ellilífeyrisþega.		
Stuðla að aukinni atvinnuþátttöku aldraðra og hvetja almenning til að auka séreignarlífeyrissparnað.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Aukin atvinnuþátttaka aldraðra.		
Hvetja aldraða til að stunda atvinnu, auka möguleika á sveigjanlegum starfslokum og efla kynningu á sveigjanleika við starfslok, t.d. með töku hlutalífeyris.	Félagsmálaráðuneyti og Tryggingastofnun ríkisins	Innan ramma
Markmið 3: Aukinn stuðningur við aldraða sem lifa nær eingöngu á bótum almennatrygginga og hafa háa greiðslubyrði vegna húsnæðis.		
Greina þann hóp aldraðra sem lifir nær eingöngu á bótum almennatrygginga og hefur háa greiðslubyrði vegna húsnæðiskostnaðar. Á grundvelli kortlagningar verður þörf fyrir sérstakan stuðning fyrir þann hóp metin.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 83.699,6 m.kr. og hækkar um 2.256,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 2.908,4 m.kr.

Ekki er um breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 2.356,1 m.kr. til að mæta fjölgun ellilífeyrisþega.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 100 m.kr. vegna millifærslu frá málaflokki 28.1. Með lögum um félagslegan viðbótarstuðning við aldraða, nr. 73/2020, var útfærð ráðstöfun á fjárveitingu málaflokksins til að styrkja kjör aldraðra sem höllustum fæti standa og kemur það til greiðslu af málaflokki 28.3.

28.2 Bætur samkvæmt lögum um félagslega aðstoð, öldrun

Starfsemi málaflokksins er í höndum Tryggingastofnunar ríkisins sem ber ábyrgð á framkvæmd greiðslna málaflokksins. Samkvæmt lögum um félagslega aðstoð er heimilt að greiða ýmiss konar styrki og uppbætur eins og heimilisuppbót, uppbót á lífeyri vegna tiltekins kostnaðar lífeyrisþega og uppbætur og styrki vegna bifreiðakaupa og reksturs bifreiða. Eðli málaflokksins er með þeim hætti að ekki eru gerð markmið eða mælikvarðar um árangur.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 7.205,8 m.kr. og hækkar um 197,4 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 250,4 m.kr.

Ekki er um breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Fjárheimild málaflokksins er aukin um 197,4 m.kr. til að mæta fjölgun ellilífeyrisþega.

28.3 Þjónusta við aldraða og aðrar greiðslur

Starfsemi málaflokksins er í höndum Tryggingastofnunar ríkisins sem ber ábyrgð á framkvæmd greiðslna málaflokksins. Undir málaflokkinn falla greiðslur samkvæmt lögum um eftirlaun til aldraðra, nr. 113/1994. Árið 2020 tóku gildi lög um félagslegan viðbótarstuðning

við aldraða og falla greiðslur á grundvelli þeirra laga undir málaflokkinn. Eðli málaflokksins er með þeim hætti að ekki eru gerð markmið eða mælikvarðar um árangur.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 114,5 m.kr. og hækkar um 98,4 m.kr. frá gildandi fjárlögum.

Ekki er um breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 100 m.kr. vegna millifærslu frá málaflokki 28.1. Með lögum um félagslegan viðbótarstuðning við aldraða, nr. 73/2020, var útfærð ráðstöfun á fjárveitingu málaflokksins til að styrkja kjör aldraðra sem höllustum fæti standa og kemur það til greiðslu af málaflokki 28.3.
- b. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 1,4 m.kr. vegna lækkunar á sértekjum.

29 Fjölskyldumál

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefнасviði er á ábyrgð félags- og barnamálaráðherra að undanskildum bótum vegna veikinda og slysa er heyra undir heilbrigðisráðherra, barnabótum sem heyra undir fjármála- og efnahagsráðherra, umboðsmanni barna sem heyrir undir forsætisráðherra og meðlögum samkvæmt lögum nr. 76/2003 sem heyra undir samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra. Málefнасviðið skiptist í sjö málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefнасviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
29 Fjölskyldumál					
29.10 Barnabætur	12.337,9	13.100,0	13.100,0	0,0	6,2
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	12.337,9	13.100,0	13.100,0	0,0	6,2
29.20 Fæðingarorlof	14.685,7	16.930,7	19.138,8	13,0	30,3
07 Félagsmálaráðuneyti	14.685,7	16.930,7	19.138,8	13,0	30,3
29.30 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, fjölskyldur	379,2	429,5	456,0	6,2	20,3
07 Félagsmálaráðuneyti	379,2	429,5	456,0	6,2	20,3
29.40 Annar stuðningur við fjölskyldur og börn	7.288,7	8.101,8	9.210,9	13,7	26,4
01 Forsætisráðuneyti	85,5	78,8	79,1	0,4	-7,5
07 Félagsmálaráðuneyti	6.841,5	7.710,3	8.807,8	14,2	28,7
10 Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti	361,7	312,7	324,0	3,6	-10,4
29.50 Bætur til eftirlifenda	431,0	436,5	452,2	3,6	4,9
07 Félagsmálaráðuneyti	431,0	436,5	452,2	3,6	4,9
29.60 Bætur vegna veikinda og slysa	1.842,3	2.056,1	2.133,7	3,8	15,8
08 Heilbrigðisráðuneyti	1.842,3	2.056,1	2.133,7	3,8	15,8
29.70 Málefni innflytjenda og flóttamanna ...	829,8	1.166,0	1.268,1	8,8	52,8
07 Félagsmálaráðuneyti	829,8	1.166,0	1.268,1	8,8	52,8
Samtals	37.794,6	42.220,6	45.759,7	8,4	21,1

¹ Vakín er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

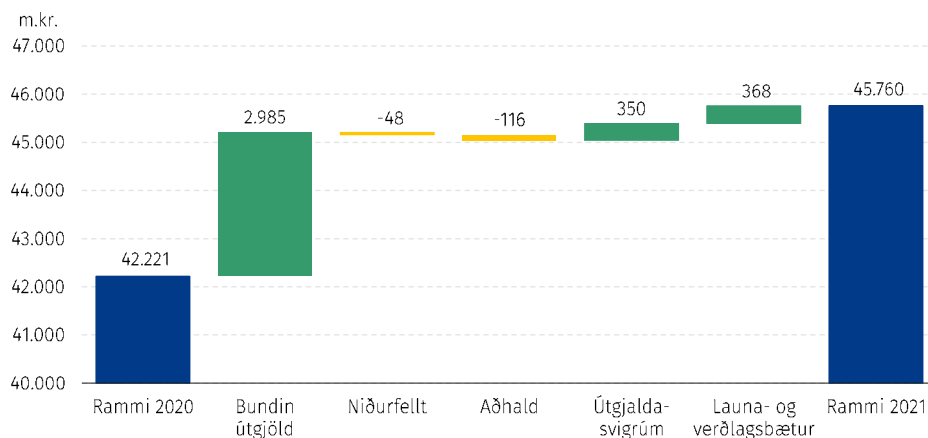
Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Heildargjöld málefнасviðs 29 Fjölskyldumál árið 2021 eru áætluð 45.759,7 m.kr. og aukast um 3.171,1 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 7,5%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 3.539,1 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 8,4%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða

Þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Breytingar á ramma milli árunna 2020 - 2021

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefnasviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
29 Fjölskyldumál					
Rekstrarframlög	4.066,0	5.423,5	5.695,0	5,0	40,1
Rekstrartilfærslur	33.722,6	36.636,6	39.704,4	8,4	17,7
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	6,0	160,5	360,3	124,5	5.905,0
Heildarútgjöld	37.794,6	42.220,6	45.759,7	8,4	21,1
Rekstrartekjur	-	155,3	152,7	-1,7	-
Framlag úr ríkissjóði	-	42.065,3	45.607,0	8,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	42.220,6	45.759,7	8,4	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

29.1 Barnabætur

Málaflokkurinn tekur til barnabóta sem eru tekjutengdar bætur sem greiddar eru með börnum yngri en 18 ára. Fjárhæð barnabóta ræðst af fjölda og aldri barna á heimili, hjúskaparstöðu foreldra og tekjum þeirra. Barnabætur eru tekjutengdar til að ná því fram að stuðningur barnabóta sé mestur hjá þeim fjölskyldum sem þurfa mest á stuðningi að halda en meginmarkmið barnabóta er að vinna gegn fátækt barna. Barnabætur byggjast á 68. gr. laga 90/2003, um tekjuskatt, og annast Skatturinn umsýslu barnabóta. Nánar er fjallað um

málaflokkinn í fjármálaáætlun. Á árinu 2021 er ekki gert ráð fyrir nýjum verkefnum í málaflokknum en á síðustu árum hafa verið stigin ákveðin skref í barnabótakerfinu til að bæta hag lágtekjufólks og lægri millitekjuhópa. Breytingarnar voru hluti af aðgerðum stjórnvalda í tengslum við gerð lífskjarasamninganna og við þær var tekið mið af vinnu stýrinefndar og sérfræðingahóps um endurskoðun tekjuskatts- og bótakerfa hjá einstaklingum og fjölskyldum.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 13.100,0 m.kr. og er óbreytt frá fjárlögum 2020.

29.2 Fæðingarorlof

Starfsemi málaflokksins er í höndum Fæðingarorlofssjóðs sem er í vörslu Vinnumálastofnunar. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Efla fæðingarorlofskerfið.		
Innleiðing breytinga í samræmi við ný lög um fæðingar- og foreldraorlof sem gert er ráð fyrir að taki gildi 1. janúar 2021 eftir heildarendurskoðun gildandi laga.	Vinnumálastofnun	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 19.138,8 m.kr. og hækkar um 2.179,3 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 28,8 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 1.800 m.kr. til lengingar fæðingarorlofsins í 12 mánuði í samræmi við áherslu í stjórnarsáttmála.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 434 m.kr. vegna hækkunar á hámarksgreiðslu í fæðingarorlofi.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 51,9 m.kr. vegna lækkandi útgjalda Fæðingarorlofssjóðs vegna fæðingarstyrks.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 2,8 m.kr. og leggst á umsýslukostnað fæðingarorlofssjóðs.

29.3 Bætur samkvæmt lögum um félagslega aðstoð, fjölskyldur

Málaflokkurinn tekur til greiðslna samkvæmt lögum nr. 99/2007, um félagslega aðstoð. Um er að ræða heimildargreiðslur sem eru háðar mati hverju sinni. Málaflokkurinn tekur til mæðra- og feðralauna og endurgreiðslu umtalsverðs kostnaðar við læknishjálp og lyf. Tryggingastofnun ríkisins annast framkvæmd málaflokksins. Ekki eru sett markmið eða mælikvarðar um árangur í málaflokknum.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 456,0 m.kr. og hækkar um 10,7 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 15,8 m.kr. Engar breytingar eru á hagrænni skiptingu innan málaflokksins. Hækkun fjárheimildar ræðst eingöngu af endurmati á lýðfræðilegri þróun.

29.4 Annar stuðningur við fjölskyldur og börn

Starfsemi málaflokksins er í höndum umboðsmanns skuldara, Greiningar- og ráðgjafarstöðvar ríkisins, Þjónustu- og þekkingarmiðstöðvar fyrir blinda, sjónskerta og einstaklinga með samþætta sjón- og heyrnarskerðingu, Barnaverndarstofu og umboðsmanns barna. Auk þess falla meðlög, umönnunargreiðslur til foreldra langveikra eða alvarlega fatlaðra barna og greiðslur til foreldra langveikra eða alvarlega fatlaðra barna undir málaflokkinn. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Aukin snemmtæk íhlutun í málefnum barna.		
Lög um samþættingu velferðarþjónustu í þágu barna.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Unnið að endurskoðun á barnaverndarlögum og lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga, sem og eftir atvikum annarri löggjöf og regluverki með áherslu á snemmtæka íhlutun, samstarf kerfa og lækkun þjónustuþröskulda í málefnum barna og fjölskyldna.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Unnið að þróun og innleiðingu mælaborðs sem ætlað er að tryggja betri yfirsýn yfir velferð barna ásamt innleiðingu á barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Bætt afkoma efnalítilla barnafjölskyldna.		
Unnið er að mótun tillagna um leiðir til að bæta hag barnafjölskyldna í gegnum húsnæðis- og barnabótakerfið.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Fjármálalæsi ungs fólks verði aukið til að hægt verði að draga úr greiðsluferfiðleikum einstaklinga á aldrinum 18–29 ára.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma

Markmið 3: Styrkari staða barna í íslensku samfélagi.

Unnið að innleiðingu barnvænna sveitarfélaga og verklags og ferla sem tryggja jafnræði og markvissa þátttöku barna og ungmenna innan stjórnsýslunnar, auknu samstarfi milli opinberra aðila með velferð barna að leiðarljósi, tryggja markvissu verklagi við hagsmunamat út frá réttindum og velferð barna auk heildstæðrar framkvæmdar réttinda barna.	Félagsmálaráðuneyti í samstarfi við önnur ráðuneyti og aðra hlutaðeigandi aðila	Innan ramma
Endurskoðun stuðningskerfis við framfærendur langveikra og alvarlega fatlaðra barna.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Greiningar á stöðu barna í viðkvæmum hópum í íslensku samfélagi.	Umboðsmaður barna	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 9.210,9 m.kr. og hækkar um 897,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 211,2 m.kr.

Umtalsverð hækkun er á fjárfestingarframlögum á milli ára, eins og nánari grein er gerð fyrir hér á eftir.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 600 m.kr. til að bæta stöðu barna, sbr. markmið nr. 1.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 200 m.kr. til að efla þjónustu, sbr. markmið í málaflokki 27.3 um öryggisvistun og öryggisgæslu með byggingu sérhæfðs húsnæðis. Framkvæmdin er hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 150 m.kr. til að þróa gagnagrunna í barnavernd. Framkvæmdin er hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 48 m.kr. vegna tímabundinna verkefna sem falla niður.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 87,8 m.kr.

29.5 Bætur til eftirlifenda

Málaflokkurinn tekur til barnalífeyris vegna andláts foreldris samkvæmt lögum um almannatryggingar. Þá tekur málaflokkurinn til maka- og umönnunarbóta, dánarbóta og barnalífeyris vegna menntunar samkvæmt lögum um félagslega aðstoð en þar er um að ræða heimildargreiðslur sem eru háðar mati hverju sinni. Tryggingastofnun ríkisins annast framkvæmd málaflokksins. Ekki eru sett markmið eða mælikvarðar um árangur í málaflokknunum.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 452,2 m.kr. og hækkar um 15,7 m.kr. frá gildandi fjárlögum sem skýrist af hækkun á almennum launa- og verðlagsbreytingum. Engar aðrar breytingar eru á hagrænni skiptingu innan málaflokksins.

29.6 Bætur vegna veikinda og slysa

Starfsemi málaflokksins er í höndum Sjúkratrygginga Íslands. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 2.133,7 m.kr. og hækkar um 6,8 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 70,8 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Gjöld málaflokksins aukast um 7 m.kr. vegna breytinga á sértekjum sem hækka um sömu upphæð.
- b. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 0,2 m.kr.

29.7 Málefni innflytjenda og flóttamanna

Starfsemi málaflokksins er í höndum félagsmálaráðuneytisins, sveitarfélaga, félagasamtaka, Fjölmeningarseturs og Vinnumálastofnunar. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Jafna tækifæri innflytjenda til félagslegrar þátttöku, virkni í íslensku samfélagi og á vinnumarkaði.		
Unnið að bættum aðgangi að upplýsingum fyrir innflytjendur, fyrst eftir komu til landsins og frá sveitarfélögum, sbr. aðgerðir í framkvæmdaáætlun í málefnum innflytjenda.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Gerðar heildstæðar tillögur um aðgerðir til að leiðrétta launamun á milli innflytjenda og innlendra.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Samræmd móttaka flóttafólks.		
Verkerli um samræmda móttöku sveitarfélaga innleidd.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Unnið að innleiðingu á samræmdu móttökukerfi fyrir flóttafólk. Unnið að gerð samræmdrar samfélagsfræðslu og íslenskukennslu fyrir flóttafólk.	Félagsmálaráðuneyti í samvinnu við sveitarfélög, Vinnumálastofnun og Fjölmeningarsetur	Innan ramma
Unnið að gerð samræmdrar samfélagsfræðslu og íslenskukennslu fyrir flóttafólk.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 3: Taka á móti fleira flóttafólki.		
Tekið á móti fleira flóttafólki í samvinnu við Flóttamannastofnun Sameinuðu þjóðanna.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 1.247,8 m.kr. og hækkar um 76,4 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 5,4 m.kr. Engar breytingar eru á hagrænni skiptingu innan málaflokksins.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 100 m.kr. vegna móttöku á flóttafólki í samvinnu við Flóttamannastofnun Sameinuðu þjóðanna, sbr. markmið nr. 3.
- b. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 23,6 m.kr.

30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefнасviði er á ábyrgð félags- og barnamálaráðherra. Það skiptist í tvo málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

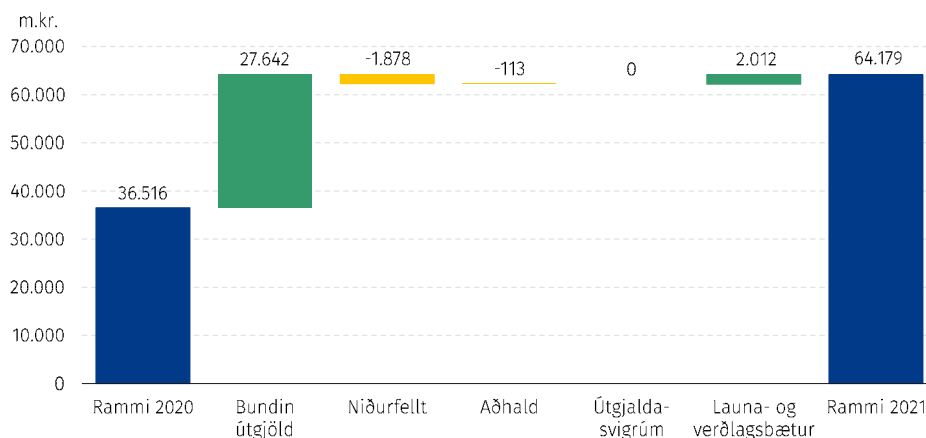
	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi					
30.10 Vinnumál og atvinnuleysi	30.270,7	34.941,1	62.514,2	78,9	106,5
07 Félagsmálaráðuneyti	30.270,7	34.941,1	62.514,2	78,9	106,5
30.20 Vinnumarkaður	1.372,2	1.575,1	1.664,5	5,7	21,3
07 Félagsmálaráðuneyti	1.372,2	1.575,1	1.664,5	5,7	21,3
Samtals	31.642,9	36.516,2	64.178,7	75,8	102,8

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Heildargjöld málefнасviðs 30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi árið 2021 eru áætluð 64.178,7 m.kr. og aukast um 25.650,7 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 70,2%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 27.662,5 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 75,8%.

Breytingar á ramma milli árána 2020 - 2021

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var

út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi					
Rekstrarframlög	4.678,0	4.469,2	5.322,2	19,1	13,8
Rekstrartilfærslur	26.964,9	32.027,1	58.837,0	83,7	118,2
Fjármagnstílfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	19,9	19,5	-2,0	-
Heildarútgjöld	31.642,9	36.516,2	64.178,7	75,8	102,8
Rekstrartekjur	-	1.806,8	1.824,1	1,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	34.709,4	62.354,6	79,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	36.516,2	64.178,7	75,8	-

¹ Vakín er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

30.1 Vinnumál og atvinnuleysi

Starfsemi málaflokksins er í höndum Vinnumálastofnunar, Atvinnuleysistryggingasjóðs og Ábyrgðasjóðs launa. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Draga úr fjarveru frá vinnumarkaði.		
Tilraunaverkefni um samstarf við önnur þjónustukerfi um eflingu þjónustu við viðkvæmasta hóp ungra atvinnuleitenda (NEET).	Vinnumálastofnun	Innan ramma
Leita eftir samstarfi við atvinnulífið um starfstækifæri fyrir langtímaatvinnuleitendur.	Vinnumálastofnun	Innan ramma

Markmið 2: Efla stuðningsúrræði fyrir fólk með skerta starfsgetu í tengslum við þátttöku þess á vinnumarkaði.

Samstarfsverkefni félagsmálaráðuneytisins með Heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins, Tryggingastofnun ríkisins, velferðarsviði Reykjavíkurborgar, Vinnumálastofnun og VIRK, starfsendurhæfingarsjóði um samþætta þjónustu við einstaklinga með fjölþættan vanda.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Koma á samstarfi við menntakerfið og endurhæfingaraðila um fjölgun tilboða um virkniúrræði fyrir fatlað fólk og fólk með skerta starfsgetu (þátttaka í þróun og framkvæmd yfirfærsluáðgerða úr skóla yfir á vinnumarkað).	Vinnumálastofnun	Innan ramma
Koma á viðvarandi samstarfi Vinnumálastofnunar og menntakerfisins hvað varðar stuðning við atvinnuleit nemenda er stunda nám á starfsbrautum framhaldsskóla og nemenda er stunda starfstengt diplómanám við Háskóla Íslands.	Vinnumálastofnun	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 62.514,2 m.kr. og hækkar um 25.604,7 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 1.968,4 m.kr.

Umtalsverð hækkun er á rekstrarframlögum og rekstrartilfærslum á milli ára, eins og nánari grein er gerð fyrir hér á eftir.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 22.860 m.kr. í samræmi við spár um þróun atvinnuleysis vegna áhrifa heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 1.500 m.kr. vegna tímabundinnar lengingar tekjutengdra atvinnuleysisbóta úr þremur mánuðum í sex mánuði. Um er að ræða úrræði til að bregðast við áhrifum heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 720 m.kr. til að efla starfsemi Vinnumálastofnunar og Ábyrgðasjóðs launa til að takast á við aukið atvinnuleysi. Um er að ræða úrræði til að bregðast við áhrifum heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 550 m.kr. vegna átaks í náms- og starfsúrræðum fyrir atvinnuleitendur. Um er að ræða úrræði til að bregðast við áhrifum heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 150 m.kr. vegna framlengingar á greiðslum launa í sóttkví. Um er að ræða úrræði til að bregðast við áhrifum heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 53,2 m.kr. í starfsendurhæfingarsjóð vegna lækkunar á gjaldstofni tryggingagjalds.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 93,5 m.kr.

30.2 Vinnumarkaður

Starfsemi málaflokksins er í höndum embættis ríkissáttasemjara og Vinnueftirlits ríkisins. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Öruggeri og heilsusamlegri vinnustaðir.		
Kannanir gerðar á aðstæðum á vinnustöðum og hvernig þær tengjast því að sumt fólk hættir þátttöku á vinnumarkaði.	Félagsmálaráðuneyti og Vinnueftirlit ríkisins	Innan ramma
Þróa eftirlitsaðferðir til að meta félagslega áhættuþætti innan vinnustaða.	Vinnueftirlit ríkisins	Innan ramma
Hanna kynningar- og fræðsluefni um heilbriggt félagslegt vinnuumhverfi.	Vinnueftirlit ríkisins	Innan ramma
Markmið 2: Styrkja fyrirbyggjandi sáttamiðlun.		
Boða sammingsaðila sem á því þurfa að halda að samningaborðinu á samningstíma og veita þeim sáttamiðlunarþjónustu.	Ríkissáttasemjari	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 1.664,5 m.kr. og hækkar um 46 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 43,4 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða og eru helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eftirtaldar:

- a. Útgjaldasvigrúm málaflokksins aukið um 100 m.kr.
- b. Millifærð fjárheimild að fjárhæð 20 m.kr. til Vinnueftirlits ríkisins vegna aukinnar áherslu á sálfélagslegt vinnuumhverfi á vinnumarkaði, sbr. markmið nr. 1.
- c. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 19,4 m.kr.

31 Húsnæðisstuðningur

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefнасviði er á ábyrgð félags- og barnamálaráðherra og fjármála- og efnahagsráðherra. Á málefнасviðinu er einn málaflokkur sem ber sama heiti og málefнасviðið. Í eftirfarandi töflu má sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefнасviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

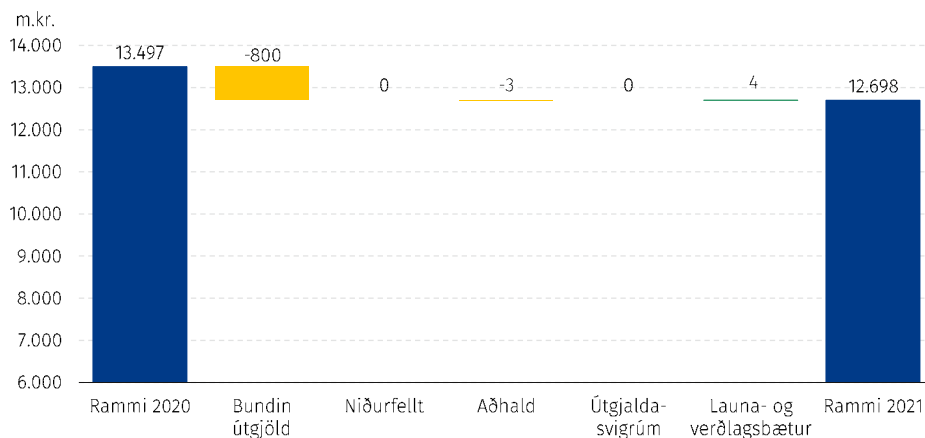
	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
31 Húsnæðisstuðningur					
31.10 Húsnæðisstuðningur	13.318,8	13.497,0	12.698,4	-5,9	-4,7
07 Félagsmálaráðuneyti	10.500,8	10.097,0	10.098,4	0,0	-3,8
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	2.818,0	3.400,0	2.600,0	-23,5	-7,7
Samtals	13.318,8	13.497,0	12.698,4	-5,9	-4,7

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Heildargjöld málefнасviðs 31 Húsnæðisstuðningur árið 2021 eru áætluð 12.698,4 m.kr. og lækka um 802,8 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 5,9%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum lækka útgjöldin um 798,6 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 5,9%.

Breytingar á ramma milli árana 2020 - 2021

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða

Þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafla málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
31 Húsnæðisstuðningur					
Rekstrarframlög	140,7	142,4	143,8	1,0	2,2
Rekstrartilfærslur	9.183,8	9.618,2	8.818,2	-8,3	-4,0
Fjármagnstilfærslur	3.890,6	3.736,4	3.736,4	0,0	-4,0
Fjárfestingarframlög	103,7	0,0	0,0	-	-100,0
Heildarútgjöld	13.318,8	13.497,0	12.698,4	-5,9	-4,7
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	14.163,1	13.364,5	-5,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	-666,1	-666,1	0,0	-
Samtals fjármögnun	-	13.497,0	12.698,4	-5,9	-

¹ Vakín er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

31.1 Húsnæðisstuðningur

Starfsemi málaflokksins er í höndum félagsmálaráðuneytis, fjármála- og efnahagsráðuneytis, Húsnæðis- og mannvirkjastofnunar og ríkisskattstjóra. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Aukinn stöðugleiki á húsnæðismarkaði með auknu jafnvægi á milli framboðs og eftirspurnar húsnæðis.*		
Hlutdeildarlán til fyrstu kaupa á íbúðarhúsnæði.	Félagsmálaráðuneyti og Húsnæðis- og mannvirkjastofnun	Innan ramma
Áframhaldandi uppbygging almenna íbúðakerfisins með frekari stofnframlögum ríkis og sveitarfélaga.	Félagsmálaráðuneyti og Húsnæðis- og mannvirkjastofnun	Innan ramma
Samstarf opinberra stofnana um upplýsingaöflun og -miðlun um húsnæðismarkaðinn.	Félagsmálaráðuneyti og Húsnæðis- og mannvirkjastofnun	Innan ramma

Þingsályktunartillaga um stefnumótun á sviði húsnæðismála til næstu fjögurra ára.	Félagsmálaráðuneyti og Húsnæðis- og mannvirkjastofnun	Innan ramma
---	---	-------------

Markmið 2: Aukinn aðgangur að öruggu og viðeigandi húsnæði fyrir fyrstu kaupendur og tekjulága og eignalitla á viðráðanlegu verði.*

Áframhaldandi uppbygging almenna íbúðakerfisins með frekari stofnframlögum ríkis og sveitarfélaga.	Félagsmálaráðuneyti og Húsnæðis- og mannvirkjastofnun	Innan ramma
Hlutdeildarlán til fyrstu kaupa á íbúðarhúsnæði.	Félagsmálaráðuneyti og Húsnæðis- og mannvirkjastofnun	Innan ramma
Byggingarkostnaður lækkaður með endurskoðun byggingarmála.	Félagsmálaráðuneyti og Húsnæðis- og mannvirkjastofnun	Innan ramma
Þingsályktunartillaga um stefnumótun á sviði húsnæðismála til næstu fjögurra ára.	Félagsmálaráðuneyti og Húsnæðis- og mannvirkjastofnun	Innan ramma

Markmið 3: Húsnæðiskostnaður efnaminni fjölskyldna og einstaklinga verði lækkaður.*

Sérstaklega verði tekið mið af stöðu þeirra sem verst standa við stefnumótun á sviði húsnæðismála.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Áframhaldandi uppbygging almenna íbúðakerfisins með frekari stofnframlögum ríkis og sveitarfélaga.	Félagsmálaráðuneyti og Húsnæðis- og mannvirkjastofnun	Innan ramma
Hlutdeildarlán til fyrstu kaupa á íbúðarhúsnæði.	Félagsmálaráðuneyti og Húsnæðis- og mannvirkjastofnun	Innan ramma
Byggingarkostnaður lækkaður með endurskoðun byggingarmála.	Félagsmálaráðuneyti og Húsnæðis- og mannvirkjastofnun	Innan ramma
Réttarstaða leigjenda bætt með breytingum á húsaleigulögum.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Fræðsla og kynning á réttarstöðu leigjenda.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Þingsályktunartillaga um stefnumótun á sviði húsnæðismála til næstu fjögurra ára.	Félagsmálaráðuneyti og Húsnæðis- og mannvirkjastofnun	Innan ramma

*Verkefni í málaflokki 31.1 styðja við fleiri en eitt markmið innan málaflokksins.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 12.698,4 m.kr. og lækkar um 802,8 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 4,2 m.kr. Ekki eru breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 800,0 m.kr. vegna lækkunar á vaxtabótum
- b. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 2,8 m.kr.

32 Lýðheilsa og stjórnsýsla velferðarmála

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefнасviði er á ábyrgð heilbrigðisráðherra, forsætisráðherra og félags- og barnamálaráðherra. Það skiptist í fjóra málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

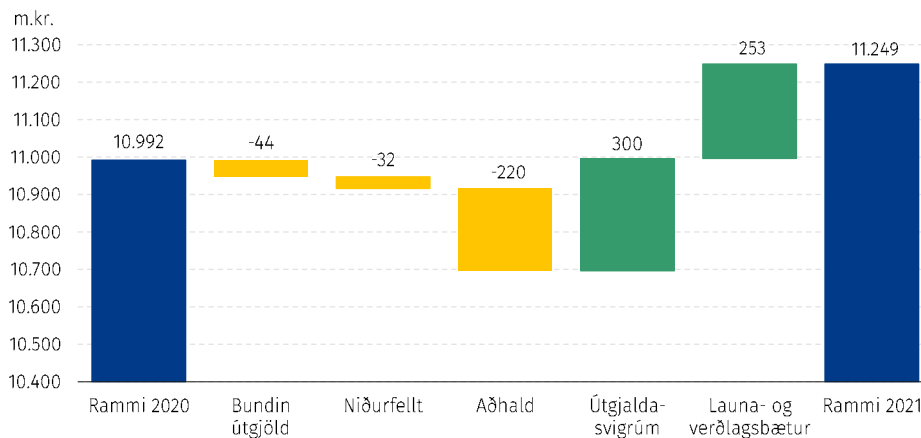
	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
32 Lýðheilsa og stjórnsýsla velferðarmála					
32.10 Lýðheilsa, forvarnir og eftirlit	3.430,6	3.030,5	3.061,3	1,0	-10,8
08 Heilbrigðisráðuneyti	3.430,6	3.030,5	3.061,3	1,0	-10,8
32.20 Jafnréttismál	337,1	381,1	331,2	-13,1	-1,8
01 Forsætisráðuneyti	337,1	381,1	331,2	-13,1	-1,8
32.30 Stjórnsýsla heilbrigðismála	3.591,1	4.104,5	4.020,5	-2,0	12,0
08 Heilbrigðisráðuneyti	3.591,1	4.104,5	4.020,5	-2,0	12,0
32.40 Stjórnsýsla félagsmála	3.818,1	3.476,0	3.835,8	10,4	0,5
07 Félagsmálaráðuneyti	3.818,1	3.476,0	3.835,8	10,4	0,5
Samtals	11.176,9	10.992,1	11.248,8	2,3	0,6

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða.

Breytingar á ramma milli árana 2020 - 2021

Heildargjöld málefнасviðs 32 *Lýðheilsa og stjórnsýsla velferðarmála* árið 2021 eru áætluð 11.248,8 m.kr. og hækka um 3,8 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 0,03%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 256,7 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 2,3 %.

Myndin hér að framan endurspeglar þá útfærslu og forgangs röðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
32 Lýðheilsa og stjórnsýsla velferðarmála					
Rekstrarframlög	10.201,1	9.896,1	10.241,4	3,5	0,4
Rekstrartilfærslur	975,8	980,6	894,2	-8,8	-8,4
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	115,4	113,2	-1,9	-
Heildarútgjöld	11.176,9	10.992,1	11.248,8	2,3	0,6
Rekstrartekjur	-	1.604,4	1.640,6	2,3	-
Framlag úr ríkissjóði	-	9.387,7	9.608,2	2,3	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	10.992,1	11.248,8	2,3	-

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

32.1 Lýðheilsa, forvarnir og eftirlit

Starfsemi málaflokksins er í höndum heilbrigðisráðuneytis, embætti landlæknis, Geislavarna ríkisins og Lyfjastofnunar. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Efling heilsu og heilbrigðra lifnaðarháttá.		
Innleiðing aðgerða á sviði lýðheilsustefnu.*	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
Sameiginlegt átak til að draga úr útbreiðslu sýklalyfjaónæmra baktería á Íslandi.*	Atvinnu- og nýsköpunarráðuneyti og heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
Hvetja til og styðja við heilsueflingu aldraðra með því að vinna með tillögur starfhóps um heilsueflingu aldraðra.*	Heilbrigðisráðuneyti og embætti landlæknis	Innan ramma
Innleiðing krabbameinsáætlunar til ársins 2030 með áherslu til að byrja með á forgangsmarkmið.	Heilbrigðisráðuneyti og heilbrigðisstofnanir	Innan ramma
Vinna að aðgerðum til að draga úr neyslu og fíknivanda.	Heilbrigðisráðuneyti og embætti landlæknis	Innan ramma
Markmið 2: Aukið öryggi sjúklinga og heilbrigðisstarfsmanna.		
Undirbúningur að stofnun heilbrigðisvísindasjóðs.**	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
Mannaflapörf greind fyrir fjölmennustu heilbrigðisstéttir í heilbrigðisþjónustunni.**	Heilbrigðisráðuneyti og fjármálaráðuneyti	Innan ramma
Innleiðing gæðaáætlunar um gæðapróun í heilbrigðisþjónustu, gæðavísar skilgreindir, birtir og gerðar kröfur til veitenda heilbrigðisþjónustu um gæðauppgjör.**	Embætti landlæknis og heilbrigðisstofnanir	Innan ramma
Rafræn sjúkraskrá, klára og uppfæra verkefni.**	Embætti landlæknis	Innan ramma
Markmið 3: Aukin gæði og efling rafrænnar heilbrigðisþjónustu.		

* Verkefnið styður jafnframt við markmið 2 og 3 í sama málaflokki.

** Verkefnið styður jafnframt við markmið 3 í sama málaflokki.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 3.061,3 m.kr. og lækkar um 26,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 57 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Útgjöld málaflokksins aukast um 34,4 m.kr. vegna breytinga á sértekjum sem hækka um sömu upphæð.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 60,6 m.kr. og er aðhald útfært hlutfallslega niður á stofnanir og verkefni málaflokksins.

32.2 Jafnréttismál

Málaflokkurinn er í höndum forsætisráðherra. Forsætisráðuneytið ber ábyrgð á starfsemi Jafnréttissjóðs Íslands og hefur falið Rannís stjórnýslu sjóðsins.

Jafnréttisstofa annast framkvæmd jafnréttismála í umboði forsætisráðherra. Hlutverk Jafnréttisstofu er jafnframt að hafa eftirlit með þeim lögum sem heyra undir málaflokkinn. Jafnréttisráð er ráðherra til ráðgjafar.

Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun 2021–2025, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Launajafnrétti verði náð – kynbundnum launamun verði útrýmt.		
Framkvæmd verkefna um jafnrétti á vinnumarkaði og launajafnrétti kynja, þ.m.t. verkefni um jafnlaunavottun innan tímamarka laga nr. 56/2017.	Forsætisráðuneyti	12 m.kr.
Heildarendurskoðun laga nr. 10/2008, um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla.	Forsætisráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Sporna við kynferðislegu og kynbundnu ofbeldi og áreitni.		
Innleiðing áætlunar um forvarnir gegn kynferðislegu og kynbundnu ofbeldi og áreitni.	Forsætisráðuneyti	18,4 m.kr.
Jafnréttisstofa fylgir eftir tilteknum aðgerðum áætlunar um forvarnir gegn kynferðislegu og kynbundnu ofbeldi og áreitni.	Jafnréttisstofa	8 m.kr.
Markmið 3: Lagaleg staða og réttindi hinsegin fólks tryggð.		
Ljúka lagasetningu á grunni bráðabirgðaákvæða I og II í lögum um kynrænt sjálfræði, nr. 80/2019.	Forsætisráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 331,2 m.kr. og lækkar um 55,8 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 5,9 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 84 m.kr. þar sem tímabundin aukning Jafnréttissjóðs Íslands á fjárlögum árána 2016–2020 í tilefni af 100 ára kosningaafmæli kvenna fellur niður.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 20 m.kr. vegna tímabundins framlags til eins árs til Samtakanna '78 sem fellur niður.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 20 m.kr. vegna verkefna Jafnréttisstofu við innleiðingu nýrra jafnréttislaga og verkefna í forvarnaáætlun.
- Fjárheimild málaflokksins hækkar um 18,4 m.kr. til þess að framfylgja þingsályktunartillögu um forvarnir gegn kynferðislegu og kynbundnu ofbeldi og áreitni vegna árána 2021–2025.

- e. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 16 m.kr. til að tryggja áframhaldandi fjármögnun Jafnréttissjóðs Íslands. Með þessu verða í heild 30 m.kr. í sjóðnum á árinu 2021.

32.3 Stjórnsýsla heilbrigðismála

Starfsemi málaflokksins er í höndum heilbrigðisráðuneytis, Sjúkratrygginga Íslands og Vísindasiðanefndar. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Skilvirkari stjórnsýsla heilbrigðismála.		
Innleiðing nýs mælaborðs í tengslum við reglulega stöðufundi með stofnunum HRN sem felur í sér uppsetningu á vöruhúsi gagna, þróun mælaborða fyrir HRN og stofnanir þess.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
Endurskoðun verkferla og skipulags varðandi stjórnsýslukærur.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 4.020,5 m.kr. og lækkar um 203,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 119,1 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldir:

- Gjöld málaflokksins lækka um 36 m.kr. vegna breytinga á sértekjum sem lækka um sömu upphæð.
- Millifærðar eru 200 m.kr. af málaflokknum yfir á málaflokk 25.2 *Endurhæfingarþjónusta* vegna samnings við Ljósið.
- Fjárheimild málaflokksins eykst tímabundið um 75 m.kr. vegna flutnings heilbrigðisráðuneytisins að Skúlagötu 4 sem fyrirhugaður er á árinu.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 82,1 m.kr. og er aðhald útfært hlutfallslega niður á stofnanir og verkefni málaflokksins.

32.4 Stjórnsýsla félagsmála

Starfsemi málaflokksins er í höndum aðalskrifstofu félagsmálaráðuneytisins, auk þess sem rekstur úrskurðarnefndar velferðarmála, Gæða- og eftirlitsstofnunar félagsþjónustu og barnaverndar, Tryggingastofnunar ríkisins og Mannvirkjastofnunar fellur undir málaflokkinn. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar

breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Bætt stjórnslá félagsmála.		
Árleg þjónustukönnun meðal forstöðumanna.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Fylgjast með gerðum í mótun hjá ESB og hefja innleiðingu fyrir í ferlinu.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma
Þróun á uppbyggingu gagnagrunna og vöruhúss gagna.	Félagsmálaráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 3.835,8 m.kr. og hækkar um 288,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 70,9 m.kr.

Umtalsverð hækkan er á fjárfestingarframlögum á milli ára, eins og nánari grein er gerð fyrir hér á eftir, en helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 300 m.kr. til endurbóta á tölvukerfum Tryggingastofnunar ríkisins. Verkefnið er hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 75 m.kr. vegna fyrirhugaðs flutnings félagsmálaráðuneytisins á Skúlagötu 4 árið 2021.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 12 m.kr. vegna tímabundinna verkefna sem falla niður.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 69,5 m.kr. og er útfærð með hlutfallslegi skiptingu niður á stofnanir og verkefni málaflokks.

33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindingar

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefнасviði er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra. Það skiptist í þrjá málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

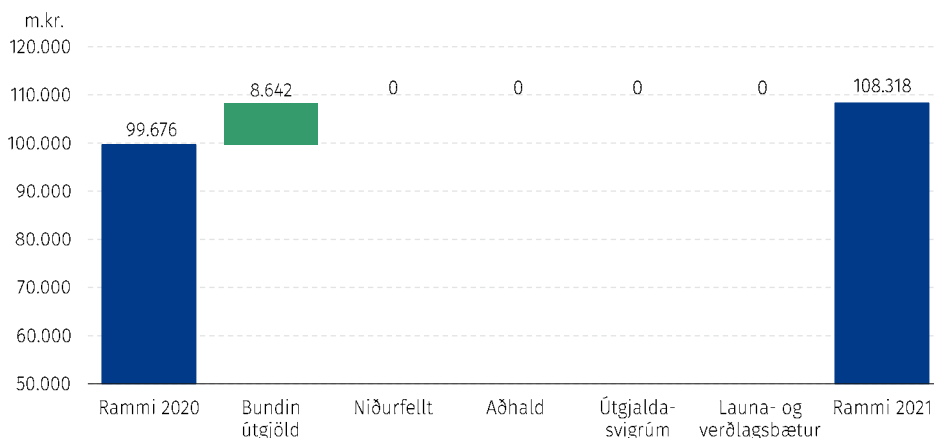
33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindingar	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
33.10 Fjármagnskostnaður	47.867,3	43.228,2	46.009,0	6,4	-3,9
19 Vaxtagjöld ríkissjóðs	47.867,3	43.228,2	46.009,0	6,4	-3,9
33.20 Ríkisábyrgðir	847,1	110,0	110,0	0,0	-87,0
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	847,1	110,0	110,0	0,0	-87,0
33.30 Lífeyrisskuldbindingar	19.346,8	56.337,5	62.198,8	10,4	221,5
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	19.346,8	56.337,5	62.198,8	10,4	221,5
Samtals	68.061,2	99.675,7	108.317,8	8,7	59,1

¹Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Heildargjöld málefнасviðsins árið 2021 eru áætluð 108.317,8 m.kr. og aukast um 8.642,1 m.kr. frá fjárlögum ársins 2020 eða sem svarar til 8,7%.

Breytingar á ramma milli árana 2020 - 2021

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefnasviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefnasviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lifyrisskuldbindingar					
Rekstrarframlög	67.214,1	99.565,7	108.207,8	8,7	61,0
Rekstrartilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	847,1	110,0	110,0	0,0	-87,0
Heildarútgjöld	68.061,2	99.675,7	108.317,8	8,7	59,1
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	75.483,5	67.441,7	-10,7	-
Viðskiptahreyfingar	-	24.192,2	40.876,1	69,0	-
Samtals fjármögnun	-	99.675,7	108.317,8	8,7	-

¹Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

33.1 Fjármagnskostnaður

Starfsemi málaflokksins er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Viðhalda sjálfbærni skulda ríkissjóðs.		
Hagstæð fjármögnun ríkissjóðs með jöfnu afborgunarferli og lágmarkun áhættu.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	
Markmið 2: Lágmarka fjármagnskostnað.		
Endurfjármagna útstandandi skuldir þegar tækifæri gefast á betri vaxtakjörum.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 46.009 m.kr. og hækkar um 2.780,8 m.kr. frá gildandi fjárlögum.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 6.820,4 m.kr. til að standa undir vaxtagreiðslum af útgefnum lánnum á árinu 2020 umfram áætlun fjárlaga og á árinu 2021.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 1.441 m.kr. vegna lækkunar verðbóta af verðtryggðum lánnum ríkissjóðs.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 2.598 m.kr. vegna annarra lána.

33.2 Ríkisábyrgðir

Starfsemi málaflokksins er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Draga úr ríkisábyrgðum.		
Endurlána ríkisfyrirtækjum í B- og C-hluta í stað þess að heimila lántökur með ríkisábyrgð.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 110 m.kr. og er óbreytt frá gildandi fjárlögum.

33.3 Lífeyrisskuldbindingar

Starfsemi málaflokksins er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2020. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Minnka ófjármagnaðar lífeyrisskuldbindingar.		

Greiða 8 ma.kr. inn á lífeyrisskuldbindingar.

Fjármála- og
efnahagsráðuneyti

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 62.198,8 m.kr. og hækkar um 5.861,3 m.kr. frá gildandi fjárlögum. Helstu ástæður hækkunarinnar eru launahækkanir opinberra starfsmanna sem hafa bein áhrif á skuldbindinguna og endurmat á tryggingafræðilegum forsendum eins og lífslíkum. Einnig höfðu breytingar á stöðlum áhrif á nettóskuldbindingu ríkissjóðs og reiknaða vexti af henni til hækkunar.

34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefнасviði er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra. Það skiptist í þrjá málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefнасviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

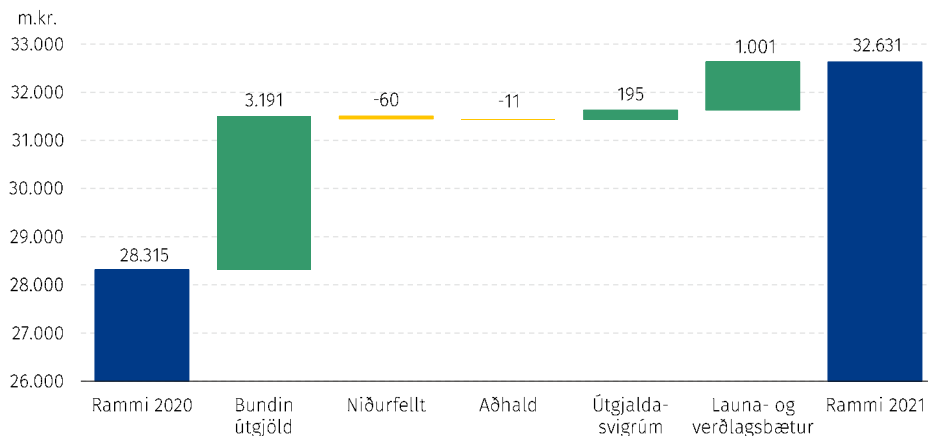
34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
34.10 Almennur varasjóður		10.760,6	14.146,1	31,5	-
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti		10.760,6	14.146,1	31,5	-
34.20 Sértækar fjárráðstafanir		475,5	664,4	39,7	-
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti		475,5	664,4	39,7	-
34.30 Afskriftir skattkrafna	24.604,8	17.079,1	17.820,0	4,3	-27,6
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	24.604,8	17.079,1	17.820,0	4,3	-27,6
Samtals	24.604,8	28.315,2	32.630,5	15,2	32,6

¹ Vakni er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafla málefнасviða. Heildargjöld málefнасviðs 34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir árið 2021 eru áætluð 32.630,5 m.kr. og aukast um 3.314,5 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 11,7%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 4.315,3 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 15,2%.

Breytingar á ramma milli árana 2020 - 2021

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsröðun sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða þessu frumvarpi.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
Rekstrarframlög	24.604,8	7.345,5	10.382,6	41,3	-57,8
Rekstartilfærslur	0,0	20.507,4	21.859,6	6,6	-
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	462,3	388,3	-16,0	-
Heildarútgjöld	24.604,8	28.315,2	32.630,5	15,2	32,6
Rekstrartekjur	-	340,0	340,0	0,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	10.896,1	14.470,5	32,8	-
Viðskiptahreyfingar	-	17.079,1	17.820,0	4,3	-
Samtals fjármögnun	-	28.315,2	32.630,5	15,2	-

¹ Vakn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

34.1 Almennur varasjóður

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 14.146,1 m.kr. og hækkar um 2.384,7 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 1.000,8 m.kr. Gerð er breyting á hagrænni skiptingu málaflokksins þar sem rekstrarframlög málaflokksins eru hækkuð um 265 m.kr. á móti tilsvarendi lækkun á fjárfestingarframlögum. Ástæða breytingarinnar er að lagaákvæði um almennan varasjóð gerir það að verkum að millifæra má af almennum varasjóði án tillits til hagrænnar framsetningar fjárlaga.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 1 ma.kr. vegna breytinga á vaktavinnufyrirkomulagi í tengslum við kjarasamninga.
- Fjárheimild málaflokksins hækkar um 1,1 ma.kr. vegna áhrifa gerðardóms í kjaradeilu Félags íslenskra hjúkrunarfræðinga og fjármála- og efnahagsráðuneytisins.
- Fjárheimild málaflokksins hækkar um 350 m.kr. í samræmi við áform um kerfislægan útgjaldavöxt. Samkvæmt lögum um opinber fjármál skal almennur varasjóður nema að lágmarki 1% af heildarfjárheimild fjárlaga.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 60 m.kr. vegna tímabundinna verkefna sem falla niður
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 5,3 m.kr.

34.2 Sértækar fjárráðstafanir

Starfsemi málaflokksins er fjármála- og efnahagsráðuneytis, en ríkisstjórn fer með liðinn ráðstöfunarfé ríkisstjórnar. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 664,4 m.kr. og hækkar um 188,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 195 m.kr. vegna ýmissa viðhaldsframkvæmda hjá Hörpu, tónlistar- og ráðstefnuhúsi. Framkvæmdin er hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar til að sporna gegn niðursveiflu í efnahagslífinu í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveirunnar.
- b. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 6,1 m.kr.

34.3 Afskriftir skattkrafna

Starfsemi málaflokksins er í höndum fjármála- og efnahagsráðherra. Eðli málaflokksins er með þeim hætti að ekki verður fjallað um markmið og aðgerðir varðandi starfsemi hans. Um er að ræða fjárheimild á mótí gjaldfærslu á bæði beinum afskriftum krafna sem taldar eru sannanlega tapaðar, t.d. vegna gjaldþrota, og óbeinum afskriftum þar sem kröfur eru færðar niður um tiltekinn hluta sem reynslan hefur síðan leitt í ljós að muni að líkindum ekki innheimtast. Enn fremur er um að ræða kröfur vegna álagðra skatta, álagðra vaxta á ógreidda skatta og annarra tekna. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 17.820 m.kr. og hækkar um 740,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum. Rétt er að benda á að gjaldfærðar afskriftir við ársuppgjör hafa verið talsvert óreglulegar milli ára en í áætluninni er einkum byggt á reynslu fyrri ára og stöðu efnahagsmála þar sem líkur á afskrift aukast í erfiðu efnahagslegu árferði. Einnig er vakin athygli á því að þótt afskrift sé færð til gjalda á þennan málaflokk í uppgjöri á rekstrargrunni hefur það ekki í för með sér greiðslur úr ríkissjóði.

35 Alþjóðleg þróunarsamvinna

Skilgreining málefнасviðs

Starfsemi á þessu málefнасviði er á ábyrgð utanríkis- og þróunarmálaráðherra. Það er aðeins einn málaflokkur sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins á tímabilinu 2019–2021. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefнасviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

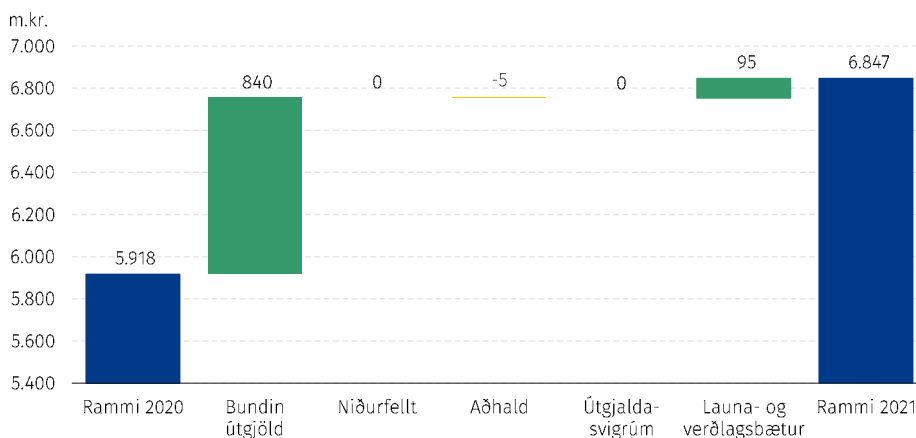
	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
35 Alþjóðleg þróunarsamvinna					
35.10 Þróunarsamvinna	6.042,3	5.917,5	6.847,1	15,7	13,3
03 Utanríkisráðuneyti	6.042,3	5.917,5	6.847,1	15,7	13,3
Samtals	6.042,3	5.917,5	6.847,1	15,7	13,3

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Útgjaldarammi – heildaryfirlit og breytingar eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafla málefнасviða. Heildargjöld málefнасviðs 35 Alþjóðleg þróunarsamvinna árið 2021 eru áætluð 6.847,1 m.kr. og aukast um 835,1 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2020, eða sem svarar til 14,1%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 929,6 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 15,7%.

Breytingar á ramma milli ára 2020 - 2021

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins en sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefнасviðsins í fjármálaáætlun sem lögð er fram samhliða

Þessu frumvarpi, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á mótí aðhaldsmarkmiði.

Hækkun ramma endurspeglar markmið stjórnvalda um að hækka framlagshlutfall Íslands til alþjóðlegrar þróunarsamvinnu af vergum þjóðartekjum frá 0,30% árið 2020 í 0,32% árið 2021.

Útgjaldarammi – hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2019 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafla málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2019 m.kr.	Fjárlög 2020 m.kr.	Frumvarp 2021 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
35 Alþjóðleg þróunarsamvinna					
Rekstrarframlög	1.399,0	2.210,0	2.251,7	1,9	61,0
Rekstrartilfærslur	4.643,3	3.707,5	4.595,4	23,9	-1,0
Fjármagnstílfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	6.042,3	5.917,5	6.847,1	15,7	13,3
Rekstrartekjur	-	168,3	69,4	-58,8	-
Framlag úr ríkissjóði	-	5.749,2	6.777,7	17,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	5.917,5	6.847,1	15,7	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins 2019 verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

35.1 Þróunarsamvinna

Starfsemi málaflokksins *Þróunarsamvinna* er í samstarfi við valin samstarfslönd og svæði, fjölþjóðastofnanir og íslensk og erlend borgarasamtök. Verkefnum er sinnt af þróunarsamvinnuskrifstofu utanríkisráðuneytisins, sendiskrifstofum Íslands í Lilongwe og Kampala og fastanefndum Íslands í New York, Genf, París og Róm. Þingsályktun um stefnu stjórnvalda um alþjóðlega þróunarsamvinnu til fimm ára leggur grunninn að markmiðum og aðgerðum málaflokksins. Stefna fyrir árin 2019–2023 er samþykkt af Alþingi.

Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl. Í eftirfarandi töflu má sjá helstu verkefni málaflokksins árið 2021 og tengingu þeirra við markmið ásamt helstu breytingum sem verða á fjárveitingum á milli ára. Eingöngu eru sýndar breytingar sem verða á fjárveitingum til verkefna frá fjárlögum ársins 2021. Þannig endurspeglar fjárhæðir ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2021	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu til verkefnis
Markmið 1: Uppbygging félagslegra innviða og störf í þágu friðar.		
Bygðaðþróunarverkefni í Mangochi-héraði í Malaví (HM 4,3,6,5).	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Bygðaðþróunarverkefni í Buikwe- og Namayingo-héruðum í Úganda (HM 4,6,3,5).	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Framlög til mannúdarstofnana, rammisamningar og svör við neyðarköllum (OCHA, CERF, UNHCR, WFP, UNRWA, UNICEF, UNFPA, ICRC og frjáls félagasamtök) (HM 16).	Utanríkisráðuneyti	150 m.kr.
Undirbúningur vegna nýrra þróunarsamvinnuverkefna í Vestur-Afríku (HM 6,3,5,14).	Utanríkisráðuneyti	180 m.kr.
Markmið 2: Verndun jarðarinnar og sjálfbær nýting náttúruauðlinda.		
Samstarf við og framlög til alþjóðastofnana fyrir umhverfistengd málefni (WB, GCF, NDF, UNEP, FAO, IFAD, UNICEF) (HM 7,14,15,13).	Utanríkisráðuneyti	27 m.kr.
Svæðaverkefni í Vestur-Afríku á sviði bláa hagkerfisins (HM 14).	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Samstarf við atvinnulíf, samstarfssjóður um heimsmarkmiðin (HM 8).	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Markmið 3: Bætt þjónusta við borgarana.		
Innleiðing á árangursstjórnarkerfi til að auka skilvirkni og gagnsæi.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Innleiðing á rafrænum ferlum fyrir styrkumsóknir samstarfsaðila.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Opin gagnvirk vefsíða fyrir framlög til alþjóðlegrar þróunarsamvinnu (openaid.is).	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2021 er áætluð 6.752,6 m.kr. og hækkar um 835,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 94,5 m.kr.

Til viðbótar útgjöldum í þessum málaflokki koma önnur framlög sem teljast til opinberrar þróunarsamvinnu, þ.m.t. stofnfjárframlög sem færast ekki um rekstur heldur eru eignfærð í efnahagsreikning ríkissjóðs, en þau gætu numið 450–750 m.kr. á ári, og hluti útgjalda á öðrum málefnasviðum vegna umsækjenda um vernd og móttöku kvótaflóttamanna sem í þessu sambandi er áætlaður um 2.507,4 m.kr. árið 2021. Samtals er gert ráð fyrir að framlög til opinberrar þróunarsamvinnu verði 9.987 m.kr. eða 0,32% af þjóðartekjum á árinu 2021 og að heildarframlög til alþjóðlegrar þróunarsamvinnu hækki um 1.349 m.kr. frá fjárlögum 2020.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 835,1 m.kr. sem endurspeglar markmið stjórnvalda um að hækka framlagshlutfall Íslands til alþjóðlegrar þróunarsamvinnu af vergum þjóðartekjum frá 0,30% árið 2020 í 0,32% árið 2021.
- b. Hækkun til málaflokksins fellur m.a. til mannúðar- og neyðarviðbragða vegna áhrifa og eftirmála COVID-19 og undirbúnings vegna nýrra þróunarsamvinnuverkefna í Vestur-Afríku. Einnig verða aukin framlög til samstarfssjóða við atvinnulíf og fjáls félagasamtök. Mat á verkefnum og forgangsröðun þeirra stendur yfir og mun vera í gangi fram til áramóta.
- c. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 25 m.kr. vegna lækkunar á tímabundnu framlagi til Kjördæmasamstarfs Alþjóðabankans sem lýkur á árinu.
- d. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 4,6 m.kr. og verður útfært á rekstrarkostnað.

Viðauki – Framsetning og uppgjör ríkisfjármála

Lög nr. 123/2015, um opinber fjármál, kveða meðal annars á um að framsetning ríkisfjármála og reikningsskil skuli byggð á alþjóðlegum stöðlum. Í því fólst umtalsverð breyting frá eldri lögum nr. 88/1997, lögum um fjárreiður ríkisins, sem kváðu á um að fylgja skyldi ákvæðum laga um ársreikninga þó með veigamiklum undantekningum að því er varðaði meðferð á varanlegum rekstrarfjármunum og verðbótum.

Lögin gera ráð fyrir að reikningsskil fyrir ríkissjóð í heild skuli byggð á alþjóðlegum reikningsskilastaðli um opinber fjármál, IPSAS (e. *International Public Sector Accounting Standard*). Hins vegar skuli reikningsskil einstakra ríkisaðila í A-hluta vera í samræmi við ákvæði laga um ársreikninga. Þá gera lögin ráð fyrir að framsetning og flokkun upplýsinga um fjármál A-hluta ríkissjóðs skuli vera samkvæmt alþjóðlegum hagskýrslustaðli, svokölluðum GFS staðli (e. *Government Finance Statistics Manual*), sem Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn hefur umsjón með.

Innleiðing á breyttum reikningsskilum hefur verið í samræmi við innleiðingaráætlun á alþjóðlegum reikningsskilastöðlum en gert var ráð fyrir að henni myndi ljúka með framlagningu ríkisreiknings fyrir árið 2019. Þetta gekk hins vegar ekki eftir og nýtti reikningsskilaráð sér heimildir í gildandi lögum til að fresta tímabundið innleiðingu á nokkrum stöðlum í samræmi við ósk fjármála- og efnahagsráðuneytis og Fjársýslu ríkisins.

Áfram er unnið að því að þróa áætlanir og reikningsskil ríkisins að kröfum GFS og IPSAS staðlanna í samræði við Fjársýslu ríkisins og Hagstofu Íslands með það að markmiði að tryggja samræmi gagna og upplýsinga og gagnsæi um frávík milli staðlanna tveggja.

Yfirlit frumvarpsins

Í 1. gr. frumvarpsins er fjárstreymisyfirlit sem sett er fram samkvæmt GFS staðlinum með upplýsingum um meginstærðir ríkisfjármálanna. Þar er sett fram sundurliðuð áætlun á tekjum og gjöldum A-hluta ríkissjóðs eftir hagrænni flokkun ásamt breytingum á eignum og skuldum. Er þar um samstæðuupplýsingar að ræða þar sem tekið hefur verið tillit til innbyrðis viðskipta og tilfærslna milli ríkisaðila innan A-hlutans. Yfirlitið veitir góða sýn á áhrif ríkisfjármálanna í efnahagslegu tilliti, svo sem á eftirspurn, framleiðslu og tekjudreifingu. Aðrar greinar fjárlaga sem varða fjármál A-hluta ríkissjóðs eru byggðar á reikningsskilaaðferðum í samræmi við IPSAS. Ríkisreikningur skal gerður upp samkvæmt IPSAS staðlinum en þar ber jafnframt að sýna tengingu á milli niðurstaðna reikningsskilanna við ofangreint fjárstreymisyfirlit A-hluta ríkissjóðs samkvæmt GFS staðlinum.

Í 2. gr. er áætlun um sjóðstreymi ríkissjóðs með yfirliti um innheimtar tekjur og greidd rekstrargjöld, fjárfestingarhreyfingar og lánahreyfingar og breytingu á handbæru fé.

Í 3. gr. frumvarpsins er birt yfirlit um fjárheimildir fyrir 35 málefnasvið A-hluta ríkissjóðs á rekstrargrunni samkvæmt IPSAS reikningsskilastaðlinum. Fjárheimildirnar eru greindar niður eftir hagrænni skiptingu á útgjöldum A-hlutans í rekstrarframlög, rekstrar-tilfærslur, fjármagnstilfærslur og fjárfestingarframlög. Tilfærsluframlögin renna til rekstrar og fjárfestinga annarra aðila en fjárfestingarframlögin eru til eignamyndunar hjá ríkisaðilum í A-hluta. Eignamyndunarframlagið færast í skuldahlíð sem fyrirframgreitt framlag/frestaðar tekjur á móti eignfærslu varanlegra rekstrarfjármuna. Í yfirlitinu er einnig sýnt hvernig fjárheimildum er mætt með fjármögnun af rekstrartekjum ríkisaðila og framlögum úr ríkissjóði. Neðst í yfirlitinu má jafnframt sjá aðlögun að GFS staðlinum og heildarfjárheimildir samkvæmt þeim staðli.

Í 4. gr. frumvarpsins er birt yfirlit um fjárheimildir málefnasviða og málaflokka á rekstrargrunni byggt á IPSAS reikningsskilastaðlinum, sundurliðaðar eftir ráðuneytum. Markmið greinarinnar er að draga fram heildarfjárheimild hvers málefnasviðs og málaflokks og þau ráðuneyti sem ábyrgð bera á viðkomandi málaflokki. Vakin er athygli á því að samkvæmt forsetaúrskurði nr. 85/2017, um skiptingu starfa ráðherra, fara tveir ráðherrar með málefni sem heyra undir atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti. Sú verkaskipting hefur ekki áhrif á skiptingu fjárheimilda milli ráðuneyta í frumvarpinu.

Í sundurliðun 2 er sýnd skipting á fjárheimildum málefnasviða eftir málaflokkum og ráðuneytum ásamt upplýsingum um fjármögnun útgjalda með rekstrartekjum, framlagi úr ríkissjóði eða af efnahagsliðum. Nánari skipting fjárheimilda í fjárveitingar til ríkisaðila og verkefna og í varasjóði málaflokka er sett fram í fylgiriti með frumvarpinu. Í fylgiritinu er yfirlit um fjárveitingar til einstakra ríkisaðila og verkefna á rekstrargrunni og fjármögnun þeirra með rekstrartekjum ríkisaðila eða beinu framlagi úr ríkissjóði. Er sú framsetning gerð samkvæmt IPSAS reikningsskilastaðlinum á sama hátt og á við um 3. og 4. gr. frumvarpsins og sundurliðun 2.

Vakin er athygli á því að samkvæmt 51. gr. laga um opinber fjármál skal færa allar tekjur ríkissjóðs í yfirlit um tekjur ríkissjóðs í heild en í reikninga einstakra ríkisaðila í A-hluta færast einungis rekstrartekjur þeirra. Í athugasemdum við greinina segir að þær skatttekjur sem fram að gildistöku laga um opinber fjármála voru markaðar tilteknum stofnunum færast nú eingöngu hjá ríkissjóði. Einnig kemur þar fram að gert sé ráð fyrir að tekjustofn sé tengdur málaflokki í heild sinni en ekki einstökum aðilum sem annast framkvæmd innan hans. Því beri að láta tekjurnar af honum renna í ríkissjóð en það sé hlutverk Alþingis að ákveða með fjárheimildum í fjárlögum hverju sinni hversu miklu skuli ráðstafað til viðkomandi málaflokks. Til samræmis við þetta hefur viðkomandi lagaákvæðum um markaðar tekjur, sem áður voru færðar í bókhaldi stofnana eða fjárlagaliða, verið breytt með lögum nr. 47/2018, um breytingu á ýmsum lagaákvæðum um markaðar tekjur.

Hér á eftir er gerð stutt grein annars vegar fyrir helstu breytingum sem felast í framsetningu ríkisfjármálanna samkvæmt GFS samanborið við eldri lög og hins vegar helstu atriðunum sem valda mismun á framsetningu ríkisfjármálanna samkvæmt GFS og IPSAS stöðlunum og hver heildarafkoma ríkissjóðs á árinu 2020 er áætluð samkvæmt hvorum staðli fyrir sig.

Framsetning ríkisfjármála samkvæmt GFS

Með lögum um opinber fjármál voru gerðar talsverðar breytingar varðandi framsetningu og meðferð tekna og gjalda hjá ríkissjóði í heild, þ.e. samstæðunni fyrir A-hluta ríkissjóðs. Fjárstreymisyfirlitið í 1. gr. fjárlaga er sem fyrr segir sett fram samkvæmt GFS staðli en þar er lögð áhersla á að gefa heildarmynd af tekjum, gjöldum og efnahagshreyfingum hjá ríkissjóði (A-hluta) gagnvart öðrum aðilum hagkerfisins og auðvelda mat á áhrifum opinberrar fjármálastefnu á hagkerfið. Yfirlitið felur í sér veigamiklar breytingar samanborið við framsetningu ríkisfjármálanna samkvæmt eldri lögum en í aðalatriðum eru þær eftirfarandi:

- a. **rekstrartekjur ríkisstofnana** eru innifaldar meðal tekna í stað þess að koma til frádráttar á gjaldahlíð samkvæmt eldri framsetningu. Rekstrartekjurnar eru þó lækkaðar sem nemur innbyrðis viðskiptum milli ríkisstofnana í A-hluta en það var ekki gert í eldri framsetningu;
- b. **afskriftir skattkrafna** koma til lækkunar á viðeigandi sköttum í stað þess að teljast meðal gjalda áður;

- c. **tekjur af fjármagnstekjuskatti** eru lækkaðar sem nemur eigin greiðslum ríkissjóðs af fjármagnstekjuskatti en hann færðist áður meðal gjalda;
- d. **verðbætur af innlendum bankainnstæðum, verðtryggðum innlendum veittum og teknum lánnum** færast um rekstrarreikning meðal vaxtatekna og vaxtagjalda. Hins vegar færist allur gengismunur af gengisbundnum bankainnstæðum, veittum og teknum lánnum um endurmatsreikning yfir á efnahag. Samkvæmt fyrri uppgjörsaðferðum voru allar verðbætur færðar utan rekstrarreiknings, þ.e. um endurmatsreikning yfir á efnahag. Áhrif þessa á rekstrarafkomu ríkissjóðs geta verið umtalsverð einkum við verðbólguaðstæður;
- e. **meðferð á breytingu lífeyrisskuldbindinga innan ársins** breytist nokkuð með tilliti til þess hvað færist um rekstrarreikning eða um endurmat yfir á efnahagsreikning. Þessi breyting á reikningskilaaðferð hefur ekki áhrif á stöðu lífeyrisskuldbindinga í árslok. Samkvæmt GFS staðli færast einungis breytingar á lífeyrisskuldbindingum vegna ávinnslu réttinda á árinu og reiknaðs vaxtakostnaðar af útistandandi lífeyrisskuldbindingu um rekstrarreikning. Aðrar breytingar á lífeyrisskuldbindingum, svo sem vegna launabreytinga, breytinga á ávöxtunarprósentu, lífslíkum eða lífeyrisaldri færast um endurmat yfir á efnahag. Samkvæmt eldri uppgjörsaðferðum voru breytingar á lífeyrisskuldbindingum, sem mátti rekja til launabreytinga ársins, færðar um endurmatsreikning á efnahag en aðrar breytingar færðar um rekstrarreikning;
- f. **endurgreiðslur á virðisaukaskatti til opinberra aðila utan A-hluta**, eins og sveitarfélaga, færast ekki til lækkunar á virðisaukaskatti heldur sem tilfærslur til viðkomandi aðila á gjaldahlið. Þessi breytta framsetning þarfnast ítarlegrar skoðunar og undirbúnings og hefur ekki verið innleidd;
- g. **varanlegir rekstrarfjármunir** teljast meðal eigna og afskrifast í samræmi við líftíma sinn. Í þessu felst að kaup og sala slíkra eigna færast ekki um rekstrarreikning eins og í fyrri reikningsskilum;
- h. **gert er ráð fyrir að hlutdeildaraðferð verði beitt við mat á eignarhluta ríkissjóðs í félögum og stofnunum**. Er það töluverð breyting frá fyrri uppgjörsaðferðum sem almennt breyttu ekki eignamati á slíkum fyrirtækjum í efnahagsreikningi ríkissjóðs nema þegar hætt var við ofmati á virði eignarhlutar eða við sérstakar aðstæður.

Helstu frávik á framsetningu ríkisfjármála samkvæmt GFS og IPSAS staðli

Báðum stöðlunum er ætlað að tryggja samkvæmni og alþjóðlega samanburðarhæfni en áherslur þeirra eru ólíkar. Í aðalatriðum sýna niðurstöður samkvæmt stöðlunum tveimur, GFS og IPSAS, sömu niðurstöður í efnahagsreikningi á hreinni eign í árslok. Hins vegar er í ákveðnum tilvikum mismunandi færslumeðferð með tilliti til þess hvað færist um rekstrarreikning eða um endurmat á efnahagsreikning. Ræðst það einkum af ólíkum markmiðum staðlanna þar sem GFS staðlinum er ætlað að draga fram efnahagsleg áhrif viðkomandi einingar á hagkerfið á meðan IPSAS staðallinn miðast við að sýna fjárhagslega afkomu og stöðu viðkomandi rekstraraðila. Frávik á milli staðlanna eru í aðalatriðum eftirfarandi:

- a. allur gengismunur færast um endurmatsreikning yfir á efnahag samkvæmt GFS staðli en samkvæmt IPSAS staðli færist hann um rekstrarreikning;
- b. IPSAS staðallinn gerir almennt ráð fyrir að allar breytingar á lífeyrisskuldbindingum ársins færast um rekstrarreikning, svo sem vegna áhrifa af

- ávinnslu nýrra réttinda á árinu, launabreytinga og breytinga á tryggingafræðilegum forsendum. Færslumeðferð samkvæmt GFS staðli er lýst undir lið e) hér að framan en stærstu frávikin eru þau að þar eru áhrif launabreytinga á skuldbindingarnar færðar um endurmatsreikning yfir á efnahag. Staða lífeyrisskuldbindinga í efnahagsreikningi í árslok er hins vegar sú sama samkvæmt stöðlunum báðum;
- c. samkvæmt báðum stöðlunum er gerð krafa um eignfærslu á varanlegum rekstrarfjármunum. Eignamat á öllum eignum, skuldum og varanlegum rekstrarfjármunum ríkissjóðs, þ.m.t. mannvirkjum á borð við vegakerfið, er umfangsmikið verkefni sem unnið er að en er ekki lokið að fullu. Innleiðing fyrrgreindra staðla fela í sér breytingar á framsetningu og innihaldi efnahagsreikninga hjá einstökum ríkisaðilum og þá sérstaklega er varðar meðferð varanlegra rekstrarfjármuna. Í stað þess að þessir fjármunir gjaldfærast við kaup eru þeir eignfærðir eins og vikið var að hér á undan. Það felur í sér að á móti eignfærslunni færast eignamyndunarframlag í skuldahlið sem fyrirframgreitt framlag. Yfir líftíma eignarinnar er hún síðan afskrifuð árlega og á móti þeirri gjaldfærslu er jafnan tekjufærður sambærilegur hluti af eignarmyndunarframlaginu. Í árlegum reikningsskilum fyrir þessar eignir er því lögð áhersla á að jafna saman gjöldum og tekjum í rekstrarreikningi og eignum og skuldum í efnahagsreikningi yfir líftíma viðkomandi eignar;
 - d. samkvæmt IPSAS staðli eru afskriftir varanlegra rekstrarfjármuna gjaldfærðar og hafa þannig áhrif á heildarafkomu en samkvæmt GFS staðlinum eru afskriftir færðar til gjalda á meðal rekstrarútgjalda en til lækkunar á fastafjárútgjöldum í sama mæli. Samkvæmt GFS staðlinum hafa afskriftir varanlegra rekstrarfjármuna þannig ekki áhrif á heildarafkomu;
 - e. IPSAS staðallinn gerir ráð fyrir því að fjárfesting fari aðeins um efnahagsreikning en GFS staðallinn gerir auk þess ráð fyrir gjaldfærslu. Þannig hafa fjárfestingar áhrif á heildarafkomu samkvæmt GFS staðlinum en ekki samkvæmt IPSAS staðlinum;
 - f. samkvæmt GFS staðlinum er sala fastafjármuna dregin frá fjárfestingu ársins á gjaldahlið;
 - g. báðir staðlarnir gera almennt ráð fyrir að hlutdeildaraðferð sé beitt við mat á eignarhlutum í félögum og stofnunum. Niðurstöðutölur í árslok í efnahagsreikningi eru hinar sömu en frávik er á milli þess hvernig staðlarnir fara með breytingar ársins með tilliti til þess hvað færast um rekstrarreikning eða endurmatsreikning yfir á efnahag. IPSAS staðallinn gerir kröfu um að öll breytingin færast um rekstrarreikning. GFS staðallinn gerir hins vegar ráð fyrir að sá hluti breytingarinnar, sem rekja má til viðskipta ársins, færast um rekstrarreikning á meðan aðrar breytingar svo sem matsbreytingar færast um endurmatsreikning yfir á efnahag.

Endurskoðun á flokkun ríkisaðila

Rétt er að vekja sérstaka athygli á flokkun ríkisaðila í B-hluta í tengslum við þær áætlanir sem eru settar fram í frumvarpinu. Samkvæmt lögum um opinber fjármál er flokkun á starfsemi ríkisins í geira gerð á grundvelli alþjóðlegs hagskýrslustaðals. Í samráði við reikningsskilaráð ríkisins, Hagstofu Íslands og Ríkisendurskoðun er fjármála- og efnahagsráðuneytið nú með til skoðunar breytta flokkun á starfsemi tiltekinna aðila sem nú eru settir fram í B-hluta fjárlagafrumvarpsins. Þar er meðal annars um að ræða flokkun Lánasjóðs íslenskra námsmanna og Menntasjóðs námsmanna og flokkun Íbúðalánasjóðs

(fram til ársins 2019) og Húsnæðissjóðs og ÍL-sjóðs í samræmi við erindi sem ráðuneytið hefur sent til reikningsskilaráðs en einnig eru til hliðsjónar nýlegar álitserðir Evrópsku hagstofunnar á þessu málefni varðandi geiraskiptingu í hagskýrslustaðlinum. Allt bendir til þess að gerðar verði breytingar á flokkun viðkomandi aðila þannig að reikningshald þeirra færist inn í A-hluta ríkisins. Mun það að óbreyttu hafa veruleg áhrif á eignir og skuldir A-hluta ríkissjóðs en einnig á afkomu A-hluta ríkissjóðs á þjóðhagsgrunni. Áhrifin yrðu að líkindum í þeim mæli að það gæti raskað afkomu- og skuldamarkmiðum sem stjórnvöld hafa sett sér í fjármálastefnu og fylgt er eftir í fjármálaáætlunum og fjárlögum. Þau gætu einnig raskað þeim tölulegu fjármálaeignum sem gilda um afkomu og skuldir hins opinbera. Slík breyting á reikningsskilunum kynni að kalla á það að taka þyrfti til endurskoðunar samhengi reikningsskilanna fyrir A-hlutann við fjármálaeignurnar enda voru þessir aðilar ekki hluti af undirliggjandi forsendum þegar þær voru lögfestar í upphafi. Gert er ráð fyrir að þessi breytta flokkun og hugsanleg áhrif hennar á opinber fjármál og framsetningu muni liggja fyrir síðar á þessu ári. Ljóst er að um er að ræða umfangsmiklar breytingar sem þarfnast ítarlegrar greiningar og yfirferðar að hálfu fjármála- og efnahagsráðuneytisins. Af þeim sökum hefur ekki gert ráð fyrir neinum breytingum á flokkun ríkisaðila úr B-hluta yfir í A-hluta við framlagningu fjárlagafrumvarpsins.

Samanburður á afkomu ríkissjóðs skv. GFS og IPSAS

Meðfylgjandi yfirlit sýnir yfirfærslu tekna og gjalda frá GFS yfir í IPSAS framsetningu og áætlaðan heildarjöfnuð ríkissjóðs á hvorum staðli fyrir sig. Eins og sjá má er munur á áætlaðri afkomu á milli þessara tveggja staðla á árinu 2021. Þannig gerir GFS framsetningin ráð fyrir að halli verði á rekstri ríkissjóðs sem nemi rúmlega 264 ma.kr. en miðað við IPSAS er gert ráð fyrir að hallinn verði um 260 ma.kr. Í yfirlitinu hefur einnig verið lagt mat á áhrif arðgreiðslna fjármálafyrirtækjanna á heildarafkomu samkvæmt GFS og IPSAS en bókun þeirra er mismunandi sbr. lið g hér að framan. Vakin er athygli á því að í þessari samantekt er ekki lagt mat á möguleg áhrif hlutdeildar í afkomu annarra hlutdeildarfélaganna sem kunna að hafa mikil áhrif á heildarniðurstöðu ársins samkvæmt IPSAS staðlinum til hækkunar eða lækkunar.

Rekstrargrunnur, m.kr.	Frumvarp 2021
Heildartekjur samkvæmt GFS-staðli	772.192
Rekstrargjöld samkvæmt GFS-staðli	993.174
Rekstrarjöfnuður samkvæmt GFS-staðli	-220.983
Fastafjárútgjöld	43.208
Heildargjöld samkvæmt GFS-staðli	1.036.382
Heildarjöfnuður samkvæmt GFS-staðli	-264.191
Aðlaganir á tekjuhlíð	40.122
Afskriftir skattkrafna koma til lækkunar á tekjum skv. GFS en hækkunar gjalda skv. IPSAS ¹	17.820
Innbyrðis viðskipti sem dregin eru frá í upplýsingum um samstæðu ²	28.947
Mismunur á tekjufærðum hagnaði félaga skv. IPSAS og GFS ³	-6.645
Gengishagnaður af bankareikningum, veittum lánum og erlendu stofnfé ⁴	0
Aðlaganir á gjaldahlíð	92.272
Afskriftir skattkrafna koma til lækkunar á tekjum skv. GFS en hækkunar gjalda skv. IPSAS ¹	17.820
Innbyrðis viðskipti sem dregin eru frá í upplýsingum um samstæðu ²	28.947
Lífeyrisskuldbindingar - s.s.launabreytingar og aðrar forsendubreytingar	44.723
Sala fastafjármuna ⁵	692
Aðlögun vegna tapaðra krafna	90
Heildartekjur samkvæmt IPSAS-staðli	812.314
Heildarfjárheimild til reksturs og fjárfestinga samkvæmt IPSAS-staðli	1.128.655
Fjárfestingaframlög ekki gjaldfærð samkvæmt IPSAS-staðli	-76.601
Afskriftir gjaldfærðar samkvæmt IPSAS-staðli ⁶	20.745
Heildargjöld samkvæmt IPSAS-staðli	1.072.799
Heildarjöfnuður samkvæmt IPSAS-staðli	-260.485

¹ Samkvæmt IPSAS eru afskriftir skattkrafna færðar meðal gjalda í rekstrarreikningi. Samkvæmt GFS eru þær hins vegar láttnar koma til lækkunar á tekjum ríkissjóðs af viðkomandi sköttum.

² Í samstæðureikningi og í fjárstreymisyfirliti samkvæmt GFS er leiðrétt fyrir innbyrðis viðskiptum en hér er þeim bætt við til að sýna heildarfjárheimild eins og hún birtist í lagagreinum 3 og 4 í frumvarpinu.

³ Í frumvarpi til fjárlaga er gert ráð fyrir að munur á arðgreiðslum fjármálafyrirtækja skv. GFS-staðalinum og IPSAS reikningsskilum nemi 6.645 m.kr. Hér er ekki gert ráð fyrir breytingum sem tengjast afkomu ársins hjá öðrum félögum í ríkiseigu.

⁴ Í frumvarpi til fjárlaga er ekki spáð fyrir um þróun á gengi gjaldmiðla. Því er ekki gert ráð fyrir gengishagnaði/-tapi af bankareikningum, veittum lánum eða erlendu stofnfé.

⁵ Sala fastafjármuna koma til frádráttar fjárfestingu skv. GFS.

⁶ Áætlaðar afskriftir í ríkisreikningi. Um gróft mat er að ræða. Í fjárlögum eru afskriftir áætlaðar í samræmi við verklag Hagstofu Íslands. Unnið er að samræmingu á meðferð afskrifta í reikningshaldi og í þjóðhagsreikningum.

Töfluviðauki

1. Rekstraryfirlit	324
2. Sjóðstreymi	326
3. Tekjur ríkissjóðs	327
4. Útgjöld ríkissjóðs eftir hagrænni skiptingu	328
5. Útgjöld ríkissjóðs eftir málaefnasviðum	329
6. Eignir og skuldir ríkissjóðs.....	330
7. Efnahagsforsendur frumvarpsins, prósentubreytingar.....	331
8. Efnahagsforsendur frumvarpsins, nafnstærðir.....	332

Tafla 1

Þjóðhagsgrunnur ¹ , m.kr.	Reikn. 2018	Reikn. 2019	Fjárlög 2020	Áætlun 2020	Frumvarp 2021
Heildartekjur	879.333	871.641	908.689	768.811	772.192
Skatttekjur	653.516	663.684	701.943	603.517	615.192
Skattar á tekjur og hagnað	280.954	288.811	308.500	261.400	263.400
Skattar á laungreiðslur og vinnuafll	8.542	9.124	9.125	9.057	8.762
Eignarskattar	10.519	11.353	6.057	7.857	5.141
Skattar á vöru og þjónustu	332.364	332.372	355.546	303.008	322.484
Skattar á alþjóðaverslun og viðskipti	4.118	3.430	3.371	2.621	2.772
Aðrir skattar	17.019	18.594	19.344	19.574	12.633
Tryggingagjöld	98.230	97.423	99.803	87.140	94.514
Fjárframlög	13.697	15.330	6.066	5.475	5.521
Aðrar tekjur	113.890	95.204	100.877	72.679	56.964
Eignatekjur	51.715	40.622	53.307	28.614	18.380
þ.a. vaxtatekjur	14.549	12.750	8.386	6.889	6.412
þ.a. arðgreiðslur	25.400	20.235	39.772	16.690	6.839
Sala á vöru og þjónustu	40.674	40.733	35.913	32.337	31.633
Ýmsar tekjur og óskilgreindar tekjur	21.500	13.849	11.657	11.728	6.951
Heildargjöld	852.753	909.333	918.502	1.038.104	1.036.382
Rekstrarútgjöld	819.671	888.738	893.188	1.007.071	993.174
Laun	197.539	212.572	214.671	221.042	229.097
Kaup á vöru og þjónustu	128.895	137.023	131.355	134.322	136.005
Afskriftir	41.816	45.930	43.685	46.532	47.788
Vaxtagjöld ²	68.208	64.129	56.028	56.028	61.088
Framleiðslustyrkir	31.955	33.791	41.173	68.493	49.139
Fjárframlög	287.246	326.940	336.821	399.347	389.513
Félagslegar tilfærslur til heimila	19.984	21.885	23.000	26.400	22.207
Tilfærsluútgjöld önnur en fjárframlög	44.028	46.468	46.454	54.906	58.338
Fastafjárútgjöld	33.082	20.595	25.314	31.034	43.208
Fjárfesting í efnislegum eignum	74.898	66.525	69.000	77.566	90.996
Afskriftir (-)	-41.816	-45.930	-43.685	-46.532	-47.788
Frumjöfnuður	80.239	13.687	37.829	-220.154	-209.515
Vaxtajöfnuður	-53.659	-51.379	-47.642	-49.139	-54.676
Heildarjöfnuður	26.580	-37.692	-9.813	-269.293	-264.191

¹ Fjármál ríkissjóðs eru skv. lögum um opinber fjármál sett fram á alþjóðlegum hagskýrslustaðli (GFS) og er hann sá sami og Hagstofa Íslands notar við birtingu þjóðhagsreikninga. Unnið er að samræmingu á gögnum í talnagrunni fjárlaga og eldri gögnum og því kunna eftir atvikum að vera frávik á tekju- og gjaldahlíð sem skýrast af breyttri framsetningu.

² Til vaxtagjalda teljast reiknuð vaxtagjöld vegna ófjármagnaðra lífeyrisskuldbindinga en þau eru áætluð um 15,1 ma.kr. í fjárlagafrumvarpinu fyrir árið 2021.

Tafla 1 - framhald

Þjóðhagsgrunnur ¹ , % af VLF	Reikn. 2018	Reikn. 2019	Fjárlög 2020	Áætlun 2020	Frumvarp 2021
Frumtekjur	31,0	28,9	29,3	26,7	25,0
Frumgjöld	28,1	28,5	28,1	34,4	31,8
Frumjöfnuður	2,9	0,5	1,2	-7,7	-6,8
Vaxtatekjur	0,5	0,4	0,3	0,2	0,2
Vaxtagjöld ³	2,4	2,2	1,8	2,0	2,0
Vaxtajöfnuður	-1,9	-1,7	-1,6	-1,7	-1,8
Heildartekjur	31,5	29,3	29,6	26,9	25,2
Heildargjöld	30,6	30,6	29,9	36,4	33,8
Heildarjöfnuður	1,0	-1,3	-0,3	-9,4	-8,6

¹ Fjármál ríkissjóðs eru skv. lögum um opinber fjármál sett fram á alþjóðlegum hagskýrslustaðli (GFS) og er hann sá sami og Hagstofa Íslands notar við birtingu þjóðhagsreikninga. Unnið er að samræmingu á gögnum í talnagrunni fjárlaga og eldri gögnum og því kunna eftir atvikum að vera frávik á tekju- og gjaldahlíð sem skýrast af breyttri framsetningu.

² Til vaxtagjalda teljast reiknuð vaxtagjöld vegna ófjármagnaðra lífeyrisskuldbindinga en þau eru áætluð um 15,1 ma.kr. í fjárlagafrumvarpinu fyrir árið 2021.

Tafla 2

Sjóðstreymi A-hluta ríkissjóðs

Greiðslugrunnur, m.kr.	Fjárlög 2020	Áætlun 2020	Frumvarp 2021
<i>Rekstrarhreyfingar</i>			
Innheimta	854.559,0	731.454,1	783.822,6
Skatttekjur	690.031,5	590.668,5	628.213,8
Tryggingagjöld	98.886,0	79.947,0	100.090,0
Fjárframlög	6.066,2	5.475,2	5.521,4
Fjármunatekjur	7.407,3	6.800,4	6.303,7
Aðrar tekjur	52.168,0	48.563,0	43.693,7
Greiðslur	884.544,3	979.940,2	965.779,5
Rekstrargjöld án fjármagnskostnaðar	448.242,9	440.591,8	462.039,7
Rekstrartilfærslur	373.636,1	468.653,1	426.351,2
Fjármagnstilfærslur	22.974,3	31.004,3	35.500,6
Fjármagnskostnaður	39.691,0	39.691,0	41.888,0
Handbært fé frá rekstri	-29.985,3	-248.486,1	-181.956,9
<i>Fjárfestingarhreyfingar</i>			
Fjárfesting	-51.924,8	-60.410,8	-75.897,7
Sala eigna	673,8	673,8	692,0
Veitt löng lán	-6.500,0	-5.000,0	-36.100,0
Innheimtar afborganir af veittum lánnum	3.513,0	2.762,0	2.189,0
Mótttekinn arður	49.072,2	16.689,8	6.839,1
Fyrirframgreiðsla til LSR	-7.000,0	-7.000,0	-8.000,0
Mismunur á innheimtu og greiddu útsvari til sveitarfélaga	0,0	-15.000,0	14.000,0
Eiginfjárframlög og hlutabréfakaup	-750,0	-10.650,0	-800,0
Fjárfestingarhreyfingar samtals	-12.915,8	-77.935,2	-97.077,6
Hreinn lánsfjárjöfnuður	-42.901,1	-326.421,3	-279.034,5
<i>Fjármögnunarhreyfingar</i>			
Tekin langtímalán	40.000,0	436.007,0	427.300,0
Afborganir af teknum lánnum	-120.500,0	-111.201,0	-149.900,0
Fjármögnunarhreyfingar samtals	-80.500,0	324.806,0	277.400,0
Breyting á handbæru fé	-123.401,1	-1.615,3	-1.634,5

Tafla 3

Skipting tekna ríkissjóðs

Rekstrargrunnur, m.kr.	Fjárlög 2020	Áætlun 2020	Frumvarp 2021	br. frá fjárl. m.kr.	br. frá fjárl. %
Skatttekjur	701.943	603.517	615.192	-86.751	-12,4
Skattar á tekjur og hagnað	308.500	261.400	263.400	-45.100	-14,6
Tekjuskattur, einstaklingar	204.800	186.000	180.700	-24.100	-11,8
Tekjuskattur, lögaðilar	70.000	48.000	55.200	-14.800	-21,1
Sérstakur fjársýsluskattur	2.700	2.400	2.300	-400	-14,8
Fjármagnstekjuskattur	31.000	25.000	25.200	-5.800	-18,7
Skattar á launagr. og vinnuafll	9.125	9.057	8.762	-363	-4,0
Fjársýsluskattur	3.210	3.240	3.250	40	1,2
Aðrir skattar á launagreiðslur og vinnuafll	5.915	5.817	5.512	-403	-6,8
Eignarskattar	6.057	7.857	5.141	-916	-15,1
Erfðafjárskattur	4.800	6.600	3.700	-1.100	-22,9
Aðrir eignarskattar	1.257	1.257	1.441	184	14,6
Skattar á vöru og þjónustu	355.546	303.008	322.484	-33.062	-9,3
Virðisaukaskattur	260.300	214.900	233.000	-27.300	-10,5
Stimpilgjöld	5.345	4.990	5.260	-85	-1,6
Vörugjöld af ökutækjum	6.700	4.900	5.350	-1.350	-20,1
Vörugjöld af bensíni	11.800	9.700	9.700	-2.100	-17,8
Kolefnisgjald	6.120	5.410	5.645	-475	-7,8
Oliugjald	12.400	11.400	11.500	-900	-7,3
Áfengisgjald	20.000	20.270	20.250	250	1,3
Tóbaksgjald	6.000	5.950	6.050	50	0,8
Aðrir umhverfisskattar	6.028	5.932	6.582	554	9,2
Önnur vörugjöld	2.084	2.215	1.853	-231	-11,1
Sértækir þjónustuskattar	6.856	5.766	5.783	-1.073	-15,6
Kílómetragjald	1.300	1.250	1.350	50	3,8
Bifreiðagjald	7.700	7.500	7.550	-150	-1,9
Aðrir neyslu og leyfisskattar	2.913	2.825	2.611	-302	-10,4
Tollar og aðflutningsgjöld	3.371	2.621	2.772	-600	-17,8
Aðrir skattar	19.344	19.574	12.633	-6.710	-34,7
Bankaskattur	10.800	11.100	4.100	-6.700	-62,0
Gjald í framkvæmdasjóð aldraðra	2.670	2.640	2.670	0	0,0
Útvarpsgjald	4.800	4.760	4.740	-60	-1,3
Ýmsir aðrir skattar	1.074	1.074	1.123	50	4,6
Tryggingagjöld	99.803	87.140	94.514	-5.289	-5,3
Fjárframlög	6.066	5.475	5.521	-545	-9,0
Aðrar tekjur	100.877	72.679	56.964	-43.913	-43,5
Eignatekjur	53.307	28.614	18.380	-34.927	-65,5
Vaxtatekjur	8.386	6.889	6.412	-1.974	-23,5
Arður og hluti af tekjum ríkisfyrirtækja	39.772	16.690	6.839	-32.933	-82,8
Veiðigjald	5.023	4.910	4.991	-33	-0,7
Aðrar eignatekjur	125	125	139	13	10,6
Sala á vöru og þjónustu	35.913	32.337	31.633	-4.280	-11,9
Sektir og skaðabætur	3.315	3.881	3.980	665	20,1
Fjármagnstilfærslur	1.558	1.391	1.388	-170	-10,9
Ýmsar tekjur	311	283	284	-27	-8,8
Sala eigna	6.474	6.174	1.300	-5.174	-79,9
Heildartekjur ríkissjóðs	908.689	768.811	772.192	-136.498	-15,0
þ.a. skatttekjur og tryggingagjöld	801.746	690.657	709.706	-92.040	-11,5
Sjóðshreyfing	904.305	748.818	790.662	-113.643	-12,6

Tafla 4

Hagræn skipting útgjalda A-hluta ríkissjóðs¹

Rekstrargrunnur - m.kr.	Reikn. 2018	Reikn. 2019	Fjárlög 2020	Aætlun 2020	Frumvarp 2021
Rekstrarframlög	452.389	456.842	495.921	506.811	527.652
Laun og launategd gjöld	210.877	223.916	229.489	235.860	244.592
Lífeyrisskuldbindingar ²	54.254	19.347	56.338	56.338	62.199
Önnur gjöld	187.258	213.579	210.094	214.613	220.861
Fjármagnskostnaður	63.682	47.867	43.228	43.228	46.009
Rekstrartilfærslur	337.531	379.794	390.715	487.947	444.171
Lífeyristryggingar	113.561	126.758	134.924	139.524	140.366
Atvinnuleysistryggingasjóður	13.186	23.238	27.143	84.477	54.019
Sjúkratryggingar	38.139	42.925	42.166	45.341	45.677
Bætur samkvæmt lögum um félagslega aðstoð	19.792	24.616	22.558	20.874	28.105
Launakostnaður á uppsagnarfresti	-	-	-	21.000	-
Jöfnunarsjóður sveitarfélaga	19.348	20.141	21.121	18.731	19.894
Fæðingarorlof	12.296	14.545	16.791	17.141	18.998
Afskriftir skattkrafna ²	25.191	24.605	17.079	17.079	17.820
Greiðslur vegna búvöruframleiðslu	13.922	14.128	14.418	14.618	14.920
Barnabætur	10.606	12.338	13.100	16.200	13.100
Húsnæðisbætur	6.129	6.366	6.218	6.518	6.218
Jöfnun á örorkubyrði almennt lífeyrissjóða	4.540	4.969	5.134	5.134	4.794
Aðrar rekstrartilfærslur	60.820	65.165	70.062	81.309	80.261
Fjármagnstilfærslur	20.708	20.318	22.308	28.338	34.835
Rannsóknir og nýsköpun	11.721	11.578	12.470	16.950	21.366
Stofnframlög vegna félagslegra leiguíbúða	3.560	3.891	3.736	3.736	3.736
Ofanflóðasjóður	1.439	514	1.061	1.411	2.401
Framkvæmdasjóður aldraðra	817	1.702	1.938	1.938	2.331
Hafnabótasjóður	800	759	923	923	1.305
Annað	2.371	1.875	2.179	3.379	3.695
Fjárfestingarframlög³	30.681	33.504	52.015	57.845	75.988
Vegagerðin	22.584	26.289	28.375	30.635	36.973
Bygging sjúkrahúss á lóð Landspítalans	2.459	3.843	5.007	3.907	11.884
Öldrunarstofnanir almennt	974	316	2.424	1.624	3.785
Bygging nýs hafnansóknarskips	-	-	600	600	2.900
Flugvellir flugleiðsögubjónusta	-	-	-	-	1.895
Framkvæmdir á Alþingisreit	106	558	1.600	1.600	1.350
Annað	4.558	2.498	14.009	19.479	17.201
Samtals heildargjöld	904.991	938.324	1.004.188	1.124.170	1.128.655
Samtals frumgjöld	841.309	890.457	960.959	1.080.941	1.082.646

¹ Útgjöldin eru hér sett fram samkvæmt alþjóðlegum reikningsskilastaðli í samræmi við framsetningu fjárheimilda í lagagrein 3 í þessu frumvarpi. Í 1. grein frumvarpsins eru útgjöldin hins vegar sett fram samkvæmt staðli Alþjóðagjaldeyrissjóðsins um framsetningu opinberra fjármála (GFS). Um muninn á framsetningu útgjalda samkvæmt þessu stöðlum er fjallað í viðauka með greinargerð frumvarpsins.

² Innleiðing IPSAS reikningsskilastaðals í ríkisreikningi fyrir árið 2017 leiðir til breyttrar meðferðar lífeyrisskuldbindinga og afskrifta skattkrafna. Í ríkisreikningi 2018 og 2019 voru afskriftir skattkrafna færðar sem önnur gjöld. Unnið er að samræmingu á framsetningu í fjárlögum og ríkisreikningi.

³ Fjárfestingarframlög eru ekki gjaldfærð í ríkisreikningi heldur verða þau eignfærð og afskrifuð yfir líftíma viðkomandi eignar.

Tafla 5

Útgjöld A-hluta ríkissjóðs eftir málefnasviðum¹

Rekstrargrunnur, m.kr.	Reikn. ² 2018	Reikn. ² 2019	Fjárlög 2020	Áætlun 2020	Frumvarp ³ 2021
01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess	5.269	5.698	6.893	6.893	6.967
02 Dómsstólar	3.058	3.310	3.379	3.379	3.484
03 Æðsta stjórnýsla	2.344	2.617	2.905	2.715	2.737
04 Utanríkisráðgjafi	9.367	11.016	12.585	12.585	13.577
05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla	27.079	28.859	31.859	33.539	36.692
06 Hagskýrslugerð og grunnskýrur	4.013	3.962	4.122	4.122	4.147
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	15.336	15.316	15.927	22.677	25.883
08 Sveitarfélög og byggðamál	21.760	22.800	23.420	21.785	21.989
09 Almanna- og réttaröryggi	28.531	31.514	30.520	30.715	30.480
10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnýsla dómsmála	16.248	16.484	16.809	17.409	17.095
11 Samgöngu- og fjarskiptamál	41.450	45.264	47.737	54.173	58.765
12 Landbúnaður	16.492	16.852	17.007	17.287	17.673
13 Sjávarútvegur og fiskeldi	5.931	6.152	6.877	7.077	9.396
14 Ferðaþjónusta	2.022	2.015	2.005	5.205	2.578
15 Orkumál	4.012	4.110	4.522	4.642	5.041
16 Markaðseftirlit, neytendamál og stj.ýsla atv.mála	4.295	4.324	4.813	4.813	4.485
17 Umhverfismál	18.925	19.138	20.586	22.367	24.268
18 Menning, listir, íþrótt- og æskulýðsmál	14.240	15.308	16.158	17.703	17.560
19 Fjölmíðlun	4.391	4.711	5.302	5.302	4.999
20 Framhaldsskólastig	31.095	35.103	36.303	36.633	37.535
21 Háskólastig	42.451	47.143	45.275	46.975	51.157
22 Önnur skólastig og stjórns. mennta- og menn.mála	5.445	5.634	5.550	5.580	5.612
23 Sjúkrahúsþjónusta	98.256	109.456	106.061	115.471	120.026
24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa	53.405	59.893	56.736	60.476	60.733
25 Hjúkrunar- og endurhæfingaráþjónusta	46.540	48.727	56.673	54.554	62.243
26 Lyf og lækningavörur	22.552	25.509	27.020	29.420	31.305
27 Örorka og málefni fatlaðs fólks	61.481	70.289	74.699	76.572	79.524
28 Málefni aldraðra	74.188	84.480	85.309	86.309	91.020
29 Fjölskyldumál	32.365	37.795	42.221	46.489	45.760
30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi	20.204	31.643	36.516	115.200	64.179
31 Húsnæðisstuðningur	12.969	13.319	13.497	13.797	12.698
32 Lýðheilsa og stjórnýsla velferðarmála	9.852	11.177	10.992	11.942	11.249
33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldb.	118.086	68.061	99.676	99.676	108.318
34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir	25.191	24.605	28.315	24.769	32.631
35 Alþjóðleg þróunarsamvinna	6.152	6.042	5.918	5.918	6.847
Samtals	904.991	938.324	1.004.188	1.124.170	1.128.655

¹ Útgjöldin eru hér sett fram samkvæmt alþjóðlegum reikningsskilastaðli í samræmi við framsetningu fjárheimilda í lagagrein 3 í þessu frumvarpi. Í 1. grein frumvarpsins eru útgjöldin hins vegar sett fram samkvæmt staðli Alþjóðagjaldeyrissjóðsins um framsetningu opinberra fjármála (GFS). Um muninn á framsetningu útjalda samkvæmt þessu stöðlum er fjallað í viðauka með greinargerð frumvarpsins.

² Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

³ Í einhverjum tilvikum hafa stofnanir og verkefni flust á milli málefnasviða og tekur framsetning mið af því.

Tafla 6

Eignir og skuldir A-hluta ríkissjóðs

Stöðutölur í m.kr. á verðlagi í lok hvers árs	2017	2018	2019	Aætlun 2020	Frumvarp 2021
Skuldir ríkissjóðs	943.825	865.677	913.161	1.251.430	1.519.011
Ríkisbréf, ríkisvixlar og spariskirteini	683.676	676.996	671.015	858.498	1.039.934
Vegna eiginjárframlags til fjármálastofnana	69.985	0	0	0	0
Aðrir innlendir aðilar	46.817	39.319	34.644	126.122	216.322
Erlend lán	116.092	124.642	186.791	243.502	241.901
Áfallnir ógjaldfallnir vextir	27.255	24.720	20.711	23.308	20.854
Kröfur ríkissjóðs	167.285	151.399	142.773	147.643	164.476
Veitt lán	88.741	70.699	62.073	66.943	83.776
Viðskiptareikningur, nettó	78.544	80.700	80.700	80.700	80.700
Hreinar lántökur ríkissjóðs	776.539	714.278	770.388	1.103.787	1.354.535
Handbært fé vegna gjaldeyrisvaraforða	82.100	87.719	153.382	200.500	198.200
Handbært fé, annað, nettó	76.281	104.500	69.460	40.000	40.000
Hrein staða ríkissjóðs	-618.158	-522.059	-547.546	-863.287	-1.116.335
Hlutfé, eignarhlutir, stofnfé og stöðugleikaframlög	859.822	909.642	982.319	982.919	983.519
Hrein staða ríkissjóðs að teknu tilliti til eigna	241.664	387.583	434.773	119.632	-132.816
Skuldir ríkissjóðs m.v. skuldareglu	758.189	648.738	669.608	987.622	1.259.957
<i>Í hlutfalli af VLF (%)</i>					
Skuldir ríkissjóðs	36,1	31,1	30,7	43,9	49,5
Kröfur ríkissjóðs	6,4	5,4	4,8	5,2	5,4
Hrein staða ríkissjóðs að teknu tilliti til eigna	9,2	13,9	14,6	4,2	-4,3
Skuldir ríkissjóðs m.v. skuldareglu	29,0	23,3	22,5	34,6	41,1

Tafla 7

	Fjárlög 2020 ¹	Endurmat 2020 ²	Frumvarp 2021 ²
I. Helstu þjóðhagsstærðir, magnbreytingar - %			
Einkaneysla	2,4	-5,0	4,2
Samneysla	2,4	2,8	1,8
Fjárfesting	3,7	-8,9	5,5
Þjóðarútgjöld alls	2,6	-3,6	3,9
Útflutningur vöru og þjónustu	1,7	-30,0	17,1
Innflutningur vöru og þjónustu	3,7	-23,2	17,4
Verg landsframleiðsla	1,7	-7,6	3,9
Viðskiptajöfnuður, % af landsframleiðslu	1,4	1,8	1,0
II. Launa- og verðlagsforsendur, meðalbreytingar - %			
Vísitala neysluverðs	2,6	2,8	2,7
Laun	5,2	1,2	5,2
Gengisvísitala	0,0	11,6	-1,1
Atvinnuleysi, hlutfall af mannafla	3,9	7,8	6,8

¹ Þjóðhagsspá í nóvember 2019

² Þjóðhagsspá í október 2020

Tafla 8

	Fjárlög 2020 ¹	Endurmat 2020 ²	Frumvarp 2021 ²
Helstu þjóðhagsstærðir, ma. kr.			
Einkaneysla	1.576,3	1.464,0	1.568,3
Samneysla	774,2	782,9	831,0
Fjárfesting	657,1	582,9	647,1
Þjóðarútgjöld alls	3.007,6	2.834,9	3.046,5
Útflutningur vöru og þjónustu	1.389,9	1.029,1	1.228,0
Innflutningur vöru og þjónustu	1.324,4	1.010,1	1.206,0
Verg landsframleiðsla	3.073,2	2.853,8	3.068,5
Viðskiptajöfnuður	43,0	51,4	30,7

¹ Þjóðhagsspá í nóvember 2019

² Þjóðhagsspá í október 2020